

BARÁTH TIBOR

A MAGYAR NÉPEK
ŐSTÖRTÉNETE

MÁSODIK KÖTET

Kiadó: Somogyi Zoltán. P. O. Box 190,
Franklin Park, NY 08823-0190, USA

Erősíteni a magyar múlt iránti szeretet érzését, ez kiadványunk célja. Aki szereti a múltat, az támogatni is fogja törekvéseinket, hogy ügyünk szellemi fegyvere megerősödöttten teljesíthesse hivatását.

TÁJÉKOZTATÓ ÉS KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

“A magyar népek őstörténete” jelen *második* kötete bemutatja a Régi Keleten élt magyar népek — úr népek azaz árják — kusokkal és szemítákkal való érintkezését és ennek során feltárja az Óshazából történt elvándorlásuk okait, minden lépésnél rámutatva a Kr. e. időkben használt magyar szavak tömeges jelenlétére. A *harmadik* kötet az Európa felé vonuló néprészek útvonalait írja le és történeti, régészeti, mitológiai és nyelvészeti bizonyítékok kíséretében szól az Európában létrehozott kő- és bronzkori magyar településekről, különös figyelmet fordítva a Duna-medencébe ment őshazai magyar törzsekre, amelyek oda *dél* felől, a Balkán-félszigeten át érkeztek. Befejezi az előadást a *keleti* irányból jövő magyar néphullámok ismertetése, amelyek a Duna-medencébe hozták népünk második összetevő elemét, a turáni emberfajta. Mindebből az derül ki, hogy a mai magyar nemzet népi felépítésében két emberfajta vitte a főszerepet: az úr és a kus, más szavakkal az árja és a turáni. E két faj etnikai hozadéka hetven illetőleg húsz százalékra tehető.

Dél-Európa és Nyugat-Európa magyar korszakát eredetileg nem ebben a munkában szándékoztam előadni. Ha a kezem ügyében lévő anyagot mégis itt mutatom be azért teszem, hogy nagyobb nyomatékot adjak népünk európai voltának és jobban kidomborítsam azt az úttörő és építő munkát, amelyet elődeink ezen a kontinensen a kő- és bronzkorban végeztek, s ami — sajnos — egészen feledésbe merült. Régi teljesítményeink napfényre hozása érthetővé teszi, hogy azok a történészek, akik népünk Európa-tudatának lerombolásán fáradoznak és azt akarják nekünk bemagyarázni, hogy “nem vagyunk európai nép”, rossz úton járnak, mert a tényekkel ellenkező dolgot állítanak. Mert ha *mi* nem vagyunk európaiak, akik e kontinenst a magasabb kultúra számára először feltártuk, ott minden nagyobb folyónak és hegynek nevet adtunk, sőt magát a kontinenst is az “úri faj” (Európa) lakóhelyének neveztük, ki volna az, aki az európai névre több jogot formálhatna?

Az első kötettel kapcsolatos tapasztalataim nyomán egy másik változtatásra is elhatároztam magamat. Arra, hogy az idegen szerzők magyar vonatkozású megállapításait egyes pontokon jobban kiemeljem és az ő szavaikat eredetiben is többször idézzem. Vannak ugyanis olyan Olvasóim, főleg odahaza Magyarországon, akik valamilyen balhiedelem következtében hajlamosak többre értékelni az idegen szerzők megállapításait, mint a magyar tudósokét. Ha ugyanis valami előnyös dolog derül ki őseinkről és azt *mi* mondjuk meg, külföldi magyarok, a mi állításainkat otthon ele-

ve gyanúval fogadják és bennünket részreahajlással vádolnak, mintha az igazság részünkről való kimondása tudományos véték volna. Ugyancsak a kishitűekre gondolva növeltem a munkámhoz csatolt Okmánytár terjedelmét, ahol sok ókori hieroglif és vonalas írású szöveget mutatok be eredeti formában, ábécés átírás kíséretében. Az ilyen mellékletek kétségtelenül nagyobb meggyőző erőt képviselnek, mint a róluk szóló puszta elmélkedés. Ezekkel a módosításokkal munkám eredeti terjedelme meglehetősen kibővült, amit két másik fejezet lényeges lerövidítésével sem tudtam ellensúlyozni. A kiadás így költségesebbé vált, de azt hiszem, az említett változtatások a magyar őstörténeti kutatások jelen állapotában szükségesek és indokoltak.*

Nagy köszönettel tartozom a nyugati magyar sajtónak, amiért páratlan szívéllyességgel és sok jóindulattal ismertette munkám 1968-ban megjelent első kötetét. Ugyancsak köszönetemet fejezem ki a világ minden tájáról hozzám érkezett levelek íróinak, akik nemcsak buzdítottak a további munkára, hanem a kezükbe került, magyar őstörténetre vonatkozó folyóirat- és újságcikkeket kedves figyelemmel elküldték nekem betekintésre, sőt néha nagyob kiadványokkal is megtiszteltek. Külön kiemelem *Halász János dr. (E.-Á.)* nagy segítségét, aki ókori történetre vonatkozó szép könyvtárának minden jelentős darabját — összesen mintegy kettőszáz kötetet — átküldte használatomra New Yorkból. A küldött könyvek között több igen hasznos munkát találtam, amelyek beszerzésétől költséges voltuk miatt kénytelen lettem volna eltekinteni. Ilyenek pl. a Gardiner-kiadványok, amelyek hieroglif szövegeket tartalmaznak és ezért különleges nyomdai szedést igényeltek, avagy éppen a szerző kezeírásával készültek. Halász János dr. lekötelező előzékenységéért tehát ezúton is hála köszönetemet fejezem ki. Ez az írókkal, olvasókkal és könyvbarátokkal — otthoniakkal és nyugatiakkal — kialakult széles körű és bensőséges összeköttetés volt legkedvesebb élményem munkámmal kapcsolatban.

Amennyiben még módomban áll, munkaterületemen arra törekszem, hogy eredményeim javát angol nyelven is bemutassam, természetesen a magyar dolgokban kevésbé jártas olvasók gondolatvilágához igazított tálalásban, eleget téve ekként magyar és nem-magyar nyelvű levelezőim többször kifejezésre juttatott kívánságának. Ez a feladat most már megvalósítható és sürgős is, hiszen egyéni levelezéssel, néhány sorban, lehetetlen a magyar őstörténet megújítására irányuló gondolatainkat idegeneknek tolmácsolni. Olvasóimat annak idején majd értesítem a dolgok állásáról.

Montréal, 1972 október 23.

Baráth Tibor dr.

* Olv. tőlem: „Tájékoztató az újabb magyar őstörténeti kutatásokról”, Montréal, 1973.

HARMADIK KÖNYV

**KÜZDELEM A FEKETE BÖRŰ
KUSOKKAL**

AZ AFRIKAI KUSOK

Eredetük és szálláshelyeik

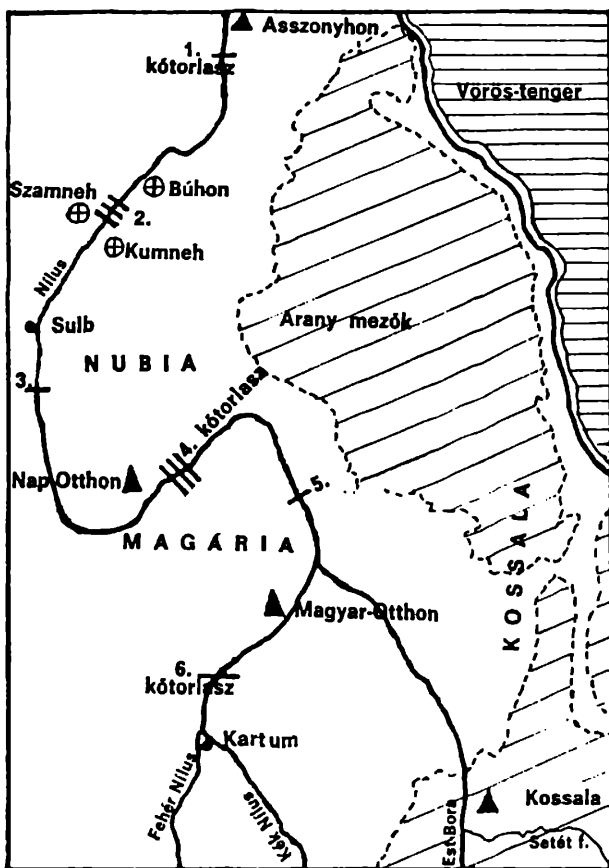
A kusokat az emberi nem egyik legkorábban kialakult népes ágának tekintik. Legfeltűnőbb testi tulajdonságuk az, hogy bőrük fekete — pontosabban szólva: mahagóni színű (238m 96) — de arcuk ennek ellenére szabályos európai arc. Leszármazóik ma főleg Etiópiában és Indiában élnek, egyebütt már elkeveredtek más fajokkal, nevezetesen az úr népekkel (árjakkal) és elvesztették eredeti vonásaikat.¹

A kus emberfajta kialakulását a Bengáli-öböl környékére helyezik. A faj onnan vándorolt szét keletre és nyugatra, mindkét irányban nagy távolságra hagyva el a szülőhaza területét. Akik keletre mentek, Szumatra, Jáva és Borneó szigeteit érintve, kijutottak a Csendes-óceánra, megszállták annak szigeteit és első ékeik talán Közép-Amerikába is eljutottak. A nyugat felé tartók egyik ága előbb az Indus-folyó völgyét szállta meg, azután Ázsában az Oxus (ma: Amu) mentét a Kaspi-tóig, valamint az Eufrátesz és Tigris délmezopotámiai szakaszát, mindenütt a régibb árja (árja-I) emberfajta képviselőivel, az úr népekkel jöve érintkezésbe. A nyugat felé haladók másik ága Afrikába irányult, benépesítette Etiópiát, majd az Est-Bora (ma: Astaboras) és a Kék-Nílus völgyén át behatolt az Asszuánig terjedő egész folyóvölgybe s azt is kitöltötte emberanyagával. Ezek is az úr népek telepeibe ütköztek. A kusok nyugat felé vándorolt részei tulajdonképpen tehát a Régi Kelet nagyobb részét ellefték és korai beérkezésük következtében ott több helyen ők alkották az őslakosságot. Sztérvándorlásuk ugyanis az emberiség első ismert nagy népvándorlása volt, amit azonban a történettudomány módszereivel csak akkor észlelhetünk, amikor a szétterülés már megtörtént és elkezdődött közöttük és az árják között a gazdaságilag értékesebb területek birtokáért folyó évezredes küzdelem.

Az Indus-völgyi, ázsiai és afrikai kusok azonos fajbeliségét és együvé tartozását az ókori történet- és földrajzírók jól tudták és annak megfelelően valamennyiüket ugyanazzal a névvel nevezték, „Etiópoknak” mondván őket. Ez a név állítólag görög eredetű és jelentése „égett arcú” (burnt face, 222m 2). A görög írók szokását követve, a Kus nevet a modern tudósok is gyakran az Etióp szóval adják, akkor is, ha a forrásban (pl. a Bibliában) kus néven szerepel (238m 91). Az ókori szövegekben arról is történik említés, hogy a kusok afrikai részlegét nyugatinak, az indiai-ázsiai

1. A kusok nem azonosak a négerekkel, reagjuk tehát a néger elnevezés nem alkalmazható. A néger ajka erősen duzzadt, ornyílása tág, haja gyapjas, arca nem európai arc. E lényeges testi különbségek ellenére az embertan egyes tudósai mégis azt hirdetik, hogy a kus és a néger ugyanaz az emberfajta. Elméletük szerint eredetileg csak kusok léteztek és belőlük degenerálódás

útján jött volna létre a néger, igen nedves (dzsungelli) klímában való hosszas tartózkodás eredményeképpen. A négerek kus származtatásának van azonban egy óriási akadálya: a néger nyelvek a kus nyelvektől alapvetően különböznek. Az elméletet ennek következtében a legtöbben elvetik és a néger problémát továbbra is megoldhatatlannak tartják.

Az afrikai Kuszföld a Nílus S-alakú dupla kanyarjában helyezkedett el Asszonyhontól (ma: Assuan) Kartumig és Kossaláig.
(1. sz. térkép)

részt pedig keletinek tekintették és a vonatkozó kifejezéseket — „Esti” és „Káldi” — népnévként is használták. Minden kusok rokonságát a modern tudósok is tartják, de annak jelzésére az „Indafrikai” műsót használják.

A Nílus-völgyi kusok telepei — a továbbiakban kizárólag ezekről beszélünk — a Thébától délre mintegy 160 km-re lévő Asszuánnál kezdődtek és a Kék-Nílus és Fehér-Nílus egyesülése táján, Kartumnál végződtek (ld. az 1. sz. térképet). Ehhez a kb. 1700 km hosszú völgyszakaszhoz tartozott még az Est-Bora és a Kék-Nílus által körülzárt Mérő-sziget. felső része, nagyjából a Setét (ma is ilyen nevű) folyó vonaláig. Ez az Asszuántól Khartumig terjedő völgy és a Mérő-sziget a történeti „Kuszföld”.

Kuszföldön a népesség elhelyezkedése a táj földrajzi felépítésének megfelelően négy csoportban történt. A Nílus 1. és 2. kőtorlasza közé eső völgyszakaszban aránylag kevesen laktak, mert ez a terület nem kedvező

z emberi megélhetésre. Itt a föld terméketlen, köves és sziklás, azon-
elül a sivatagok oly közel érnek a folyó mindkét partjához, hogy víz csak
gy 5-20 km-es sávon található. A lakosság zöme itt az asszuáni körzetben
súfolódott össze, ahol a völgy jobban kiöblösödik. Ez a város volt a vi-
ték vallási és közigazgatási központja, itt székelt a feketék istenasszonya
s, akit a nép ösanyjaként tisztelt és aki egyúttal a táj névadója. Az
Asszuán név ugyanis hieroglif jeleinek pontos 'olvasása szerint 'Asszony
Hona'. A kus lakosság második csoportja a Nílus völgyének ama részében
akott, amely a 2. és 4. kőtorlasz közé esik, ahol a föld termékeny s a gaz-
daságilag értékesíthető sáv már majdnem 60 km széles. Ezt a középső
Nílus-szakaszt Núbiának nevezték és egyik nevezetessége az, hogy hozzá-
tartoztak a keleti sivatagban lévő roppant termékeny aranymezők. Fő-
helye 'Napata' volt (Napi Ta, azaz Napföld), más néven 'Nap-Otthon'.
Az igen terjedelmes 4. kőtorlasztól délre, a Nílus következő nagy kanya-
rulatában helyezkedett el a Kusföld harmadik embercsoportja; ők alkot-
ták a 'Magária' nevű tartományt. Ennek kormányzati és közigazgatási
központja az azonos nevű város volt, más nevén 'Magyar-Otthon', görögre
ferdítve Meroë. A kusföldi lakosság negyedik csoportja a Magári-sziget
felett kezdődött és a Vörös-tenger mentében északra nyúló hegyes-dom-
bos pusztákon lakott, az úgynevezett Kossala ('Kos-Helye') nevű tarto-
mányban. Történeti ismereteink megindulásakor, Kr. e. 3200 táján, a
Kusföld említett négy területéről, amelyek meglepő módon mind magyar
nevet viseltek, még nem hallunk; akkoriban csupán az Egyiptomhoz leg-
közelebb eső asszuáni völgyszakasz állt az érdeklődés középpontjában.

Kisebb kus csoportok a Kusföldön kívül is éltek, nevezetesen az Asszu-
ántól északra eső nílusi völgyszakaszban, ami már egyiptomi birtok volt.
Valahol itt lehetett az a körzet is, amelynek hieroglifáit (192m 250 sk) így
olvassuk: 'Maradt Setét Hon'. Egy további kus körzet létezett a Nílus del-
tájában, ez volt a 'Kos-Hon', amely azonos a Bibliában szereplő Goshen
területtel (the province of Cushan in Egypt, the same as the land of
Goshen, 191m 304). Éltek még kus töredékek a Színai-félsziget oázisaiban
és bizonyára másutt is, de ezekről a területekről kiszorították őket az
Egyiptomban hont foglaló magyarok.

Sokféle népnévük

A kusokat az egyiptomi magyarok sokféle néven nevezték. Az egyik
legtöbbet használt, talán éppen a legelső név, amellyel őket illették, a
SATET vagy SETET név volt, — az angol szakemberek megállapítása
szerint. Ezt a nevet rövidített alakban, egyszerűen Setinek vagy Setnek
is olvassák, feleslegesnek véelve a nevet író második T-hang kiejtő-
jét. A Setet szóról ugyanezek a tudósok azt is megállapították, hogy je-
lentése "sötétség" (darkness, 192m 243, 247; 22m 161; 24m 181; 57m 64).
Mivel eszerint a nem-magyar tudósok már elolvasták a név hieroglifáit és

a szó értelmét is megállapították, nekünk könnyű kideríteni, hogy a Sa-tetnek és Setetnek olvasott és sötétséget jelentő egyiptomi szó azonos a magyar nyelv 'Setét, Sötét' szavával és hogy ez a megjelölés a kusok arc-színére vonatkozott, akiket más nyelven is "égett arcú" embereknek neveztek.

Hogy az angolok jól olvasták a vonatkozó hieroglifákat és a Setét szó valóban a bőr színére vonatkozott, írott kútfőkkel is tudjuk igazolni. Az első kőtörlet vidékén, amint mondtuk, a kusok nagyon tiszteltek egy fekete arcú istenanyát, akitől magukat származtatták. Nevének hieroglif jeleit (Okmánytár 1) a közismert kulccsal (25m, 199m) így betűzzük: a nyíl SET; a két félkör T és T; az asszony NU; együtt SE(T)-Te-Te NU, mai magyar grafikával 'Setét Nő'. Észre kell azonban vennünk, hogy a hieroglif szövegben a nyíl a bőr-fogalmat érzékeltető értelemhatározón megy keresztül, amiből félreérthetetlen, hogy ami sötét színű, az a bőr. Eszerint az egész kifejezés így hangzik (zárójelbe téve a fogalomhatározót): 'Setét (bőrű) nő'.² Az asszuáni kus istenasszony nevét más hieroglifákkal is írták (Okmánytár 2), de azok ábécés átírása is ugyanaz: SE-TUA-T NU, 'Setét nő'. A név kétféle írásmódja szemlélteti, hogy a körülbelül ötszáz közhasználatú írásjel közül az írnok meglehetősen szabadsággal választhatta ki az egy-egy szó lejegyzéséhez véleménye szerint legalkalmasabb vagy legtetszetősebb írásjeleket. Ugyanannak a szónak vagy névnek tehát többféle grafikai alakja lehetett, nem úgy mint a ma használt harminc-egynéhány írásjel esetében, amikor egy-egy szót csak egyféle grafikával írhatunk.

Az ősi egyiptomi és a mai Setét szó egyezése nem a véletlen műve. Bizonyosság erre nemcsak a nevet kísérő két másik magyar szó, hanem az a körülmény is, hogy a kusok megjelölésére a Setét rokonszavát, a Fekete szót is használták. A rendelkezésünkre álló példák közül ezúttal csak egyet idézünk, I. Ramás király uralkodói címét. Ez a király trónralépését (Kr. e. kb. 1304) megelőzőleg az akkor már meghódított Nubia kormányzója volt s trónnevei közt utóbb is viselte a 'feketék ura' címet. Vonatkozó dupla kartusát (Okmánytár 4) így olvassuk: RA-MÁ-SA SZUDÁN U-RA; RA-MÉNE PEKH-T.ék URA: 'Ramás Szudán ura, Ramén (a) Feketék ura'. A kartusban előforduló írásjeleket megelőző kötetünkben már megmagyaráztuk, kivéve a most felbukkanó leopárdfejet, a fekete emberek szimbólikus állatát. De ez is jól ismert és nyilvánított jel: a

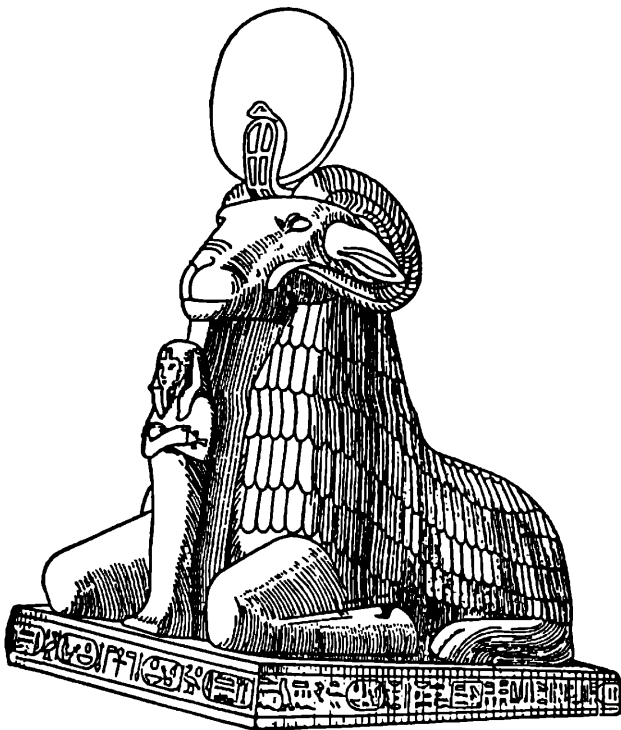
2. A bőr fogalomjele a PÁR (bőr) hangcsoportot hordozza, ld. 25m 63 no 55, 56, 57 és 59. Az idézett helyen szereplő első két forma felismerhetően a párduc bőrét ábrázolja, mert látjuk rajta az állatot jellemző sötét pettyeket. Talán azért szerepel a párduc ilyen célra, mert e szó első szótagja (PÁR) összecseng a bőr régies klejtésével. — Gardiner is bemutatja a bőr fogalomhatározóit, 199m F-27, F-28 és F-29 alatt és ezzel kapcsolatban közli a szó lexikális meg-

határozását az egykorú írnok betűivel. A meghatározás csak egy szóval történik, de találó: 'Takaró'.

A bőr fogalomhatározó grafikai formája a négyszög alakú P (Bé) idomba nyomott R jel kombinációjából született meg, vagyis ideogram helyett összerótt figurának is tekinthető: Pe-Ur, Be-UR, Bőr. Amint látjuk, akárhová nyúlunk, mindenütt magyar szavakra bukkanunk, a magyar és egyiptomi nyelvezet hasonlóság bizonyítékaként.

PEKH, PEKHTY hangcsoport hordozója. Az írásjelek közt szereplő két T itt a többes számot jelzi, olvasása tehát 'T.ék'. A szókezdő régi P viszont lágyulás után (P=F) hangzik ma F-nek, ezért mondunk Pekete helyett Feketét. A név és cím tehát ezúttal is pontosan, szabályosan és hibátlanul olvasható magyarul. Ramás király kartusát a nem-magyar tudósok is olvassák, de a név jelentését nem tudják megállapítani. A 'Feketék ura' címet ők Pekh-T-eT-Ra alakban adják, vagyis ott akadnak el, ahol többszámot kellene alkalmazni (T+T=T.ék) és ahol a magyar hangtörténet egyik alapvető jelenségét (P=F) is ismerni kellene. Eredményük azonban így is hasznos, mert segíti meggyőzni az Olvasót a magyar átírás hiteles voltáról.

Az egyiptomi magyarok a kusokat testszínükön kívül különleges állataikról is elnevezték. Ezek között az állatok között első helyen szerepelt az ő hosszúlábú, fekete színű juhuk, melynek hímje — a kos — lapos szarvat viselt. E hím állatról a fekete embereket "Kos (embereknek)" nevezték, nyilván birkapásztor, juhász értelemben, de a szót régiesen, egy hanggal mélyebben, KUSnak ejtették ki. A magánhangzó egy fokkal mélyebb kiejtése a régi magyar nyelv egy további jellegzetessége, ami

A núbiai kusok leghíresebb szimbóluma, amely egykor Amén-isten templomát ékesítette Sulb városában.

egyres tájszólásainkban ma is megfigyelhető, ahol pl. a Ló kiejtése Lú, a Tinóé Tinu. A kos vagy kus állatnevet ember vagy nép értelemben használva, természetesen hozzá kellett tenni vagy gondolni a megfelelő fogalomhatározót (őr, juhász, nép), de amit a név gyakorisága miatt nem tartottak szükségesnek minden egyes esetben kiírni és ismételni. A feketék újabb neve tehát egyszerűen *Kus* lett, személyazonosságukat jelző népi szimbólumuk pedig a kos. A nem-magyar szerzők ezt a nevet rendszerint a Kush, Cush, Chus, Cassi, Cossi és egyéb rokon grafikai formákban szerepeltetik, de jelentését nem tudják (238m 17) és azt sem veszik észre, hogy a népnév és az állatnév egy és ugyanaz.

Könyvünk címlapján és fennebb a leghíresebb kos-szimbólumot szerepeltetjük, amelyet III. Aménatya (Kr. e. 1412-1380) rendeletére készítettek és eredetileg a Kusföld legnagyobb templomában, a Sulb városban lévő Amén-templomban állítottak fel és a Napistennek szenteltek. A kos a Napisten kerek szimbólumát és az Úr jelentésű kobra kígyót viseli fején, első lábai között pedig III. Aménatya királyt őrzi. Ezt az egykorú szemlélőnek oly sokat mondó emlékművet ma a berlini múzeumban őrzik. A kus nevet nemcsak kos-szobrokkal írták, hanem kos-képekkel is. Amikor pl. a fejedelmet ábrázolták, kilétét úgy érzékeltették, hogy egy emberalakot rajzoltak, de azt emberfej helyett kosfejjel látták el. Félreértés elkerülése végett és nehogy a szemlélő esetleg azt vélje, hogy valami közönséges juhással áll szemben, az emberalak kezébe még egy kosfejben végződő sétatálcát, "jogart" is adtak. Ezt a jogart fából szokták faragni és 'fakos' volt a neve. Így a jogarnak képen való szerepeltetésével ki-ki világosan megérthette a szavak összecsengése alapján, hogy akit lát, az a 'főkos' azaz a fejedelem, vagy legalább is egy igen előkelő valaki (ld. képét 192m 50 és 58).³

A kus népnevet az egyiptomi írnokok nemcsak művészi ábrázolással azaz tiszta kép-írással érzékeltették, hanem rendes jelrendszerükkel is. A legegyszerűbben úgy, hogy egy kést rajzoltak és utána tették a többes szám k-jelét, a három szaggatott vonalkából álló kis merőleget (Okmánytár 3). A kés-jel megfelelt a név írásának, mert — ezt is az angol tudósok derítették ki — a kést egyiptomiul is Késnek hívták és annak rajza a QES, QECH hangcsoportot jelezte (25m 85 no 13 és 87 no 46; 199m T-19). Így a kés-jel, többes számban QUES-eK a '*Kusok*' nevet jelentette. Írhatták a nevet egészen betűsen is (Okmánytár 5), egy kosár ábrázolásával (K), alája rajzolva egy vizes sajtárt (S) és hozzátevé a megfelelő fogalomhatározót, jelen esetben a területet jelző 'szék' (ország) jelét, s ez a kombináció a Kusföldet jelentette. Okmánytárunk 6. sz. alatt közölt példában még

3. Az egyiptomi és magyar kapcsolatokra itt is alkalmasan rámutathatunk, mert a magyar nyelv fokos szava szintén a fa-kosból eredt. A sétatálcá végére ugyanis nálunk is kosfejet szoktak faragni és ez ceremóniális jelvény volt, az előkelő embert jelképezte, különösen a Felvidéken. A budapesti

Nemzeti Múzeumban őrznek egy hun lókból eredő (I) fokost, amelynek fogantyúja szintén kosfejet ábrázol. A kusok tehát már akkor jelen voltak a Duna medencében. Ezt a fontos régészeti leletet a III. kötetben bemutatjuk.

pontosabb betűzést látunk, ott az írrok a két mássalhangzó (K-S) közé még a kiejtéshez szükséges magánhangzót is beszúrta.

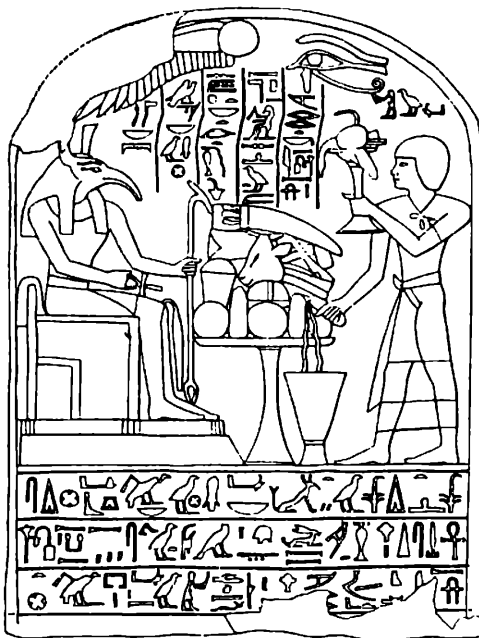
Volt az afrikai kusoknak egy másik különleges állatuk is, amit az egyiptomi írrokok alkalmasnak tartottak arra, hogy arról is elnevezzék a szomszédságukban élő sötét arcú pásztornépet. Ezt a különleges állatot felálló hegyes füllel, erős felsőtesttel és merőlegesen álló, villában végződő farkkal ábrázolták (Okmánytár 7). A szakemberek nem ismerték fel e már kihalt négy lábú állatot, csak annyit tudnak róla, hogy egyiptomi nyelven SETHES-nek hívták és valamiféle disznó lehetett (perhabs a kind of pig, 199m E-20). A feltételezés helyesnek bizonyult, hiszen Sethes istenkirállyal kapcsolatban több ízben történik említés "fekete disznóról" (black pig, 57m 65; 192m 248) és a núbiai kus fejedelmet is "főkanásznak" címezték, ami éppenséggel sertések pásztorát jelenti. Ennyi útmutatás után a magyarul tudó embernek megint egyszerű a dolga, mert megállapíthatja, hogy a Sethés egyiptomi szó teljesen azonos a magyar nyelv jelenleg *Sertés* alakban írt szavával. A vonakozó írásjelek átírása valóban Se-T-és, ami után következik a helyes olvasást biztosító segédjel, a sertés rajza. Az egyiptomiul "Setes"-nek írt szót azonban nekünk, akik az etimológikus helyesírást követjük, természetesen Sertésnek kell átírnunk, az R-hang jelölésével, nem pedig a hieroglifák helyesírási szabálya szerint, amely fonetikus volt, vagyis a kiejtést követte, tehát az úgynevezett torlódó és a kiejtésben alig hallható mássalhangzókat nem jelölte. Ugyanezt a Sertés szót más hieroglifákkal is írták (Okmánytár 8); azok fonetikus átírása is S-E-TOS, utána az értelemlátározóval, egy mai fogalmunk szerinti sertéssel. Etimológikus átírásunkban természetesen ezúttal is Sertést kell írunk. Ebből az elemzésből az egyiptomi szavak helyes átírási módján felül azt is megtanuljuk, hogy a kusok főfoglalkozása juhok és sertések legeltetése lehetett, tehát főleg mint juhászok és kanászok foglalatostkodtak. Azt felesleges ismételnünk, hogy itt újabb súlyos bizonyítékok kerültek elő az egyiptomi és magyar nyelv azonos voltára.

A kusok népi szimbólumaként szoktak emlegetni egy másik fekete színű állatot is, amely a kutya-családba tartozik. Ezt az állatot az egyiptológusok hol kutyának, hol sakálnak, hol meg farkasnak nézik és nevét (Okmánytár 9, 11, 12) Anubisnak, Sabnak illetve Up-Wawatnak olvassák, de e nevek jelentését nem ismerik. Csak annyit tudtak kideríteni, hogy Anubist a régi görög írók is kutyának nézték, de hozzátették, hogy ősapát is jelent, amikor is KUON a neve. Kujon leszármazói mind hasonlítottak egymáshoz, mondja tovább a görög hagyomány, de mégis különböző típust testesítettek meg, mert más és más anyától származtak (192m 264 sk). Ez a görögök által feljegyzett hagyomány nyilván a kusok keveredésére utal, de egyúttal hozzásegít bennünket a szóbanforgó állatok írásjeleinek helyes elolvasásához. Ha ugyanis a kutya soknejű, azaz kicsapongó ősapát (kujont) jelent, akkor világos, hogy az Okmánytár 9. sz. alatt szereplő írásjeleket A-Né-Pu-Se, 'A nép őse' értelemben kell olvasnunk, nem pedig az érthetetlen Anubisnak; a 11. sz. alatt szereplő jeleket

pedig aS-A-BA, 'Ósapa'; a 12. ez. alattiakat AB-UT-T-oK, 'Apátok' értelmében. Okmánytárunk 10. sz. betétje is 'A nép őset' írja, amelyhez az írrok az olvasás helyességét biztosítandó ezúttal még egy 'ősúr' fogalomhatározószót is hozzácsatolt. Mindezek ismeretében világos az is, hogy amikor a fekete embereket Etiópiában "kutyafiaknak" (fils de chien, 52m I 16 sk) mondták, ezt nem szükségszerűen csúfolkodásból tették, hanem így utaltak azokra az égett arcú kusokra, akik a kutya szimbolumú ágból származtak. Továbbmenőleg, akkor is ilyen ősi értelmet kell a háttérben keresnünk, amikor az európai középkor nyugati krónikásai a szintén sötétes arcú Attila királyról halálos komolysággal állítják, hogy "kutyától" származott. A nyugati krónikások azonban már nem voltak elég műveltek ahhoz, hogy követni tudják a keletiek észjárását, azért szöszereint képzelve el a dolgot, Attilát egy igazi kutyától származtatták és félig állatnak félig embernek hitték, egyszóval szörnyetegnek. Sokminden világozássá lesz az új magyar őstörténet reflektorfényénél, amit azelőtt sehogysé értettünk.

Az afrikai kusok egy bizonyos csoportjával kapcsolatban sokszor szerepel a MASAI név, amit Gardiner professzor Medjay, Budge professzor pedig Matchai alakban közöl. Mindkét tudós jól körülírja a szó értelmét, de egyikük sem tudja megmondani, hogy ez is magyar s a városlakó emberrel szemben a vidékít jelenti: a Mezei, Megyei illetve Mucsaji embert, e ma is használt szavaink pontos megfelelőjét. Gardiner professzor a Megyei (Medjay) szónak szenteli Egyiptomról készített földrajzi szótárában a leghosszabb cikket (200m I csillagos 73-89), ahol minden adatot bemutat, amit a kérdés megvilágítására össze tudott gyűjteni. Szerinte a Medjay szó a VI. dinasztia idejében bukkant fel s alatta akkor a 2. kőtörzslasz vidékéről Egyiptomba vándorolt kusokat értették. Budge szerint a szó (Mezei) eredetileg területfogalom volt s aztán vele jelölték meg azokat az embereket is, akik Núbián túlról származtak. Ezek a Mezei nevű bevándorlók Egyiptomban is vidéken éltek, rendszerint a sivatag széle felé eső sovány legelőkön (sohasem a Nílus partján lévő termőföldeken) és mint csőszök, mezei rendőrök és pásztorok, kisebb közigazgatási feladatokat végeztek. Kusföldön lakó csoportjaik politikai jelentőségre akkor tettek szert, amikor Egyiptom már kettészakadt és a thébai királyságnak mindjobban gyarmati erőforrásaira kellett támaszkodnia. A thébai király trónnevei közt ekkor jelent meg rövid időre a "Matchau népek és Punt ura" cím (192m 6).

Amit az egyiptológusok a Mezei kusokról körülményes vizsgálattal megállapítottak, azt mi az általuk közölt feliratok szövegéből a magyar nyelv segítségével közvetlenül és sokkal értelmesebben megtudjuk. Okmánytárunk 13. sz. alatt szereplő szöveg betűzése és olvasása ugyanis ez: M.E-Ze-JI UT-AS-oK, 'Mezei utasok', tehát akik a mezőkön teljesítenek valamilyen szolgálatot; a 14. szövegé: M.E-Ze-A-E U-I-SET SZ-aB-AJ-oSZ-oK, 'Mezők vizét szabályozók' (így is: 'Mezők vizét szabályozzák'), vagyis akik az öntözőcsatornák karbantartását végzik; és a 15. sz. szö-

'Nagyúr', a setét arcú kusok núbiai fejedelme trónján ül és lakomához készül.

vegé: UR SZÍ-Ne, Me-Z-E-JI U-T-a-S-oK, AJ-U-SZ-aK.ok K-U-JA-SA, 'Úr színe (vagyis alkalmazott), Mezei utasok, a jószágok gulyása'. E szövegek szerint a Mezeiek valóban mezőkről származtak, Egyiptomban is mezőkön foglalatoskodtak, vízellenőrök, csőszök és pásztorok voltak.'

A mezei kusokkal kapcsolatban helyesen állapították meg a kutatók, hogy a nevükben szereplő Mező szó eredetileg földrajzi fogalom, tehát bizonyos fajta földet jelent. Következően az egyiptomi írnokok nem tévedtek, amikor ugyanezt a szót nemcsak a délen élő, illetőleg délről jövő bevándorlókra alkalmazták, hanem azokra is, akik a Nílus deltájától nyugatra, a líbiai mezőkön éltek, illetve ezekről a mezőkről szivárogtak be Egyiptomba. Nevüket itt némi eltéréssel, az észak-egyiptomi szokásnak

4. Az Okmánytár 13. sz. ábrájának jelelt a 193m VI 57. oldaláról vettük; a 14. sz. jeleket 200m I csillagos 73-ról; a 15. jelelt pedig 200m I csillagos 77-ről. — A legnagyobb tekintélyű angol egyiptológus, aki egyébként a hieroglifák hangzósítás nélküli szerencsétlen átírását bevezette a tudományba és ezzel a szövegek nyelvészeti felhasználását eleve lehetetlenné tette, a 15. sz. alatt közölt szöveget így értelmezi angolul: Chief of Medjay of Aushek (named) Kuy. Ha tudott volna magyarul, a Jóságok szót bizonyára nem Aushek helynévnek értelmezte volna és a Gulyás magyar szót sem tette

volna meg Kuy dőlőnévnek és talán nem hagyta volna el a jelen esetben fontos Uta-sok vagy Utazók értelemhatározót sem. Gardiner professzor eljárása kitűnően példázza, milyen a mai hivatalos egyiptológia: amit nem értenek meg, azt hidegvérrel kihagyják, vagy hely- és személynévnek teszik meg, hogy azután tovább ne kereskedjünk az értelem iránt. De ismételtlen hangsúlyozzuk, hiányosságait nem röhajtuk fel nekik, hiszen az egyiptológia magyar oldalának kidolgozása mégiscsak magyar tudósok feladata.

megfelelően, Me-Se-US, 'Mezős' alakban írták (Okmánytár 16), amit az egyiptológusok angolosan Me-Shw-Esh grafikával tolmácsolnak. Ennek a névnek hieroglifikus lejegyzését is sokfelé látjuk (200m I csillagos lapok 74, 114, 116, és 119-121) és a vonatkozó anyagból kiemeltük az Okmánytár 18. sz. alatt bemutatott részletet. Ez a magyar nyelvű szöveg a líbiai mezősökről azt mondja: Te-He-Ne-KET U-I-Da-SZAK, 'Teheneket vigyázzák'. Amikor a líbiai mezőkről eredő emberek sikeresen bejutottak Egyiptom városaiba és ott egy kis jólétre is szert tettek — Gardiner prof. jól megfigyelte — igyekeztek Mezős nevüket minél hamarabb levetni és a jobban hangzó "Úr" névvel felcserélni (200 I csillagos 120).

A kusok Napatában székelő fejedelmét 'Nagyúrnak' címezték. Emberalakban ábrázolták, sertés-maszkkal (ld. fent és Okm. 20). A Nagyúr úr-székén (trónján) ül, baljában Núbia jogarát tartja, a szokásos fokost, jelezve, hogy ő a Főkos, a pásztorok királya, jobbjában pedig az egyiptomi eredetű élet-szimbólumot, mert országában ő az élet ura, Isten mása. Előtte látjuk a neki ajándékba vagy adóba hozott ételeket. Vele szemben egy udvari ember jön, aki magas tálcán rituálisan sült kacsát hoz. Ez a Kos-úrnak szánt rituálisan sült hús nyilván fontos lehetett, különben nem állna a kép középpontjában. Az ábra felső részében öt oszlopba tagolt szöveg látható, alul pedig vonalra helyezett további három sor írás.

A kép felső részében, az oszlopokon kívül, a Nap olyan szimbóluma látható, amely a hieroglifák kulcsa szerint az UTU hangcsoportot jelzi. Az ennek folytatásában lévő három másik figura (a férfi, a csirke és a közös tartású kar) az AS-U-NAK részlegét írja, a jelek nem-magyarok által készített jegyzéke szerint. Ha ezeket az elemeket összekapcsoljuk, az UTU-AS-U-NAK, 'Utazónak' szót kapjuk. Ebből már sejthető, hogy a sült kacsza az Isten földi képviselőjének szánt úti eledel, aki hivatása közben éppúgy utazgat országában, miként az Ég ura (Nap) utazik a maga végtelen birodalmában, az égboltozaton. A kép bal oldalán a napkorongot (AR) látjuk szárny (MAAT) folytatásában, amit az előbbi szóval összekapcsolva, talán jókívánságnak kell értelmeznünk: 'Utazónak örömet!'

Áttérve a folyószövegre, az oszlopokba írt üzenetet felülről lefelé haladva olvassuk, abban a sorrendben véve az oszlopokat, amit a figurák iránya megszab. E szabály szerint jelen esetben a kezdés a balról számított harmadik oszloppal történik, azután a negyedik és ötödik oszlop következik, majd a második oszlop és végül az első. A magyarul írt üzenet az oszlopok sorrendjében így hangzik: 3. 'Ezeket süti népe: torta habbal' (ezután az asztalra rakott ételeket kellene olvasnunk, de azt nem tudjuk). A 4. oszlop: 'Itt Napata kos-ura sokat étkezik, (5) mert állatokat herélt (érth. 'herélt')'. A 2. oszlop: 'Királyokat Napatában (1) Nagyúrnak nevezik.' A kép alatt elhelyezett három vízszintes sor közül kettőt szintén végig tudtunk elemezni. E két sor jobbról balra haladva a következő csodálatos magyar mondatot írja: '(1) Ezt a kacsát sütik Sertésnek Napatában amikor minden megyében adóz- (2)-nak tíz mérő búzát (érthet. "mezőgazdasági dolog"), sajtot, túró, mézet, tojást, sok tyúkot jérc-(3)-ét...'

Összegezve az afrikai kusok neveivel kapcsolatban szerzett ismereteinket, úgy látjuk, hogy ez a nép állattenyésztő volt, eleinte még fémkultúra és városi civilizáció nélkül. Legfontosabb háziállata a juh, sertés és a kutya lehetett, de szárnyasokat (tyúkot, kacsát) is tartott. Ismerte a méhekkel való helyes bánásmódot, a tejet feldolgozta sajttá és túróvá. Élénk lehetett a népben a kivándorlási vágy és ha egyes fiai fölkerültek Egyiptomba, a Régi Kelet Amerikájába, ott boldogan szolgáltak mint kistisztviselők. Sok névvel illették őket magyar mestereik, szinte mindenel, amit velük kapcsolatban érdekesnek, figyelemre méltónak, sajátosnak találtak: testük színéről, különleges juhaikról, sertéseikről, fekete kutyájukról és mezőikről. Mindez felbecsülhetetlenül értékes tudományos eredmény az egyiptológia terén, de bennünket mégis az lep meg a legjobban, hogy vizsgálódásaink során teljesen nem várt módon rengeteg magyar szóra, kifejezésre és mondatra bukkantunk, amelyekből valóságos mezőgazdasági szótárt tudunk összeállítani a Kr. e. III. és II. évezredben forgalomban volt magyar szavakból. Talán felesleges újra felhívni a figyelmet arra, hogy a tárgyalt írott magyar nyelvemlékek nem az Ural-hegység vidékéről kerültek elő, hanem a Nílus felső völgyéből és hogy az egyiptomi-magyar közös szavak nagy dörömböléssel követelik a magyar eredet ural-szibériai elméletének módosítását.

Feltűnő, hogy a megvizsgált szövegekben sem az angol szakemberek, sem mi nem találtunk semmiféle útmutatást arra, hogy mi lehetett a kusok saját nyelve. Vagy talán ők is magyarul beszéltek? Erre egyelőre nem tudunk feleletet adni. Folytatjuk tehát vizsgálatainkat, hogy a rejtély nyitjára némileg rájőjjünk.

A magyarok meghódítják a kusokat és keverednek velük

Az egyiptomi magyarok az afrikai kusokkal Kr. e. 3200 táján kerültek először közvetlen érintkezésbe, amikor a Nílus völgyébe behatoltak és ott egy nagy országot alkottak maguknak. A lejátszódó események során a feketék sorozatos vereséget szenvedtek és visszaszorultak az első kötorlasztól délre eső völgyszakaszokba. Nem tekintették azonban vereségüket véglegesnek, hanem minden egyiptomi uralkodó trónralépése alkalmával kísérletet tettek arra, hogy legalább a Théba körüli völgyszakaszt visszahódítsák, ahol a magyarok honfoglalása után is jelentős létszámban éltek kisebbségbe szorult fajtestvéreik. Törekvésük talán sikerült is átmenetileg és egyszer-másszor a győztes magyarok madár-szimbóluma mellett, sőt a helyett a kusok fekete kutya szimbóluma is megjelent a királyi jelvények árbócán (59m 96, 101, stb.). A "madarak" és "kutyák" — mászóval magyarok és kusok, vagyis a fehérek és a feketék — vetélkedése a hagyomány szerint századokig elhúzódott és végül is kiegyezéssel fejeződött be. Ennek értelmében a Nílus völgye az első kötorlasz felett a

magyarok uralma alá került, az alatt viszont minden a kusoké lett, akik fejedelme ezután északról leköltözött délre, a negyedik kőtorlasz vidékére.

Ezt az elrendezést nyilván nem úgy kell elképzelnünk, mintha a két fél között már azonnal valami modern országhatárt állítottak volna fel, amelyen innen is, túl is más közigazgatás működött, csendörökkel, vámörökkel és határörökkel. Akkoriban még nem is igen volt közigazgatás, főleg nem a kus vidéken, ahol az emberek az államtalan társadalom korában éltek. Az elrendezésben a magyar főhatóság alá jutott kusok tehát továbbra is zavartalanul éltek a maguk helyi világát és tisztelheték saját fekete őseit, az asszuáni istenanyát. Théba alatt, az Elefánthon-szigeten például még a Kr. e. 5. században is az volt a helyzet, hogy a kusok elkülönített lakónegyedekben éltek (94m I 124 sk). Hasonlóképpen magába zárkózva, többé-kevésbé zavartalanul élte világát a deltabeli Kos-Hon lakossága. Ez az ősi állapot azonban a kibontakozó városi központok hatására másfél-kétezer esztendő leforgása alatt Egyiptom legtöbb részében mégis megváltozott s az egyházi, közigazgatási és katonai intézmények kialakulásával az egyiptomi kus népesség fokozatosan beolvadt az államvezető magyarságba. A beolvadt kusok száma tekintélyes lehetett, mert jöideig fennmaradt emléke. Az egyiptomiak ugyanis két ősatyától származtatták magukat, Magyartól és Kustól és országukat is két névvel nevezték: Magyar Földjének és Cham (Kus) Földjének.⁵

Azt is tudjuk, hogy az osztozkodásban kusoknak jutott területen a kusok sem egymagukban éltek, mert közöttük maradtak azok a magyar tömbök, amelyek a Ménes-féle honfoglalás idején valamilyen okból hátramaradtak és utóbb sem telepedtek át az új hazába. Ezek a Kusföldön hátramaradt magyarok szintén szabadon, saját szokásaik szerint élhettek. Erre egy ünnepezt egyiptomi utazó a tanúnk, aki a 6. dinasztia idején felderítő körutat tett a Kusföldön és visszatérve beszámolt azokról az országokról, amelyeken áthaladt. Ezek között említ egy M-A-K-AR, 'Magyar' nevű országot is, mely szó írásjeleit (Okmánytár 17) Budge professzor is Makhernek olvassa (222m 10).

A Nílus völgyének testvéries megfélemezése ellenére is tovább folytak a kisebb-nagyobb csetepaték, úgyhogy Egyiptom a feketék gyakori betérése miatt már a 3. dinasztia idején (Kr. e. kb. 2686-2613) kénytelen volt katonaságot tartani a déli határon. A két fél között a 4. dinasztia idejében ismét komoly háború folyt; Kr. e. 2333-ban pedig, az 5. dinasztia idején, bizonyára a háború befejezésekor, Egyiptom királya felállította a déli kőtorlasznál az első szabályos határkövet. Azt iratta rá, hogy a fekete embereknek e kőnél meg kell állniok, azon túl nem mehetnek, sem

5. They called it the land of MEZOR and the land of CHAM from their two ancestors, which the Greek rendered MESORA and CHAMIA, 191m 298. — Ugyanez a gondolat tükröződik ebben a megállapításban is: Throughout the Early Dynastic period and the Old Kingdom SET and HORUS are

represented as the two patron deities of the Monarchy (231m 98), ahol Set alatt Kus, Horus alatt Magyar (Űr) értendő. A 6. dinasztiaától kezdve azonban Kusról nincs többé szó, a Monarchia védnöke akkor már egyedül Horus, 231m 99.

gyalogszerrel a partok mentén, sem hajózva a folyón. Nem szabad nekik juhot, kecskét és szamarat sem áthajtani a határon, kivéve ha az állatokat eladásra szánják (193m III 36 sk).

Egyiptom déli bejáróinak lezárása néhány évszázadra békés viszonyokat teremtett a két ország között. A 12. dinasztia idején azonban (Kr. e. kb. 1990-1780) a surlódások ismét kiújultak és az erős kezű akkori egyiptomi királyok a helyzetet gyökeresen akarták orvosolni. A sorozatos hátsértések miatt a Nílus völgyét megosztó ősi egyezményt érvénytelennek tekintették és a Kuszöldet a harmadik kőtorlaszig bekebelezték országukba. Ez a terület aztán ezer esztendeig, Kr. e. 945-ig, Egyiptom felbomlásáig, megszakítás nélkül magyar uralom alatt maradt. Azok az egyiptomi királyok, akik e hódítást végrehajtották, trónneveik közé felvették az *'Ósúr, Sertéshon ura'* címet (Okmánytár 19), az egyiptológusok Usertsen-jét.

A 12. dinasztia királyai joggal tartották nagy dolognak, hogy orszáukat egy ilyen hosszú völgyszakasszal megtoldták és a fekete veszélyt a királyság déli határaitól eltávolították. Feladatukat azonban a katonai győzelemmel nem tekintették befejezettnek, hanem igyekeztek az új területet minél jobban elzárni a maradék Kuszöldtől és minél szervezettebben hozzákapcsolni Egyiptomhoz. Evégből a hosszú második kőtorlasztól délre mintegy hatvan kilométerre, azon a helyen, ahol a völgy összeszűkül, Szamneh és Kumneh néven két hatalmas téglakerődöt emeltek a folyó bal illetőleg jobb partján, egymással majdnem szemben. E két erődhöz röviddel utóbb a kőtorlasz északi végénél egy Búhon nevű harmadikat is építettek. E várak háromszögében helyezték el aztán az I. sz. egyiptomi hadsereget, amely ezentúl a határvidék rendjére ügyelt (ld. az 1. sz. térképet). Figyelmet fordítottak arra is, hogy a feketék kerülő úton, a sivatagok felől se tudjanak Egyiptomba belopódzni. Ezt a célt mezei rendőrség felállításával érték el, amely a lakható folyóvölgy és a sivatag érintkezési sávjában teljesít szolgálatot. A technikai határzár felállításán kívül III. Sertéshon ura mást is tett. Az első kőtorlaszban egy 34 láb széles és 24 láb mély csatornát vágatott és ezen a módon a hajók számára közvetlen utat teremtett a déli határvárak és birodalma központja között. E közvetlen hajóút feleslegessé tette az áruk korában szükséges kétszeri átrakását és nehéz szárazföldi terepen való szállítását. A csatorna egyúttal előkészítette a Kuszöld szabadon maradt részének jövődő meghódítását. A 12. dinasztia királyai végül azzal koronázták meg történelmi művüket, hogy a meghódított területen bevezették az Amén-vallást minden intézményével együtt. Hittérítő papokat küldtek be, templomokat építettek Amén tiszteletére, bevezették az egyiptomi írást és az egész meghódított völgyszakaszt átítatták az egyiptomi magyar kultúrával. A bennszülöttek ezt a magas kultúrát feltűnő igyekezettel sajátították el és a több mint ezer esztendő alatt eltéphetetlen lelki és szellemi kötelékekkel kapcsolódtak az egyiptomi magyar világhoz.

A Kuszöld szabadon maradt déli részének utóbb bekövetkezett meghó-

dítását és egyiptomi gyarmattá tételét egyes kutatók kizárólag gazdasági okokkal magyarázzák. Egyiptomnak nagyon sok fémre (főleg aranyra), építőanyagra (gránitra), tömjénre és fűszerre volt szüksége — mondják — és ezek beszerzése végett távoli országokkal kellett kereskedelmet folytatnia, le egészen a Nagytavakig, Zambiáig. Ez a kereskedelem a Níluson, az Est-Borán, a Vörös-tengeren, meg egy sereg karavánúton bonyolódott le. Így tulajdonképpen ezeknek az utaknak biztonságossá tétele készítette volna a fáraókat a maradék Kuszöld meghódítására. Ilyen anyagi természetű indítékok is bizonyára súlyosan estek a latba a nagy elhatározáskor, de a főök talán mégis politikai természetű lehetett. Egy új világhelyzet volt kialakulóban, amely Egyiptom létét és fennmaradását veszélyeztette, tehát jóelőre védekezni kellett.

Az történt ugyanis, hogy Kr. e. 1700-1550 között a fekete emberek, az ő nagy tartalékukból, az Indus völgyéből, a Régi Kelet több területét el-lepték és azokon maguknak vezetőszerepet biztosítottak. Kassi vagy Cossi néven elfoglalták a Tigris és Eufrátesz alsó szakaszát (Szumert) és ott ötszáz évig, Kr. e. kb. 1150-ig ők uralkodtak. Egy másik tömegük a Oxus folyó völgyébe leereszkedve, a Kaspi-tóig terjedő vidéket lepte el. Egy harmadik águk pedig elkalandozott a Nílus deltájába s ott okozott zavart. Az indiai és ázsiai kusok e vízözönszerű előnyomulása éppen elég beszédes jel lehetett arra, hogy az egyiptomi magyarok is megértsék, sorsfordulóhoz érkeztek. Talán még azt is számbavehették, hogy a nagy népmozgást a Magas Ázsiában (Haute Asie) lakó türk emberfajta indította el, amely régi lakóhelyét a Gobi-sivatag újabb kiterjedése miatt nagy tömegekben elhagyta és maga előtt űzte a füves területek korábbi népességét. Szerintünk e megbomlott világegyensúly részbeni vagy egészbeni felismerése készíthette az egyiptomi fáraókat arra, hogy sorsuk felől nagyobb távlatokban gondolkodjanak és bizonyos katonai lépéseket tegyenek a várható események megelőzésére. De bármi lehetett is cselekedetük igazi rúgója, tény az, hogy a szabadon maradt Kuszöld elfoglalásával délen, Kánaán és Szíria birtokbavételével pedig északon is ura lettek az országuk határai előtt fekvő stratégiai terepeknek és így a jövő küzdelmeket nem az anyaország területén kellett megvívniok. E határokon túli hódítások, mint a későbbi események igazolták, helyesnek bizonyultak, mert Egyiptom létét ezer esztendővel meghosszabították és lehetővé tették, hogy az ország népének jelentős része időben elköltözzék más területekre és így a pusztulásból megmeneküljön.

Az új politikai elgondolás megfogalmazása és kivitelezése a 18. dinasztia királyainak az érdeme, akik a történelemben igazi politikai géniuszokként mutatkoztak be. A déli operációt Kr. e. kb. 1525-ben I. Tudómsa hajtotta végre, aki a negyedik kötorlaszig terjesztette ki uralmát. Röviddel utóbb III. Tudómsa katonái már az Est-Bora és a Setét folyónál álltak, amivel az egész Kuszöld Egyiptom uralma alá került. A háború gyors lefolyású volt és mindenütt a magyarok győzelmével végződött, akik az akkori haditudomány és haditechnika szabályai szerint harcol-

tak a jórészben még botokkal és kőszerszámokkal felszerelt, fegyelmetlen kusokkal szemben. Ezek az újabban megszerzett déli területek körülbelül hatszáz évig maradtak közvetlen egyiptomi igazgatás alatt, szintén a Kr. e. 945. esztendeig, amikor a Kusföld Egyiptomtól elszakadt és független országgá lett.

Miként a 12. dinasztia hódító királyai, akként I. Tudómása (az egyiptológusok Tuthmese) is arra törekedett, hogy szerzeményét állandó jellegű intézményekkel kapcsolja birodalma törzsterületéhez. Ez irányú szorgoskodásának legfontosabb rendelkezése a thébai Amén-papok jelentős részének Napatába (Napotthonba) való áttelepítése volt és az egész meghódított területnek a thébai egyházba való szerves beépítése. A betelepített papok a Kusföld második szakaszán is mindenfelé templomokat építettek és felállították az egyházi élettel kapcsolatos kultúrintézményeket. Az egész Kusföld legnagyobb templomát III. Aménatya (Amenhotep) király idejében (Kr. e. 1405-1370) a Nílus partján lévő Sulb városban építették fel. A magyar-kus összefonódás jeléül a templomhoz vezető sugárutat oroszlán- és kos-szobrokkal ékesítették, a magyarok illetve kusok népi szimbólumaival (196m 60 sk).

Az egyházi hálózat kiépítésével azonos jelentőségű nagy intézkedés volt a kusföldi kormányzóság felállítása, ugyancsak Napotthon (Napata) székhellyel. E központi kormány szerv élén egy alkirály állt, akit egyiptomi származású tisztviselők támogattak munkájában. Az alkirályi méltóságot rendszerint a thébai király fia, Egyiptom trónjának várományosa töltötte be, aki itt nyert bevezetést az államkormányzásba. Kivételesen azonban bennszülöttet is kineveztek e rendkívül fontos örhelyre, ha az megelőzőleg mint királyi főtisztviselő hosszú éveken át tanúbizonyságát adta hűségének és rátermettségének. Ilyen kivétel volt az a 'Sötét Vezér' (Waser Satet), akit I. Aménatya jutalmazott meg az alkirályi állással (211m 47 sk). Az alkirály tekintélyének alátámasztására szolgált a helyszínen állomásozó egyiptomi katonaság. Az alkirály további fontos feladata volt a gazdag núbiai aranybányák zavartalan üzemeltetése és az évente termelt hihetetlen mennyiségű aranynak Egyiptomba való biztonságos átszállítása. Így a Kr. e. II. évezred közepén a fáraók Délkelet-Afrikában egy hatalmas gyarmatot alakítottak ki, amelynek minden erőforrását igénybe vehették az ország fennmaradásáért vívott küzdelemben.

A kusföldi gyarmatra Egyiptomból kezdettől fogva sok katona, pap, közigazgatási ember, iparos és kereskedő érkezett. A 22. dinasztia kezdetétől fogva (Kr. e. 950) pedig már tömeges egyiptomi bevándorlás is történt. Ekkor ugyanis a megelőző dinasztia alatt kettészakadt Egyiptom egyesítésére a deltabeli új király kísérletet tett, amiből Észak- és Dél-Egyiptom — Memfis és Théba — között fegyveres összeütközés keletkezett. A polgárháborúban a thébai pap-király lett a vesztes, aki ezután papjaival, házanépével, közigazgatási embereivel és híveivel együtt felkerekedett és egy kisebb fajta népvándorlás keretében átvonult a déli gyarmatra és ott a Napata nevű tartományban (Núbiában) telepedett le.

Ez a magyar beözönlés a napatai néprajzi helyzetet gyökeresen megváltoztatta. Egy másik hasonló nagy méretű egyiptomi bevándorlás Psametik (hieroglifái szerint Pis-mentik, azaz 'Vizmentiek' ura) del-tabeli király idejében (Kr. e. kb. 600) játszódott le, amikor a második kőtorlasznál állomásozó 240,000 katona a zsold elmaradása miatt fellázadt, őrhelyét elhagyta és szintén átvonult a gyarmatra. Hiába próbálták őket szeretteikre hivatkozással tervükről lebeszélni, azok folytatták útjukat, mondván, hogy asszonyokat mindenütt találnak. Ezek a bevándorlók a Napatán túl következő, negyedik és hatodik kőtorlasz közé eső völgyszakaszt kapták meg lakóhelyül, ahonnan a kusokat jórésben a Vörös-tenger felé eső Kossala vagy Kassala (Kos Helye) nevű hegyvidékre tolták át és az egész tartományból egy nagy 'Magyar Otthont', más néven 'Magáriát' alkottak.

Népi és kulturális tekintetben ez utóbbi két bevándorlás, a már korábban betelepedett egyházi és közigazgatási személyzettel együtt, a Nílus S-alakú hatalmas dupla kanyarjában mélyreható változásokat idézett elő. Budge professzor megítélése szerint: "Núbia valóságos második Egyiptommá változott és a núbiaiak a lehető legnagyobb mértékben átvették az egyiptomi kultúráját" (193m VI 113). Ugyanezt mondhatjuk el Núbia iker-tartományáról, Magáriáról, amely nevével is jelzi népi és kulturális felépítését. Amikor az egyiptomi magyarok népi, gazdasági, társadalmi és kulturális hatása ekként a hajdani Kusföldön tetőpontra jutott és a Nílus kőtorlaszokkal tagolt három szakasza megmagyarosodott, a sors különös alakulása folytán a gyarmat elszakadt az anyaországtól és önálló királyságként folytatta életét ezer esztendeig. Az önállósult hajdani Kusföld azonban ekkor már alig hasonlított a régihez. Intézményekkel összetartott, közigazgatási hálózattal ellátott, jól megszervezett modern ország volt, amelyben a hatalom gyakorlói a kusokkal keveredett magyarok voltak, az úgynevezett "fekete magyarok". E változás jeleként a Kus népnév fokozatosan háttérbe szorult és helyette Núbiáról és Magáriáról, azaz Napotthonról és Magyar-Otthonról beszéltek.

A "fekete" magyarok politikai öntudata

A kus-magyarok vagy fekete magyarok önálló országlása Kr. e. 945-től A.D. 335-ig tartott. Ez utóbbi évben az időközben naggyá lett szomszédjuk, az Axumi Királyság szétdarabolta országuk területét, majd a kis államokat a 6. században keresztény hitre kényszerítette. Ekkor a lakosság áttérni nem akaró része — a nagy többség — az üldözés elől elvándorolt az országból.

A függetlenné lett Kusföldnek három nagy tartománya volt és hét jelentősebb kerülete. Az első tartomány fejedelme a 'Fekete kanász' címet viselte és róla a tartományt a '*Fekete kanász székének*' nevezték. Ha e név első írásjelét (Okmánytár 21) nem ideogramként (azaz nem Feke-

tének) olvassuk, hanem szótagosan (Pé-nek), a tartomány neve: 'Főknás széke' (Budge olvasása: Pehqennes).⁶ Ez nyilván a bennszülött fejedelem tartománya lehetett, az Est-Bora és a Setét folyóktól északra elterülő hegyvidék, amely az önálló Kusföld életében alig játszott szerepet. A második tartomány a N-A-P-x-o-T-(H)ON, 'Napotthon' volt (Okmánytár 22), amely Núbiát, vagyis a második és negyedik kőtörlet közé eső völgyszakaszt jelentette, a sivatag felé eső aranybányákkal együtt. A névben az x-szel jelölt helyen az EPIT 'épít, épület' fogalomhatározó áll, amit nem olvastunk bele a névbe. Napotthon alatt eredetileg ugyanis csak a Napistennek szentelt várost értették és annak értelemlhatározója volt a sok épület jelzése. Utóbb így hívták a tartományt is, de akkor a főváros nevéhez illesztették még a nagyobb területet jelentő 'otthon' értelemlhatározót is. Nevezték e tartományt 'Napi Tanak' is, vagyis Napföldnek, Nap-országnak s ebből keletkezett a Napata és a Núbia név.⁷ Napata elsősorban vallási központ és papi város volt. Amíg ott székel a menekült thébai pap-király, addig az volt az egész Fekete-Magyarország fővárosa. Ebbeli szerepét a Kr. e. 4. század közepén veszítette el, amikor a vezetés átkerült a katonai jellegű harmadik tartományba, Magáriába és annak fejedelmei szolgáltatták az országos dinasztiaát. Magária nevét így olvassuk: MAG-AR-I O-T-(H)ON, 'Magyar Otthon' (Okmánytár 24). Ez a tartomány a negyedik és a hatodik kőtörlet közé eső termékeny Nílus-szakaszt foglalta magában, az Est-Bora és Kék-Nílus által alkotott sziget egy darabjával együtt. Nagy előnye volt, hogy területén összpontosult az ikerország nehézipara, ott működtek a vasolvasztó kemencék és azon át vezettek a legfontosabb kereskedelmi útvonalak is.⁸ Ez a Magária lehetett talán az a régi MAKAR-ország, ahol az egyiptomi honfoglaláskor a magyarok egy nagyobb tömege hátramaradt s amelyről a 6. dinasztia idejében hallunk és akik közé jöttek a Psametik király korában dezertáló katonák. Magária tartomány nevét 'Makori Ta' alakban is ismerjük, amely Núbia 'Napi-Ta' (Napföld) nevéhez hasonló módon keletkezett Magyar Föld értelemben.

Núbia-Magária önálló életének első szakaszában, Kr. e. 945-től Kr. e. 656-ig még nem beszélhetünk külön kusföldi politikai öntudat létezéséről. A királyság akkoriban teljes egészében Egyiptom részének érezte magát, amit a thébai menekült dinasztia Napatában való jelenléte nagyon is valószínűvé tett. A menekült király ugyanis továbbra is Egyiptom törvényes urának tekintette magát, viselte a királyi koronát, használta az

6. A tartományok írásjeleit 22m 39 és 193m VIII 142 lapjáról vettük, ahol a hét körlet írásjelei is megtalálhatók. További részletek, 222m 12.

7. Kállay Ferenc múlt századi keletkutatónk is sejtette, hogy a régi Egyiptomban magyarok éltek. Tőle idézzük: "Kétséget nem szenved többé, hogy Núbia—Napföld

volt, a Noba-hegyek—Naphegyek.", 237m 293. Részletesen: 286-296.

8. Smelting works on a gigantic scale had already been initiated at Meroë (=Magyar Otthon) by the middle of that century (Kr. e. 1. század) or even earlier... Meroë was the center of the largest Iron-smelting industry in Africa south of the Mediterranean coast, 196m 48.

egyiptomi királycímeiket és terveket szőtt az anyaországba való visszatérésre, a birodalom egységének helyreállítására. Ezt a gondolatot az Amén-papok nagy igyekezettel ápták és heves vallási propagandájukkal a tömegekben is népszerűsítették. Ugyanígy gondolkodtak a nagyurak is, akik a menekült királyi családdal keresztházasságok révén rokonságba kerültek.

Az Egyiptomba való visszatérésre azonban csak mintegy kétszáz év múlva, a Kr. e. 8. század közepén került sor, amikor egy núbiai fejedelem, kartusa szerint a 'Szudáni Kos-Ta ura' egyiptomi felesége révén igényt emelt a fáraók trónjára és a belső zavarokkal küzdő országban néhány évre uralomra tudott jutni. Thébában székel, a gyarmat vezetését pedig fiára bízta, aki Napatában az Amén-papok irányítása szerint kormányzott. E napatai ifjabb király nevét sokféleképpen hieroglifálták és valószínűleg többféle rokonhangzású címmel is illették. Írásjeleit betűzhetjük PIONKInak és PONKURnak, amit támpont hiányában hangsúlyozhatunk Fiunk, Apánk, Fejünk esetleg Fönök úr vagy más valaminek. Bárhog is álljon a dolog, Napata főnöke, a kézikönyvek Piankhija, apja halála után katonáival Dél-Egyiptomba sietett, elfoglalta Thébát (Kr. e. 716) és ott magát nagy pompával Egyiptom királyává koronáztatta. Miután egész Egyiptom meghódolt neki, a "Núbiai Királyság" egyidőre Napatától a Földközi-tengerig érő nagyhatalommá lett. A thébaiak nagy csalódására azonban Apánk-úr, akit ezentúl 'Apánk-már-Amén-Ra' címmel ír kartusa, nem maradt az ősi királyi városban, hanem visszatért Napatába maga helyett núbiai alkirályt hagyva hátra Thébában helytartónak.*

A núbiai eredetű egyiptomi királyok számát (3 vagy 5) és uralkodásuk sorrendjét nem tudjuk pontosan megállapítani, mert az adatok egymásnak ellentmondanak. De figyelmünket nem is annyira a köztörténet vonja magára, hanem inkább az a tény, hogy Piankhi (Apánk) királyt több kartusa 'Ősmagyarnek' nevezi, betűzve: OS-MA-T-AR, OS-M-A-T-AR és A-MA-D-AR-I UR (193m VI 115 sk; 193m VIII 144, 145). Akit pedig Sabataka néven tartanak nyilván, annak neve az úr részleg hozzáadásával SZa-Ba-Ta-Ka-RA, vagyis 'Szabadok ura' (193m VI 133, 192). Tudomásunk van egy 'Ta-Horka-úr' nevű núbiai eredetű egyiptomi királyról is, aki uralkodása vége felé társuralkodóul maga mellé vette jövendő utódát, 'Amén-Tanítja urat' (222m 33 No 5; 193m VI 158). Miután ez az ifjabb király beletanult mesterségébe és átvette az uralmat (Kr. e. 664-656) 'Tanult Amén' lett belőle.

A núbiai eredetű dinasztia uralma Egyiptom felett mintegy száz évig, Kr. e. 750-től Kr. e. 663-ig tartott. A vége felé azonban ez az uralom már

9. A Thébában székelő núbiai alkirályok egyikének, talán éppen az utolsónak, arcképét Okmánytárunk 32. sz. alatt mutatjuk be. Elképzelésünk szerint ez az alkirály, aki Kr. e. 650 táján halt meg, az árja-kus

keveredésű úgynevezett "fekete magyarok" típusát testesíti meg, aki azonban igazából már nem mondható feketének, de éppen sárgával fehérek sem.

csak névleges volt, és Kr. e. 671-ben több évre megszakadt, amikor Esarhaddon asszír király meghódította Egyiptomot. Egy nemzeti felkelés ugyan visszaállította a núbiai király egyiptomi uralmát, de Assurbani-pál Kr. e. 663-ban újra meghódította az országot és ezzel a Thébától északra elterülő Nílus-völgyben a núbiai uralomnak egyszer s mindenkorra vége lett. Egyiptom ezentúl már szinte megszakítás nélkül mindig idegen megszállás alatt állott: az asszírok uralma után perzsa uralom következett, a perzsa uralmat görög uralom váltotta fel, azután pedig római uralom jött. Érdeemes megjegyeznünk, hogy a núbiai eredetű egyiptomi királyok állandóan a magyar öntudat emelésén fáradoztak. Nevükhöz fűződik a magyar múlt kutatásának előmozdítása, a régi magyar nevek és szokások felújítása, egy olyan szellemi mozgalom elindítása és pártolása, amit nem egészen találóan "archaizáló" törekvésnek neveznek az irodalomban. Ennél sokkal többről volt ott szó: az egyiptomi magyar állameszme hűségés követéséről.

A fekete magyarok képviselik Afrikában a magyar kultúrát ezer éven át

Tanult Amén halála után (Kr. e. 656) a Nílus dupla kanyarjában elhelyezkedő Fekete-Magyarország életében új korszak kezdődött. Ezentúl az anyaországgal való rendszeres kapcsolatok fenntartása nem volt lehetséges, másrészt a délkeleti szomszédságban egy új nagyhatalom alakult ki, a Vörös-tengerre támaszkodó Axumi Királyság. Ez a királyság olyasféle szerepet kezdett játszani Núbia-Magáriával szemben, mint korábban Egyiptom és az ikerországot délkelet-afrikai tájékozódásra kényszerítette. A változás azonban egyelőre nem érintette az ország belső rendjét, ott az öröklött ősi kultúra, vallás és írás elemi erővel tartotta az egyiptomi magyar életformát. Egyébként Egyiptomból ezután is jött még valami népi megerősítés kisebb-nagyobb menekülő csoportok formájában.

A Napatában és Magyar-Otthonban letelepedett Amén-papok is zavar-talanul búvkörükben tartották híveiket, gondosan ápolva azt a hiedelmet, amely szerint Isten a papok szájával közvetíti a földieknek szóló parancsait. A papok ezen a módon a világi dolgokba is hatékonyan be tudtak avatkozni, amint ez a királyválasztások alkalmával jól megfigyelhető. A királyjelölteknek meg kellett jelenniök Magyar-Otthon székhelyén, az Arany Templomban, egy istenszobor előtt, amelynek fejét és karját egy titkos helyről mozgatni lehetett. Amikor aztán a papok királyjelöltje került a szobor elé, a szobor hirtelen megelevenedett és karonfogta a jelöltet. Ezt az "égi" megnyilatkozást az odasereglő papság és katonaság azonnal értelmezte: íme, Isten az illetőt választotta ki földi képviselőjéül (192m 39 sk). Az ilyen beszélő, intő, üzenő és karonfogó szobrokon keresztül a magáriai Amén-papok a nekik nem tetsző,

elaggott vagy kellemetlenkedő királyt el is tudták távolítani trónjáról. Isten nevében megüzenték neki, hogy már lejárt az ideje és — végezzen önmagával! A királyok babonás félelmükben eleget is tettek az égi intézésnek. Idővel azonban akadt egy ARQ-AMEN nevű bizonyára 'Öreg Amén' király — a görögök Ergamenese — aki ellenszegült az isteni intézésnek. Nem mérgezte meg magát, hanem katonáival berontott az Arany Templomba és az ott lévő, hatalmukkal visszaélő papokat összekaszabolta. A királyválasztási szertartást ezután módosították.

A régi kulturális beidegezettség jutott kifejezésre abban is, hogy Núbiában és Magáriában ragaszkodtak az egyiptomi írásmódhoz s azt az ország fennmaradása végéig gyakorolták is. A királyok nevét kartusokba írták s az uralkodó címei között mindvégig szerepeltették a "Két Egyiptom ura" és "Őse a Nap" kitételt. A két kartusba írt név egyikében általában az ország területét nevezték meg, a másikban viszont az ország főnépét, mindegyik után odatéve az 'ura' részleget. Az első kartusban gyakran látjuk ezt a címet: 'Ur-honok ura' (lágýítva Honogúr, Hungár; Okmánytár 23), a másodikban pedig ezt: A-MA-Ta-RO-K URA, 'A Magyarok ura' (Okmánytár 25). Amikor a dinasztia Napotthon (Napata) helyett a Magári-Otthon (Makorita) szolgáltatta, az onnan eredő első király ezt a jellemző címet viselte: 'Örökében úr, Amén, Óslakók ura' (Okmánytár 26), — mindig magyar nyelven.

Az axumi tájékozódás egyik következménye abban mutatkozott meg, hogy az egyiptomi szentírás mellé Kr. e. 230-tól kezdve fokozatosan bevezették a vonalas vagy rovásírást, amit a szakkönyvek "Meroitic script" néven tartanak nyilván. Ebben az írásban a mondatrészek és gyakran a szavak is kettősponttal vannak egymástól elválasztva s az írásjelek száma a rovásban szokásos huszonöt-harminc körül mozog. Sok ilyen írással készített okmányt találtak a régészek, amiből fejlett írásgyakorlatra következtetnek. Ezeket a magyarhoni írásokat még nem fejtették meg; mintájukat Okmánytárunk 27. sz. alatt mutatjuk be.

Abban is az új politikai tájékozódás jutott kifejezésre, hogy a napatai királyok az egyiptomi királycímek mellett Kr. e. kb. 200-tól a valóságos helyzetnek jobban megfelelő új címeket is kezdtek használni. Ezeket is két kartusba írták s bennük egyebek között az ország egyre sivatagosodó földjét juttatták kifejezésre. Okmánytárunkban a 28. sz. alatt közölt öt núbiai magyar királycímet így olvassuk: (1) 'Napatai képurak ura — Napkeleti-nyugati sómezőnek ura'; (2) 'Napatai úrhonok ura — Napkeleti mezőnek abashán (abesszin? haboshoni?) ura'; (3) 'Napatai magyar nép ura — Napatai mezőnek (érth. 'teheneké a mező, ami védett') ura'; (4) 'Úrhonok ura — Az összeszáradt sónak ura'; (5) 'Őse Ra, Színük sötét, mint a juhé, — úr'. A 3. helyen olvasott cím szerepel az Okmánytár 30. sz. alatt bemutatott király két kartusában is.

Ismerjük a Magyar-Otthonban székelő egyik-másik király arcképét is. Az egyik képen (Okmánytár 29) a király Dél-Egyiptom kobrákkal ékesített koronáját viseli, nyakában aranyláncon Amén-isten képe látható.

Jobbjában kost ábrázoló jogart tart, baljában az egyiptomi kétország jogarát, az ostort és a botot. Királyi széke (trónja) alatt ül 'A Nép őse' (Anubis), ez a kus származásra emlékeztető fekete kutya, előtte kisgyermek képében az utódok. A következő képen (Okmánytár 30) a magyar nép MAATAR urát látjuk: kötényén madár szerepel, erősen kiterjesztett szárnyal (MAAT), amelynek végében a kobra (AR) látható.

A núbiai-magáriai királyképekkel kapcsolatban egy másik figyelemre méltó mozzanat az, hogy az uralkodó (király és királynő) gyakorta kendőt visel a vállán (Okmánytár 31). Ez a ruhadarab a jobb vállat eltakarta, de a balt a mellel együtt az isteneknek járó tisztelet jeléül szabadon hagyta. Francia és angol kézikönyvek előadása szerint a núbiai és magáriai kendős királyokat a CANDACE cím illette meg, ami a görögök feljegyzése szerint KANDAKÉnek hangozhatott (52m I 96; 193m VIII 168; 222m 84 sk, 112). Az angol tudósok nem tudták megállapítani, mi lehet e cím értelme. Ha nem vonjuk kétségbe az ő olvasásuk helyességét, akkor magyar nyelvtudásunk alapján a Kandasz, Kandaké címet a vállon viselt kendővel hozhatjuk kapcsolatba, 'Kendős' alakban hangzósítva. Ez a ruhadarab a meleg égöv alatt védelmet nyújtott a legyek csípése és a Nap heve ellen, de egyúttal rangot is jelentett, hiszen ruhára csak az előkelő és gazdag embereknek tellett.¹⁰ A kendős cím eredetének és értelmének tisztázásával egy újabb, fontos szerepben álló magyar szóra bukkantunk. A szó és jelentése ezúttal különösen fontos, mert amikor Európában a Dunamedencében élő régibb magyar törzsekhez Árpád vezér népével és a fekete magyarok sokaságával beérkezett, volt közöttük egy főember, akit a Kende címmel illettek, arab feljegyzésben K-N-D-H. Tudjuk és régebben is tudtuk, hogy ez az európai Kende is király volt, de címének eredeti értelmét nem találtuk meg. A nubia-magáriai viszonyok vizsgálatából most kézenfekvőnek látszik hogy az Árpád-korabeli Kende is 'Kendős' király volt.¹¹

Áttekintve a függetlenné lett Núbia-Magária pályafutását, bizonyosnak látszik, hogy a fekete magyarok az afrikai világrészen az ősi magyar kultúrát anyaországuk bukása után még jó ezer esztendeig fenntartották. Olyasféle jelenség zajlott le Egyiptom magyar gyarmatán, mint aminő az újabb korban egyes spanyol és francia gyarmatokon is lejátszódott, ahol a hódítók az őslakossággal keveredve, új népeket hoztak létre, de kultúrában az anyaországi hagyományokat folytatták. Amikor az afrikai Fe-

10. Candace ... all the queens of Napata and Meroë bore this title ... Of the meaning of this title and its origin, nothing is known, 222m 62. — Budge közöl két olyan kartust (222m 84 No 2 és 112), amelyben a K-N-D-E részleg nagyon jól olvasható, de az utána következő írásjelek értelmét egyelőre nem tudjuk kellő biztonsággal megállapítani. A kendő Egyiptomban is a királyi ruhatar kellékei közé tartozott, de ott vászonból készítették, 'nemes kendőnek' nevezték s a fáraó a fején hordta, kikeményít-

ve. Théba kus eredetű alkirálya is fejkendőt hordott, amelynek hálószerű szövése volt (Okmánytár 32).

11. Az európai kendős magyar királyról felülően hallgatnak krónikáink. Úgy látszik, az Árpád-házi királyok alatt nem volt tanácsos firtatni a feketék sorsát. Dinasztiacserre van itt a háttérben, amelynek során nemcsak a cím viselője, hanem maga a cím is eltűnt. Mindenesetre a dolgot most új szempontból mérlegelhetjük.

keze Magyarország befejezte pályafutását a nép az ősi földről szétáradt és mint kultúr-misszionáriusok elvitték a civilizáció fátylóját Sötét-Afrika számos helyére.

Kik örökölték az afrikai magyar kultúrát?

A kutatások eddig elért eredményei szerint Núbia és Magária népessége az A.D. 4-6. század eseményei után nagy csoportokban hagyta el az országot és részben nyugat felé vonult el. Az errefelé távozók, többségben bizonyára núbiaiak, átkeltek a Szudán sivatagos övéen — Kordofánon és Darfúron — és a Csád-tó körüli nedvesebb dombvidéken állapodtak meg. Úgy látszik, nemcsak egyszerű törzsek vettek részt ebben a költözésben, hanem a helyi fejedelem maga is errefelé távozott. A Csád-tó körüli népek emlékezetében ugyanis máig él a hagyomány, hogy közéjük egykor kelet felől óriások (úri ősök) érkeztek, akik csodálatos tudással rendelkeztek és őket a magasabb kultúra vívmányaival megismertették (196m 59).

Fekete magyarok Sötét-Afrikába érkezéséről és Csád-tó körüli letelepedéséről a vidék földrajzi nevei is tanúskodnak. Ezekben a nevekben a bevándorlók kettős népi jellege, magyar és kus volta világosan tükröződik. Vannak ugyanis itt olyan helynevek, amelyek az Úri vagy Magyarai részleget foglalják magukban és mások, amelyekben a Kus-részleg figyelhető meg. Az előbbi csoportban említhetjük a Jebel-Úri, Ja-Úri, Úri, Kang-Úri, Abu-Uruq, Zuar, Mo-Ura, Abu-Matariq, Wadi Magr-úr és Mongro-Oro, Modra neveket, meg bizonyára az Archai (Árkai), Baki, Turda és Abu-Zabad (Szabad) neveket is. A második csoportba tartoznak természetesen a Kussi, Kusri nevek és valószínűleg a Csád-tó neve is, amely a Set(ét) névre vezethető vissza. A Csád-tótól beljebb is megmaradt a népesség keleti eredetének emléke. Ott a Joruba nép mondja magáról, hogy mai helyére A.D. 600 és 900 között érkezett, valahonnan kelet felől jöve. Ezek a "jó urak" (árják) nemzeti istenüket Shangúnak nevezik és kos alakban ábrázolják (196m 46, 61, 113, 141). A felsorolt adatok szerint tehát a fekete magyarok kulturális örökségéből a közép-afrikai négerék bőségesen részesültek.

A kuszöldi népesség egy másik részlege, a magáriai tömeg, földrajzi elhelyezkedésének következtében a dél felé vezető, könnyebben járható utat választotta, amerre kereskedelmi kapcsolatai révén is jól ismerte a járást-kelest és amerre egyúttal fajtestvérei segítségét is remélhette. Ezek a dél felé elvonuló magyar néprészek a Nagytavak közelségében állapodtak meg, magas hegyek között, Kénya és Tanganyika területén. Az Afrika-kutatók errefelé lépten-nyomon a "kus műveltség" nyomait fedezik fel és az általuk bemutatott adatok között több esetben határozottan magyar mozzanatok észlelhetők. Azt halljuk például, hogy a tengerparti szakaszon a költők még a középkorban is Mashairi (Magyari) nótákat

szereztek és ezeket utóbb írásba is foglalták, de már swahili nyelven. Megakad a szemünk azon a hatalmas romvároson is, amelyet a régészek 1935-ben fedeztek fel, a Viktória-tótól kelet felé, félúton a tenger irányában, Kénya és Tanganyika határhegyei között. Ezt a romvárost Engaru-Kanak hívták és itt volt az árjakusok vagy fekete magyarok vasipari központja (196m 224-235). Engaru-Ka a nubiai-magáriai sok Hungar-nevet idézi emlékezetünkbe és párhuzamba állítható a délmezopotámiai Ki-Engara nevével. Az afrikai Hungária romjait L.S.B. Leaky szemrevételezte először és megállapítása szerint ott körülbelül 6,300 ház maradványai rejtőznek a föld alatt, egy távolabbi völgyben pedig további 500. Ennek alapján Engaru-Ka lakosságát harminc-negyvenezerre becsülte. A várost lakó nép személyazonosságát, virágzásának és pusztulásának idejét és körülményeit még nem tudták megállapítani. Annyi azonban bizonyosnak látszik, hogy itt is a "kus örökség" egyik hatalmas darabjával állunk szemben, amely idegen környezetben sokáig megőrizte eredeti vonásait.

Lexikonokban azt olvassuk, hogy Kénya és Tanganyika mai lakossága főként néger származású, nyelve pedig bantu. Hozzáfűzik azonban, hogy a lakosságban van egy jelentős rész, amely fajilag nem néger, beszéde sem bantu, hanem valami más emberfajta, amelynek népi eredete és nyelve rejtélyes. Ezt az elütő, különálló, rejtélyes népességet nilusi-hamita (Nilo-Hamitic) néven tartják nyilván és közéjük sorolják a Masai népet, a Nádi, Kipsigi, Tutsi, Turkana és száznál is több más törzset. Ennek a nilusi-hamita vagy nilusi-árja embercsoportnak eredete és nyelve talán nem is olyan rejtélyes, ha ismerjük a fekete magyarok sorsát.¹²

Az egykori Kusföld — Núbia és Magária — magyarjainak szétáradását vizsgálva, felmerülhet az a kérdés, vajon nem mentek-e egyes törzsek, vagy nagyobb családok keleti irányba is, az Axumi Királyság területére s onnan egy papi vagy fejedelmi csoport és kísérete nem jutott-e el valahogyan a Duna-vidéki Magyarországra? Ebben az európai Magyarországon ugyanis több olyan mozzanatot ismerünk, amelynek párját csakis a Nílus völgyében élt árja-kus keveredésű fekete magyaroknál találjuk meg. Ezek között a mozzanatok között említjük a Kendős királycímet, a Horka nevet, a kos-fejben végződő fokos használatát, a fekete magyarok elnevezést, a jól végzett munka utáni nagy evés-ivást (áldomást) és még egypár más apróságot. Az ilyenfajta adatok annál inkább gondolkodásra késztetnek bennünket, mert nemzeti krónikáink az őshazáról szólva, említést tesznek Núbiáról, szólnak párducról (a fekete kusok

12. A kus történelem és néprajz nagy tudósa, prof. Budge nem ad semmi kézzelfogható útmutatást arra nézve, hogy kik voltak és mivé lettek a kusok, vagy milyen nyelven beszéltek. A kérdésről egyetlen egyszer nyilatkozik, amikor így szól: By race the people of this country (Kush)... belonged, as they still do for the most part,

to the Barabara (?) stock... The ethnic affinities of the Nubian Barabara are unknown, and their language, which is still spoken, has not been satisfactorily assigned to any known group of tongues; it is in no way connected with either the Berber (Hamitic) or Semitic Idoms, 193m VI 185 sk.

egyik népi szimbólumáról), sok-sok aranyról, a Vörös-tenger mentén tett útról, az Akabai-öbölnél lévő Evilath városról és egyéb soha figyelemre nem méltatott mozzanatokról. A fekete magyarok problémája és általában a kus-magyar keveredés a legsürgősebben megvizsgálandó tudományos problémáink egyike.

A Nilus-völgyi magyarok Afrikában szétesztott szellemi örökségéből csak egy-két mozzanatot emeltünk ki, hiszen a kérdésnek ez a része, bár szerves tartozéka a magyar őstörténetnek, annak mégis csak mellékága. De amit bemutatunk, alátámasztja az újabb Afrika-kutatók leglényesebb megállapítását, amely szerint a kus civilizáció főbenjáróan befolyásolta Közép- és Délkelet-Afrika művelődési és technológiai fejlődését. Ezért "nem túlzás azt állítani, hogy a kontinentális Afrika nagy részének története elválaszthatatlan Kusország történetétől."¹³ Ámde az is igaz, amit nem győzünk újra és ismételten hangsúlyozni, hogy az afrikai négeknek átadott első magas kultúra "made in Hungary" volt, a Nilus-völgyi csodálatos magyar haza alkotása. Hogy pedig milyen magasan állt az afrikaiak szemében a nekik kultúrát hozó magyar, azt ragyogóan igazolja, hogy ők az istent sok helyen ma is ezzel a szóval fejezik ki: Makúr (70m II 185). Fekete Afrika a magyaroknak mindezért hálára van kötelezve.

Jegyzet az újabb Afrika-kutatásokról főbb irányairól

„Mintegy hatvan esztendővel ezelőtt történt, — írja az egyik mai Afrika-kutató, — hogy egy magyar ember, aki belga szolgálatban állt, az erdős Kongó egyik tisztán ülve, jegyzeteket írogatott. A helyet és időt tekintve ez a magyar, névszerint Torday Emil, szokatlan típusú ember és szokatlan európai volt. Amit ő keresett, nem gumi, nem elefánt-csont és nem is rabszolga volt, hanem régi időkre vonatkozó történeti adatok.” Basil Davidson szavai ezek, aki könyve (196m) nyitányában így hódol egy előttünk ismeretlen magyar mérnök emlékének. Torday Emil hazánkfia bizonyára ugyanazért kezdett jegyezgetni, mint amiért Tibet vidékén Kőrösi Csoma Sándor is. Magyar szíve és füle nem hagyta nyugodni, miközben a Kongó vidékén a Kassai nevű folyón, majd a Sank-Uru folyón hajózott fölfelé és elérkezett a Bushongó néphez. Itt éjszakákon át hallgatta a helybeli mondákat és az öregemberek emlékezetében élő történetet. Hová lettek jegyzetei, nem tudjuk, tartalmukról sincs értesülésünk. Csak annyit

13. This (kushite) civilization was crucially important not only to the social evolution of the Sudan itself, but also to the growth and spread of civilizing ideas and technologies throughout much of continental Africa to the west and south. — The greatest transmitters of Egyptian beliefs, ideas, and material inventions would not

be the Egyptians themselves, but the peoples of Kush and the peoples of North Africa. — There is no exaggeration in saying that the history of much of continental Africa is inseparable from the history of Kush. — A három idézet helye: 196m 43, 29 és 46.

örzött meg vele kapcsolatban a krónika, hogy egy adat különösen megütötte fülét. A Bushongó nép királyjegyzékén szereplő kilencvenhatodik uralkodó életében, a királyokat visszafelé menő rendben sorolva, egy délben a Nap megszűnt világítani és rövid időre sötétség borult a földre. Torday Emil ebből az adatból meg tudta állapítani, hogy a kérdéses király 1680-ban uralkodott, mert abban az évben március 13-án Bushongó felett teljes napfogyatkozás volt. Ez lett a Kongó-vidék történetírásában az első hitelesen megállapított dátum, amikor a jelenlegi nép, amelynek emlékezetében az esemény megmaradt, már mai helyén lakott. Tordayt ma az afrikai történettudományok úttörőjének tekintik és nevét aranybetűkkel írták fel az Afrika-kutatók névjegyzékére.

Érdeemes honfitársunk leleményes sikere óta az Afrika-tudományok nagy lépéssel haladtak előre, mert a gyarmatok felszabadulásával megélné vált az érdeklődés a helybeli népek múltja iránt. Az elmúlt tíz év során, 1960-1970, sok egyetemen létesítettek Afrika-tanszéket és bővítettek ki régebbi Afrika-intézeteket, továbbá új folyóiratokat indítottak és könyvtárnyi munkát tettek közzé. Az afrikai régészet és embertan is sok új megállapítást tett. Ma már bizonyosnak vesszük például, hogy ezen a nagy kontinensen az elmúlt félmillió év során négy esős korszak létezett és azok egybeestek Európa négy jégkorszakával. Az esős periódusokban a Nílus áradásai mintegy négy méterrel magasabb vízállást eredményeztek, mint jelenleg és így a termelésre alkalmas tájak az egész kontinensen nagyobbak voltak. Núbiában még a Kr. e. III. évezredben is tehéncsordák legelhettek, de ugyanott a mi korunkban a vizet hordó magányos szamar is alig talál magának ennivalót. A sivatagi gát — a Szahara — kialakulása és a föld fokozatos kiszáradása alkotja Afrika igazi drámáját, a hatalmas belső szétvándorlás indító okát, — állapítják meg.

Egy további eredményként egyre jobban terjed az Afrika-kutatók közt az a nézet, amely szerint az ember (homo sapiens) kialakulása Kelet-Afrikában történt volna meg, Kénya és Tanganyika területén. Vallják azonban, hogy ennek az afrikai ősembernek nem maradt történetileg észlelhető leszármazója, vagyis Afrikában minden jelenleg élő nép bevándorló. Az első bevándorló faj a fekete faj volt, amelynek legrégebbi nyomait Khar-tum környékén és Timbuktitól nem messze találták meg s Kr. e. körülbelül 5000-re teszik korukat. Megállapításaik szerint a Kr. e. IV. évezredet megelőző, úgynevezett predinasztikus időkből származó egyiptomi koponyáknak körülbelül egyharmad része tekinthető a fekete bőrű emberfajta testi maradványának. Ezek a sötét bőrű emberek azonban — mondják bizonyos nyomatékkal — nem a néger kategóriába tartoztak, hanem a kus kategóriába. A kusokkal egyidőben, vagy szorosan az ő nyomukban érkeztek kelet felől a második emberfajta képviselői, akiket a tudomány régebben Hamita (árja-I) néven tartott nyilván, de akiket újabban népeveiken szerepeltetnek. Ezek a hamiták voltak azok, akik a Nílus völgyét megszállták és akiket a klasszikus frók népi nevükön Mazori, az egyiptomi feljegyzések Mahari és Magari néven emlegetnek s akik leszármazóiként

mazói mi vagyunk, magyarok. Ők szervezték meg nemcsak Egyiptomot, hanem Mezopotámiát, Kánaánt és Szíriát, hanem valószínűleg tőlük eredt az Indus-völgyi kultúra is.

Az újabb Afrika-kutatások bennünket közelebbről érintő nagy eredménye a kusföldi Magária (Meroë) város romjainak körülhatárolása. A romok számbavétele 1958-ban történt meg és annak során több mint kétszáz lelőhelyet írtak össze. Ma ez a leggazdagabb, eddig még ki nem aknázott régészeti komplexum egész Afrikában, Ki-Engarával együtt. Már eddig felfedeztek itt egy nagyobb kiterjedésű templomot, egy csomó rovásírásos emléket, rengeteg kos-szobrot és azt is megtudták, hogy Magáriában is nagyméretű bronz- és vasipar működött. További siker: Magyar-Otthontól (Meroë) mintegy harminc kilométerre, ma már a sivatag által teljesen elborított területen, egy másik város romjaira is bukkantak, amelynek nevét angolosan Musawarat alakban írját át. Ahogy a hieroglifált szavakat az idegenek keréketörlik, e név mássalhangzóinak helyes hangzósítása a magyar kulcs szerint Ma-S-U-AR-TA, 'Magyar Ta', azaz Magyar Föld lenne. A régészek nézete szerint egyideig innen kormányozták az egész Kusföldet. Ezekkel a régészeti lelőhelyekkel kapcsolatban magyar szempontból sok kérdés merülhet fel, de azokra választ adni nem tudunk.

Az újabb Afrika-kutatásoknak kétségtelen sok sikere mellett van egy árnyoldaluk is. A kutatók a fehér ember minden afrikai teljesítményével szemben bizonyos fokú türelmetlenséget tanúsítanak, igyekeznek azokat lekicsinyelni és érdemtelené tenni, másrészt viszont hajlamosak minden alkotást afrikai találmánynak minősíteni. Szerintük a fehér emberek nem alkottak semmi nagyot, csak éppen felfűjják a dolgokat, "fehér illúziókat" teremtve. Ha a fehérek Afrika szélein meg is alkották az első magas kultúrát, — mondják — az nem az ő fajtabeli kiválóságaiknak jele, mert hiszen ha a négerok Közép-Afrika helyett történetesen Észak-Afrikában vagy a Nílus völgyében laktak volna, ők ugyanolyan jól — vagy ugyanolyan rosszul (!) — megépítették volna az első magas kultúrát. Az ilyenfajta polemikus elmefuttatásoknak természetesen semmi közük sincs a történettudományhoz, mert annak nem az a feladata, hogy leírja és tanítsa ami nem történt meg, hanem az, hogy leírja és tanítsa ami valóban megtörtént. Az is meglepő, hogy a kusokat mindig mint tisztára afrikai népet szerepeltetik, akik minden alkotása afrikai gyökerű.¹⁴ Mi eléggé beigazoltuk, hogy a kusok a magyarok tanítványai és sorstársai voltak, akik idők múltán egymással egybefonódtak és fekete magyarokká lettek. Ehhez most hozzátehetjük, hogy nem találtunk az Afrika-kutatók történeti munkáiban semmi olyan helytálló megállapítást, ami arra indított volna bennünket, hogy ezen alaptételünkön módosítsunk.

14. Egy-két jellemző idézet: Yet every one of these achievements and phenomena is now generally agreed to have had a purely African origin. Amit a fehérek afrikai teljesítményéről korábban írtak: All that was

guesswork, and for the most part it was quite ungrounded. A hamlta felsőbbrendűségről szóló elmélet fehér illúzió, amit legjobb minél hamarabb eltemetni: burying it as just another white illusion. 196m 9-11.

AZ INDUS-VÖLGYI KUSOK

A nép és országa

A régibb árja (árja-I, egykorú megjelöléssel magyar vagy úr népek) és a kus fajta népek bensőséges ókori érintkezésének egy másik színhelye az Indus folyó völgye volt. A sötét arcúak itt is megelőzték az árjak azaz fehérek bejövetelét, legalább is a völgy déli szakaszán. De sem az egyik, sem a másik emberfajta betelepülésének pontos idejét nem tudjuk, mert amikor a történelem fénycsóvjára először rájuk világít (Kr. e. 2500 táján), a két emberfajta keveredése már az egész völgyben folyamatban van. Mit tudunk meg erről az együtt élő két emberfajtaról, árjakról és kusokról, a nem-magyar tudósok könyveiből?

Az embertan szakértői bizonyosnak tartják, hogy a csiszolt kőkor és bronzkor határán az Indus-völgyben két emberfajta élt egymással összefonódva. Ezt abból következtetik, hogy ugyanazon a helyen találták meg az egyiknek és a másiknak is csontmaradványait. Az egyik fajta sötét bőrű emberekből állt, akik inkább alacsony termetűek voltak, hullámos vagy göndör haját viseltek, orruk kissé tompa volt, ajkuk pedig enyhén duzzadt. A hajuk azonban nem volt gyapjas, az arcuk sem deformált, úgyhogy ezek sem tekinthetők négereknek (230m 146). A típust egy bronzszobrocskával szokták érzékeltetni, amely fiatal lányt ábrázol, tudományos becenevén az Indus-völgyi táncosnőt (Okmánytár 33). Ezt a sötét arcú, de nem néger típusú emberfajta kus neve helyett az embertan szakértői, akik szeretik a maguk alkotta tudományos elnevezéseket használni, "proto-ausztraloïd" néven tartják nyilván. Az Indus völgyében élt második emberfajta arcszínét barnába hajlónak mondják és típusát meglehetősen kiemelkedő vékony orral, barna hajjal és barna szemmel képzelik el. A koponyaletek vizsgálatai szerint a lakosság többsége ez utóbbi típushoz tartozott, amelyet azonban megfelelő régészeti lelet hiányában nem tudunk képpel érzékeltetni. Ezt a többségben lévő Indus-völgyi második emberfajta az embertan művelői "mediterrán" néven tartják nyilván és hozzáteszik, azonos volt a Mezopotámia, Egyiptom és Kánaán földműves kultúráját megteremtő fajtaival, vagyis az árja-I fajjal. Történelmi elnevezéseket használva, az Indus-völgyi sötét arcú népben kus, a világos arcú népben pedig az úri emberfajta képviselőit kell látnunk.¹⁵

A világ ismert első magas kultúrái között az Indus-völgyi árja-kus kultúra időrendben a harmadik, vagyis közvetlenül Egyiptom és Mezopotá-

15. More than one ethnic strain was present in the population, hangsúlyozza 230m 145. — Az árja típusú Indus-völgyi emberfajta olv. 230m 146-148. — Examinations of the skeletal remains show that the (Indus valley) people were of a mixed race, the Mediterranean being the preponderating type. The skulls agree with those found

at Al Ubaid and Kish, and belong to the dolichocephalic people, 224m 17. — A hindu mitológia előadása szerint a kus nép két ősapától származott, az egyik a Fény (árja), a másik a Sötétség (Kus) megtestesítője volt, név szerint Rama és Sita. Az így létrejött kus nép Kosala (Kos Helye) országban lakott, 53m a Kusa szó alatt.

mia kultúrája után következett. Előzmények nélkül jelent meg, — eddig-
elé csak kiforrt állapotában ismerik a tudósok — de ennek ellenére kizárt-
nak tartják, hogy a mezopotámiai kultúra gyarmata lett volna. Inkább azt
vélik, ez is ugyanabból a közös forrásból eredhetett, mint a mezopotámiai
és egyiptomi első magas kultúra. Virágzása Kr. e. kb. 2500-tól Kr. e. 1500-
ig tartott és régészeti nyomait eddig mintegy harminc faluban találták
meg. Ez a kultúra két nagy városi központtal is rendelkezett, az egyik
az Ötfolyó vidékén lévő mai Harappa területén, a Rávi folyó bal partján
állott, a másik mintegy ötszáz kilométerrel délebbre, az Indus jobb part-
ján, a mai Mohenjó területén. Az Indus-völgyi kultúra nagy földrajzi
kiterjedése ellenére is feltűnően egységes volt — művészetben, építkezés-
ben, írásban és minden megjelenésében — és politikailag is egyetlen or-
szágot alkotott, bár annak nevét nem ismerjük. Nyelve is egy és ugyanaz
a nyelv volt, de róla csak annyi biztos, hogy nem lehetett indo-európai
nyelv, mert az ilyen nyelvek akkoriban még nem léteztek. Az Indus-völgyi
kultúrában azért sok a rejtély, mert írásos emlékeit, a nagy számban
ránkmaradt pecsétnyomókat ezideig még nem tudták elolvasni.

Gazdasági szempontból nézve, az Indus-völgyi kultúra elsősorban pász-
torcultúra volt, de fémművességgel párosulva. Bányásztak ott aranyat,
ezüstöt, ónt és rezet és tudtak bronzot is önteni. Technikai tudásuk elle-
nére azonban fegyvereiket csak rézből készítették s nyílhegyeik és lánd-
zsáik puhák voltak, jeléül annak, hogy békés természetű nép lehettek.
Főistenüket nő alakban képelték el, mint az anyajogú társadalomban
élők általában (v.ö. az afrikai kusok Setét istennőjét). Az isten megje-
lenési formáját a Hold képében tisztelték s ezt az égitestet mint isten
mását vagy színét 'Színnek' nevezték. A Hold istennő védnöksége alá
helyezték az Indus folyóit is, amelyet éppen ezért a Szín folyójának ne-
veztek. E folyó völgye pedig a 'Szín-Ta' (Szín Földje) lett, kínai kiejtés-
ben Shin-Ta, szanszkrit írásban Sin-Dhu, perzsául Hindu. Nincs kizárva,
hogy az Indus-völgyi birodalom neve is Szín-Ta lehetett.¹⁶

Az Indus-völgyi Szín-Birodalom pusztulását az oda nyugat felől betörő
újabb árja nép-hullámmal hozzák kapcsolatban, amely az Oxus és Kaspi
térsegből kiindulva, Kr. e. 1650 és 1500 között — talán az Ázsiából elő-
retörő szemita és türk népek nyomására — átvágott az Ötfolyó vidékén és
a Ganges völgyét népesítette be (230m 261). E népvándorlás Harappa
és Mohenjó népét részben kivándorlásra kényszerítette, részben pedig ar-
ra, hogy áthúzódjék az ország félreeső, gazdaságilag kevésbé értékes tá-

16. Szín-Ta vagyis az Indus-völgye a Brah-
manista irodalomban 'Barát Városa' névén
szerepel, mert Barát volt a Holdnak, e
barátságosan mosolygó égitestnek egy to-
vábbi neve. A Barát Városa név változata
a 'Barát Hona', mondja az angol Waddell:
The country is called from the post-Vedic
to modern times in Brahmanist literature
'The Land of the Barats' (Barat Varsha). a

name synonymous with 'Barat-Ana' or Land
of the Barats. A Barát Hona (Baratana) név-
vel azonos a Britannia név, mondja szintén
Waddell, aki a brit és skót lakosságot a
Régi Keletről eredezteteli (181m 10 és olv.
53m). — A Maha-Bharataban az asszonyt
"feleségnek" (half the man) nevezik. Irja
224m 37.

jaira. A kivándorló kusok tekintélyes része Dél-Mezopotámiába, az ott élő árjak közé költözött, ahol Kassi, Kassitai (Kus-földi) néven Kr. e. 1550 és 1500 között fokozatosan átvette a hatalmat (236m 66). Egy másik részük viszont, talán éppen a nagyobb tömeg, a Hindu-Kus-hegység szorosain át leereszkedett az Oxus völgyébe és ott a Kaspi-tó felé eső síkságon szétterült, szintén árja lakosság között. Egy harmadik indiai árja-kus keveredésű néprész, amely talán már régebbi idő óta a Tigris és Eufrátesz középső része mentén tanyázott, még messzebb ment nyugatra és a Vörös-tenger északi végében a Szín-félszigeten (ma: Színai-fsz.) és a Nílus deltájának keleti részében, Szuezből állapodott meg. Ez utóbbi kus-törvényt a történettudomány Hyksos néven tartja nyilván.

Milyen nyelven beszélt az ország lakossága?

Az Indus-völgyében élt árjak és kusok nyelvére az első utalásokat a nem-magyar szerzők munkáiban találjuk. Mint említettük, ott szerepelnek ezek a magyar szavak: Ūr, Kos, Szín, Barát, Város, Hon, Ta és Hely. Az e szavakból nyerhető benyomásunkat megerősítik az árja-kusok által hátrahagyott földrajzi nevek, amelyek egy részét Ptolemaios alexandriai földrajztudós jegyezte fel A.D. 2. században készített munkájában. Az ő térképein szerepel a Tarim-medencében az A-Chasa terület, a Kasia törzs, A-Skatag-Kas hegy és a Kas-Gar város, mindegyik nevében a Kus név valamilyen formájával. Észak-India határtartomány, Kas-Mir ugyanebbe a csoportba tartozik (a neveket mi tagoljuk, hogy a Kus részleget kiemelhessük). Dél felé haladva azonban megszűnnek a Kus nevek és csak India délnyugati szélén, a Gujarat nevű államban találunk egy-két újabb Kutch területet, amely — nagyon jellemzően — mocsaras és sós vizű értéktelen táj, de sorsúzótt népnek jó búvóhely. Délen, a félsziget zugában szerepel egy további Kus-hon, Cochin. E kus nevek területi elhelyezkedése megfelel az Indus-völgyi Birodalom 17-16. századi megalapítása nyomán előállt néprajzi eltolódásoknak.

Fontosan ilyen elhelyezkedésben találjuk azokat a földrajzi neveket is, amelyek az Indus-völgyi kultúrát létrehozó második faji elemmel, a mediterrán (árja-I) fajtavál hozhatók kapcsolatba. Ez annak a jele, hogy a kusokkal valóban azonos sorsközösségben éltek. Ezek a nevek is a Tarim-medencében kezdődnek, melynek eredeti lakossága árja fajú volt, az Indus-völgyi és iráni kultúrkörbe tartozott és csak a jelen időszámítás 8. századának második felében lett turk népiségűvé (80m 19, 92). Az árja nevek az Ötfolyó vidékén sűrűsödnek, ott találjuk a történelmi nevezetességű Maszúria (angol: Mussoorie) és Mazar (Mathura) városokat, amelyek kétségtelenül az ősi Magyar nevet idézik. Innen dél felé haladva a Magyar nevek folytonossága is megszakad, de a Hindu-félsziget alsó, sivatagos részében újra előbukkannak s ott éppen ezek a nevek a legjellemzőbbek. Ott van a Mahar-Ashtra (Magyar Est-Ūr) állama, a

Mysore állam és a Madra állam s a nagyvárosok is Madúra, Mysora, Madras nevűek, amelyek szintén a Magyar szó és név változatainak tűnnek fel. India északi területén ma is a világosabb bőrű emberfajta az uralkodó típus és ezt várhatnók a déli, Magyar nevű államokban is. Oda azonban a sötét bőrűek utóbb oly nagy tömegben hatoltak be, hogy típusukkal az árja jellemvonásokat elhomályosították. Ellenben árja-I maradványoknak tartják az eredeti lakóhelyüktől kelet felé üzött Mund-Ári, Kol-Ári, Szant-Áli és sok más törzset. Róluk általában elismerik, hogy az indiai őslakosság leszármazói, következésképpen, hogy a Harappa-Mohenjő birodalom népessége is az ő *ragozó* nyelvüket beszélte és az Indus-völgyi pecsétek nyelve is ilyen típusú nyelv lehet (198m 83; 130m 11).

Valóban úgy van, mert a mundári, kolári és egyéb úr nevű törzsek leszármazói jelenleg is olyan nyelvet beszélnek és olyan mitológiai emlékeket őriznek, amelyeket Hevesy Vilmos (Uxbond) külföldi magyar nyelvész a Duna vidékén letelepült magyarság nyelvével és mitológiai emlékeivel sok tekintetben azonosnak talál (177m). De nemcsak ez a magyar nyelvész sorol fel egészen meglepő magyar mozzanatokat Indiában (a már említett idegen írók magyar szavain kívül), hanem a klasszikus írók is. Az A.D. 1. században élő Plinius római író például India lakosait elősorolva jelzi, hogy ott "úr-népek" élnek s azok között egynek, éppen a leghatalmasabbnak 'Magyar' a neve. Így szól: *Indiam accolunt MAGARI... URI... Abaortae, Osii* (123m 98) A régi lexikonok is megerősítik ezt a tanúságtételt, mert szerintük a mondott időben India északi részében, a Kína felé eső határvidéken olyan nép lakott, "amelyet mind a mai napig Magyarnek neveznek; hatalmas nép, mely győzelmes fegyvereinek hála, híres országot birtokol" (*qui etiamnun vocantur MEGORI. Ingens populus et ipsi armorum gloria inelytum regnum possident*, 123m 98).

A sok Úr és Magyar földrajzi és népnevet látva, Hevesy Vilmos szakavatott fejtegetéseit olvasva, nem szabadulhatunk attól a benyomástól, hogy az Indus folyó völgyében szereplő árja-kus ikernép, amely ott a magas kultúrát létrehozta, magyar nyelvű lehetett, ugyanabból a fajtából, amely a Régi Kelet egyéb tájain is annak bizonyult. Nekünk magyaroknak jelenlegi tudásunk szerint mindez talán hihetetlennek tűnik fel, mert a finnugorizmus hipnotikus bűvöletétől még nem egészen szabadultunk meg és saját östörténetünkkel szemben tele vagyunk gátlásokkal. Nem akarunk hitelt adni a szemünket valósággal kiszűrő magyar szavaknak sem, bár azok immár fantasztikus tömegben állnak rendelkezésünkre az ókor minden földrajzi táján. Pedig a pusztá valóság az, hogy a fiktív indo-európai és szemita népek és nyelvek *előtt* létezett egy kontinenseket benépesítő magyar nyelvű nép és faj. Ebben a helyzetben nekünk, külföldi kutatóknak, az a kötelességünk, hogy folytassuk a Magyar Tudományos Akadémián az ajtódongetést, ezúttal kezünkben hozva az Indus-völgyi pecsétek szövegeinek magyar nyelven való olvasatát.

Az Indus-völgyi régészeti leletek történettudományi szempontból legértékesebb csoportja az, amelyet a tudósok pecsétnyomóknak vélnek, bár tulajdonképpen használatukat nem ismerik. Ezek az emlékeken gyakran láthatunk ökör, bika, vagy egyéb — füves terepen élő — állatot. Az állatbrázoláson kívül a pecséteken egy-egy rövid, rendszerint csak egy sorra terjedő szöveg is szerepel, mint ez Egyiptomban és Mezopotámiában is szokásban volt. Ezúttal a szövegek vonalas azaz rovásírással készültek, de azokat még senki sem tudta elolvasni (224m 14; 230m 11), bár többen is kísérletet tettek rá, mint pl. L. A. Waddell angol tudós, aki egész könyvet írt róluk (181m). Az egyedüli dolog, amit ez az angol tudós helyesen állapított meg, nem a szövegek kibetűzésére vonatkozik, hanem az azokban kifejezésre jutó nyelv szerkezetére. Erre vonatkozó nézetét így összegezi: "E pecsétek feliratainak nyelve szabályos mezopotámiai nyelv, az ősi ragozott és szintetikus nyelv, amelyben csak a legszükségesebb nyelvtani elemek szerepelnek, ez... határozottan árja nyelv, mégpedig a régiebb árják nyelve".¹⁷

Tüzetesebben szemrevételezve a pecséteken szereplő vonalas írásjeleket (Okmánytár 34-38), meglepődve állapítottuk meg, hogy azok túlnyomó többsége olyan grafikai formában szerepel, mint az európai Magyarországon alkalmazott hun-magyar rovásjelek (ld. I. kötet 1. tábla), a különbség mindössze csak az egyberovás nagyobb mértékű alkalmazásában mutatkozik. Ami pedig a pecséteken látható piktografikus jeleket illeti, azok az egyiptomi és mezopotámiai írásgyakorlatban alkalmazott piktografikus jelekkel mutatnak nagy rokonságot. Ilyen például a hal rajza, amelyről tudjuk, hogy Mezopotámiában a 'ha' szót illetőleg szótagot írta, a láb rajza, amely viszont Egyiptomban a '(l)ába' hangcsoportot jelezte. Ez észrevétel után megpróbáltuk a hun-magyarral azonos alakú Indus-völgyi írásjelek helyébe a megfelelő magyar hangokat beilleszteni, a képszerű elemekbe pedig az egyiptomi-mezopotámiai hangértékeket. Ekkor kiderült, hogy magyar szöveghez jutottunk. Eredményünk első igazolását abban láttuk, hogy a jelek más kombinációban is jól érthető magyar szavakat írtak. További bizonyítékot nyertünk a módszer helyességére abban a körülményben, hogy a szöveget kísérő rajzok, mintegy a szöveg magyarázatául szolgálva, ugyanazt a gondolatot ismétlik képszerűen, vagy logikailag viszik tovább a szöveg írását. Nem egy-két szó véletlen egyezéséről van itt szó, hanem mondatok rendszeres egyezéséről.

Először az Okmánytár 35. sz. alatt bemutatott szöveget vesszük vizsgálat alá, amelyben hat különálló vonalas írásjel szerepel. Jobbról balra olvasva, az első három írásjel felismerése nem okoz nehézséget, mert azok

17. The language of the inscriptions on these seals is standard Sumerian of the early agglutinative and condensed type, with a minimum of grammatical exple-

tives, and it is... radically Aryan and the language of the primitive Aryans, 181m 25 sk. A felírások nyelvét mások is ragozott nyelvnek mondják, 230m 180 sk.

a hun-magyar írásban is ugyanúgy szerepelnek, T-P-T. A negyedik jel összerótt figura, a kétféle K és az E kombinálása: K.K.E. Az ötödik jel a közismert SZ, az utolsó viszont piktografikus, egy állati láb: ABO. Ha ezek közé a mássalhangzók közé a megfelelő magánhangzókat beillesztjük, azaz hangzósítjuk őket, ezt a szöveget kapjuk: Té-Pe-T aK.óK.U-SZ-BO, 'Tepett a kókuszból'. Az írás alatt következő kép igazolja az olvasás helyességét. A rajzon szereplő fa ugyanis felismerhetően kókuszpálma: nincsenek ágai, hanem a hosszú levelek közvetlenül a törzsből nőnek ki. Az is látható, hogy a pálmafa csúcsa le van tépve és a letépett Vé alakú rész már a tolvaj szörnyeteg fején áll. A szöveget kísérő kép tehát a betűkkel közölt állítást igazolja. A letépett Ve-részleggel új szó írása kezdődik, piktograf írással, amelynek további elemei a szörnyeteg feltűnően nagy orra (R) és az őt megverő figurának a keze (T). Ez a szó is magyar: 'Vert'. Utána tárgynak kell következnie: mit vert? Erre felel a baloldali állat, amely AB szarvat visel, említi jelzik, hogy nő NU, amihez hozzájárul felemelt másik keze, T. Ebből megtudjuk, hogy a tolvaj 'banánt' vert, amely szó írásában a torlódó és orrhangú második N hiányzik, mert a fonetikus alapú helyesírásban azt nem kellett jelezni. Így az egész szöveg ekként hangzik: *'Tépett a kókuszból, vert banánt.'*

A következő, művészi kivitelezésű pecséten (Okmánytár 36) az előtérben egy hindu ülésben ábrázolt férfit látunk, akit trópusi állatok hízelegnek körül. A szöveget a felső sorban lévő írásjelekkel kezdve, jobbról bal felé haladva olvassuk. Az első figura emberalak, tehát ÚR; a második egyberótt három jel, elemeire bontva O.Ko.Do, a kettő együtt máris értelmes magyar szót ad: 'Uralkodó', a torlódó L hang szabályos kihagyásával. A sorban harmadik jel az egybekapcsolt Ke.D, a negyedik a szintén egybekapcsolt F.E, amelynek szétnyíló szárai közé az S írásjel van illesztve. Ez a részt tehát a Ke.D-F.E-S, Kedves szót írja, vagyis az eddig elolvasott rész: 'Uralkodó kedves'. Ezután a hal-jel következik: HA, majd utána az egybekapcsolt F.U.Fe, amihez hozzátartozik a központi emberalak íjból alkotott kalapja, a hieroglifikus SETI és ebből megértjük, hogy az Uralkodó kedves, ha füvesíti, — mit? Az ember arca AR, a két füllel és áliával alkotott jel U, mellének rajza a női háromszöget mutatja tehát NU, két keze két T vagyis KETE, öve ÚR, férfi tagját eltakaró két S: S.ek, a lába ABO. Ezzel aztán kész is a teljes szöveg: UR-O.Ko.Do Ke.D-F.E-S HA F.U.Fe-SETI AR-U-NU-KETE UR-S.ek-ABO, *'Uralkodó kedves, ha füvesíti a rónákat országában.'* Nyilván ennek örvend az elefánt, az orrszarvú, az indiai bivaly és a tigris, a képen alul lévő gazellával együtt, mert valamennyien helyeslik az aranyigazságot, hogy az állattenyésztésből élő nép országában az uralkodó legfontosabb feladata a rétek és legelők karbantartása.

Egy további pecséten (Okmánytár 37) a központi figura egy balra néző Brahmini bika. Ezt a szöveget tehát balról jobbra haladva kell olvasni. Ha a bikát a hindu szakértőkkel egyetértően Braménnek olvassuk, ahhoz a vonalas jelek így csatlakoznak: az első jel az egybevont O.K, utána Ju

következik, majd kétszer írva az SZ, ami többes számban SZ.ek, ezután ugyancsak kétszer írva az eN, többesben eN.ek s befejezi a szöveget a már ismert összevont F.U.Fe. Így az egész szöveg: Bramén-O.K Ju-Sz.ek-eN.ek F.U.Fe, 'Bramének jószágának füve'. Ha azonban a bikát feltűnő mozzanatai szerint olvassuk, vagyis külön a szarvát (AB) és feltűnő orrát (R), az eredmény: 'Abarok jószágának füve'. A mondat értelme ugyanaz marad, tekintve, hogy a (H)ab-Ar papot is jelent. Tehát mindenképpen az árja papok birtokában lévő legelőkről van szó.

Hasonló értelmet közvetít a sorra kerülő negyedik Indus-völgyi pecsét (Okmánytár 34), amelynek kiemelkedő dísze egy egyszarvú bika. Itt komoly nehézséggel állunk szemben, mert nem tudjuk az állattal jelzett képírási részleget megnyugtatóan elolvasni. Waddell vizsgálatai szerint a bika képe, a feje alá rajzolt tárgyakkal együtt valószínűleg az ország nevét írja, mert ez több emléken ugyanígy szerepel, másrészt mert az így rácsozott figura egyiptomi írásgyakorlatban valóban területfogalmat (tartományt, országot) jelent. Ezen a nyomon haladva, talán így kell olvasnunk a szöveget: az állat szarva AB, orra AR, a nyaka körül lévő körök UR és a testére írt SEK-jel egybeolvasva: 'Abarország'. Ezután az állat feje alá helyezett dolgokat kell olvasni. A rácsos területfogalom egyiptomiul SZABAD, az alatta lévő fületlen tál, nyelével együtt, NEB.E. Eszerint az egész piktografikus rész 'Abarország szabad népe' lenne. Nem valószínűtlen eredmény, hiszen az Indus völgyében létezett egy Abhira, Abari nevű árja nép, amelyről Abaorti néven is történik említés. Eltekintve e képírási résztől, biztonságosabban olvassuk a vonalas jelekkel írt csatlakozó szöveget. A halba írt vonás az 1-es sorszámot jelenti, EGY, a hal maga HA, a következő jel a piktografikus ASSI (Waddell szerint), utána az összerótt jel egyenes vonalú része a hun-magyar SZ, a bal oldalról hozzáillesztett rész az ugyanilyen G és kettőjük közé van beépítve a K hang, befejezi a szöveget a F.U.Fe. Összerakva a megadott elemeket: EGY-HA-ASSI SZ.oG.ák F.U.Fe, 'Egyházi szolgák füve.' Az egész felirat ezek szerint ez lenne: 'Abarország szabad népe. Egyházi szolgák füve'.

Végül szólunk arról az Indus-völgyi pecsétről (Okmánytár 38), amely ugyanolyan egyszarvú bikát és feje alá rajzolt kellékeket ábrázol, mint az imént tárgyalt 34. sz. pecsét. Okmánytárunkban ezt a piktografikus részt nem közöljük, hanem csak a betűs részt. A betűs sort balról jobbra olvasva, az összerótt jelek felbontásával így írjuk át: aK.iK 2 Ö.K.ELE Ka.SZÁN.ak aSZ.E.K F.U.Fe Pi-10, 'Akik két ököllel kaszálnak, azok füve biztos.' A Kaszálnak és a Biztos szóban a torló L illetve Z hangok jelzése az ismert okból elmarad. Ezt a szöveget talán úgy kell értenünk, hogy akik kaszával, vagyis két kézre fogható hosszú késsel dolgoznak, több füvet tudnak a száraz időkre összegyűjteni, mint akik csak sarlóznak.

A bemutatott szövegek, úgy látszik, javarészből igazmondásokat tartalmaznak, vagy tulajdont jeleznek, ezért a pecsétnyomók gyakorlati célja ebben a irányban keresendő. A 35. sz. alatt bemutatott pecsét azonban a paradicsomi tiltott fa történetére emlékeztet és így irodalmi vonatkozású

lehet. Számunkra azonban a legfontosabb eredmény természetesen az, hogy sikerült — legalább is úgy hisszük — az Indus-völgyi pecsétek titkát megfejtenünk és ezáltal a történettudomány legközvetlenebb módszerével, egykorú írásbeli okmányokkal is igazolni, amit más adatok sokasága előre sejtetett, hogy t. i. a Kr. e. 2500-tól Kr. e. kb. 1650-ig virágzott Indus-völgyi magas kultúra is a magyar génusz alkotása volt, akárcsak a Nílus-völgyi és az Eufrátesz-völgyi kultúra. Ebben a kultúrában is részesültek a kusok, akik az árjakkal való keveredés révén itt is árja-kusokká, fekete magyarokká lettek. Amikor tehát Harappa és Mohenjó árja és kus népe Kr. e. 1650 táján csoportonként szétvándorolni kényszerült, mindenfelé magyar nyelvű kultúrát vitt magával, Mezopotámiába, a Kaspi-Oxus vidékére és az egyiptomi Deltába egyaránt. Ez a körülmény magyarázza meg az eltávozott néprészek új helyükön való rohamos beolvadását, amin a régiségkutatók nem győznek eléggé csodálkozni. A magyarázat egyszerű: új helyeiken is magyar nyelvű népeket találtak.

Átvonulnak Dél-Mezopotámiába

Mezopotámiában, az Eufrátesz alsó szakaszán a népesség már eredetileg is két faji elemből tevődött össze: egy sötétes bőrű kus-fajta alaprétegből és az arra telepedett, magas kultúrát hozó világosabb bőrű árja rétegből.¹⁸ A hagyomány is ilyen értelmű emléket őriz meg, mondván, hogy Kus (Chus) fiai voltak azok, akik Babilon mezején először megszállták és a Földön az első királyságot megalkoták (191m 223). Röviddel a kusok bejövele után azonban, Kr. e. 3400 táján, északról, a Tigris felső vízvidékéről, és délről hajóúton nagyobb számban közéjük érkeztek az úr nép képviselői (v.ö. 181m 1), vagyis a magyarok és megépítették az első magas kultúrát Úr nevű városaikkal együtt (Úr, Uruk, Napúr, Eridu, stb.).¹⁹ Az eredeti kus népesség és a kusok fölé telepedett árja népesség azután egymást váltogatta Dél-Mezopotámia kormányzásában és idővel egy néppé olvadt össze. A szemita ág mezopotámiai uralma későbbi dolog, tulajdonképpen csak a Kr. e. II. évezred eseménye, noha a nép bevándorlása már korábban megindult.²⁰

18. Contenau Dél-Mezopotámiában kezdettől fogva két népet lát, kusokat és árjakat, amelyek egyike sem volt indo-európai, de szemita sem. Aki e kérdéssel foglalkozni kíván, annak hasznos elolvasni Contenau leírását (236m 19 sk), melyet terjedelmes volta miatt nem közölhetünk eredeti szövegében.

19. Waddell is minden alkalommal hangsúlyozza, hogy a kultúrát hordozó délmezopotámiai nép árja nép volt. Tiltakozik a szumír elnevezés ellen, amely szerinte nem történelmileg viselt név és félrevezető. Elutasítja az akkad nevet is, amely országnév-

ként használva Ari-Ki vagy Uri-ki volt, azaz Áriák országa (Land of the Ari or Aryans), 181m XI.

20. Contenau, aki meglehetősen gondot fordít Mezopotámia népi összetételének elemzésére, ezeket írja: *Le deuxième millénaire est caractérisé par la reprise graduelle de la première place par les Sémites qui absorbent et assimilent les éléments sumériens ou étrangers. Au premier millénaire, après la chute de la puissance sémitique... De a III. évezredben a szemiták még nincsenek hatalmon, 236m 27.*

Dél-Mezopotámia első hosszabb kus uralma a Guti vagy Kuti néven jelzett kusokkal kezdődött és Kr. e. kb. 2150-től 2050-ig tartott. Az utolsó hosszú kus uralom pedig Kr. e. 1550-től Kr. e. 1171-ig (226m 243). A hatalom hordozói ez alkalommal az Indus völgyéből kiszorított és árjakkal kevert kusok voltak, akik magukat származási helyükről Kusföldieknek (Kussi-Tai, Kassiti) nevezték, Dél-Mezopotámiát pedig Kara-Indas azaz Fekete Hinduk földjének. Az indiai kusok mezopotámiai uralmát a szemita népek közé tartozó asszírok uralma követte, akik alól az ország Kr. e. 626-ban szabadult fel (204m 131). A szabad Babilónia (Kr. e. 626-Kr. e. 538) vezetői ismét keleti eredetű árjakusok lettek, akik az ország délkeleti részében, a Perzsa-öböl lagúnái közt laktak és magukat Káldiaknak (Keletieknek) nevezték. A káldiak babiloni uralmát a szemita irányítású perzsák uralma követte. A mezopotámiai uralmaváltozások kronológiáját fontos szem előtt tartanunk, mert a rendelkezésünkre álló kézikönyvek a néprajzi mozzanatokat gyakran homályban hagyják, vagy túlságosan leegyszerűsítik, az ember szinte azt hinné, hogy talán szándékosan. A kusokról pl. saját nevükön nem egyszer még a nagyobb tekintélyt igénylő munkák sem szólnak és hallgatásukkal azt a benyomást keltik, mintha kusok nem is léteztek volna Mezopotámiában, hanem ott kezdettől fogva egy "szemita" és egy "nem-szemita" (így!) nép lakott volna.

A néprajzi viszonyoknak árja és szemita tényezőre való leegyszerűsítése meglepő dolog, hiszen ha figyelmesen olvassuk az ilyenféle megállapításokat tevő szakírók munkáit, a saját maguk által közölt adatokból is megállapítható, hogy Dél-Mezopotámia lakosságában a kus elem — igenis — már kezdettől fogva jelen volt. Samuel Kramer pl. említi (115m 285 sk), hogy Szumerben sötét arcú emberek is éltek, akikre az írkok a NAM LULU kifejezést alkalmazták. A LU — tudjuk — embert jelent, vagyis ez a szó azonos az egyiptomi UR, RA, RO szóval, csak hogy lágyított hanggal ejtve (R=L; v.ö. a székely Lófő=Úrfő=Főúr kifejezést). Ami pedig a kettőzést illeti (Lu-Lu, R-rel: Úr-Úr), az gyakran a többes szám jelzésének módja és a jelen esetben is 'Ur-ak' értelemben olvasandó. E megfontolások alapján a Nam-Lulu kifejezés érthetővé válik magyarul és azt jelenti, hogy a mezopotámiai sötét arcú emberek 'nem urak', vagyis nem az árja (úr fajta) néphez tartoznak, hanem a kus fajtához. Ezt a dolgot tisztázva és a kusok jelenlétét tudva, az is egyszerre kiderül, kiket kell Mezopotámiában a titokzatosnak feltüntetett "fekete fejűek" (black heads) alatt értenünk, akiket az írkok Kr. e. 2000 után sűrűbben emlegetnek (191m 213 sk; 129m IV 44 sk; 115m 285 sk). Azonkívül, hogy a sötét arcú népességet "fekete fejűeknek" és "nem árjáknak" nevezték, nevezték őket saját Kus nevükön is. Ez a név a legrégebb feljegyzésekben Cuth, Cutha, Cuthai, Kossi grafikával szerepel. Az angol szakemberek azonban, akik az egykorú grafikát ábécére átírják, hozzáteszik, hogy ez a név ugyanazokra vonatkozik, akiket máskor Chus, Chusan, Cassi és Kush néven neveznek. E megállapítás helyességét igazolja az a tény, hogy népösüket ezek a mezopotámiai kusok is kos alakban képzelték el, akár-

csak az afrikaiak. A mezopotámiai kus szimbólum egyik legszebb példányát éppen Ūr város romjai közt találták meg. Az emlék ágaskodó kost ábrázol, amely két első lábával egy fa gallyaira támaszkodik (fa-kos=fő-kos), szarva pedig egyenesen álló, csavart szarv. A szobrot a Kr. e. III. évezredből származtatják, másolatát majdnem minden Mezopotámia történetét tárgyaló kézikönyvben megtaláljuk, színesen látható a *Horizon* c. folyóirat 1969 novemberi számában.

Minden jel arra mutat, hogy a kusok Dél-Mezopotámiában idővel lényegesen nagyobb létszámú népességet alkottak, mint a kultúrateremtő áriják. Egy feljegyzés szerint oly sokan voltak, hogy őket az "emberiséggel" azonosították (115m 285 sk). Fontos ez az észrevétel is, mert talán éppen a kusok tömeges jelenlétének és — főleg — a szemiták korai bevándorlásának tulajdonítható, hogy az ősi magyar nyelv délmezopotámiai (szumír) ága eltávolodott az eredeti formától, az igazi magyar nyelvtől és többé nem volt azonos a Régi Kelet más magyarlakta területén használt nyelvvel. A nyugati magyarok (nílusiak, kánaániak, szíriaiak, hetiták, az Eufrátesz felső és középső szakaszán lakók), valamint a keleti magyarok zöme (Indus-völgyiek, Kaspi-tó körüliek és a Kaukázus vidékiek) olyan magyar nyelvet beszéltek, amely szerkezetében, szókincsében és hangtanában, az archaikus vonásoktól eltekintve, azonos a mai magyar nyelvvel. A mezopotámiai nyelvvel nem így áll a dolog. Ott a Kr. e. II. évezredben már nagy különbségek keletkeztek: 1. a szókincsbe új, magyarul nem érthető elemek nyomultak be; 2. az értelemhatározó ott rendszerint a szó elején áll, egyebütt hátul, pl. a mezopotámiai Ki-Engirával szemben az afrikai Engaru-Ka; 3. a mezopotámiai jelző gyakran áll a főnév mögött, ahelyett hogy előtte állna, pl. a mezopotámiai Lu-gál (Ūr-nagy) egyiptomuil Net-er, Nat-or vagy Nad-or (Nagy úr, Nádor); 4. a névelő a mezopotámiai ágban a főnév végéhez tapad, egyebütt a szó elején foglal helyet, pl. az egyiptomi 'A tányér' és a szkíta 'A Kína-kés'; 5. a mezopotámiai szókincsben a lágy mássalhangzók erősen kiszorították a kemény hangokat, az egyiptomi Tudó ott már Dudu. Ha már most elképzelünk egy mezopotámiai kifejezést, amelyben a ragokat nem a főnév, hanem a mögötte álló melléknév veszi fel, a szavak hangteste ellágyulva szerepel s a több szótagos (összetett) szavak elemei között idegen eredetű részek is szerepelnek, ez már olyan benyomást kelt, mintha nem is magyar nyelv lenne, hanem annak csak távoli zengése. Ez a szerkezeti, hangtani és szótári változás magyarázza meg, hogy a mezopotámiai szumír nyelvben a Kr. e. II. évezredtől kezdve magyar szemmel főleg csak az egytagúnak megmaradt szavakra lehet könnyen ráismerni. Mivel a mi mai magyar nyelvünk nem ilyen szerkezetű, világos hogy mi nem a mezopotámiai szumír ágot folytatjuk, hanem a főtörzset. Nem is lehet kimutatni a szumírok Magyarországra való átvonulását és nincs is a dunai Magyarországon a szumír írásnak emléke, ellenben van az ősi képirásnak, az egyiptomi hieroglifáknak és kánaáni-turáni rovásírásnak. Ebből az a roppant fontos kulturpolitikai útmutatás szűrhető le, hogy a magyar őstörténeti kutatások

súlypontját nem szabad a szemitizált Dél-Mezopotámiába helyeznünk. A súlypontot át kell helyeznünk a) a Nílus völgyébe, b) a Földközi-tenger keleti partvidékére és c) a Kaspi-Oxus és a Kaukázus környékére. Hogy a mezopotámiai nyelv ügye magyar szempontból ennyire előtérbe került, azzal magyarázható, hogy nyelvészeink nem vették időben észre a hieroglifikus és vonalas írással írt szövegek magyar őstörténeti jelentőségét. Pedig itt, az eredeti szövegek tanulmányozása révén sokkal bővebb aratásra van kilátás. Itt valóban nyelvegyezés áll fenn, nemcsak nyelvész szempontból, hanem történész szempontból is és teljes mondatokat olvashatunk el és érthetünk meg magyarul, minden fárasztó nyelvtani, hangtani és szerkezeti boncolgatás nélkül.

Az indiai kusok Szuezen és Színaiban

Amint Dél-Mezopotámiában, akként Szuezen és a Színai-félszigeten is két különböző korban szerepeltek a kusok. Első csoportjukat az árja honfoglalók már a helyszínen találták, amikor ők oda a Kr. e. IV. évezred végén megérkeztek. Második csoportjuk később, a Kr. e. II. évezred közepén telepedett be. Mind a két részleg kiindulópontja India lehetett, amint erre több adatból következtethetünk.

1. A Színai-félsziget is a Hold istennőnek volt szentelve és ennek megfelelően annak nevében is a Szín magyar szó szerepel.²¹ A félsziget nevének írását az egyiptomiak a Setét szóval kezdték, ami után azonban olyan értelemhatározókat tettek, amelyeket ki kell olvasnunk, hogy megértsük, mire is vonatkozik a nevet kezdő szó. Ezek között szerepel egy téglalap alakú négyszög, amelyet sarkainál lekerekítettek: AA (Okmánytár 39) s ennek a figurának az elejéhez és végéhez hozzárajzolták a SZÍN hangcsoport jelét (tehát: SZIN.AA.SZIN) és befejezték a név írását az ország (Szék) fogalomjelével. Ezeket az írásjeleket összerakva, a Se-TI-T SZIN.AA.SZIN Széke, 'Setét színű asszony (országja)' nevet kapjuk. Az egyiptológusok a név írásjelei közül csak az első hármat tudják elolvasni (Sathet), a többiről azt gondolják, értelme annyi mint "ázsiai" (Asiatic). Okmánytárunk 40. sz. bejegyzése is tanulságos, mert a lakosság eredetére utal. A nevet az írnok egy zenedoboznak nézett írásjellel kezdi, amit a jelenlegi egyiptológusok leggyakoribb értelmével, az Amennéval olvasnak, jóllehet tudják, hogy a zenedoboz egy Z-vel kezdődő hang-

21. A Szín névvel kapcsolatban a szaktudósok megjegyzik, hogy annak í magánhangzója hosszú, a szó maga pedig a Holdat jelenti: Pronounced SEEN and meaning Moon or Moon God. 47m 22. A Holdat Egyiptomban nemcsak Szín nevében ismerték, hanem Holdnak is mondták. A vonatkozó hieroglifikát [200m I csillagos 4. 3. betét] a torlódó L-hang elhagyásával így olvassák 'A Had'. Ezt a nevet a dunai Magyarország

egyres helyein is a torlódó hang elhagyásával ejtik ki. Kun László királyunk pl. a kunokat a "Hód-tónál" (értsd. Hold-tónál) verte meg, amely tó a Holdtól kapta a nevét: ad locum Hood qul... formam comculatae Lanue refert, Hungarisque Hoodosto dicitur. 237m 235 sk. — Okmánytárunk 39-41 sz. bejegyzéseit 193m II 96 és 130 sk oldalairól vettük.

csoportot is ír: ZNT (199m Y-15). Ezzel az utóbbi hangértékkel ugyanis, amit az utána következő jelek megerősítenek, a félsziget második neve: aZ-IN-TI-U-sok-SZÉKE, 'Az Indusok széke.'

Ami az indiai kusokat a történelmi idők elején a Szín-félszigetre csalogatta, nem annyira az állattenyésztés lehetősége volt, hanem a félsziget gazdag rézbányái, valamint e bányák körül található féldrágakövek (türkisz, lapislazuli) és a kitűnő építőanyag (gránit), amire mindre jó felvevőpiacnak bizonyultak a szomszédos országok. A Szín-félsziget értékes bányavidékét azonban Egyiptom csakhamar teljes egészében saját szükségleteinek kielégítésére kívánta fenntartani és ezért a Szezi-öbölből odavezető kis folyóval együtt már a IV. dinasztia idejében (Kr. e. kb. 2613-2490) meghódította és országába bekebelezte. Ennek a hódításnak emlékét őrzi a bányavidékhez vezető folyó 'Maghara' neve és az út mentén, egy sziklafalra felvett hieroglifikus szöveg, amelyen a hódító király alakja is szerepel (ld. a képet 193m II 22).

A kusoknak árjakkal való keveredésére a Szín-félszigeten nem került sor, mert az egyiptomiak velük szemben az elzárkózás politikáját alkalmazták. A bányavidékét a félsziget többi részétől apró erődökkel elkerítették és az Egyiptomba vezető utat is eltorlaszolták. Nem sokkal utóbb (Kr. e. 2300) egy nagyobb erődvonalat is építettek, amely a Földközi-tengertől kiindulva, a mai Szezi-csatorna mentén a Vörös-tengerig húzódott. Főeleme a legtágasabb egyiptomi bejáratnál szemben lévő 'Zár' nevű vár volt, amelyet Zala és Szala átírásban is ismerünk. E mocsarak közé épült várakban állomásozott a II. egyiptomi hadsereg mindaddig amíg Egyiptom fennállott. Úgy látszik, a bejáratok előterepének figyelésére a sivatag szélén lakó kusokat is felhasználták, mert rájuk vonatkozik az 'Ajtó mezőségére vigyázók' elnevezés (Okmánytár 41). Így a Szín-félszigetre jött első kusok problémája észrevétlenül lekerült a napirendről. A kérdés csak a II. évezredben merült fel újra, amikor az Asszíriát birtokbavevő szemiták a maguk előtt lévő népeiséget nyugatra szorították. Ez utóbbi csoportban érkező kusokat a történelem Hyksos néven ismeri.

2. Az asszíriai szemiták beözönlése elől nyugatra menekülő hyksosokról Manethot egyiptomi történetíró készített beszámolót a Kr. e. 3. században, több mint ezer évvel az események lezajlása után. Így kezdi előadását: "(Timaus király) uralkodása alatt az isten valamilyen okból elfordult tőlünk és a napkelet felé eső földrészből meglepő módon, alacsony származású emberek érkeztek határainkhoz. Nagy merészen országunkba is betörték és annak uralmát könnyű szerrel magukhoz ragadták, anélkül hogy tulajdonképpen csatát vívtak volna velünk." Manethot beszámolójában jól érzékelteti az egyiptomiak megdöbbenését, de a bejött nép személyazonosságáról közelebbit nem mond. Nem mondja meg, hogy az illetők honnan jöttek, miért féltek annyira az asszíroktól, mi volt a nyelvük, sőt még az általa használt hyksos nevet sem magyarázza meg (193m III 145 sk). Ma már többet tudunk a rejtélyes hyksos népről, de a főkérdésben ugyanott tartunk, ahol kétezer évvel ezelőtt:

"Fogalmunk sincs arról, mi lehetett ezek igazi neve, nyelve és származása."²²

Manethot előadása, hogy a hyksosok kelet felől jöttek, helytállónak látszik, hiszen abban az időben a politikai robbanás — Egyiptomból nézve — valóban a napkelet felé eső részekben, a Tigris vonalánál következett be. Ebből az is valószínű, hogy akiknek az uralomváltozás következtében onnan el kellett menekülniök, csakis az elbukott I. Assúri és I. Babiloni Birodalom felelősei lehettek, tehát elsősorban a kormányzó úr-törzsek és az ő politikájukat kivitelező segédnépek, a helybeli kus tömegek. Amint ezek nyugat felé szaladtak, útközben egyéb pánikba esett kisebb néptöredékek is csatlakoztak hozzájuk, nevezetesen szemita pásztorok és talán mongol elemek is. Eszerint a nyugatra irányuló népáradat feltehetően a Régi Kelet leomló keleti feléből indult el és nagyobb részben kus összetételű lehetett. Amíg az úr-törzsek Kánaánba igyekeztek, a kus csoportok a Szín-félszigetre tartottak, mindegyik oda, ahol fajtestvérei támogatására számíthatott. Így Egyiptom határaihoz főképpen kusok érkeztek.

A jövevények kezdetben a Szín-félszigeten állapodtak meg, mert Suez területére nem mertek belépni, az ti. már egyiptomi birtok volt és épiségre tekintélyes várak ügyeltek. De amikor észrevették, hogy a várakban nincs katonaság, vagy csak igen kevesen őrzik azokat, mint a Zár nevű erődöt is, átszivárogtak Suezbe is. Egyiptomot ugyanis a kus invázió olyan időben érte, amikor ott a központi hatalom tekintélye aláhanyatlott és a Deltában uralkodó kiskirályok egyikének sem volt elég ereje a mocsarak közt álló költséges erődvonallal karbantartására, élelemmel és felszereléssel való ellátására. Ezek a körülmények tették lehetővé, hogy a keletről menekülő kusok fokozatosan beljebb nyomuljanak a Deltában, ahol aztán felszaporodva, ők is választottak maguknak egy közülük való nemzeti fejedelmet. A meglepetés akkor kezdődött, amikor a kusok fejedelme a maga korszerűbb katonai felszerelésével — messzehordó, összetett íjakkal és gyorsan mozgó, lófogató harckocsikkal — a helybeli kiskirályokat egymásután maga alá gyűrte és ura lett Észak-Egyiptomnak, anélkül, hogy az őslakosokkal egyetlen csatát is vívott volna, — miként Manethot is előadja.

A jövevények azonban nem lehettek olyan sokan, mint Manethot előadása nyomán gondolni lehetne. A rendelkezésünkre álló adatokból úgy látszik, hogy a hyksosok a Szín-félszigetnek csak értékesebb részét, főleg az Akabai öböl környékét szállták meg sűrűbben, Suezben pedig a régi határvédő várvonaltól nyugatra, a Nílus főágáig érő vidéket. Ez utóbbi rész jól védhető és gazdaságilag is igen értékes terület volt, a hyksos hatalom tulajdonképpeni hatalmi alapja. Itt tartózkodott haderejük zöme

²² But we are without any clue as to their real name, language or origin. 129m
75. — A hyksos probléma mai (1966) állását egy doktori értekezés így összegezi: Many aspects of this subject remain highly

controversial: the way in which the Hyksos rose to power; the nature of their rule; their ethnic origin; the location of their capital; and the so-called dynasties of the Hyksos. 231m 5.

és innen indult ki a hyksos király minden gazdasági év végén, hogy a kisebb fejedelmek adóját behajtsa. A jövevények uralma száz évnél valamivel tovább tartott, de Kr. e. 1576-ban mindenütt befejeződött.

A hyksosok kus voltáról közelebbi bizonyítékokat találunk az ő hátrahagyott történeti emlékeikben. Egy ránkmaradt királysorozat például (Okmánytár 42) bizonyoságot tesz arról, hogy nem voltak se mongolok, se szemíták, hanem árjával kevert, világosabb bőrű kusok, árja-kusok vagy fekete magyarok. A király fejkendőjének alakja, a homlok körvonalaival együtt a "napkelet" értelmű (Khuut, 'Kelet') egyiptomi ideogramot mintázza. A kendő bizonyára nem ok nélkül volt ilyen alakú, hiszen Egyiptomban minden szimbólika s a fejkendő ott is személyazonosságot ismerető kellék volt; talán ezen a módon is érzékeltetni óhajtották kilétüket. Keleti és kus mivoltukról végleg meggyőznek bennünket a nevüket író hieroglifák, amelyekben a KUS-részleg mindig világosan olvasható (Okmánytár 43-45). A dolgot csak az bonyolítja, hogy a név előtt jelzőként egy megtört nyakú sétatbot szerepel, olyan ideogram, amelynek sokféle értelmet tulajdonítanak, többek között Szu-esz (Szuez), Ju-esz (Juhász) és Khu-uti (Keleti) értelmet. Tekintve, hogy mind a három kifejezés helytálló dolgot mond a kusokról, azt kell feltételeznünk, hogy mind a három olvasás használatban lehetett. Bár a kérdés részletes megtárgyalása nem ide tartozik, annyit mégis megemlíthetünk, hogy Manethot előadása is támpontot nyújt a háromféle olvasásra: a hyksosok zömét ő is a Szuez vidékére helyezi, a népet keletről jött népnek mondja és főfoglalkozásukként a juhászkodást (pásztorokodást) említi. Szerinte egyik királyuk címe A-Pa-Kanas, 'A Főkanász' volt, akárcsak a núbiai kus fejedelmé. Ezek tudatában az Okmánytár 43. és 44. betétjét így olvassuk: '*Szuezi kusok*'; a 45. sz. alatt közölt szkarabét pedig jobbról balra és felülről lefelé így: '*Szuezi kusok és Makáni kusok ura.*' Makán vagy Maghán a Színai-félsziget egy másik neve volt (193m II 130). Ezek az írárok tehát a hyksosok kus nevét és telepedésük két főhelyét, Szuzeit és Színait világosan jelzik.

Manethot szerint a Szuez vidékére jött kusok roppant féltek üldözőiktől, a szemita fajú asszíroktól, ezért a legsürgősebben kijavították a régi várvonalat, amely a Földközi-tengertől a Szuezi-öbölhöz húzódott és kelet felé Egyiptom minden bejáró ajtaját lezárta. A várakba kus őrséget helyeztek, a főbejárat táján pedig egy hatalmas katonai tábort állítottak fel. Ez a tábor nem más volt, mint egy óriási földvár, azaz sáncokkal bekerített hatalmas mező. Korabeli példák alapján (Okmánytár 46) úgy képzelik el, hogy a mezőt 10-15m magas, 30-40m széles földhányásokkal vették körül, amelyhez kifelé még egy 15-20m hosszú stratégiai lejtő is csatlakozott. Manethot adata szerint ez a Delta főbejáratát őrző hyksos vár 10,000 éker területet ölelt fel. A kusok vára tehát nem kőépület volt, mint a vár szóból gondolhatnánk, hanem gyepükkel körülvett füves udvar. Ebben az udvarban 240,000 harcos sátorozott állataival, műhelyeivel és minden felszerelésével együtt és ott tárolták a kusok kincseit is. A

táborhely nevét egyiptomi hieroglifákkal (Okmánytár 47; 193m III 135, 170) így írták: Ha-T (érth. 'vár') U-TA-RA-ABA-I (H)ON, 'Ház (vár) udvarábani hon'. Rövidített neve egyszerűen 'A Vár' vagy 'A Város' (Avaris) lett, lakóinak neve pedig 'A Vári' (Avari).²³

A keletről jött sötétes arcú kus-magyarok és a deltabeli fehér magyarok közt kezdetben igen nagy volt az ellenséges érzület. Az őslakók megvetették a barbár betolakodókat, akik templomokat fosztogattak, betörték a házakba és a lakosságon erőszakoskodtak. Idővel azonban a gyűlölködés alábbhagyott és az őslakosság a jövevényekkel bensőségesen együttműködött az ország kormányzásában és közigazgatásában. E kapcsolatok során a hódító kusok roppant gyorsan civilizálódtak. Átvették az egyiptomi szokásokat, úgy öltözködtek mint a helybeliek, az egyiptomi isteneket tisztelték, sőt maguk is templomépítőkké váltak. Királyaik már nem nevezték magukat kusoknak, hanem árjáknak és magyaroknak, és jó csengésű egyiptomi címeket használtak. Az egyik hyksos király tituláréja például (Okmánytár 48) ez volt: 'Ária ősur, Őse Ra, A sópuszták ura, Delta(beli) Sötét Magyarok ura'; egy másik így írta címeit: 'Istentől eredt, Sivatagi Feketék ura, Őse Ra, Nabatai sivatag ura' (Okmánytár 49); egy harmadik egyszerűen csak 'Színben Magyar úr' volt (Okmánytár 50). Ezekből a címekből minden félreértést kizáróan kiderül, hogy az úgynevezett hyksosok fekete magyarok voltak, akik a Szín-félszigeten és a Delta keleti részében élve, idővel teljesen átvették az egyiptomi kultúrát.²⁴

23. Hasonló sáncokkal vették körül táborhelyeket az európai Magyarországon élt avarok is ("avar gyűrűk" tulajdonképpen "vár-gyűrűk") és hasonló földhányásokkal rekeszthették el Duna-Tisza-közi lakóhelyüket a Jazig-Juhászok. De az Árpáddal bejött magyarok is építettek "gyepüket" és azon hagytak "gyepükapukat", amik szintén el-sáncolt helyek voltak, udvarukban őrséggel. — Ezeket az összefüggéseket látva, felmerülhet az a gondolat, hogy Udvar és Udvarhely végzetű földrajzi nevelnk talán az ilyen-fajta egykori védelmi berendezések emlékét őrzik. Van Somogy-Udvarhely, Szamos-Udvarhely, Székely-Udvarhely és sok más Udvar, Udvardi, Udvari összetételű helynevünk (126m és 127m). A magyar nyelvben az udvar valóban bekerített, körülzárt területet jelent, amely a lakóhely kiegészítő része.

24. (The Hyksos) ended by entirely adopting the religion, learning and civilization of the nation which they had tried to destroy, 193m III 141. — Egyiptomi uralmuk vé-

gén... the Hyksos had to all intents and purposes become Egyptians, u.ott 154. — The later Hyksos seem to have become entirely egyptianized. They adopted the full pharaonic dignity, and, as good Egyptian kings, built Egyptian temples and venerated Egyptian gods, 87m 219. —

Mivel a kusok ilyen feltűnő gyorsasággal olvadtak be a egyiptomiakba, egyes szerzők lehetlenségnek tartják, hogy az egyiptomi néptől merőben idegenek lettek volna. It is certainly impossible for a foreign people with no previous contact with Egypt to become so completely assimilated into Egypt without leaving a single trace of their own culture. A maúrik (amoriták), akik a Babiloni Birodalmat alapították, szintén csodálatos gyorsasággal lettek mezopotámiakká, úgyszintén a kasaik vagy kassiták (kosok), akik utánuk következtek (231m 126). Ez a csodálatos gyorsasággal történő asszimilálódás természetes és logikus következménye annak, hogy mindenütt magyar néprészekkel van dolgunk a Régi Keleten, valahányszor csak ilyesmit hallunk.

A kusokat elűzik az egyiptomi érdekkörből

A fekete magyarok sikeres együttműködést tudtak kialakítani a Delta lakosságával és uralkodójukat Közép-Egyiptom lakossága is elismerte. Nem így állt azonban a dolog Dél-Egyiptomban, a théoi királyság területén. Amikor a kusok erre a tájra is ki akarták terjeszteni hatalmukat, a thébaiak fegyveresen ellenálltak. Fiatal, mindössze tizenkét éves Kamos ('Kamasz') nevű királyuk vezetésével megakadályozták, hogy az északi kusok segítségül hívhassák Núbiában élő fajrokonait. A háborúskodás évtizedekig elhúzódott és a küzdelem utolsó jelenete az Avarisban táborozó 240,000 fekete magyar körülzárása volt. A vérontást mindkét fél el akarta kerülni, ezért a várat a védők harc nélkül feladták, miután szabad elvonulást biztosítottak nekik. A kusok ekkor minden kincsüket felpakkolták és Szíria-Kánaán irányában Kr. e. 1576-ban elhagyták Egyiptomot. Ezzel a mozzanattal az ő egyiptomi szereplésük befejeződött.

A Deltában lejátszódott uralomváltozás alkalmával az országot nemcsak a fekete magyarok tömege hagyta el, hanem mindazok a fehér magyarok is, akik az "idegenekkel" együttműködtek és félték a győztes fáraó bosszújától. Valóságos kis népvándorlás indult el tehát Egyiptomból a Kr. e. 16. század végén, amely egyelőre Kánaán és Szíria földjén állapodott meg. Az emigránsok az Aranta (Orontes) mentén lévő Kadesh ('Kádas') városban ütötték fel főhadiszállásukat, ahol a helybeli lakossággal konföderációba léptek. A katonák nagyobb részét az innen mintegy ötven kilométerre lévő táborban helyezték el, az úgynevezett Qatna ('Katona') városban. Sokan mások Karkemisben, Damaszkusban, Árpád városában és Halápban telepedtek le (ld. a 3. sz. térképet). Egyes források szerint Jeruzsálembé is mentek és annak várát az asszíroktól való félelmükben ők építették fel. A menekült kus király nem tekintette bukáását véglegesnek, hanem továbbra is Egyiptom királyaként viselkedett, használta a fáraók címeit és a trón visszafoglalásáról álmodozott. — Az egyiptomi fehér magyarok kivándorló csoportja főleg tengeri úton távozott, mert ők a Delta partvidékének voltak lakói és főleg hajózással foglalkoztak. Az egykorú források '*Hajók*', '*Hajósok*' és '*Hajó Népe*' néven emlegetik őket (Okmánytár 51 és 52; 193m II 128 sk és 87m 35; 129m II 217; 25m 106 és 207m 128 sk). A vonatkozó hieroglifákat az angol tudósok is pontosan olvassák s a maguk ábécéjével HAAU, HAU NEBU alakban írják át, de nem tudják, hogy ez is magyar szó. Ezek 'a hajós magyarok Kréta szigetére, az Égei-tenger szigeteire és a Balkán-félszigetre (a későbbi Görögországba) távoztak, ahol őket "Achaios" ('A Hajós') néven látjuk viszont, de a kézikönyvek ekkor már mint "ó-görögökről" (!) beszélnek róluk.

Észak-Egyiptom népének elvándorlása mintegy száz esztendeig szakadatlanul folytatódott. A győzelmes fáraókat ugyanis feletébb nyugtalanította, hogy a kivonult fehér és fekete magyarok politikai és katonai

csoportjai a szomszédos kánaáni-szíriai területen állapodtak meg és Egyiptomot illető politikai céljaikat nem adták fel. Ezért I. Tudómása (Kr. e. kb. 1525-1512) e csoportok szétmorzsolását és országától minél messzebb űzését tűzte ki céljául. Seregével rendre megostromolta a Földközi-tenger és az Eufrátesz nagy kanyarja közt lévő erősségeket, amelyek ellenfeleinek menedéket nyújtottak és uralma alá hajtotta a környező vidéket is. A fáraók szívósságára jellemző, hogy III. Tudómása (Kr. e. 1501-1447) tizenhét hadjáratot vezetett északra, űzve és hajtva onnan igazi vagy feltételezett ellenfeleit, és az Eufrátesz vonalát jelölte ki Egyiptom északi határául. Az űldöző hadjáratokat a 19. dinasztia is folytatta, II. Ramás király például a Kaukázus nyugati oldalán átkelve, állítólag a Donig haladt előre. Visszatérőben csapatai egy részét a Fekete-tenger partján lévő Colchisben hagyta hátra, akik leszármazói Herodotos tanúságtétele szerint hasonlítanak az egyiptomiakhoz, beszédjük is az volt és vásznaikat is egyiptomi módra szőtték. II. Ramás a Balkán felé egészen Thráciáig ment az emigránsok után s visszajövet emléktáblákat állított fel útja mentén. Nyilvánvaló, hogy a Régi Kelet nyugati felében a fehér magyarok győzelmesen visszavették uralmukat az egész tájon, de az is tény, hogy az Európa felé vezető utakon a Kr. e. II. évezred közepétől kezdve már nagyobb magyar tömbök vonultak a Balkánon át fölfelé, keresve, hol tudnának új hazát találni.

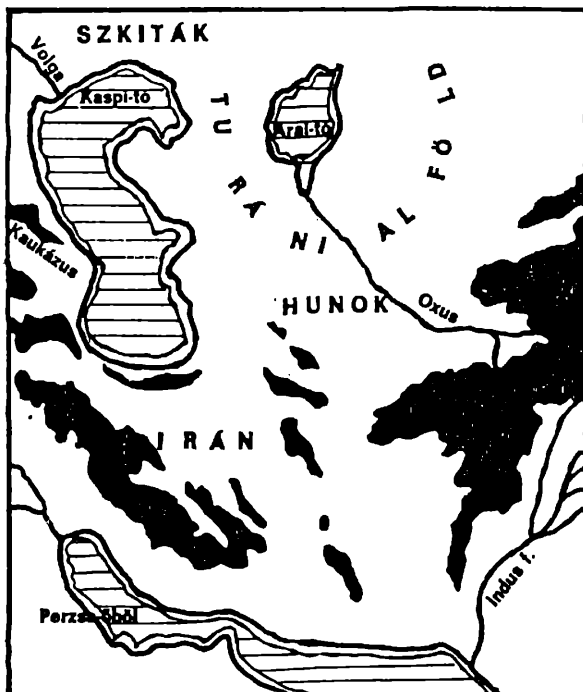

A KÖZÉP-ÁZSIAI VAGY TURÁNI KUSOK

Eligazodás sokféle népvük között

Az ázsiai kusok szintén nagy vizek mellett laktak: az Oxus és a Jaxartes folyók mentén és a Kaspi-tó keleti oldalán, Közép- azaz Belső-Ázsiában (ld. a 2. sz. térképet). Tudnivaló dolog azonban, hogy az Oxus (ma: Amu-darja), akkoriban még nem az Arai-tóba öntötte vizét, hanem a Kaspi-tóba és az egész Kaspi-Oxus tájék nem volt az a terméketlen pusztaság, aminek ma ismerjük, hanem apró tavak százaival telehintett mezőföld, amelyet régi, jelenleg már részben vagy egészben eltűnt folyók is öntöztek, mint pl. a Maxera, úgyhogy sok helyen mezőgazdálkodásra is alkalmas volt (14m 163-174; 136m 234). A kusok erre a területre, mint említettük, az Indus-völgyéből jöttek (224m 9 sk), Kr. e. kb. 1700 és 1500 között.

A Kaspi-Oxus vidék a kusok beérkezéséig az árja-I típusú (magyar nyelvű) emberfajta kizárólagos birtoka volt, amit a táj földrajzi nevei

A Turáni Alföld a Kaspi-tótól keletre elterülő sík vidék volt, melynek középpontjában az Arai-tól fekszik. A táj nyugati részében a szkíták, déli részében a hunok voltak a főnép.

(2. sz. térkép)

is igazolnak. A Kaspi-tó pl. akkor még Hyrkáni (Úrthoni) néven szerepelt, az abba ömlő legnagyobb folyó, a Volga, Rha (Úr) néven ment s az egész vidék összefoglaló neve Ária volt. Több más folyó nevében is szerepelt az Ár, Úr részleg, mint a Kúr, a Maxera, az Araxes és a Jaxartes nevében. A forgalomban lévő törzsnevek ugyanerről tanúskodnak: azok még Ptolemaios korában, az A.D. 2. században is ilyenek: Maxári, Tókári, Pisúri, Abári, Salatári, Chomári, Tamári és Hurkáni. Mindez arra mutat, hogy a kusok itt is nagy tömegű árja nép közé kerültek.

Mellesleg megemlítjük, hogy az úgynevezett indo-európai — latin, germán, szláv és egyéb nyugati — nyelveket a tudósok egy része a Kaspi-Oxus vidékén lakó úr vagy árja törzsektől származtatja. A vonatkozó elmélet szerint a szóbanforgó nyelveket az innen Kr. e. 2000 és Kr. e. 1000 között eltávozó népelemek alakították ki (232m 30-32). Az indo-európai alapnyelv a szóbanforgó elmélet szerint tehát nem volt ősnyelv, vagyis szókincsét és szerkezetét nem saját maga alkotta, hanem java-részben régibb nyelvekből kölcsönözte (230m 245-249). A szakemberek e megállapítása találó, mert a Kaspi-Oxus vidékén használt "legrégeb-
bi" indo-európai szavak közt olyanok szerepelnek mint: 1. az ajtót jelentő ATA szó; 2. a sört jelentő SURA; 3. a kocsit jelentő KOSA; 4. a koci vonókötelét jelentő VANI; 5. a kereket tengelyére szorító anyacsavart jelentő ANA és 6. a szekeret húzó ISA (húzó) rud (230m 268, 276, 279 sk). Ezeknek az ősi indo-európai szavaknak az a furcsa sajátosságuk, hogy a magyar nyelvben lényegében ma is ugyanúgy hangzanak és ugyan-
az a jelentésük, mint a Kr. e. II. évezredben, ellenben az indo-európai nyelvekben, amelyek egységét és összetartozását lennének hivatva tanúsítani, ma már egyáltalán nem úgy hangzanak. A koci eredetileg a jármű futószerkezete fölé helyezett, rendszerint vesszőből font kosár vagy kas volt s ez a tény a koci szót nyelvtörténetileg is a magyar nyelvhez köti. Régi magyar szó a Sura is, hiszen már az egyiptomi magyarok is vígan söröztek és Ajtó volt az egyiptomi Deltába bevezető kapunak is a neve. Valami itt nincs rendjén a nyelvészetben, de jelenleg csak arra óhaj-
tunk nyomatékkai rámutatni, hogy a Kaspi-Oxus vidékén, amelyet az indo-európai népek őshazájaként emlegetnek, a földrajzi és népnevek tanúsága szerint, valamint a beszélt nyelv szókincsé szerint, a kusok megtelepedése előtt magyar nyelvű úr népek laktak.²⁵

25. A mai nyelvészek már kezdik az Indo-európai elméletet lebontani. A hinduk saját nyelvüket nem Indo-európainak nevezik, hanem az "Indi" csoportba tartozó nyelvnek, az európai részleg elhagyásával. Az európai tudósok azt is visszautasítják, hogy lett volna Indo-európai faj, Indo-európai alapnyelv, vagy pláne Indo-európai állam. Ma egyszerűen csak közös kultúráról szólnak, amely a kőkorszak nagy területen volt ismert, amely kultúrkör alsó vidékéről Kr.

e. 2000 után népvándorlás indult több felé, Kr. e. 1000 lenne a mozgás csúcspontja, 233m 29 sk és 232m 6. 30-32. — Mások sem tulajdonítanak a Centum és Satem osztályozásnak olyan jelentőséget, mint régebben. — Ova intenek attól is, hogy az úgynevezett tanúszavakkal a szokásos játékok üzzék a nyelvészek és vele bizonyítsák az "alapnyelvet" beszélők magas műveltségét. Ha ugyanis az Indo európai nyelvekben közösnek talált szavakkal szembeállítják a

A kusok betelepédése után a Kaspi-Oxus vidék földrajzi névanyagában változás állt be. Ekkor kezdték a Hyrcani-tót CAS-PISnek, azaz 'Kos-Viznek' nevezni, amiből lett a mai Kaspi. Több folyó is felvette az ujonnan jöttek népvét, mint az Ochus és az Oxus, vagy legalább hozzáfűzte a Kos-nevet régibb árja nevéhez, mint az Araxes esetében látjuk, amelynek etimológiáját az angol Baxter az Aroi-Chus, 'Árja-Kus' összetételben állapította meg. Ugyancsak a kusok betelepédése után kezdték az egész tájat összefoglaló névvel Kusok Földjének, Keletiek Földjének és Kelet Földjének nevezni, bár még századok múltán is szükségesnek érezték magyarázatul hozzátenni, hogy a terület "más néven Ária" (123m 55, 17 sk).²⁶ A törzs- és népnevek használata tekintetében is hasonló folyamatot figyelhetünk meg. Egyes csoportok magukat árja fajúnak mondják, mások kus fajúnak; a keveredők pedig egyidőben mondják magukat árjának és kusnak, sőt magukat kettős névvel "árja-kusoknak" nevezik, mint pl. a Kazárok, akik Casari, Cusari neve a Kos-Árja kettős népiségre utal. A nevek cserélődése, kettőssége, egymásbafonódása a faji és népi vonatkozásban lezajlott folyamatot tükrözi, amelynek eredményeként a Kaspi-Oxus térségébe bevándorolt kusok és árják jórésztben egybeolvadtak, de a nyelv tekintetében ezzel változás nem történt!

Az egybeolvadás nem mindenütt zajlott le egyformán. Maradtak olyan tájak, amelyeken még hosszú ideig megfigyelhető volt az árják fehér bőrszíne és a kusok fekete arca. Innen magyarázható, hogy a Kaspi-Oxus vidékéről Európába érkező népek egyik részét a fehér, másik részét a fekete jelzővel illették. Az örmények például az ő közelükben lakó keletieket még feketéknek látták és ennek megfelelően "fekete fiaknak" (Szievorti, 123m 157) nevezték. Egyes latin források az Ochus mentén 'barna' embereket Parni, A-Parni jeleznek (123m 24, 38 sk), Ibn Haukel arab utazó pedig, a Kaspi-tó északi oldalán, a kazárok között járva meglepődve észlelte, hogy ott egyesek "arcszíne oly sötét barna, haja olyannyira fekete, hogy az ember őket a hinduk leszármazóinak gondolná" (123m 57). Ezek a megjegyzések jól érzékeltetik, hogy a világos bőrű árják közé sötétebb bőrű kusok érkeztek, s a két faj azután egybeolvadt, de nem indo-európai nyelvet hozott létre, hanem folytatta a magyar nyelvet.

nem-közös szavakat, furcsa dolgok derülnék ki. A. B. Keith rámutatott arra, hogy ezzel a módszerrel állíthatjuk pl., hogy az Indo-európai alapszót beszélni ismerték a vaját, de a tejet nem; tudták, mi a hó, de az esőről nem volt fogalmuk; tudták, hogy van lábuk, de azt nem, hogy kezük is van (230m 246).

Ha viszont igaz, hogy az Indo-európai nyelvek kiindulópontjában erős magyar nyelvi befolyás észlelhető, akkor az ún. ragozó nyelvek és az ún. nem ragozó (hanem hajlító) nyelvek közötti rokonság áll fenn. Akik az angol nyelv mintegy 200 gyakori ragját (suffixeit és prefixeit) számbaveszik és tekintettel vannak az aránylag kis létszámú

inflexióra, logikusan eljutottak a ragozó ("turáni") és hajlító ("Indo-európai") nyelvek rokonságához. Several scholars believe that the Turanian (agglutinative) and Indo Eurocean (inflective) languages may ultimately prove to have a common origin, 232m 97 és olv. 232m 432 jzt 18. Ettől már csak egy lépést kell tenni, hogy a magyar ősförás tényét felismerjük és a valóságot fedő szavakat használjanak terminológiájukban. 26. Lukácsy Kristóf a Kaspi-Oxus vidékéről írja, hogy "az egész haldan ARIA nevet viselt... Az örmények e földrészt általában Chus, a Chusok földje, keleti Chus és Chusdi Chorasán nevezetekkel illetik", 123m 216.

A Kaspi-Oxus vidékén, a Kr. e. I. évezredben élt népek összefoglaló neveit tehát így csoportosíthatjuk: faji eredetükre nézve árják és kusok; földrajzi eredetük szerint estiek és keletiek; lakóhelyük szerint valamennyien turániak; egyéni neveik szerint szkíták, hunok, bessenyők, partiak; nyelviileg valamennyien magyarok; mindegyik alosztályban fehér és fekete ágazattal. Ezek után érthető, hogy "a magyarok (keleti része) az örmény föld- és történetíróktól hajdan Chusoknak, Cushánoknak (Kosoniaknak) hivattak, a föld pedig, amelyet laktak Chus meg Árja földnek neveztetett és a Kaspi-tengertől Indiáig, a perzsa végszélektől a chinai nagy sivatagig terjedt" (123m 214 és olv. 14, 19, 29, 208, 213-216).

Az egyéni népvneveket véve sorra, először a szkíta név után nyomozunk, azt a lakóhelyet véve szemügyre, ahol az legkorábban szerepelt. A görög Herodotos szerint a szkíta nép őshazája "Ázsia" volt, Ázsiából eredt a Fekete-tenger fölé vándorolt részük is, amely ott a Kr. e. 8. században új hazát alapított.²⁷ Ázsia alatt Herodotos a mai Közép- és Belső-Ázsiát érti, a Kaspi-tó és az Oxus folyó vidékét, az Indus folyóig terjedő hátterével együtt (ld. a 2. sz. térképet). Ptolemaios ókori földrajztudós hasonló értelemben írja le a szkíták őshazáját. Szerinte ez a haza a Kaspi-tó északi oldalán a Rha (Volga) folyó beömlésénél kezdődött, folytatódott a tó keleti partján az Oxus torkolatáig, s kitöltötte az Aral-tó felé eső sok száz tó vidékét (14m 220-222). Ebből a két ókori leírásból kiderül, hogy a szkíták őshazája, vagy mondjuk törzsterülete (az "ázsiai Szkítia"), térben és időben ugyanott volt, ahol más források árjakat és kusokat említenek. Akiiket tehát szkítáknak neveztek, azok ennek az árja-kus egybeolvadó népséggnek egyik része lehetett, amelyet lakóhelyéről a titokzatos Szkíta névvel is illettek.

Ebből a Kaspi-Oxus vidékén lévő őshazából, a "régii Szkítiából" nemcsak az európai szkíta nép és ország származott, amelyről Herodotos beszél, hanem még két másik szkíta csoport is, nevezetesen az Altai és a Lauristáni csoport. Az Altai Szkítia a Tarim-medencét és a Zungária nevű horpadást foglalta magában az Altai-hegyek lábáig. Ez a keletre sodródott szkíta csoport szintén a Kr. e. 800 táján lejátszódott Massageta-támadás következtében került új lakóhelyére. Virágkora a Kr. e. 4.-3. századra esik, elmúlása pedig a kínai Han-dinasztia (Kr. e. 206-A.D. 200) terjeszkedésével kapcsolatos.²⁸ A harmadik szkíta csoport az Úrmia-tótól délkeletre, Laúristánban alakult ki, körülbelül szintén Kr. e. 800 táján. Fontos, hogy az említett szkíta csoportok közös származását, etnikai azo-

27. Herodotos: "A vándorló szkíták hajdanában ASIÁban laktak, ahol Massageta népekkel háborúskodtak, aml rájuk nézve balszerencsével végződött. Ezért odahagyták lakóhelyeiket, átkeltek az Araxesen és bementek a clmmerek országába" (94m I 291). — A szkíták Európába költözését más tudósok is Kr. e. 800 tájára teszik, 232m 36.

28. Az Altai-hegységben talált emberi koponyák vizsgálatából kiderült, hogy ott és Nvugat-Szibériában a lakosság európai arcú volt, legalább is a Kr. e. 5. vagy 4. századig. A mongol-türki típus ott csak a mondott idő után jelent meg és változtatta a tálat kevert lakosságú területté (155m 77). Lehetséges, hogy az Altai szkíták már idegen környezetben laktak.

nosságát szem előtt tartjuk, mert ezen a módon tudjuk a nevet és viselőjük személyazonosságát közelebbről meghatározni.

A Szkíta név görög és latin alakja Skytha illetőleg Scytha, hindu formája pedig Saka és Csaka. Tudva, hogy a görög és a latin nyelv a más nyelvből átvett szavak első szótagjából gyakran kiveti a magánhangzót, a Szkíta név eredeti alakjában az Sz-K között egy magánhangzót képzelhetünk el, amit egyébként a hindu forma meg is őrzött. Ez alapon a nevet így tagolhatjuk: SZIK-I-TA, amely két egytagú régi magyar szó összetételének látszik: Szik annyi mint száraz és Ta annyi mint terület, föld. Ugyanebből a két egytagú szóból (Szik, Ta) keletkezett a Sziket változáson át a mai Sziget, a víz közelségében lévő száraz hely, a Szigeti pedig az ilyen helyen lakó ember. Valószínűsíthető-e ez a magyarázat? A szkíták ősi lakóhelye, a Kaspi-tó keleti partvidéke az Arai-tóig és délre az Oxusig, akoriban valóban nagy mocsarak közt meghúzódó kisebb-nagyobb szigetek százaiból állott, melyet Strabon geografus is "tavi szigeteknek" nevezett (íles lacustres, 14m 208). A kusok fonalán visszafelé menő irányban keresgélve észrevesszük, hogy az Indus-völgyében, Mohenjó város is egy olyan földdarabon állt, amit a helybeliek ma is "A Sziget"-nek (The Island) neveznek s amit áradás idején a víz rendszerint elszokott borítani (230m 158). Továbbmenőleg, a régi magyar nyelvben — akárcsak a maiban — a Sziget nemcsak vízzel körülvett, lakható száraz területet jelent, hanem oázist, azaz sivatag által körülzárt, de vízzel ellátott helyet, emberi életre alkalmas területet is. Ilyen értelemben használták a szót már Egyiptomban is, ahol SEKHET (Sziget) volt a neve annak a hosszú oázis-sornak, amely Asszuán magasságánál kezdődik és északnyugati felé húzódik s ahol annak idején szintén kusok laktak és azokat SEKHETIU GESnek, 'Szigeti Kusnak' nevezték.²⁹ Mi azt gondoljuk tehát, hogy a Szkíta név eredetileg lakóhelyet jelentett, népi vonatkozásban pedig az árjakusok ama részét jelezte, amely a Kaspi-Oxus mocsaras, zsombékos tájain lakott s akiket eredetileg teljes kifejezéssel "szigeti kusoknak" nevezhettek.

A Hun névvel kapcsolatban az irodalomban ugyanolyan bizonytalanság észlelhető, mint a szkíta névvel kapcsolatban. Megpróbálták a hunok eredetét a hiong-nou nevű távolkeleti ó-türk nép töredékének tekinteni, amelyet a Han-dinasztia üzött el a kínai nagyfalak előteréből a jelen időszámítás elején s a hun nevet abból eredeztették. Ezt az elgondolást azonban a hiong-nou és a hun név hasonlóságán kívül semmi más nem támogatja és a közöttük lévő feltételezett összefüggést történeti adatokkal bizonyítani nem lehet, sőt minden jel amellet szól, hogy a hunok is az

29. SEKHETIU GES: Their territories were referred to by the word SEKHET, meadow, or by the word WHAT which gave the Greek Oasis and the English oasis, 207m 124. — A Sziget hieroglif írásjelel rendse-

rint magukba foglalják a sziget piktografi-
kus jelét. — A What természetesen 'víz',
csak éppen angol grafikával adja az egyip-
tomi (magyar) szót.

Oxus-Kaspi vidék lakói voltak, ott alakultak ki az árják és kusok keveredéséből, akárcsak a szkíták.³⁰

A Huni név valóban sokkal régibb, semhogy eredete összekapcsolható volna a kínai nagyfalak tövében élt hiong-nou néppel. Olyan régi ez a név, mint a Magyarai vagy Szigeti és használata a Régi Keleten a Kr. e. IV. évezredtől kezdve minden magyar nyelvű vidéken kimutatható, mert eredetileg ez a szó sem népet jelentett, hanem lakóhelyet 'Hont', 'Honi' alakban pedig az odavaló, onnan eredő embert, a "földit". A szó magánhangzóját régen egy fokkal mélyebben ejtették ki (Hun, Huni) mint sok más szavunkban is. Számptalan egyiptomi alkalmazása közül ezúttal csak azt említjük, hogy ott a szó minden nagyobb emberi lakóhely fogalomhatározójaként szolgált és hieroglif jele egy kiskarikába rajzolt szorzójel volt. Látjuk ennek használatát a megelőzőleg idézett Nap-Otthon, Magyar-Otthon nevében és Avaris nevében is (Okmánytár 22, 24, 47). A szót hajdanában legtöbbször H nélküli grafikával írták s a hunokat is nevezték Huni helyett Uni-nak. Ez a Hon, Hona, On, An, Un területhatározó az Oxus vidékén is sűrűn szerepelt, szintén H nélküli alakban, például ezekben az országnevekben: Szogdi-Ana (Szigeti Hon), Margi-Ana és Baktri-Ana, továbbá Turán (Tóúr Hona) és Irán (Úr Hona) nevében. Ebből az a tanulság szűrhető le, hogy minden magyar ember valamilyen "Hon"-ban lakott, tehát mindegyikük egyúttal "Honi" (huni) is volt, mint például az a szkíta is, aki 'Szigeti Honban' élt. Nincs ezért tévedés, amikor a szkítákat egyidejűleg "Hunoknak" is nevezik.³¹ A valóság az, hogy az Oxus-Kaspi vidékén hunoknak nevezett törzsek ugyanazon árja-kus föfelnevezés alá tartoznak, mint a szkíták (123m 14-22, 94).

A Huni név a Kaspi-Oxus vidékén elsősorban azokra vonatkozott, akik

30. A hiong-nou (kiejtve: Hunnu) azonosítását a Kaspi-Oxus vidéki és európai hunokkal a 19. században határozottan elutasították; a hiong-nout akkoriban egy türk fajú és türk nyelvű népnek tekintették, a hunokat pedig finn-ugoroknak. A század vége felé a hunokban finnugorok helyett türk népet kezdtek látni, amelybe egy csomó finnugor elem vegyült (Vámbéry). — Ma a hunok hiong-noukkal való kapcsolatát elvetik, mert ez utóbbiakban ő-török (prototürk) népet látnak. Legfeljebb azt engedik meg, hogy a hunokba később keleti türk elemek is olvadtak be.

A hiong-noukkal való azonosítástól nemcsak kronológiai okok miatt tartózkodnak, hanem azért is, mert a hunok történetében, politikai és közigazgatási szervezetében semmi olyan vonást nem találtak, amely a hiong-noukat Mongóliában jellemezte, 232m 364 sk. Ugyanilyen értelemben szólt 1953-ban Hambis (225m 20) és 1966-ban E. D. Phillips, Les nomades de la steppe c. munkájában (Paris, 1966) a 113. lapon. A magyar Lukácsy mindezt száz évvel korábban részletesen kifejtette, 123m 127.

31. Hi vero omnes communiter Scythae ET Hunni vocabantur, privatim autem secundum nationes, alii aliter ex patria culque usita appellatione nominabantur: "Összefoglaló névvel mindezeket szkítáknak ÉS hunoknak nevezik, egyenként azonban a nemzetségeket más és más névvel jelölik, a mindegyik LAKÓHELYE szerinti névvel" (123m 130 jzt). — A Huni Honi név nagy régiségét, Egyiptomba visszanyúló történetét ismerve, azt is logikusnak találjuk, ha az őrmény források már Kr. e. 331-től kezdve rendszeresen használják, amiből Lukácsy Kристо nagyon helyesen azt következteti, hogy "Közép-Azsia hunjai eme világ-rész őskorú lakói", 123m 53, 113, 217. Azon sem csodálkozhatunk, ha Európában már a Kr. e. 4. században hunokat emlegetnek, az Attila-féle hunokat ezer évvel megelőzőleg, mint a Geffroy által írt brit krónika is teszi. Ott olvassuk, hogy Brutus turóni (trójei) származású király utóda "a hunok királyát megölték", 182m 157.

az Oxus folyótól délre, főleg Baktrianában laktak. Baktria korábbi történetére — sajnos — kevés adat van (232m 465), de ami a régészeti leletekből megtudható, azt bizonyítja, hogy az ott lévő Anau (Honi) telepén Kr. e. 4000 táján már ott élt a kaukázusi típusú fehér emberek mediterrán jelzésű csoportja és edényeit mértani díszítésekkel látta el (232m 27 sk). Közéjük jöttek azután a Kr. e. II. évezred folyamán, mint már említettük, az indiai kusok és kettőjük keveredéséből állt elő a Turáni Alföldön (az Aral-tó körüli síkságon) a "turáni embertípus". A Kr. e. 7. században tehát ugyanolyan faj élt az Oxus alatt, mint afölött Szkítiában (232m 35), vagyis "fekete magyarok", a fekete jelzöt persze itt sem szó szerint véve, hanem sötétes árnyalatú értelemben. Ilyen volt a helyzet később is és szkíta és hun nevezet alatt a Duna-medencébe is ilyen emberek érkeztek.

A.D. 400-tól kezdve olyan hunokról (honi emberekről) is hallunk, akik Zungáriából kiindulva, Szogdiánában szálltak meg s miután azt birtokba vették, tovább dél felé igyekeztek terjeszkedni, de ebbeli szándékukban a perzsák az 5. század közepén megakadályozták őket (232m 408 sk). Ezeket a hunokat a türk népek szorították ki régibb lakóhelyükről és őket a források rendszerint a "fehér" jelző kíséretében emlegetik. Kiemelik letelepült életformájukat, szabályos európai arcukat és fehér bőrüket, ellentétben a kusokkal keveredett Oxus-vidéki "fekete" hunokkal. Nevezték őket Cidarita hunoknak és (H)ephtalita hunoknak is; nyelvük nem lehetett török (232m 405), de nem tartható kizártnak, hogy türk elemek is keveredtek hozzájuk. Innen van az, hogy arab és perzsa forrásokban rájuk a Hun, Kus és Türk elnevezéseket egyformán alkalmazzák.³² Mindezek az egymásnak látszólag ellentmondó elnevezések azonban nem szabad, hogy tévedésbe ejtsenek bennünket s elhomályosítsák a lényegét, hogy ti. mindkét vidéken — az Oxus alatt és felett — egyformán ugyanaz az emberfajta népesítette be a tájat, amelynek elemei egymással közeli rokonságban álltak. Ezt rajtunk kívül mások is hangsúlyozzák, így szólva: "A baktriani és szogdiani nép, éppen úgy mint a szkíták és szarmaták, tulajdonképpen a különféle fehér fajok keveredése volt és amint a szkíták és szarmaták, akként ők is iráni (úrhoni) dialektusban beszéltek."³³ A Huni, Honi név tehát eredetileg és mindvégig elsősorban földrajzi fogalom volt, akárcsak a szkíta név és népnévként használva alatta árja kultúrában élő magyar embereket értettek.

A Szigeti (szkíta) és Honi (huni) névvel értelmileg szorosan kapcsol-

32. Procopius szerint: "A hunok közül egyedül ezeknek a bőre fehér, ezeknek az arca szabályos" (123m 51 sk, 62 és 232m 405. — A Ci-Darj-Ta névvel kapcsolatban megjegyezhetjük, hogy annak Darj részlege 'folyó' jelentésű, mint ezekben a nevekben is: Sir-Darja, Amu-Darja, Mohenjo-Daro, stb. (181m 11). V.ö. a magyar Daru-madár = vízi madár, Daru-Vár = Vízvár nevelinket, utóbbi a Dráva mellett. Eszerint a Ci-Darj-Ta hunok értelme annyi, mint Sir-Darja mel-

lett lakó emberek.

33. ...but this conflict must not blind us to the fact that the inhabitants of both regions originally belonged to the same stock and remained closely affiliated as regards race and language. The Bactrians and Sogdians, like the Scythians and the Sarmatians, consisted essentially of a mixture of the various white races. Like the Scythians and Sarmatians, they also spoke Iranian dialects, 232m 60.

Íródik az árja kusok "Turáni" neve. E szó legrégebb alakja, a Tó-Úr-Ani mutatja, hogy három egytagú szó egybeforrásából jött létre és értelme a Tóúr Honából eredő ember. A Turán név maga is területfogalomként használatos, jelenti az Aral-tó körül elterülő síkságot, a Turáni Alföldet. Ugyancsak a Tó szóval összetett nevet viseltek a Tokhari törzsek, amelyek Nagy Sándor idejében az Aral-tó partjának Oxus és Jaxartes által elhatárolt részében éltek. Egyes tudósok szerint a Tokhari név Baktria régi lakóinak neve volt, amikor még Baktria maga is Dahia, Du-ho-lo (Tó helye) volt (232m 479-483). Ezeket a tavak mentében lakó Tokhari törzset lágyított hangokkal Dai (Tói), Tahí, Dahai, kínai kiejtés szerint Taochi népeknek is nevezték. Azok a tóparti szkíták, akik a Kaspi mellől a Fekete-tenger fölé költöztek, magukkal vitték Taúri (Tóúri) nevüket és amennyiben ott is tóparton szálltak meg, a szkíta főelnevezés mellett magukat helyileg még a Taúri névvel is illették. Lakóhelyük volt a Taúri-Ka (Tóúri Kő) és Taúri-Da (Tóúri Ta). Amikor pedig a szkítákat Dnyeper-menti szép országukból a szarmaták kiszorították, azok a töredékek, amelyek nyugatra mentek és a mai Franciaország legszebb vidékét, a sok vízfolyással öntözött Loire-mentét szállták meg, új lakóhelyüket is Turánnak (Touraine), azaz Tóúr Honának nevezték. Ahol fejedelmük, a Túr (Tóúr) lakott, azt a főhelyet máig is e néven nevezik, de már francia grafikával írják: Tours.

A Turáni (Tóúrhoni) névhez hasonló szerkezetű a Bisseni, Pisseni név, amelyben Víz (Bis, Pis) és Honi szavunkat látjuk. Ezzel a "Víz-honi" névvel a Kaspi északnyugati oldalán tanyázó kus fajtájú bessenyőket jelölték. Lakóhelyre utaló név ez is, amelyből idővel népnév lett s akkor is viselték az illetők, amikor a Kaspi-tó mellől már máshová költöztek. Ugyancsak a Kaspi partvidéken lakott és szintén hajózással foglalkozó törzscsoport volt az, amelyet földrajzi elhelyezkedéséről Pissúri (Víz-úri) illetve Abari (Hab úri) népnek neveztek. A Kaspi délkeleti partján lakókat viszont, ugyanolyan módon, partmenti lakóhelyükről Parthi néven nevezték. Végül megemlíttjük, hogy a Kaspi-Oxus térségében, Turánban, olyan törzsek is éltek, amelyek magukat mindig "Magyarnak" mondták. Ptolemaios leírása szerint ezek főleg az Oxustól délre, a vele majdnem párhuzamosan folyó Maxera nevű folyó völgyében laktak, amely szintén a Kaspiba öntötte vizét s mai csökevénye a Gurgan (14m 168, 171). Feltűnő az is, hogy Ptolemaios Földrajzában több olyan helynevet találunk, különösen Margianában és Szogdianában, amely a Magyar valamilyen formájával látszik azonosíthatónak.

Hangsúlyozzuk tehát ismételten, hogy az említett és népnévként használt kifejezések — Szkíta, Huni, Turáni, Tokhári, Bisseni, Parthi — valamennyien a Kaspi-vidéki árja és kus összetételű emberfajta részeire vonatkoznak, mind magyar értelműek és mind a lakóhelyre utalnak. E nevek is bizonyítják, hogy a Kaspi-Oxus térségében a főnyelv a kusok betelepedése után is magyar maradt. A nyelv magyar voltát a szkíták saját nyelvelmékeivel is tudjuk igazolni.

A szkíták magyar nyelvemlékei

Az Oxus és Kaspi vidékén élő árjakusok vagy turániak valamennyi csoportja előbb vagy utóbb, de legkésőbb az A.D. 6. század végén bekövetkezett türk támadás után többségében átvonult Kelet-Európába. Több törzsük és néprészük behatolt azután a Duna-medencébe is és bőséges emberanyagával hozzájárult ez utóbbi táj népi felépítéséhez, mint majd előadjuk. Fontos tehát a magyar történettudomány szempontjából, hogy közelebbről is megvizsgáljuk a turáni népek beszáradását. E népek közül elsőnek azok távoztak el őshazájukból Kelet-Európába és onnan tovább, akik a Kaspi-tó északi és északkeleti partjain laktak és a szkíta nevet viselték. Nyelvükről a közhasználatú kézikönyvekből ha egyebet nem, de azt a fontos ténytet mégis megtudjuk, hogy bárhová költöztek, mindenütt ugyanazt a nyelvet beszélték. T. T. Rice szkitológus szavaival élve: "Az egyetlen kétségbe nem vont tény az, hogy az egész (eurázsiai) síkságon minden törzsük ugyanazt a nyelvet beszélte", amely — teszi hozzá — alapjában véve iráni (úrthoni) nyelv volt.³⁴ Az a megállapítás, hogy az eurázsiai füves pusztán szkíta időkben csak egy nyelv dívott azért fontos, mert így bármelyik szkíta lakta területen talált nyelvemlék bizonyító adat az egész szkíta tömbre, sőt a szkíta-hun azonosság alapján a hunokra is, meg általában az egész turáni tömbre, akárhogy is nevezték helyileg annak egyes részeit.

A kérdéssel kapcsolatban először azokat a "szkíta" szavakat említjük, amelyekre megelőző elmefuttatásaink során már rábukkantunk. Ilyenek a Sziget, Hon, Kő, Part, Hab, Víz, Tó, Úr, Kos (Kus) és Fekete, amelyek egyúttal jól ismert magyar szavak. Ugyancsak idetartoznak az e tájról eredő, de indo-európainak elkönyvelt szavak: az Ajtó, Sör, Kocsi, Iga, Vonó, Húzó, amelyek szintén jól ismert magyar szavak. E szkíta-magyar közös szavakhoz a továbbiakban újakat fűzünk. Minden szkíta harcós csizmaszárához csatolva egy roppant éles metszőszerszámot hordott magával. A szakértők megállapítása szerint ez az eszköz kés volt s nevét a források "A Kína-kés" alakban közlik. Az idegenek nem tudják, de mi magyarok értjük, hogy itt is magyar kifejezéssel állunk szemben, mert a "kés" nálunk is Kés és az A Kína-kés kifejezésben "A" névelőnket is látjuk. Azt is tudjuk, hogy a Dnyeper vidékén nagy hóesések szoktak történni s ilyenkor a hó elborítja az egész földet, úgyhogy a talaj maga nem látható. Ugyanezt jelenti a szkíta időkben a görög Herodotos. A le hulló hóhelyeket tollaknak nevezik a szkíták, mondja a híres mester, amin ő csodálkozott. A kulcs itt is a magyar nyelvben rejlik, amelyen

34. The only indubitable fact which emerges is that the tribes of the entire plain all spoke the same language, in much the same way that many present-day nomads throughout Asia all speak the Turki dialect of Turkish. The language spoken by the nomads was basically an Iranian tongue.

155m 42. — Ma már "végre megállapított dolog", hogy a szkíták nyelve az árja nyelvek csoportjába tartozott", 232m 43. — Fajra nézve a szkíták többségükben árjak voltak és csak egy kisebbség lehetett köztük "más" (kus) fajtájú, — véll 232m 461 sk.

a madár-félék finom vékony tollát éppúgy pehelytollnak, pihének nevezik, mint a télvíz idején szállingózó hópelyheket, hópihéket. A pihe és pehely ilyen kétféle jelentése — toll és hókristály — talán éppen csak a magyar nyelvben áll fenn. Ezen az alapon az említett Pihe és Pehely magyar szavakat is felírhatjuk a hiteles "szkíta" szavak jegyzékére.

Ugyanoda írjuk fel azokat is, amelyek egyes szkíta királyok nevében találhatóak. A szkíta királyneveket is Herodotos feljegyzéséből ismerjük (94m I 289; 155m 13). Mindjárt az általa említett első király névén megakad tekintetünk, akit Targitaosnak neveztek. Ő volt a Fekete-tenger felett élő első szkíta fejedelem, de aki még a régi hazában született. Ez a király a Fekete-tengernél is tovább ment és véglegesen "Erdőországban" (Woodland, a fordító szavaival) szállt meg. Ez a Ta-Rgi-Ta-Os név, úgy látszik, a királlyal kapcsolatos történeti emlékezést őrzi, hogy ti. ő a "Régi Ta Őse", a régi haza szülötte. Erdőország alatt pedig, ha már a Kárpátokban járunk, talán éppen Erdélyt kell értenünk, ahol a délkeleti határon egy erdővel borított nagy táj van, s annak neve a Targita névvel csodálatosan összecsengő Hargita.

Targitaosnak három fia volt, tartja a hagyomány, akik közül a két idősebbik már magas tisztséget töltött be az ország kormányzásában, de a legkisebbiknek ilyen szerepe még nem volt, mert ő még kiskorú volt: Kolakh, azaz 'Kölyök'. E három fiú az égi isten akaratával kívánta eldönteni, melyikük legyen az új haza királya. Történt pedig, hogy amikor királyválasztásra ültek össze, az Égből négy aranytárgy hullott le eléjük: eke, iga, szagaris (a csatabárd szkíta neve, 94m II 146) és kupa. Amikor az idősebb fiúk közeledtek e tárgyakhoz, azokból erős láng csapott ki s emiatt egyikük sem tudta magához venni a királyi méltóság e jelvényeit. De amikor a legifjabbra került a sor, a lángok kialudtak és ő a szent jelvényeket magához vehette. A fiúk az égi üzenetet megértették és mint Herodotos mondja: "Erre a két idősebb megegyezett és az egész királyságot a születésre nézve legfiatalabbra ruházta." Írjuk le egymás után az Égből esett tárgyak magyar nevét: EKE.IGA.SZAGARIS.KUPA. Ezekből a szavakból az összecsengés alapján — az írás ókori elve — a következő mondatot készíthetjük: E.KEIG.ASZ.AGARIS.KIPE, "*E kölyök az Égúrós képe*", vagyis az égi isten földi képmása, egyszóval király, — pontosan úgy, amint Herodotosnak szkíta informátorai elmesélték. Teljesen kizárt dolog, hogy ennyi magyar szó, rag, gondolat és hagyomány csak úgy véletlenül egyezték meg a forrás adataival. Ezért talán szabad a mondatban előforduló tárgyak nevét, valamint az olvasás nyomán nyert új szavakat is a szkíta-magyar közös szavak jegyzékére felírunk.

Kerek ezer esztendővel Targitaos után, Kr. e. 512-ben történt, hogy Dárius perzsa király (Kr. e. 521-486) a Boszporuszon és a Dunán átkelve, 80,000 főnyi seregével az európai szkíták meghódítására indult. A szkíták készen álltak a védelemre és seregüket három részre osztották, mindegyik élére egy-egy vezért állítva. Dárius főleg azzal a sereggel szeretett volna megütközni, amelyet Idanth-Yrsu, 'Otthont Őrző' vezér

vezetett. Ez a szkíta vezér azonban nem volt hajlandó ütközetre, hanem Dárius előtt ide-oda cikkázott országában, a kifárasztás és a fölégetett föld taktikáját követve. Dárius nehézkesen mozgó serege néhány hét alatt kifáradt a folytonos szaladgálásban és az élelmezés hiányossága miatt erkölcsileg is megtört. Ebben a helyzetben a perzsa király lemondott a tervezett vércsapolásról — AsszírIA bukásának századik évfordulóján vagyunk Kr. e. 512-ben, amely birodalmat a szkíták pusztították el — és követeivel megüzente a szkítáknak, hogy megelégednék országuk jelképes átadásával, a szokásos füvel és földdel, meg a vele járó évi adóval. Otthontörző szkíta vezér is követ útján válaszolt, eljuttatva a boszszankodó Dárius kezéhez egy madarat, egy egeret, egy békát és öt nyilat. A király az ajándékot véve, összehívta tanácsosait, hogy fejtsék meg neki ezt a furcsa írást. Mert hogy írás volt, eleven írás, abban senki sem kételkedett. Az egyik tanácsos így olvasta az üzenetet: a szkíta király békét kér és egész országát át akarja adni. Egy másik tanácsos fenyegetést olvasott ki a szövegből, hogy ti. Dárius nem fog elmenekülni a szkíták földjéről, hanem ott nyilak áldozata lesz. Dárius ez utóbbi olvasást tartotta hitelesnek, ezért ijedtségében az egyik legközelebbi sötét éjszakán dolga végezetlenül elhagyta a szkíták országát.

Mi volt a szkíta király üzenete? Megint írjuk le a tárgyakat sorjában, **kissé** régiesen: MADAR.IKUR.BEKA.UT.NAL. Ez valóban tagolható úgy, amint az első tanácsos gondolta: *'Magyari kér békét nála.'* De a másik tanácsosnak is igaza lehetett, mert régen az egeret Syr-nek is nevezték (az udmurt nyelvben ma is az), így a mondat második értelme ez lehetett: *'Magyar sírba küld nyíllal.'* Mivel mint a két esetben pontos az egyezés a görögül leírt hagyomány és a magyar olvasás között, megint azt kell mondanunk, hogy a szkíták nyelvében az Egér, Béka, Öt, Nyil, Kér, Béke és Sír szavak ugyanúgy hangzottak és ugyanazt jelentették, mint a magyarban. Mellesleg még azt is tapasztaljuk, hogy az Otthontörző szkíta vezér üzenetében saját magát kifejezetten 'Magyari' embernek nevezi. Mindebből tehát úgy látszik, hogy a szkíták valóban magyar nyelven beszéltek. Rendben van, mondják bizonyára kritikuskaink, mindez el is hihető, de a mai tudományos követelmények szerint egymagában mégsem tekinthető perdöntő történeti bizonyítáknak a szkíták magyar nyelvűségére és kérdik, van-e mindezen felül mai értelemben vett betűkkel írt történeti bizonyíték, magyarul olvasható szkíta írás? — Van!

Magyarul olvasható szkíta szövegek

Az árja-kusok törzsterületén, az Oxus és Kaspi térségében (Turánban) eddig még nem került elő közvetlen bizonyíték a szkíták írásbeli tevékenységéről. Mégis valószínűnek tartjuk, hogy ott is ismerték az írást és gyakorolták is. A szkíták ugyanis írtak megelőző hazájukban, az Indus-völgyében és hagytak hátra írásbeli bizonyítékokat két végállomásukon:

a lauristáni gyarmaton és az Altai-hegységben. Ha tehát írtak már kiindulópontjukon az Indus völgyében és írtak két végállomásukon, mindig ugyanazt az írásrendszert és ugyanazokat a betűket használva, akkor kézenfekvő, hogy a közbeeső turáni szakaszon is írástudók maradtak. Egyébként az európai hunok is mondják saját szkíta betűikkel írt magyarországi írásaikban, hogy ők megelőző lakóhelyükön, Iránban is írtak. El kell tehát fogadnunk, hogy a Kaspi-Oxus vidékén élő árjakus népeknek voltak írástudóik és várhatjuk, hogy a kutatók előbb-utóbb majd ott is megtalálják a szkítáknak és hunoknak tulajdonítható írásbeli emlékeket.

Vegyük most sorra a szkíta végállomásokon talált írásbeli emlékeket, először a Laúristánban előkerült feljegyzésüket. Leúristán a Tigris folyótól keletre s az Úrmia-tótól délre, a Zagros-hegységben terült el, központja a Kherka nevű völgyet foglalta magában (Magyarországon is van Kerka nevű folyó, Dunántúl), a Pishi-Kus (Vízi Kus) és a Pushti Kus (Pusztai Kus) nevű legelőkkel együtt (ld. 226m 222 térképeim). Ennek a szkíta országnak fővárosa Szakíz volt, amiben a szkíták népnevét sejtik. Az itt talált és hitelesen nekik tulajdonított emléket azok a szkíták hagyták hátra, akiket a médák telepítettek oda, hogy hadseregük számára lovakat tenyészessenek és lovaglásban jártas embereket képezzenek ki (155m 45). A szkítáknak kiosztott feladat: a lótenyésztés valódiságát mi is igazolhatjuk, hiszen országuk — Laúristán — nevében bennefoglaltatik a Ló szó, ami eddigelé e szavunk első hiteles előfordulásának tekinthető. Az országnévben a Ló után az Úristán szó következik, amelynek ókori jelentését Egyiptomból jól ismerjük. A régi magyar valóságos felfogásban ugyanis a királyt földi istennek, vagy élő istennek tekintették és ennek megfelelően az isten (Están) és úristen (Úristán) címmel tüntették ki. E szerint a Zagros-helységbeli szkíták országa valószínű Lókirályság volt, a Lókirály országa, ahol mindenki lovakkal foglalkozott. Így érthető meg az a rejtély, hogy a lauristániak hátrahagyott emlékanyagában miért éppen a lóábrázolás a központi téma és miért ismételték a lovat szinte az unalomig, a régészek nem kis csodálkozására.³⁵ Éppen ezért a Ló, az Úr és az Isten szavunkat már a szöveg elemzése előtt felvesszük a közös szkíta-magyar szavak jegyzékére és gyanítjuk, hogy a Szakkízben talált írásos emlék szövegében szerepelni fog a ló.

A lauristáni szkíta írás hordozóanyaga egy körülbelül 35cm átmérőjű ezüst tálca (képe: 73m 108), amelyen a díszítések párhuzamos körök alakjában helyezkednek el, az írásjelek pedig a tálca széléhez legközelebb eső körben szerepelnek. Ez utóbbi kört levelek alkotják és azokba vannak a rovásjelek belekarcolva, legtöbbször kétszer ismételve, a levél tengelyét alkotó főér jobb és bal oldalán. A tálca közepén egy tizenhat levelű lóuszvirág szerepel (a névben ime ott a "ló") és az egyik kört — szintén stíl-

35. Obsession with horses that is so prominent among the bronzes from Lauristan. — írja 226m 227.

szerűen — színaranyból készült lófejek alkotják. Ezek a dolgok azonnal jelzik, hogy lókirályságban vagyunk, házassági ajándékról lehet szó és az adományozó a Lófők ura lehetett. A szöveg első tíz szavának írásjeleit Ghirshman professzor másolása nyomán Okmánytárunk 53. száma alatt közöljük, de a szavakba tagolás és az olvasás tőlünk ered. A jeleket jobbról balra, minden jelet csak egyszer olvasva, ezt a magyar nyelvű szöveget kapjuk: *'E kis tálcát valaki bőkezűen néki adja. Egyik éke ló.'* Ez a tíz szó a teljes szövegnek körülbelül a fele, mert utána még számok és pénznemek említése következik — bizonyára a tárgy értékének jelzésére, — amiket azonban nem tudunk értelmesen összeállítani. De az elolvasott részben benne van a lényeg, az ti. hogy a laúristáni szkíták tényleg írtak s magyarul beszéltek.

Az Altai szkíták legbecesebb régészeti emlékeit a Pazyrik körüli sírkamrákban találták és közöttük feltűnik a sok madár- és oroszlánábrázolás. A szkíták bizonyára azért mentek az Altai hegyekbe, amiért az ősmagyarok egy másik különítménye a Brit-szigetekre, hogy ti. az ottani gazdag arany- és rézbányákat kiaknázzák. Ilyen értelemben szól velük kapcsolatosan Herodotos, jelezve, hogy az Arimaspi nevű aranytolvajokon túl a szkíták legkeletibb ága lakik, akiket "aranyat őrző griffonoknak" neveznek (94m I 265, 292). A griffonok madár-oroszlán kombinációjú szimbólumok, a magyarok szokásos ókori jelzése. Ez a háttér segít bennünket egy szintén oroszlánt ábrázoló pazyriki nyeregtakaró értelmezésében, amely takarón írásjelek láthatók (Okmánytár 54).

A szakemberek eddig még nem állították határozottan, hogy a nyeregtakarón levő jelek valóságos írásjelek. A betűket ugyanis a művész olyan ügyesen helyezte el, olvastotta bele az állatfigurába, hogy azokat a rovásírásban járatlan szemlélő díszítésnek vagy az izmok érzékeltetésének tekintheti. A szkíta-szakértő T. T. Rice ezzel a kényelmes magyarázattal mégsem elégedett meg, hanem gyanút fogott és határozottan írásra gondolt. A jelek ugyanis annyira formásak — állapítja meg — és oly következetesen ismétlődnek más darabokon is, hogy feltétlenül valami üzenetet sugároznak, amit azonban ma már — sajnos — nem tudunk megérteni. Mi a jeleket határozottan rovásjeleknek tekintjük s azokat szavakba tagolva újra leírtuk a díszítést szolgáló hajlítások mellőzésével, s az írásjeleket aztán a szkíta-hun-magyar jelkulcs alapján elolvastuk. A nyeregtakaróra írt rövid üzenet így hangzik: *'Arany érceket előássák, abból élnek.'* Kik? Nyilván az ott lévő magyarok, akik nevét az oroszlán piktografikusan meg is mondja.³⁶ Tehát az Altai szkíták valóban aranybányászattal foglalkoztak, amint Herodotos is feljegyezte. Ugyanez a mondat, vagy ehhez hasonló rövidebb mondás több más pazyriki emléktár-

36. Az írásjelek magyarázata: az állat szemé AR, a nyakára írt vonás aN, vagyis a szó Arany. A következő, lefelé nyúló hosszabb jel, a tetejébe beépfített R hanggal éR.SZ, az ékjel éK, utána a T jóllismert jele, együtt

éRSZéKéT, azaz Érceket. A karika EL, utána O, majd kétszer az SZ, SZ-ek, együtt Előássák. Az utolsó négy jel aP-OL-éN-eK, Abból élnek. Együtt az oroszlánnal: 'Magyarok arany érceket előássák, abból élnek'.

gyon is szerepel, meglehetősen gyakran. Ennek az "unalomig való ismétlésnek" is valószínűleg az a magyarázata, mint ami a lauristáni sok jóábrázolásnak: a szkíták feladata itt keleten az aranybányák művelése volt, tehát bányász foglalkozásukat örökölték meg művészetükben és írásaikban.

Bizonyára fontos az, hogy ekként Herodotos történeti kútfőjének hi-telességét egy további ponton tudtuk beigazolni, de ennél százszorta fontosabb az az alapvető tény, hogy a Kaspi-Oxus térségében élt és onnan széttelepült szkíták írásbeli anyaggal bizonyíthatólag is magyarul beszéltek. Ez a megállapítás a magyar és az egyetemes ókori történetben egyformán jól értékesíthető, mert belőle azonnal kiderül, hogy a Kárpát-medencébe kelet felől behatoló első néphullám, amely oda Kr. e. 510 táján érkezett, magyarul beszélő néprészeket hozott az országba. Azt meg már a megelőző kötetben igazoltuk, hogy a keletről érkező második magyar néphullám főnépe, a hunok, szintén magyarul beszéltek és ők is magyar nyelvű írott emlékeket hagytak hátra.

Érdeemes egy pillantást vetni egy másik nagy szkíta népágra, a Parthi népre is, amely a Régi Keleten az utolsó nagy birodalmat alkotta meg.

A "Parthi" nevű nép magyarsága

A Parthinak nevezett nép, az ilyen ország és állam, a Kaspi-tó déli partján lakó árja és kus törzsek vállalkozásából született meg, — innen a Parti-név — akik makedon Nagy Sándor (Alexander) görög uralma ellen sikeresen fellázadtak és függetlenségüket Kr. e. 250-ben véglegesen biztosították.³⁷ A királyság területe rohamosan növekedett s a Kr. e. 2. században már birodalomná szélesedett. Felölelte a Kaspi-tótól a Perzsa-öbölíg és az Oxustól az Indus folyóig terjedő világot. Az állam magja hét nemzetség összefogásából jött létre, a magyar népek vallásban gyökerező szokásának megfelelően. Az alapítók életformája a lovas életforma volt, főfegyverük az íj és a nyíl. Városaik eredetileg gyűrű alakú sáncokkal körülvett udvarhelyek voltak, benne a sátrakkal. Hatra és Ktesiphon nevű városaik romjait a régészek kiásták és azok eredeti kör alakját pontosan megállapították. Egy kínai utazó, Chang K'ien, aki közöttük járt, feljegyezte róluk, hogy "jeleket róttak bőrre, széltől-szélíg", eltérőleg a felülről lefelé haladó kínai írásmódtól (3m 25). Talán éppen a

37. A hódító makedon király trónneve, mint már mások is gyanították, magyar értelmű név. Összetevő elemelt így emeljük ki: ALEK-SAND-ER s benne a királyokra alkalmazni szokott régi címet látjuk: 'Élők Szent Ura', ami az Élő-Isten rokonkifejezése. E cím mindkét eleme fennmaradt a keresztnevként máig is használatos: Elek és Sándor. — Egy ókori Sándor ('Szent Úr') nevű királyról is lesz majd szó később, akit

az asszírok öltek meg egyik nyugati hadjáratuk alkalmával. — A régi magyar trónnevek idegen királyok által való használata az egyik legjobb bizonyíték arra, hogy milyen óriási tekintélye volt akkor a magyar nyelvnek az óhazában és Európában egyaránt még a Kr. e. I. évezred végén is és annak hatása alól egyetlen ókori nép sem tudta magát kivonni.

bőr, e könnyen pusztuló anyag magyarázza meg, hogy a parthiaktól nem maradt fenn korunkra semmiféle írásbeli emlék. Az ország mindvégig, A.D. 226-ig, az alapító királyi nemzetség uralma alatt állt.

A Parthiakat a régibb magyar történettudósok mindig a magyar nyelvű népek között szokták szerepeltetni, de a Parthi névben tőlünk eltérőleg a "pártos" szót látták. Nem vitatjuk, helyes-e a latin szövegek Parthi nevét Pártos-nak értelmezni, avagy abban inkább az országalapító törzs földrajzi elhelyezkedésére utaló elnevezést látni mint 232m 68 és 466, a Szigeti, Huni, Tókhári, Vízmenti, stb. nevekhez hasonlóan. A lényeg e birodalommal kapcsolatban az, hogy magában foglalta a Régi Kelet mindhárom emberfajtajának képviselőit: árjakat, kusokat és szemitákat. Vezetőrétege azonban kétségtelenül magyar nyelvű volt, amit határozottan megállapíthatunk a ráánkmaradt néhány parthi nyelvemlékből és történetük általános zajlásából. Országalapító királyuk trónneve ugyanis AR-SZAK-ES három egytagú magyar szó: Úr-Szék-Ős összetételéből keletkezett s szószerint a királyi szék (úr-szék) felállítóját, megszervezőjét jelenti. Mint összetett szó azután 'Országös', azaz honalapító értelmet kapott és a parthi királyok egyik állandó címe lett. Az első országöst, Arsza-kest (Arsaces) a források következetesen "szkíta férfinak" (vir Scytha) mondják, ami származásának már közelebbi meghatározása. Párthiát a nagyműveltségű Mithra-Dates (Kr. e. 160-137) bővítette birodalmá. E név etimológiája talán 'Magyar Tudós', amint ezt a vele kapcsolatban megőrzött hagyományból (a "nagyműveltségű" jelzőből) is következtethetjük. Utóbb ezt a trónnevet is több király használta.³⁸ Parthia két legjobban ismert városa, Hatra és Ktesziphon, bizonyára az alapító hét magyar nemzetség emlékét őrzi: 'Hét Úr' illetőleg 'Hét Szép Hona' értelemben.³⁹

A Parthiak birodalmában egyesített árja, kus és szemita fajú népek vezetése a jelen időszámítás 226. évében kiesett az országalapító Arsza-kes-nemzetség kezéből. Az történt ugyanis, hogy a birodalom perzsa tartományában a helybeli hűbéres fejedelem, Ardasír, a régi perzsa királyi család leszármazója fellázadt és függetlenítette magát (A.D. 226-241), majd beháborúban legyőzte törvényes urát Artabánt és egész Párthia vezetését magához ragadta. Ezzel a változással a szemita befolyás ke-

38. Egyesek a Mithra-Dates nevet a latin Deo-Datus (Isten Adta) módjára a latinból gondolják eredeztethetni. Lehet, hogy latin szempontból ilyen magyarázat javasolható, de kézenfekvőbb a névben régibb, magyar értelmet látni és egyiptomi — mezopotámiai eredetet vallani, ahol a Tudó, Tudós, Tanult és hasonló nevek régóta forgalomban voltak, pl. Tudómása, Tudóméne, Tanult Mén. A latin eredet ellen szól az is, hogy ugyanezt a nevet görög tudósok is szívesen használták: Hero-Dotos, Thuky-Dides. Hát az ő nevükbe is a latinból jött volna a "tudós" részleg?! — A Mithra szót azonosítási szokták a Nap különféle neveivel: a görög Héll-

osz és a babiloni Szemes (Shamash) nevével, 92m 113.

39. Ugyanabban az időben, amikor Arsza-kes kiszakította a Seleucida-dinasztia kezéből a Kaspi-tó alatti tartományokat és meg-alapította a maga Parthi országát, az Indus völgyében élő kus-maradványok létrehozták a Maúria-dinasztia alatt (Kr. e. 325-Kr. e. 184) a maguk nagy országát. Az országala-pító Maúr trónneve itt Chand-Ra-Gupta volt, amely a kemény hangok sugalmazása alap-ján a "Szent Úr Kapta" nevet idézi. Elvög-re Alexander (Élők Szent Ura) korában va-gyunk.

rült előtérbe, a szokásos véres jelenetek kíséretében. Ardasír levágatta Artabán király fejét és azt a parthiak egyik templomában közszemlére kiakasztatta. Ugyanő az Arméniában uralkodó kus fejedelmet, Kosroest (Esti Kos Urat azaz a nyugati Kus királyt), az országalapító Arszaeszdinasztia leszármazóját csellemegölette. A hazájukból elűzött parthiak észak felé menekültek s egy részük eljutott a Kaukázuson túlra. Az ismét hatalomhoz jutott perzsákról a birodalmat "Új Perzsa Birodalomnak" (A.D. 226-651) nevezték és az a perzsa királyok szemita hagyományai szerint kezdettől fogva világalomra, az univerzális monarchia megalapítására törekedett.⁴⁰ Menetrendjük így alakult: felláztak 226-ban; Arméniát meghódították 232-ben; Szíriát 241-ben; Mezopotámiát 348-ban és a távoli Yement 570-ben; megbuktak 651-ben.

Az Új Perzsa Birodalom — más néven Sashani Birodalom — néprajzi összetételét ugyanaz a tarkaság jellemezte, mint a Parthi Birodalomé. Ez nemcsak az előzményekből világos, hanem kiderül I. Sapúr király (241-271) egyik feliratából is, ahol ő "árják és nem-árják" urának nevezi magát (92m 125). A egyes néprajzi összetételnek megfelelően az országot nemcsak Perzsiának, hanem az Arya Nam (Árja nem) országának, Iránnak és Eránnak (Úrhon) is nevezték. A perzsa királyokat fejedelmi díszben gyakran úgy ábrázolták, hogy fejük fölé szárával felfelé hajló félholdat rajzoltak és annak öblébe egy karikát illesztettek. E keleti rovásjelek felülről lefelé olvasva a királyt ELI-RANak, 'Élő Ranak' azaz Élő Istennek mondják. Az Új Perzsa Birodalom egy másik nevezetes királya I. Cosroes más átírásban Khus-Ra (531-579), magyar írásmóddal Kos-Úr, alatta a birodalom tetőpontján állt. Ebből a trónnévből azt sejtethetjük, hogy a vezetés ezúttal a harmadik nép kezébe került vagy legalább is, hogy a kusok politikai hatalma valamilyen okból előtérbe került és a birodalom súlypontja északra tolódott el. Mindez talán a fokozódó római és bizánci háborúk következménye lehetett, amely az ország északi, várakkal védett részének szerepét előtérbe helyezte.

Csak természetes, hogy a magyar kutatók az Új Perzsa Birodalomban már eddig is sok magyar szót találtak. Lukácsy Kristóf, Vámbéry Ármin és mások siettek is kijelenteni, hogy nyelvünkbe számos iráni "kölcsonszó" jutott be. Akkoriban a dolgot másképpen, mint kölcsonszavak révén még nem tudták elképzelni. Tekintve azonban, hogy e szavak legtöbbje olyan, amit már kétezer évvel az Új Perzsa Birodalom létrejötte előtt megtalálunk az egyiptomi és más keleti írások tolla alatt és figyelembe véve azt is, hogy a birodalomban igen tekintélyes magyar nyelvű néprészek éltek, ezeket nem "kölcsonszavaknak", hanem eredeti magyar szavaknak kell tekintenünk. Vagyis inkább a perzsák kölcsonszózták azokat az ősi magyar nyelvből. Ilyen szavakról van szó: Isten, Asszony, Arc, Kéz,

40. Im Gegensatz zu den arsakischen Fürsten hatte nämlich Ardaschir von Anfang an ein festes Ziel, das auch von seinen Nachfolgern bis zum Ende der sasanischen Herr-

schaft nicht ausser Acht gelassen wurde: die Wiederherstellung des achämenischen "Weltreiches", 92m 124.

Párta, Pajzs, Kis, Kicsi, Kos, Hab, Otthon, Sár, Ezer, Száz, Hét, Sok, Nád, Ár, Sátor, Ad és így tovább. Vannak azonban a magyar nyelvben olyan szavak is, amelyeket jelenlegi tudásunk szerint valóban kölcsönszavaknak kell tekintenünk. Ezek egyike például a DIHQVANS, amely Perzsiában pénzügyigazgatási tisztviselőt jelentett, aki házról-házra járó összeíró és adóbeszedő volt (3m 63 sk). E perzsa szó magyar megfelelője az 1648-ig használt "díkás", amely nálunk is kincstári adószedőt jelentett és az általa beszedett magyarországi adó neve is "díka" volt (5m).

A sok magyar vonatkozással átszőtt Új Perzsa vagy Iráni Birodalom 620 táján Róma és Bizánc egyre súlyosbodó támadásai alatt meggyengült. Ezt a körülményt felhasználták az arabok, hogy délről támadva, az ország fővárosát meghódítsák (641). Az udvar ekkor észak felé menekült, de az arabok utolérték a királyt, megölték és ezzel a birodalomnak formailag is végét vetettek.

A kusokkal való évezredes kapcsolataink mérlege

A régi magyaroknak a kusokkal való bensőséges érintkezése Délkelet-Afrikában és Dél-Mezopotámiában jó kétezer évig tartott, az Indus völgyében és a Turáni Alföldön körülbelül ezer esztendeig, az egyiptomi Delta környékén pedig körülbelül kétszáz évig. Az érintkezési területen a kusok mindenütt a magyarság politikai és kulturális vezetése alá kerültek. E lényeges mozzanat nem annyira a magyarság számbeli fölényének tulajdonítható, bár az is megvolt, hanem inkább a magyar fajta jobb szervezőerejének, fejlettebb szellemi képességének, lenyűgöző vallási rendszerének és urbánus életformájának, ami mind toronymagasan állt a felett, amit a kusok e téren önmaguktól felmutatni képesek voltak. A kusok ugyanis, amikor a magyarokkal kapcsolatba kerültek, lényegében még az államtalan társadalom fokán éltek, szervezetlen banda voltak s az eldöntötte sorsukat. Boldog örömmel fogadták a magyar kultúrát és igyekeztek ezt a kultúrát tőlük telhetőleg minél jobban elsajátítani, hogy minél hamarabb úri emberekké váljanak. A kusoknak nem lehetett sok veszteni valójuk és így idővel tömegesen a magyarsághoz simultak, áthasonultak és beolvadtak.

A kusok beolvadása következtében az Indus völgyében, Dél-Mezopotámiában és a Turáni Alföldön élő 'keleti' magyarok arcszíne egy árnyalattal sötétebbé vált, mint a Földközi-tenger keleti partvidékén és az Eufrátesz felső és középső szakaszán élő 'nyugati' vagy 'esti' magyar népek arcszíne, ahol nagyobb méretű kus beolvadás nem történt. A nyelv tekintetében azonban a kusok beolvadása nem járt észrevehető változással; maradt az, ami eredetileg volt: érintetlen magyar. Legalább is nem látunk semmi olyan nyomot, ami arra engedne következtetni, hogy a magyar nyelvbe — a szemita előzőnlés előtt — jelentősebb nem-magyarul beszélő ág olvadt volna be. A kusok pásztorkodó életformájára vonatkozó

szókincs éppen úgy tiszta magyar, mint a földműves életformájú magyarság szókincse. E nyelvbeli csodálatos egységet jelenleg nem tudjuk másként magyarazni, mint feltételezzük, hogy a kusok nyelve eredetileg is magyar lehetett. Vagy talán olyan kevés saját szókincsel éltek, ami nyomtalanul eltűnt? Bárhogy is álljon a dolog, lényeg az, hogy miután a kusok kulturális és öntudatbeli áthasonulása megtörtént, a Kus-név teljesen háttérbe szorult és helyet adott a lakóhelyre utaló kizárólagos neveknek. Ezután tehát már főleg csak a Szkíta, Hun és a Magyar elnevezés maradt forgalomban, amelyekhez legfeljebb jelzőket illesztettek (fehér, fekete) az elmosódott származásbeli tudat utolsó emlékeként.

A 'keleti' magyarok legnagyobb tömbje a Kr. e. I. évezredben és az utána következő századokban még a Kaspi-Oxus vidékén, vagyis a Turáni Alföldön élt. Ebből a magyar nyelvű turáni embertartálékból a történelmi események lüktetésének megfelelően egymásutáni hullámokban indultak a csoportok nyugat felé: szkíták, hunok, avarok s végül magyarok. A Duna-medencébe érkező mindegyik újabb hullám saját neve alatt foglalta politikai keretébe a régibb hullámok népmaradványait s talán így lettek, az utolsó hullám révén, a különféle úr és kus eredetű törzsek valamenynyen Magyar nevezetű nemzetté.

Az európai Magyarország népességének kialakításában a turáni tömb szerepét legújabban az embertan hazai szakértője, Tóth Tibor nagy nyomatékkal hangsúlyozta. Szerinte "a honfoglaló (Árpádi) magyarok csontvázainak vallomása szerint egyáltalán nem támasztható alá az Ural-Szibériai őshaza... Viszont feltűnő a megegyezésük (a honfoglaláskori csontvázaknak) a Volga alsó folyása és az Aral-tó közötti steppés, szavannás, legeltetésre alkalmas... területen talált szarmata és szkíta kori leletekkel... Ezek szerint tehát kb. ezer évvel a (896-os) honfoglalás előtt az ősi magyarságnak ezen a területen kellett élnie." Ez az első hazai hangsúlyozása annak, amit jelen könyv szerzője is vall.⁴¹

Nagyot tévednénk azonban, ha azt állítanók, hogy a Duna-medencében végrehajtott magyar honfoglalás tisztán és kizárólag a kelet felől érkező turáni néphullámok műve lett volna, szkítáké, hunoké, avaroké és magyaroké. A dunai magyar haza népi honfoglalásának első szakaszát ugyanis, amit e munka harmadik kötetében bőven kifejtünk, azok a magyar néprészek végeztek el, amelyek az Őshaza nyugati és középső részéből indultak ki és már a Kr. e. évezredek folyamán beérkeztek az országba. Ezeket az árja magyarokat — egykorú szóval élve: úr néprészeket — Mének, Tudók, Bálok, Urak és Szerémek vezették és ilyen népneveket

41. Tóth Tibor dr. a Történettudományi Múzeum embertani tárának vezetője s tanulmányát a Győrben megjelenő "Kisalföld" c. lap 1971 június 16-i számában tette közzé. A tanulmány következtetéseiből szaggatottan idéztük, köszönettel emlékezve meg U. J. (Bp) szíves értesítéséről. — Hasonló értelembe szólt korábban Bendefy László.

Szerinte: "A régészeti leletekből, néprajzi kutatásainkból elénkcsillanó valóság az, hogy a mai magyarság valóban sokat örökölt az egykori szkíta-hun-avar kultúrkör kincseléből. Ezért a magyarságot igen sok szál fűzi össze a távolibb Kelettel, nevezetesen: Belső-Azsiával" (261m 42).

viseltek: Mazúri, Magúri, Maúri, Honi, Pilisi, Héti, Boráti, Borhoni, stb., aminek az ország helynévanyagában tömérdek nyomát látjuk. Ezek a korai magyar úr-törzsek szintén a történelmi események keleti ritmusa szerint, különböző időben és különböző nagyságú csoportokban indultak ki ősi lakóhelyeikről és a dunai Magyarországra a Balkán-félszigeten át, annak délről északra vezető folyosóján áthaladva érkeztek meg a Kr. e. IV. évezredtől kezdve Kr. e. kb. 500-ig. Ők voltak a kő- és bronzkori csodálatos Magyarország — Hungária-I — megalkotói. Ez árja magyarok leszármazói a mai magyarságnak mintegy háromnegyed részét alkotják. Népünk felépítése tehát, mint majd ezt is bővebben fejtegetjük, egy árja vagy úri főtörzsből áll, amelybe egy kisebb kus-ág olvadt be.⁴²

A Régi Keleten és annak szélein elhelyezkedő magyar nyelvű népek sokaságából a történelmi idők folyamán jelentős részek töredezték le és kallódtak el, értve ez alatt, hogy nem őrizték meg magyar nyelvüket és magyar öntudatukat. Ezek közé az elveszett magyar törzsek közé első sorban éppen a kus fajtavál keveredett részek tartoznak: 1. az Indus-völgyiek (sokan!), akik időben nem költöztek át a Turáni Mezőkre, se nem mentek el a Nílus deltájába; 2. a zsákutcába szorult és külön irányban fejlődött délmezopotámiai árijakusok (szumírok) nagy többsége; 3. a népek országútjára telepedett Altai szkíták; végül 4. mindazok a "fekete magyarok", akik egykoron a napatai és magáriai Nílus-kanyarokban képviselték a magyar kultúrát. A fajtánkat Európában ért nagy veszteségekről más helyen szólunk. Keleti veszteségeinkkel kapcsolatban az egyetlen vigasztaló mozzanat az, hogy ha azok eredeti nyelve és öntudata meg is változott, leszármazóik még mindig tudják, hogy ők a magyarnak maradt magyarok rokonai. Ezt számon is tartják, — jobban, mint mi.⁴³

42. E munka folyamán többször hivatkoztunk Lukácsy Kristóf helyes megállapításaira és most is megemlíjtük, hogy a magyar nép és magyar nyelv ő szerinte is árja nép és árja nyelv, amelyhez kus eredetű részlegiek csatlakoztak figyelemre méltó mértékben. Lukácsy azonban a két népelem arányát még nem tudta helyesen bemérni, mert nem terjesztette ki vizsgálatát sem a Régi Keletre, sem az Indus és Oxus vidékére, hanem csak az örmény területre. Mivel a "Magyar" nevet ennek következtében nem tudta megtalálni a Kr. e. évezredekben, azt hitte, hogy "a magyarok legrégibb neve a Chus" (123m 85 sk, 97. 207). Hozzátette azonban: "Azt nem lehet tudni természetesen, miképpen és hogyan jutottak a magyarok a keletlektől rájuk ruházott Chus névhez" (123m 177). Őreá is vonatkozik tehát saját ítélete: "A magyar faj különböző törzsokei jellemző

arc- és hajszín különbség... a régi írók figyelmét nagy mértékben magára vonta, de amelyet megfejténi képesek nem voltak" (123m 149 sk).

43. Az elveszett keleti magyar törzsek leszármazóival a rokonsági tudat rendszeres ápolását Magyarországon a Turáni Társaság (1910) kezdeményezte. Azt a hatalmas erkölcsi erőt azonban, amit ebből a rokonságból meríthetnének, még nem tudtuk elővarázsolni, sem megfelelően kamatoztatni. Annyit azonban már mégis világosnak látszik, hogy a magyarsággal kapcsolatban elterjesztett hiedelem, amely szerint "testvértelen" nép lennénk, mint a tényekkel ellenkező állítást végleg el kell ejtenünk. Hiszen senkinek sincs annyi rokona széles e világon, se a fehér se a fekete vonalon, mint éppen a magyarnak. De hát ezt a rokonságot a finnugor hittal jó mélyre elástuk.

NEGYEDIK KÖNYV

KÜZDELEM A NOMÁD ÉLETFORMÁJÚ
SZEMITÁKKAL

A SZEMITÁK BEJÖVETELE ÉS ELHELYEZKEDÉSE

A szemiták eredete és népi kiléte

1. A szemitának nevezett népek első nagyobb kötelékei a Kr. e. III. és II. évezred fordulóján jelentek meg a magyar nyelvű népek keleti határánál, a Tigris folyó vonalánál. Valahonnan Nagy-Ázsia belsejéből jöttek, a Gobi-sivatag kiterjeszkedésével kapcsolatban, a nagy méretű népmozgás során. Miután átlépték a magyar határfolyót, emberanyaguk rövid idő leforgása alatt oly tekintélyes létszámra tett szert Mezopotámiában, hogy ott az árja és kus elemekből alakult néprajzi egyensúlyt gyökeresen megváltoztatták. Mezopotámia története a Kr. e. II. évezredtől kezdve már három emberfajta — árják, kusok és szemiták — küzdelméből sarjadt ki.¹

Kik voltak és hogy néztek ki az újonnan érkezők, akik ilyen tüneményes gyorsasággal kerültek előtérbe? Ősi típusukat a sötétes arcú, fekete hajú emberekben látják, akik jellemző vonása a csontos nagy orr, a szokottnál vastagabb ajak, a dús szőrözet és a sajátos ijedt tekintet. Faji hovatarozásuk azonban még ma sincs egységesen megállapítva, mert az emberiség nagy családjában szemita nevű faj nincs. A legvalószínűbb nézet szerint ők a turki emberfajta egyik ágát képezik, amely azonban a magyar népek őshazájába való beérkezésekor már keveredett kus fajta fekete emberekkel. A magyar őshazába érve viszont a világos arcú árjakkal keveredtek és tulajdonképpen e három emberfajta elkeveredése után jött létre az a szintézis, amit *ma* szemitának nevezünk.

A szemiták embertani kilétére mai főképviselőik, a zsidók vizsgálatából próbáltak közelebbi támpontokat szerezni. E módszer ellen ugyan többen óvást emeltek, mert — úgymond — a mai zsidóság, amióta a Régi

1. A szemiták saját hagyományaik szerint is "kelet felől jöve" érték el Mezopotámia határait, a Szín istennő (Hold) országát. And it came to pass, as they journeyed FROM THE EAST, that they found a plain in the land of Shinar; and they dwelled there, Genézis XI 1-2. Régen azt hitték, hogy a szemiták őshazája az Arábi-sivatag volt és onnan áradtak volna szét az Eufrátesz és Tigris tájaira a Kr. e. II. évezred folyamán, vagy talán még ennél is korábban. Tekintve, hogy az Arábi-sivatag már a Kr. e. III. év-

ezredben kiszáradt és nem volt alkalmas emberi élet fenntartására, ezt a sivatagot ma már nem tekintik a szemiták őshazájának: To consider the Syro-Arabian desert as the centre of diffusion of the Semites is out of question, 220m 125. A szemiták földrajzi kiindulópontját most Nagy-Azsia belsejében képzelik el, mint a turkokét általában. Thus, the Semites clearly were not Arabian in origin but came from western Turkestan, Central Asia, 204m 145.

Keletről a világban szétszóródott, oly nagy mértékben keveredett más fajtabeli emberekkel, főleg fehérekkel (árjakkal) és feketékkel (kusokkal, kazárokkal), hogy nekik testileg nem sok közük lehet az ókori szemitákhoz, következésképpen az ő vizsgálatukból nem szerezhetünk helytálló irányítást a három-négyezer évvel ezelőtti helyzet elképzeléséhez. A mai zsidók között — mondták — vannak magas termetűek, alacsonyak és közép-termetűek; koponyaformájuk szerint hosszú, rövid vagy közép-méretűek; arckifejezés szerint vannak erősen ívelt orrúak és intelligens szájúak, de vannak negroid jellegűek is, lapos orral és erősen duzzadt ajakkal. Bőrük színe is változatos, melyik tükrözné ezek közül az ősi szemita típust (152m 413-431)? A kérdést talán nem egészen így kell feltenni, mert a mai zsidóságot — csakúgy mint a történetben szerepelt egyéb szemitákat — nem az egy fajhoz tartozás, nem az embertani értelemben vett tiszta fajúság jellemzi mint sokáig hitték a Biblia hatása alatt, hanem ellenkezőleg, a több fajhoz tartozás, a faji kevertség. A szemita népek létrejöttét ma már nem is genealógiai alapon, azaz nem családi leszármazás formájában képzelik el, mintha egy ősapától eredtek volna fokozatos elkülönüléssel (diffúziós elmélet), hanem különböző faji elemek összeolvadásából létrejött keveréknek tartják (a konvergencia elmélete).² Így felfogva a dolgot, talán mégsem lehet hiábavaló fáradozásnak tekinteni, ha valaki a szemiták faji kilétét kutatva, a mai helyzetből indul ki s abból próbál támpontokat szerezni a régebbi idők viszonyainak megértéséhez.

Észrevették ugyanis a kutatók, hogy bár a ma élő zsidók között valóban sokféle embertípus látható, azok túlnyomó többsége mégis csak két fő-típus változata. A leggyakoribb a sötét komplexiójú, amely — Galícia, Románia és Magyarország területét kivéve — 50-70 százalékban mindenütt az abszolút többséget alkotja és ezek koponyaindexé általában a 80 felett áll.³ Ez az eredmény tehát megerősíti az ókori képek és rajzok hitelességét, amelyek szerint a sötét arc és általában a sötétes megjelenés a szemiták legrégebbi rétegének lehetett faji vonása (204m 150, 155). A leggyakoribb másik zsidó típus, a mai népesség 25-30 százaléka, fehér komplexiójú. Nagyjából tehát fekete és fehér bőrű alapelemekből tevődik össze a mai zsidóság is, amit meglepően tükröz a Közép-Európában leggyakrabban használt két zsidó név: a Schwarz és a Weiss. A kutatók, akik ezekből a jelekből indulnak ki, a szemita népet ókori állapotában is több emberfajta ötvözetének tekintik, szerintük akkor is számszerű többségben kellett legyen közöttük a törökösnek és kusnak mondott sötétebb megjelenésű elem és kisebbségben a hozzákeveredett árja fajú

2. Zsidó kutatók szerint: The anthropological findings indicate that the Jews are a very mixed and very variable both in their ancestry and in physical characters, 109m 8. They were a conglomerate of many different stocks, 221m 187.

3. A statisztikai táblákat közli 109m, 17. Ugyane munka bemutatja a leggyakoribb mai zsidó arcéleket is.

fehér népelem.⁴ Akárhogy is álljon az ókori szemiták embertani képlete, a magyar őstörténet szempontjából ez mellékes dolog és kikutatása nem is miránk tartozik. Ezért e tekintetben folytatott vizsgálatainkat a különféle régibb és újabb tudományos nézetek ismertetésével befejezettnek tekintjük. Elég tudomásul vennünk azt, hogy a szemitákkal egy más megjelenésű, külön öntudatú emberfajta érkezett a Régi Keletre, amely lobogó temperamentumával az események folyásának új irányt szabott.

2. A Régi Keleten megjelent törökös és kus jellegű emberfajtaival kapcsolatban népvándorlásról szokás beszélni, mert családostul együtt érkeztek. Eltérőleg azonban meglévő fogalmainktól, nem fegyverrel nyitottak maguknak utat, hanem hosszan tartó beszivárgással. Kisebb-nagyobb bandákban, apró kötelékekben érkeztek, nyájukat legeltetve, és óvatosan tapogatóztak szabad legelők után. Egyelőre nagyon örültek, ha az asszír-babiloni pusztákon valahol megállapodhattak és felüthették nomád sátraikat. Ezek a pusztaságokon az ő beérkezésükig csak gyér lakosság tartózkodott, mert a földműves életformájú árja népesség a termőföldeken összpontosult, folyók, tavak és tengerek mellékén. A bejövők tehát, ha már túljutottak a határázaron, zavartalanul gyülekezhetek a Tigris és Eufrátesz között elterülő pusztaságok földeken.

A szemita bevándorlók és az őslakos árja (magyar) népek egymáshoz való viszonya midegyikük külön életformájából sorsszerűen adódott. Az őslakók túlnyomó többségben földművesek voltak s mint ilyenek letelepült, helyhez kötött népességet alkottak: házat építettek maguknak, kertet műveltek, gyümölcsöket termeltek és sok háziállatot tartottak; földjeiken szántottak, vetettek, arattak és verejtékes munkájuk eredményeként kenyeret ettek s viszonylagos jólétben éltek. Társadalmukban intézményeket alakítottak ki, amelyek az együttélés módját szabályozták: volt központi kormányuk, egyházi szervezetük, közigazgatásuk és életük ritmusát a mezőgazdasági termeléshez igazított kalendárium szabályozta. Nem így éltek a szemiták. Az ő életformájuk nem a letelepedett népek földműves életformája volt, hanem az örökös bolygással egybekötött nomád életforma. Ők nem házakban laktak, hanem alkalom szerint hol itt, hol ott felütött sátrakban. Rendszeres termeléssel nem foglalkoztak, pusztaságok arra nem is voltak alkalmasak, hanem csak apróbb állatokat tartottak, gazon is megélt kecskét és birkát s amint egy-egy legelőt fel-

4. Egyes szerzők kétségbe vonják, hogy a sötét típus már az ókorban is uralkodó zsidó típus lett volna. Szerintük a feketesség csak a kelet-európai zsidóságnak jellemvonása, ami a kazárokkal (kusokkal) való bensőséges keveredés következménye s a jelen időszámítás 8.-12. századában állt elő a Kaspi-tó és Fekete-tenger közti pusztaságokon: The typical short, squat, dark, phlegmatic so-called Jew of Eastern Europe descended from Khazar (Turko-Ugrian) and not Hebraic ancestry, 204m

157. A kutatók többsége azonban a kazárokkal való keveredésnek csak azt tulajdonítja, hogy fokozta a kelet-európai zsidóság kezdettől fogva meglévő fekete hányadosát. Álláspontjukat azzal is erősítik, hogy Etiópia fekete bőrű zsidói magukat Abraham, Izsák és Jákob közvetlen leszármazóinak tartják, nem pedig zsidó hitre tért négereknek: The Toronto Jewish Press, 1969 november 14 és The Canadian Jewish News, 1970 június 19.

éltek, barmaikkal és sátraikkal továbbmentek, "nomadizáltak". A nomád-
nak tehát életkörülményei miatt nem lehetett se háza, se kertje, se gyü-
mölcsöse és asztaláról általában hiányzott a főzelék meg a kenyér. Mivel
kis csoportokban éltek, intézményekre sem volt szükségük: az apró kötelé-
keket a törzsfőnök személyes hatalma tartotta össze, a nyers erő. A
magántulajdon fogalmát sem ismerték, hiszen náluk minden közös volt,
még a nők is, minden mindenkié, aki a kötelék tagja. A származást éppen
a nő közös volta miatt az anyai ágon tartották nyilván, hiszen biztosan
csak az anyát lehetett tudni (142m 36-43; 143m; 71m 317 sk).

Ismerve már most a letelepült földműves és a bolygó nomád életformá-
ját, könnyű megérteni, ha közöttük az érintkezések bővülésével az össze-
ütközések és súrlódások elkerülhetetlenné váltak. A földműves panaszko-
dott a nomádra, amiért az hozzányúl az ő verejtéssel szerzett tulajdoná-
hoz s őt saját értékrendszere szempontjából tolvajnak minősíti. A nőkkel
szemben megnyilvánuló magatartását szemtelennek és erőszakosnak ta-
lálja és azzal vádolja a nomádot, hogy szédülje a társadalom alapját, a
családot, tehát felforgató, forradalmi elem. Azt is kifogásolja a földműves,
hogy a nomád gúnyt űz a vallásból, csúfolja az isteneket és szabotálja az
intézményeket, amelyekbe semmiképpen sem akar bele illeszkedni. Eze-
ket a szemrehányásokat azonban a nomád nem érti, mert képtelen be-
ismerni bűnösségét, hiszen ő semi mást nem tesz, mint őseitől örökölt,
eddig soha nem kifogásolt életmódját folytatja. A maga során ő is pa-
naszkodik, hogy a földműves őt munkára fogja, azaz "rabszolgaként"
kezelem és olyan keretekbe akarja belekényszeríteni, amelyek az ő ősi
szabadságát korlátozzák, tehát őt "elnyomják". Ezeket a kereteket —
intézményeket — a nomád le akarja rázni magáról, hogy "felszabadul-
jon". Súlyosbítja a két fél viszonyát az, hogy a nomádnak a letelepült la-
kosság felett katonai előnye van és messzehordó nyilaival a harci bárdot
forgató, nehézkes földművesek fölé tud kerekedni. Ha aztán a politikai
hatalmat megszerzi, beleül a földművesek erősségeibe és kemény kézzel,
zsarnoki módon uralkodik a leigázott földműveseken, mint tette sivatagi
törzsfőnök korában sajátjai felett. Az életformák különbözőségéből idővel
súlyos összeütközések keletkeztek és nyugalom mindaddig nem lett, amíg
a nomádok századokig tartó véres háborúkkal a földműveseket meg nem
semmisítették: államaikat szét nem zúzták s a népet el nem űzték föld-
jéről, ki nem irtották vagy magukba nem olvasztották. A Régi Keleten
élt magyar népek tragédiája — de a szemitáké is — tulajdonképpen ebből
az életformából eredő végzetes összeütközésből eredt.

Az általános jellemzéshez még egy további fontos mozzanat is hozzá-
tartozik. Mivel a szemiták Mezopotámiában való megjelenésük idején még
nomádok voltak, fogalmi készletükből hiányoztak mindazok a képzetek
és szavak, amelyek a letelepedett életmódra, társadalmi intézményekre,
mezőgazdálkodásra, stb. vonatkoztak. Ezeket a képzeteket és a hozzávaló
szavakat a földműves árják kultúrájából vették át, nevezetesen a magya-
roktól, kezdve a nyelvvvel, írással és végezve a vallás egyes formáival.

Ez volt a helyzet a szemiták mindegyik szálláshelyén: Asszíriában, Babilonban s utóbb Kánaánban és Egyiptomban egyaránt. Nem kell tehát különösebben részletezni, hogy a szemiták magasabb kultúrájának kialakításában a Régi Kelet magyar nyelvű árja népei döntő szerepet játszottak: ők voltak a jövevények első oktatói, tanítómesterei, egyszóval civilizálói.⁵

A szemitáknak adott magyar népnevek

Amikor a szemita kötelékek a Régi Keletre megérkeztek, még nem volt nekik semmiféle összefoglaló nevük, se népnevük, se faji megjelölésük, hiszen nem alkottak társadalmat. Így érthető, ha első elnevezéseiket az őslakosságtól kapták, akik földjein megszálltak. E neveket jórészen egyiptomi forrásokból ismerjük s azok az általános szokás szerint a bejövők valamilyen tulajdonságát emelik ki, utána téve az értelmezőt, hogy ti. ilyen emberekről van szó.

A legkorábbi összefoglaló név, amellyel a kecskét és birkát legeltető jövevényeket illették, akkor keletkezett, amikor az őslakó földművesek őket az éjjeli holdvilág fényénél házuk táján először megpillantották. A vándornépek ugyanis rendszerint éjjel változtatták helyüket, amikor a perzselő Nap helyett kalauzuk a Hold volt. Bizonyára ujjal mutogattak az új emberek felé, hogy azok ott a BUJAWA, BEDAWI, BEDOUIN emberek, — az angol tudósok átírásában. Ez a megjelölés az egykorú iratokban lépten-nyomon előkerül és jelentése magyar helyesírással írva: 'Bejövő, Begyüvő'. Nem mond a név az illetők népi és faji jellegéről semmit, nem utal földrajzi eredetükre, sem lakóhelyükre, hanem csupán a pusztta tényt állapítja meg: idegenek, akik most jöttek. A név egyiptomi írásjeleit (Okmánytár 65 és 56; 199m T-19) így írjuk át ábécére: BEGYÜT-T és Be-TYET, ami után az értelemhatározó áll: olyan ember, aki íjat visel, vagyis nomád, s a két láb jelzi, hogy "befelé". Hasonlóképpen a frissen érkezést mondja a mezopotámiai sorrendben képzett Aramai név (A-RA-MAI), melynek elemei a nyugati magyar nyelv szórendje sze-

5. A bejövő nomádok alacsony kultúrfo-kát minden szemita ágban megállapították: The Aramaeans, wheather merchants, peasants, shepherds, soldiers or bandits, were originally uncouth bedouins and contributed nothing to the civilization of the Near East, 220m 227. As for the Sutaeans, numerically perhaps the most important, they appear as inveterate handits who attacked caravans, ralded tows and ravaged entire districts and agalnst whom the use of force was almost always necessary, 220m 161. A héber vagy habiro törzsek: In Babylonia they also were known as the Sa-Gas, which had the hapless meaning of "robbers", 204m 147; 221m 7-9. A Sa-Gas pontosan annyil

mint 'A Gaz (ember)' aki nem sokat ér, akárcsak a gazból álló legelő. In the Amarna texts the Habiro frequently appear as raiders and rebels, akiket az asszír király igyekezett összegyűjteni és a maga céljai-ra felhasználni, 109m 85 sk és 40m 76. Az asszírok nyersségéről és műveletlenségéről egy egész külön Irodalom létezik, amelyből alkalom adtán majd többször idézünk. Minden kultúrát, amit a bejövők később birtokoltak, az őslakosságtól kaptak: The later culture of Semitic Babylonia and Assyria is based almost entirely upon foundations laid by non-Semitic pepole, the Sumerlans, 87m 171.

rint (a jelzöt rendes helyére téve): A-MAI-RA, vagyis a most érkezett ember. E névvel kapcsolatban figyelemre méltó, hogy az egyik aramai király palotájában, névszerint KAPARA (magyar sorrendben Ra-Képe) székhelyén, olyan faldíszet találtak, amely három embert ábrázol, akik mindegyike felfelé tartja az ujját (képe: 260m 40 után). A "3 ujj" kifejezés, a szókezdő H szokásos elhagyásával, az egykorúaknak világosan mondta, hogy azok 'Aramaik'.⁶

Az újonnan érkezett, "begyűtt" szemitákra az egyiptomiak legtöbbször az Utas kifejezést használták, aminek akkori értelme vándor. E név sokféle hieroglif lejegyzése (193m V 143-158) közül az Okmánytár 57. sz. alatt szereplő forma ábécés átírása U-T-AS-oK, az 58. sz. alattié uT-Á-SO-K, mai írásmódunkkal mindkét esetben 'Utasok'. Ez a kifejezés a nomád életformájú népek legpontosabb közös megjelölése, említik a nem-magyar tudósok is, de sajnos nem az ősi nyelven, hanem franciára, illetve angolra fordítva, így: Voyageurs, Wanders (213m 209; 199m A-33). Ha a vándor vagy utas nevét az egyiptomiak ideografikusan írták, jelzésére egy hajlított derekú fáradt embert ábrázoltak, aki vállán botra akasztva viszi kicsi bugyrát (Okmánytár 59). Gardiner professzor megtalálta az Utas egykorú lexikális meghatározását, amely szerint az a Me-N-E-U, 'Menő' ember, vagy aki Se-Mi A-Mi-Ve UT-AS-iK, 'Semmi amivel utazik'.⁷ Az Utas és Menő megjelöléssel párhuzamosan többször szerepel az ókori szövegekben az ideiglenes tartózkodási hely tipikus magyar szava is, a 'tanya', betűsen írva T-A-N-A (Okmánytár 60; 193m V 150). Ezek a kifejezések és rajzok világosan mutatják, hogy a szemiták bejövetelük idején apró kötelékekből álló nomád nép voltak, akiknek még semmiféle földrajzi tájjal sem volt szorosabb kapcsolatuk.

Idők múltával azonban, amikor a bevándorlók már helyet szorítottak maguknak és többé-kevésbé megállapodtak, földrajzi tájjal kapcsolódó neveket is kaptak s azok lettek a nomádokból alakult népek első etnikai megjelölései. E nevek legtöbbször szerepel egy közös elem, egy egytagú szó, a Só, ami a homok régi magyar neve. Egyiptomi írásjele a homokszemet ábrázoló apró karika, amely kisebb mint az Úr jelentésű karika. Ezt a jelet az egyiptológusok SA alakban hangzósítják és jelentését Homok (sand) értelemben adják (25m 75 No 53 és 199m N-33). Ez a homok jelentésű Só a szemiták különféle magyar származású nevében olyasféle szerepet játszik, mint az Úr a magyar népek nevében, vagy a Kus a núbiai és ázsiai sötétes arcú népek nevében. Amint tehát az Úr-részlegről a nevet viselő népeket árjáknak vagy úr-népeknek nevezik, a

6. Az egyiptomi írásrendszerben az ujj rajza a szavak összecsengése alapján az "újdonság, új" fogalom megjelölésére szolgált (olv. 25m 85). Az újszülött gyermeket, pl. Horust, úgy szokták ábrázolni, amint egyik ujját a szájában tartja, 22m 73.

7. A kifejezés írásjeleit 199m A-33 alatt találjuk, az olvasás tőlünk. Az új hazát ke-

reső, vándorló nép vezetőjét többször nevezik Menőnek s belőle rendszerint dinasztia-alapító király lett. Ilyen volt az egyiptomi Ménés a théba dinasztia őse, a Kréta szigetére vándorolt őshazaiak vezetője Minos és Ilyen nevet viselt a perzsák vándorlását vezető és dinasztiát alapító Achéménész is.

Kus-részlegről a sötétes arcúakat kusoknak, ugyanolyan módon a sivatagi eredetű népeket a Só-részleg alapján 'A sói' (ASSOI) népeknek mondták, amit a nem-magyar tudósok az "Ázsiai" (Asiatics) szóval tolmácsolnak.

A Só szóval képzett területi vonatkozású szemita népnevek között legrégibb az ASSURI, amely az Assúri Birodalomba szervezekedett csoportjuk közös megnevezése lett: 'A Só-úr-i' vagyis a homok urának alattvalója értelemben. A név találó, mert Assúr vára minden időkben a homokpuszták öre és ura volt. Abban a mértékben aztán, amint a szemita Assúria területe növekedett és birodalommá alakult, akként egyre nagyobb és nagyobb néptömeget értettek Assúri alatt, míg végre egész Mezopotámia lakosságát így nevezték (87m 215 jzt). Ezt a nevet is ismerjük hieroglif lejegyzésben (Okmánytár 61; 193m IV 40 és 200m I csillagos 191), melynek ábécés átírása A-S-So U-R-A (szék), 'A Só-ország' vagyis Asszíria. Ezek a pusztasággal kapcsolódó nevek jól érzékeltetik, hogy a bejövő szemiták első állandó jellegű szálláshelyei a homokos puszták voltak, s kezdetben ők maguk is csak a "Só urai" voltak (lords of the sands, 129m IV 23).

A Só-úr névnek MAT-tal (MAT: ország, termőföld) bővített alakja eredményezte a SO-UR-MAT-I, SA-UR-MAT-I nevet, amelynek értelmét már az Olvasó maga is megállapíthatja: Homoki fejedelem országa, illetőleg annak alattvalója, onnan eredő ember. Ezt a nevet Herodotos is használja s vele egy asszíriai területről származó nomád néprész jelöl, amely Asszíria bukása (Kr. e. 612) után a Fekete-tenger délkeleti partvidékére menekült, majd onnan a Don mellé távozott. Herodotos előadása szerint ez a néprész eredetileg fátlan, kopasz vidéken — pusztaföldön — tanyázott, ami jól megfelel a név magyar értelmének, s a Don mellett is terméketlen, sivatagos és köves területen állapodott meg. Utóbb azonban a szkíták ösztönzésére, akikkel összeházasodtak, jobb földre vonultak. Ezek a Sauromaták, mondja Herodotos, megtanulták a szkíták nyelvét, de azt sohasem beszélték tökéletesen. Azt is feljegyezte, hogy a Sauromatikat a szkíták AMASONI néven is nevezték, amit ő görög szokás szerint a görögből akar értelmezni, holott az is magyar név: 'A más-honi' (ember), vagyis idegen, aminthogy a szkítáktól azok valóban idegenek voltak. A Sóúrmati névben az egymás mellé került két magánhangzó idővel egybeolvadt és így állt elő a Sármati (Szarmata) név. Ezt is használták az asszír királyok, akik magukat 'Sármati úrnak' címezték. A Kr. e. I. évezredben aztán a szarmata név egész Kelet-Európában elterjedt, ahol a nagy síkságnak Sarmatia lett a neve, a síkságon élők pedig lettek a szarmaták. A szó keleteurópai használatában azonban már inkább földrajzi vonatkozású semmint etnikai. Rostovstseff orosz régész azonban még felismerni véli a keleteurópai Sarmatia népei között a Régi Keletről jött eredeti sauromatikat, mint külön népet (232m 463).

Asszíria szemita királyai felségjelvényüket is a magyaroktól kapták, amely nem más volt mint a szárnyas napkorong. Azon mindössze annyi módosítást eszközöltek, hogy a Nap korongjába (Űr) egy emberalakot

illesztettek, amely kezét mutatásra emeli (AS), a figurát szokás szerint két szárnyal (MAT) fogták közre. Ezt a kombinációt aztán szabályos sorrendben Assúr-Matnak, azaz Assúr Földnek olvashatták. Ha a szimbólum alatt a király alakját is ábrázolták, a rátekintő azonnal tudta, hogy 'Sarmati úrról', a homokpuszták királyáról van szó. A szárnyas napkorong asszírjai alkalmazásának másik formája az, amikor a szárnyak (MAT) közé foglalt karika (UR) fölé egy kisebb karikát rajzoltak a homok (SO) jelűl és az így alakított felségjelvényt felülről lefelé haladó sorrendben 'Só-Úr-Matjának' olvasták. A kis karikát utóbb a nagyobbikon belül helyezték el, de ezzel az értelem nem változott. A koncentrikus köröket azután (szárnyak nélkül) az európai szarmaták kőből is kifaragták mintegy miniatűr malomkő formájára: a lyukasztás kis karikája (SA), a kő kerek alakja (UR) és az anyag (MAT) egybeolvassa így is kiadta a Sarmata nevet. Kőből faragott, átylukasztott kerek szimbólumokat a régészek többször találtak a magyarországi szarmata sírokban s azok bizonyára az eltemetett személyek népi hovatarozását tudatják az utókorral. A régészek e kőből faragott üzeneteket azonban eddig még nem értették meg, noha azok éppoly beszédesek, mint a magyarok madara és a kusok kosa.

A szarmaták Sóúrmati nevéből az úr részleg elhagyásával keletkezett a rövidebb Só-Mat-i név, a homokföldön élő közönséges emberek megjelölése, amit nagy kísértésben vagyunk, hogy a ma használatos Szemita névvel azonosítsunk, noha a mai Szemita név máshonnan ered. A szóbanforgó név hieroglifáit Gardiner is közli, ugyancsak Sómati értelemben (199m N-25), de ő az írásjeleket szokása szerint nem hangzósítja, hanem csak a mássalhangzókat írja át ábécére S-M-T alakban, s a szó értelmét a jeleket kísérő fogalomhatározóból állapítja meg.⁸ A Sómati névvel azonos felépítésű a Só-honi és a Só-Földi kifejezés. Ezek is régi kifejezések, már a szemiták előtt is használatban voltak, pl. a IV. dinasztia idején, amikor alatta a Színai-félsziget pusztaságában élő kusokat értették. A Wadi Maghara nevű kis folyó mentén elhelyezett sziklafeliraton a hódító egyiptomi király magát a 'Sóföld' és a 'Kusföld' urának nevezi: Su-U-FUT U-RA és Ko-S-FUT U-RA grafikával (írásjeleket közli 193m II 29 sk).

A szemitákra vonatkozó Sómati, Sarmati, Assúri neveket meglehetősen következetességgel főleg a Mezopotámiában megszállt keleti szemitákra alkalmazták, akik utóbb valamennyien "asszírok" név alatt szerepeltek. Ezzel szemben a Habúr folyótól nyugatra eső területeken, főleg a szíriai és kánaáni homokföldeken megszállt nyugati szemitákat leginkább a SU-TA-I, Se-Ta, 'zsídó' néven emlegették. Ez a név szerkezetileg teljes azonos

8. A mai Szemita-nevet a Göttingában tanító August-Ludwig Schlözer német professzor hozta forgalomba 1781-ben, hogy ezen a módon közös névvel nevezhesse meg a bibliai Shem ősatyától eredő Assúri, Héber, Arámi és más néprészek nyelvi rokonságát.

A névhasználat körül élénk vita folyt, olv. 220m 124 sk; 204m 143 sk; 215m 118 sk és 262m 84. Mi ebben a munkban a szemita nevet történelmi értelmében használjuk, homokföldön élő nomádok megjelölésére.

a Sómati, Sóhoni, Sóföldi kifejezéssel: elől áll a Só részleg, utána következik a földnek, lakóterületnek nyugaton jobban használatos TA megjelölése, miként ez más nevekben is szokásban volt (Héti-Ta, Maúri-Ta, Égi-Ta, Pilis-Ta, stb.). A név hieroglif lejegyzését Okmánytárunk 62. és 63. sz. alatt mutatjuk be s az írásjeleket mindkét esetben az 'ember' értelemhatározó kíséri (192m 241, 250; 193m III 141, 170). Érdekes megfigyelni, hogy a 63. sz. hieroglifák szótagos (nem betűs) olvasása esetében a Si-Ua-Ta-Ki 'Sivatagi' ember kifejezést kapjuk. Mind a két olvasás helyesnek látszik, értelme is ugyanaz. Az első olvasást mégis jobbnak kell tekintenünk, mert az írnokok ebben az időben már igyekeztek a neveket betűsen írni.

Amíg az asszíriai szemiták népük piktografikus jelzésére a módosított szárnyas napkorongot vették igénybe, a Habúrtól nyugatra megszállt szemita ág hasonló célra a kígyó-szimbólumot használta. Ennek magyarázata nemcsak az, hogy az ottani homokvidék legjellemzőbb állata a megszámlálhatatlan mennyiségben előforduló kígyó, hanem az is, hogy a leggyakoribb kígyó neve összececsengett a nép nevével. Az állat nevét ugyanis a kutatók SITA és SHETA alakban ismerik, illetve így írják át ábécésen (37m 50, 239 sk; 22m 20). W. Budge professzornál is találunk egy kígyó-jegyzéket s az ott felsorolt nevek között is szerepel a Sata nevű kígyó (192m 377). Kígyó szimbólumot használt Mózes is, az Izraelita nevet viselő szemita csoport kialakítója; az ő bronzkígyójáról biztos tudomásunk van. Ezt a szimbólumot a Judában megszállt Sutik használták s utolsó példányait Hezekias király törette össze Kr. e. a 8. században. A szimbólumhoz való ragaszkodásuk indokolt volt, hiszen történetük hősi szakaszát idézte emlékezetükbe, azonkívül hogy termékenységi szimbólumként is használták.

A magyar eredetű Sutai, Sótai, Suti, Seta, Seti név és változatai minden bizonnyal a ma Zsidó alakban kiejtett név ősi formája. A régi és új kiejtés között csak annyi a különbség, hogy hajdanában a névben még kemény hangok szerepeltek, jelenleg pedig lágy hangok. A hangok lágyulása újabb keletű jelenség, hiszen a Zsidó nevet Magyarországon még a múlt század elején is S-sel írták, Sidó alakban (173m 979). A név régi szókezdő Si-je éppúgy változott Zsi-vé, mint a többi szókezdő Si: Siráf=Zsiráf; Sindely=Zsindely, Sinagóga=Zsinagóga.⁹ Akik a Zsidó-név értelmét megelőzőleg keresték, szintén felvetették a magyarból való eredeztetést, de mégis elutasították, mert a történettudomány akkori állapotában a név magyar származása kizárt dolognak látszott. A zsidó Lexikonban például azt olvassuk, hogy "a szó kétségtelenül nem-magyar, hanem orosz eredetű és a Zsidov szóból származik." Ezt a nézetet azonban cáfolja az a körülmény, hogy a Zsidovnak az oroszban nincs magyarázata, se története. Viszont a Régi Keleten a magyar nyelvű népek már a Kr. e.

9. Figyelemre méltó dolog, hogy a zsidó szakemberek, akik magyarul nem tudnak és népvnevüket ebből a nyelvből nem tudják

értelmezni, más beméréssel mégis sejtik, hogy a Suti néven szereplő ókori nomádok azonosak a zsidókkal, 218m 38.

II. évezredben használták, amikor orosz még nem létezett. Legrégibb és leghitelesebb történeti nevüktől a zsidók sokáig idegenkedtek, talán mert tudták eredetét, vagy azért mert amióta városlakók lettek, a név jelentése (pusztai nomád) lealacsonyító mellékízt kapott? Bármilyen is lehetett az idegenkedés oka, idők múltán a szó származása és jelentése feledésbe merült és az újabb zsidó ideológusok maguk sem láttak alkalmazásában semmiféle zavaró mozzanatot, úgyhogy az I. világháború végén elfogadták magukra végleg népnévként.

Magyaroktól kapták a zsidók Héber nevüket is. E tekintetben nem lehet kétség, csak éppen a szó egykorú jelentése bizonytalan. A Héber név ősi formája Hab-i-Ro, és jelentése a szokványos magyarázat szerint "Víz mellől jövő ember". A régi magyar nyelvben a víz neve Hab volt, az emberé Ra, úgyhogy Hab-i-Ro magyarul valóban víz mellőli embert jelentett. A kérdéses víz alatt legtöbbször az Eufráteszt értik, újabban a Tigris folyót (204m 147), bár éppen olyan alapon, sőt több joggal érthetnénk az Eufrátesz Habúr nevű mellékfolyóját, amelynek környékén lakott Ábrahám, akinek az eredeti neve valóban Habúri (Abram). Az újabb vizsgálatok szerint azonban a Héber szó csak véletlenül egyezik az ókori Habiroval és alatta nem víz mellől jövő embereket értettek, hanem "háborús bandákat" (bellicose bands), amelyek a Kr. e. 15. és 14. században a Régi Keleten mindenfelé kóboroltak és a lakosság rémei voltak. Érdekes véletlen, — véletlen? — hogy a magyar nyelvben a Habiro szóval a Háború is tökéletesen egyezik, jelentésben és alakban egyformán. Így a név körüli vita azt a benyomást kelti, mintha a tudósok egy régi magyar szó értelmét keresnék (a vitára olv. 220m 197; 109m 85; 40m 76; 204m 147 és 221m 7-10). A Héber név egy további magyarázataként megemlítjük, hogy az ókorban a szó H-nélküli alakban is szerepelt, mint EB-ER. Ez esetben is magyar nyomokat láthatunk: Eb és Úr szavaink hangrendbe ugrott összetételét. A magyarázat indokolható is, mert a Régi Keletre bevándorolt zsidók nemzetségi szimbólumai állatok voltak, elsősorban az eb és a hiéna (sakál), amiket a kusoktól kölcsönöztek. Tudomásunk van egy harmadik szimbólumukról is, amelyet Gadnak neveztek, de ez nem állat volt. Ezek szerint az Eber azt az embert jelentené, aki az Eb-szimbólumú nemzetségből eredt. Talán éppen a három zsidó ősről való emlékezésül és az összeolvadás érzékeltetésére készítette Kapara arámi királyi palotájának azt a díszét, amely három embert ábrázol. Az ábrázolt szakállas férfiak közül kettő, az ebre és a hiénára való emlékezetül állati farkkal szerepel és állati módra felálló hegyes fülei vannak, de a harmadik ember ilyen állati kellékek nélkül, mert az a Jószerencsét (Gad) jelképezte.¹⁰ Tehát akárhogy forgatják is a Héber név magya-

10. Both clans and tribes (a zsidóknál) were designated by names of some ancestor from whom they claimed to be descended... such as Gad, "good fortune" or the totems of the hyena and the dog, in Arabic

and Hebrew "Simeon" and "Caleb". Gad, Simeon and Caleb were severally the ancestors of the families who ranged themselves under their respective names, 129m VI 254. — Az Arab név az Eb-Er elemek for-

rázatát, mindenütt a magyar nyelv szerepe csillan elő és így újabb adatokat nyertünk a magyar nyelv Régi Keleten való széleskörű használatára. Az sincs azonban kizárva, sőt éppen az a legvalószínűbb, hogy a Héber említett magyarázatai az ókorban mind forgalomban voltak egyidejűleg és mind a három illet a szemitákra, hiszen a hieroglifák betűs vagy szótagos olvasására sosem volt merev szabály és a szavak összecsengése alapján való értelmezésének tág tere nyílt.

Amit a szemita népnevek elemzéséből különösképpen hangsúlyozhatunk, az, hogy a Régi Keletre beköltözött asszírok és zsidók a magyar kultúrából sok kincset kaptak s ennek feltárása új dolog a nemzetközi tudományban. Ha azonban meggondoljuk, hogy a különféle szemita népek kialakulása és első kulturális kibontakozása olyan környezetben zajlott le, amelyben az ő érkezésük idején már több mint háromezer év óta magyar kultúra állott és ahol mindenütt magyar nyelvű népekkel kerültek érintkezésbe, ez a jelenség nemcsak természetes és logikus, hanem szükségyszerű is.

Kánaán és Szíria népei a szemiták előtt

Kánaán és Szíria a Földközi-tenger keleti partjától az Eufrátesz folyó nagy kanyarjáig terjedő földet foglalta magában, a régi nevén úgynevezett Maúri-Tát (3. sz. térkép). E terület kánaáni része felölelte a belőle később kivált Föníciát és Palesztinát, Szíria viszont időnkint ellenőrzése alatt tartotta az Eufrátesz kanyarulatában elhelyezkedő, Habúrig terjedő ún. Úrhona területet. Szíria és Kánaán népességéből jött létre a kisázsiai Halis-fennsíkra támaszkodó későbbi Hétország, a Héti-Ta. Tehát egyrészt a Maúri-Ta (Kánaán és Szíria), másrészt a Héti-Ta (Kisázsia) és az Égi-Ta (Egyiptom) alkotta együttesen a Régi Kelet nyugati felét. A Habúr folyótól keletre eső részek viszont, egészen a Tigrisen túl emelkedő hegysorig, a Bori-Ta nevet viselték, más néven Eufráteszi (Bori) Föld vagy Mezőföld (Mezopotámia), amely déli nyúlványával, Szumerrel együtt alkotta a Régi Kelet keleti felét. Az említett régi magyar földrajzi neveket a későbbiek megértése végett jó emlékezetben tartani. A két ősi föld — Maúri-Ta és Bori-Ta — közül a nyugati volt a népesebb, gazdagabb és politikailag tevékenyebb, amely éppen ezért bizonyos felelősséget vállalt a keleti részek védelmében. A szemita népekkel való első érintkezések főleg az Eufráteszi Földön (Mezopotámiában) zajlottak le; nyugatra a szemiták később jutottak el.

A szakirodalomban a Régi Kelet őslakosságának népi személyazonos-

dlított sorrendben való összerakása: Úr-Eb. Ők is egy állatot tekintettek nemzetségi szimbólumuknak és népösüknek s azt egyszerűen ALLAT, 'Állat' néven nevezték, 220m 352. Az európai Magyarországon az

ismert legrégebb zsidó családnév talán nem ok nélkül volt Farkas (173m 549), olyan állat, amely a turki népek totemjel közé tartozott.

sága a már több mint félszázad óta tartó komoly erőfeszítések ellenére sem egészen világos. Az a régi nézet ugyanis, hogy a szóbanforgó tájon kezdettől fogva szemiták laktak, sok helyen még ma is olvasható. Dél-Mezopotámia és Egyiptom ősi lakosságának nem-szemita jellege ugyan ma már tisztázódott, de a Maúri Föld etnikai felépítése tekintetében még bizonytalanságban vagyunk. Az ott lakott ősi népességben többen a turki faj képviselőit szeretik látni, mások meg azt hiszik, hogy a népesség félig-meddig már kezdettől fogva szemita (proto-szemita) lehetett. Ezt abból gondolják, hogy a szemiták ezt a tájat később előzönlötték, az őslakosságot elpusztították, elűzték, illetőleg maradékát magukba olvasztották és Szíriából, Kánaánból szemita vezetésű országokat alkottak. Abból a körülményből azonban, hogy ezek az országok kálváriájuk végén szemitává lettek, még nem következik, hogy már eleve is azok lettek volna. Mielőtt tehát a szemita és árja fegyveres küzdelem előadásába kezdünk és felvázoljuk, miként vészették el őseink a Régi Kelet felett uralmukat, világosan meg kell állapítanunk, hogy tulajdonképpen kik is laktak Kánaánban és Szíriában a szemiták térfoglalása előtt.

1. Kánaán, Szíria és Hétország területén már a történeti idők kezdetétől fogva volt lakosság. Az első telepések észak felől érkeztek, abból az embertartalekből, amelynek elemei a Kaukázusban, a Tigris felső vidékén és Észak-Egyiptomban is megjelentek, s amelyet fajilag árnának, magyarul úr-fajta népnek nevezünk. A táj sűrűbb benépesítésére azonban csak Kr. e. 2000 táján került sor, amikor oda dél felől, a Vörös-tengeren át egy újabb néphullám érkezett. Ezt a főleg hajókon érkező bőséges népesítést "Maúri" néven emlegetik a források s ők lettek a táj névadói. A szakemberek megállapították róluk, hogy ők is az úr-népek (árnák) családjába tartoznak, de vallásilag s kulturális tekintetben külön csoportot alkottak.

Hol lehetett e nyugatra jött és maúri néven felbukkant nép kiindulópontja, őshazája? Saját hagyományaik szerint a közelebről nem ismert Punt nevű országban, amely valahol Délkelet-Afrika tengerparti sávjában állott. De ide Puntba is máshonnan érkeztek, minden valószínűség szerint az indiai kontinensről, még a történeti feljegyzéseket megelőző időkben. Az indiai őshaza azért látszik valószínűnek, mert ott a Maúri név mindazokban a változatokban megtalálható, amelyekben nyugaton szerepel. A hinduk ősi eposza, a Védák szerint pl. "maúrik" őrizték az Indus kútját, vagyis ők laktak e folyó forrásvidékén, a Kr. e. III. évezred közepétől kezdve (181m 1, 8), az Indus-völgyi birodalom virágzása idején. Az indiai maúrik helyben maradt része tekintélyes lehetett és sokáig megőrizte népi és politikai öntudatát. Nagy Sándor idejében is egy maúri ember volt az, aki a hódító görögök igáját lerázta és a bennszülött népek szabadságát helyreállította. Ő lett az India nagy részét uralma alatt tartó Maúri-dinasztia (Kr. e. 325-Kr. e. 184) megalapítója. E dinasztia legünnepeltebb királya Asóka (Kr. e. 273-232) volt, akit a buddhista papok

nagyon dicsőítettek, mert elhagyta az ősi Brahman-hitet és népével együtt áttért a Buddha-vallásra. Az indiai maúri királyok is a vonalas vagy rovásírást használták és kiletüket úgy örökítették meg, hogy szerte az országban magas emlékoszlopokat állítottak és azok tetejére helyezték népi szimbólumukat, a kiletüket hirdető oroszlánt (Maguru).

Ismerünk egy további maúri néprészt is, amely az indiai őshazából délkelet felé vándorolva, egy messze eső földön talált magának otthont: az ausztráliai kontinens délkeleti oldalán lévő Újzéländban. Ezt az újzéländi, árja fajhoz tartozó, európai arcvonású népet helybeli változattal "Maori" néznek nevezik (arcképeiket és mértani jellegű háziszötteiket ld. 177m és 234m). Származásukra különféle nézetek vannak forgalomban. A legvalószínűbbnek azt tartják, hogy őseik a Bengáli-öbölben szálltak hajókra mint megelőzőleg a kusok, és ők is Szumatra, Jáva és Borneó szigeteit érintve érkeztek meg végleges hazájukba.

A maúri népek indiai őshazájukból a Kr. e. évezredekben még egy harmadik messze eső területen is megjelentek: Ázsia távoli keletén. Egykori ottlétükre utalnak az ő nevüket viselő földrajzi nevek, mint pl. a hatalmas Amúr (=A móri) folyó, valamint a Japán-szigetek számos helyneve (238m 143; 226m 79-104). Népi maradványaikat egyes helyeken ma is megtaláljuk, mint éppen Japánban, ahol egy 15,000 lelket számláló töredékük él. Ezek Ainu (Ajnu) néven ismeretesek, amiben talán a Hold istennő (A jó nő) nevét kell látnunk. Japán kutatások szerint az ajnuk Nagy-Ázsia belsejéből erednek, ahonnan a mongolok üzték el őseiket Kr. e. 2000 és Kr. e. 1000 között, a Gobi-sivatag terjeszkedése idejében. Valamikor ők népesítették be Japán agész területét és az első japán bevándorlók (Yamodo népe) a szigetország öslakóit nem számbeli erejükkel hódították meg és szorították ki helyeikről, hanem fölényesebb, fémek használatán alapuló kultúrájukkal. Az ajnuk fehér fajú, árja nép s ahol a japánok bensőségesebben keveredtek velük, ott azok testszíne ma is világosabb, mint egyebütt. Japán régi árja lakosságával kapcsolatban az is meglepi a magyar kutatót, hogy ahol a régészek a kőkori kultúra emlékeib találják — az ajnunk kőkori kultúrával éltek a japánok bejövetele előtt — a lelőhelyek nevében gyakran magyar értelmű települési szókinccs található. Tokió háttérében például a kőkori lelőhelyek nagyrésze az egykori MATOARA (Magyar) tengerág mentén helyezkednek el s nevükben nemcsak az Úr, Múr, Musír szavainkat találjuk meg, hanem a Kő, Hon, Mat, Kis, Nem, Ős, Hab és más szavainkat is. Japán szomszédságában is sok az Úr-ral összetett helynév, legismertebbek Mansúria, Kórea és a Kurili-szigetek tagjainak neve. A maorik magyarral való egyezéseiről Uxbond is sokat beszél.

Mindebből úgy látszik, hogy a maúri nép az ókor egyik népe volt, az árják külön ágazata, amely ázsiai őshazájából nyugatra, délkeletre és keletre egyformán népes nagy rajokat bocsátott ki. E rajok közös vonása az embertani egyezés, az azonos típusú rovásírás és a mértani jellegű művészet, továbbá a hajózás kiváló ismerete és — a legfontosabb közös

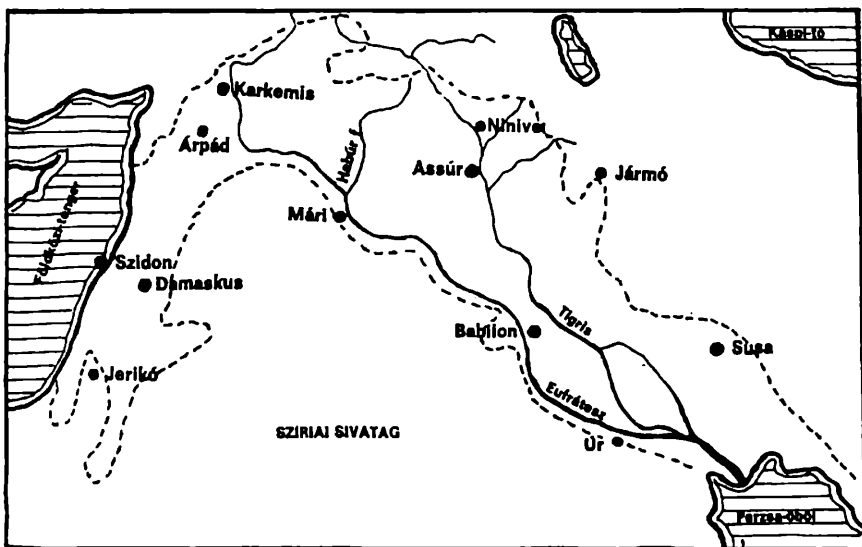
vonás — a magyar nyelv valamely ősi formájának használata, amit a nyugati ágban az alábbiak során közelebbről is megvizsgálunk.

2. A nyugatra ment maúri néprészek egyike sem tudott olyan erősen központosított, tartós és hatalmas államot alkotni, mint aminő volt Egyiptom, vagy az Indus-völgyi Szín-Birodalom. Az ő társadalmi-politikai szervezetük mindvégig federatív felépítésű maradt, többé-kevésbé függetlenül élő törzsi vagy városállamok kapcsolata. Kánaánban például hét nemzetiség összefogásából született meg az állam s a Hetita Birodalom Héli-Ta neve is azt jelzi, hogy ott is hét különálló egység kapcsolódott össze. Szíria szintén a városállamok és törzsi kerületek sokaságából tevődött össze s ezt a mozaik-országot az egyiptomiak találóan nevezték *'Ezer úrja székének'* (Okmánytár 64; 193m V 141). A központi hatalom gyengeségét a lakóterület széttöredezett földrajzi felépítésével szokták magyarázni, amely apró medencék és völgykatlanok sokaságából áll, nagyobb kiterjedésű, központi fekvésű magtáj nélkül, minek következtében a törzsek betelepülésekor kialakult megosztottság megmerevedett. A nyugati maúri népesség közös politikai keretbe való összefogására egyik városállam ereje sem volt elegendő és így ezt a feladatot, valahányszor csak megoldódott, mindig egy kívülálló nagyhatalom végezte el: Egyiptom, AsszírIA, Perzsia vagy Róma, s éppen ebben rejlik a népesség tragédiája. A maúrik, értve a kánaániakat, szíriaiakat és a hetitákat, a mai magyar nép őstörténetében olyan fontos helyet foglalnak el, hogy személyazonosságukat több oldalról és közelebbről is tisztáznunk kell. Megnézzük tehát az ő nép- és törzsneveiket, isten- és királyneveiket, fontosabb városaik nevét és bemutatjuk néhány közhasználatú szavukat is. Ezen a módon a maúri nyelvet beszélő társadalom különböző rétegeiről is fogalmat alkothatunk magunknak.

A maúri nyelv egyik legfontosabb emléke maga a népet megnevező Maúri szó. Ennek összetevő elemei, MA-UR-I, ismert egytagú magyar szavak: a termőföld, hon jelentésű MA és az embert jelentő UR. A finnugor nyelvek ma is használják mind a két szót, úgyhogy e két elem kombinációja már megmondja, hogy "Maúr" annyi mint a föld ura, vagyis fejedelem, király. A szó i-képzővel bővítve a király alattvalóját, a honi embert jelenti. A név hieroglifikus lejegyzését (Okmánytár 65 a 3, 4, és 5. jel; 193m V 163) egy bagoly rajzával kezdték (M), amelynek testébe egy adásra tartott kezet (A) illesztettek be s utána tették az ovális alakú UR-jelet, egy kis merőleges vonal (I) kíséretében, M.A-UR-I. Ebben a példában a Mauri-részleg előtt két jel áll: az egyik az E-hangot írja, a másik viszont, amely szájához emelt kezű embert ábrázol, az "eszik" fogalom jelzése, a kettő együtt az 'északi' szót írja. Befejezi a jeleket az "idegen ország" ideogramja, együtt tehát *'Északi maúrik (ország)'*. Ez a feljegyzés II. Ramás egyiptomi király (Kr. e. 1198-1166) Medinetben épített templomerődjén, az északi tornyon látható, ahol a király szíriai, kánaáni és hetita embereket ábrázoltatott.

Fontos észrevétel az is, hogy a ma-úr-i elemekből felépített népnév minden további nélkül cserélődik a Mak-ar-i, Mat-ár-i, Mah-ár-i stb. formával, amelyben a Ma-részleg többes számban szerepel. Egyébként éppen az imént tárgyalt példában a Maúri részleget M.AD-AR-I, M.AT-AR-I alakban is olvashatjuk, hiszen az adást jelző kar szótagértéke éppen az AD (AT). A két név között tehát e dialektusbeli eltérésen kívül más különbség nem észlelhető, ezért a Maúri nevet a Magyarai (Magyar) változatának tekinthetjük. Így látták a helyzetet a nem-magyar szakértők is, akik egy alkalommal arról vitatkoztak, hogy tulajdonképpen hány helyen is élt az ókorban nagyobb Masar nevű néptömb. Irataikból kiderül, hogy három ilyen helyet találtak: a Nílus völgyét Egyiptommal, azután Kánaán és Szíria területét (vagyis a Maúri Földet) és Boldog Arábiát (193m VI római 10), vagyis ők is egy kalap alá vették a maúrikat a magarikkal. A Maúri névben az egymás mellé került két magánhangzó idővel egybeolvadt és létrehozta a név Mári és Móri változatát. Az előbit az Eufráteszi Földre vándorolt maúrik használták, akik a Mári királyságot alkották meg és nevezték el magukról, az utóbbi formát azok, akik Észak-Afrikába vándoroltak.

Jól ismerjük a szíriai-kánaáni lakosság termékenységi isteneinek nevét is, amelyek bőséges hieroglifikus feljegyzésben maradtak ránk (192m 275-290). Köztük szerepel BES, ASTORAT, BAAL és a 'Kendős Ara', de ezeket a neveket nem firtatjuk, csak azt jegyezzük meg róluk, hogy

A Régi Kelet középső része volt az ún. Termékeny Félhold, melyet észak felé hegyek, dél felé a sivatag határolt. A táj történelmi felezője a Habúr nevű folyó.

(3. sz. térkép)

ez istenek tisztelete nagy szabadossággal járt együtt s a velük kapcsolatos kifejezésekből a magyar nyelv (illetve: maúri nyelv) szexuális szókincse meglehetősen terjedelmesen összeállítható. Nem térünk ki a Maúri Földön gyakorolt égi vallás névanyagára sem, mert azt már más alkalommal elemeztük, csak éppen utalunk arra, hogy abban is szerepel a Napisten Nap, Úr és Szemes neve, a Hold istennő Szín neve és az esthajnal csillag Estúr (Istár) neve, amelyeket a nem-magyar tudósok átírásában is értünk, Napu, Ra, Shamash, Sin, Ashtar.

A Hetita Birodalom királyai közül három viselte a Maúr-nevet 'Maúr-Ősúr' alakban, akik Kr. e. 1620-1590, 1334-1306, illetőleg 1282-1275 között uralkodtak. A nem-magyar tudósok a legtöbb hetita királynevet azonban sok bizonytalansággal olvassák, úgyhogy eredményeiket nem mindig tudjuk felhasználni céljainkra. Torzításukat az általuk Mu-Wa-Ta-Li alakban átírt királynévvel érzékeltetjük, amelynek írásjeleit szótagosan oldották fel. Abban a korban azonban, amelyből ez a név is ered (Kr. e. 1330), az írnokok a személyneveket igyekeztek betűsen írni, mint a M-A-UR-I esetében is láttuk. A nevek olvasását tehát először "betűsen" kell megpróbálni. Ha így olvassuk a nevet és az L helyett ikerhangját vesszük, a név azonnal ismerőssé válik: M-U-T-AR azaz Magyar király. Ugyanebből az időből ismerünk egy előkelő urat, akinek a neve 'Szapáry úr' volt (Okmánytár 66; 193m V 26, 51). Ezt a nevet a magyarul nem tudó Sir Budge is elég magyarosan teszi át ábécére: "Sapar uru" alakban. Szapáry fia és utóda a M-A-UR-I U-eS-E-ER, 'Maúri vezér' címet viselte (Okmánytár 67; 193m V 28).

A maúri nyelvben a magyarul jól érthető helynevek száma is meglepően nagy. A nagyobb területek — országok és tartományok — nevét úgy képezték, hogy a népnévhez egyszerűen hozzákapcsolták a "föld, ország, lakóhely" értelmű Kö, Ta, Tanya (KO, TA, TANIA) értelemhatározót. Így jött létre a 'Maúri-Ki', 'Maúri-Kő' (Marokkó), 'Maúri-Ta' és 'Maúri-Tanya' (Mauritania) név. Utóbbi nevet akkoriban még az észak-afrikai tengerparti sáv megjelölésére használták és nem a mai Mauritániára (bár az is maúri alapítású ország, csak éppen későbbi időből). Ugyanezek a földrajzi nevek névelős alakban is forgalomban voltak. Beszéltek 'A móri Ta'-ról (amit a tudósok egybeírva használnak Amorita alakban) és 'A múri Ki'-ről.¹¹ A városkirályságok sorában első helyen az akkoriban nagyon híres Karkemist említjük, amely a kisázsiai Hetita Birodalom összeomlása (Kr. e. kb. 1190) után a szíriai hetita konföderáció vezető állama lett egészen a Kr. e. 8. században bekövetkezett bukásáig. Ez a város — Karkemis — a híres szíriai háromszög csúcspontjában, az Eufrátesz folyó jobb partján állt s a Napisten védnöksége alá tar-

11. A Maúri-nevet vizsgáló nem-magyar tudósok is észrevették, hogy ezt a nevet az anyaországból elvándorolt csoportok másutt is alkalmazták s az szerepel nemcsak Marokkó nevében, hanem a franciarszági

Morbihan és az Angliai Morland nevében is (182m 216 sk.) Ehhez hozzátehetjük, hogy Cézár idejében az egész Breton-félsziget (Bretagne) neve is Armorica (Móri Kő) volt.

tozott. Nevét egyiptomi írásjelekkel így írták: K-A-R-I-K-A M-Á-A-S-A, 'Karika mása', azaz a Napisten (Karika, Kerek úr) képmása (=király) székhelye (Okmánytár 68; 193m IV 47).¹² A másik legfontosabb maúri királyság Damaszkus volt, melynek írásjeleit a nem-magyar szakértők DAMME SHEQ és DIMA SHQA alakban olvassák (220m 227) és megmondják, hogy a Hold istennő védnöksége alatt állt. Az ő útmutatásuk alapján a nevet mi így olvassuk: 'Dáma széke' (város). Tudjuk ugyanis, hogy a Holdat — Hold, Szín, Nő és Barát néven kívül — Jó Nőnek és Dámának is nevezték és ennek megfelelően széken ülő dámaként szokták ábrázolni.¹³ E szíriai Dámaszék város királya egy alkalommal PUTAKHI azaz 'Pataki' nevű úr volt, az ő lányát vette feleségül a hetita király fia Kr. e. kb. 1279-ben (87m 367 sk). Szíria harmadik fontos városkirálysága a számunkra felettébb beszédes ARPAD, 'Árpád' nevet viselte, azonos nevű fővárossal. Az Eufrátesz nagy kanyarulatának külső oldalán állt és nevét a nem-magyar tudósok is Árpád alakban használják, mindössze a mi mai helyesírásunkban megkívánt két ékezetet nem teszik ki. Árpád királysága azért volt jelentős, mert az Eufrátesz legfontosabb nyugati átkelőhelyét őrizte. Uralkodója egy ízben a MATI-ILU nevet viselte, amelyet az R/L ikerhangok alapján MATI-IRUnak, azaz 'Magyarnak' olvashatunk. Szíriai városállam volt Haláp (ma: Aleppo), amelynek egyik kerületét jelenleg is 'Mazar' kerületnek nevezik. A Haláp név egyébként az európai Magyarországon a Balaton nyugati oldalán duplikálódik. Kánaán területén további magyar értelmű név a Kishont folyó és a Tanách (Tanács) város neve, úgyszintén a Jordán MATGARI völgye és az Orontes partján álló Kadesh (Kádas), amely szintén egy ME-GARA nevű völgyben állt. Fönícia Magyarországon duplikálódó Arad és más neveit egyéb alkalommal már említettük.

A Maúri Föld falvainak és tanyáinak neve közül többet feljegyeztek az egyiptomiak, amikor jegyzékbe vették a hetita király híveit. Az egyik

12. A maúrik Európába vándorolt részal a Napisten tiszteletére ott is mindenfelé kerek alakú templomokat és tornyokat építettek. Ezeket a "kerek egyházakat" a keresztények utóbb elkozták és saját Imaházukként használták. A környező népesség azonban az épületet új szerepében is régi nevén nevezte 'Kereknek'. Így lett a germán és brit világban a keresztény Imaház neve Kerke, Kirke majd Kirche és Church. A magyarból eredő indo-európai szavak jegyzékére ezt a szót is felvehetjük. Egyébként a templom építészeti formájának egészen a legutóbbi időkig az ősi pogány torony volt a fő ismertető jele, elengedhetetlen kelléke, a felkelő Napisten felé fordított szentélyvel együtt. Mindez a régi magyar népek vallási képzetéből került a kereszténységbe, ahol azonban elvesztette értelmét és rituális kellékké lett.

13. A széken ülő dámát Elámban is DIMESHnek nevezték, illetőleg így írják ét nevét ábcécésen az angol szakemberek (129m IV 50). A mezopotámiai Úr város védő Istene is a Hold Istennő volt, ezért ezt a várost egyházi vonatkozásban 'Dáma Szín városának' nevezték (l. k. Okmánytárában a 25. tábla). A Hold Istennő neve 'Dama sec' (Dámaszék) alakban az erdélyi emléksanyagban is fennmaradt. Ezek szerint a Dáma szó nem lehet a latin Domina származéka, hanem szintén ósmagyar szó, amely a latin nyelv létezését évezredekkel megelőzi. Inkább azt kell mondanunk, hogy a latin Domina eredet az ósmagyarból. A Boldog Arábiában alakult maúri gyarmatokon, Katabán királyság fővárosában. Timában, a régészek egy olyan Istenszobrot találtak, amely telt Idomú nőt ábrázol és széken ül. A dáma nevét a szobor hátára írták s azt a nem-magyar tudósok BARAT, azaz 'Barát' alakban olvassák (52m I 58; 105m 83).

jegyzéken ilyen helyneveket olvasunk: Mező-szék, Róna-szék, Északi rónák széke, Birka-szék, Sáros-szék, Kicsi lótanya szék, Róka törzsek és Téli tanyák. E nevek hieroglifái hozzáférhetőek (193m V 28, 51 sk), elég könnyen olvashatók és bennük sok közhasználatú magyar szót találhatunk. Egy-két hetita közszót a nem-magyar tudósok átírásában is megértünk, mert jelentésüket is közlik. Ilyen a hetita Qa-As-SU, melynek jelentése az angolok vizsgálata szerint Kéz (hand); ugyanez a szó mai grafikánkkal 'Kacsó' vagy 'Kéz'. A hetita törni-zúzni (to break) jelentésű Tu-Wa-aR-Ni-iZ-Zi alakban átírt szó helyesen bizonyára T-Ö-R-NI Zú-Z(n)i lenne (201m 95). Az ablakkal ellátott kilátásos épületet (windowed building) a hetiták KHILAANI, 'Kilátni' névvel illették.¹⁴

A maúri országok és gyarmataik népi kilétére és nyelvére élesen rávilágít az a feltűnő mozzanat is, hogy azokban mindenütt a vonalas vagy rovásírást használták okmányok készítésére és szövegeiket magyar nyelven írták, amint ezt megelőző kötetünkben több példával igazoltuk. Az akkor elmondottakhoz most pótlólag megjegyezzük, hogy nemcsak Kánaánban, Szíriában, Hétországban és Boldog Arábiában találtak rovásjelekkel írt feljegyzéseket, hanem az észak-afrikai maúri gyarmaton, Karthágóban is, ahol azok leggyakrabban az úgynevezett Tanít- emlékeken láthatók (minta: 235m 4a). Végül hozzátehetjük azt az igen fontos mozzanatot, hogy a maúri területeken mindenütt megtaláljuk a magyar népek két ősi szimbólumát: az oroszlánt és a madarat.

A felsorolt bizonyítékok: a magyar értelmű maúri nép-, isten- és királynevek, helynevek, közszavak, az írás és a népi szimbólumok egyöntetűen bámulatos világossággal igazolják azt a főbenjáró megállapítást, hogy a Földközi-tenger keleti partvidékén a szemita birtokbavétel előtt mindenütt magyar nyelvű lakosság élt.

3. Vajon a mi eredményünkkel hogyan egyeztethető össze a nem-magyar tudósok hasonló természetű megállapítása? Ezek a tudósok a régi maúrik kilétére ma élő leszármazóik: az afrikai mórok és az újzelandi maorik vizsgálatából következtettek. Kirostálták azok nyelvéből az időközben hozzákeveredett idegen elemeket és a maradékot elég jelentősnek találták, hogy abból bizonyos általános következtetéseket vonjanak le. Ezzel a módszerrel az afrikai mórok (idegeneknek: berberek) nyelvéről a francia tudósok megállapították, hogy az nem a szemita nyelvek családjába tartozik. Ellenkezőleg, a szemita előtt használt régibb nyelvekkel mutat szerkezeti és szótári egyezéseket. E régi nyelvek között említik a kus nyelveket, az ókori Egyiptom nyelvét, az ó-görögöt, valamint a kaukázusi ragozott nyelveket (19m 21 sk), — jellegzetes módon éppen azokat a nyelveket, amelyek magyarral való rokonságát régóta gyanítják. Egy másik

14. Egy ilyen kilátásos házat csodált meg nyugati hadjárata alkalmával Sennacherib. AsszírIA szemita királya és hazatérve, ugyanilyen házat csináltatott magának: ilke

a palace of the Khatti-land which is called in the tongue of the Muru (or Amorites, section of Hittites), KHILAANI, 182m 69.

francia tudós a maúri nyelv hetita ágát vette vizsgálat alá és megállapította, hogy az a Tarim-medencében a jelen időszámítás 7. századáig beszélt tokhári nyelvvel mutat rokonságot (40m 23), azzal az árja nyelvvel, amely ott a turkizálás előtt volt használatban. A nem-magyar tudósok által tett helyénvaló megállapítások tehát nemcsak nincsenek ellentétben a mi megállapításainkkal, hanem azokat támogatják és kiegészítik. De a magyarul tudó F. A. Uxbond (Hevesy Vilmos, 177m) ennél természetesen tovább mehetett és az újjeländi maori nyelvről megállapította, hogy az az európai magyar nyelvvel nagyfokú rokonságot mutat szókinés és szerkezet tekintetében egyaránt, azonfelül kulturális vonatkozásban is.

Körültekintő vizsgálatunk és bőséges dokumentációnk ellenére mégsem állítjuk, hogy a Maúri Földön — Kánaánban, Szíriában, Hétországban és kapcsolt részein — a Kr. e. II. évezredben kizárólag csak magyar beszéd divatozott volna. Ilyen általánosításra a jelenleg átvizsgált forrásanyag még nem jogosít fel és visszatart bennünket az is, hogy egyes hitelképes tudósok szavai szerint a Hetita Birodalom fővárosában, Hattusában, egy másik, sőt talán még egy harmadik nyelv is használatos volt. Meglehet. De hogy a *főnyelv*, a fejedelmek, papok, kiskirályok, a nagy városok lakossága és a vidéken a legtöbb törzs nyelve a Kr. e. 15.-13. században még mindenféle magyar volt és azok magyar nyelvű írásokat hagytak hátra, e tekintetben nem lehet kétségünk.

Megállapításunkból két lényeges dolgot most már előre tudunk: egyrészt azt, hogy a bejövő szemita emberi kötelékek milyen nyelvi és kulturális hatás alá kerültek; másrészt azt, hogy milyen nyelven beszélő néprészeket szorított át a szemita invázió a Régi Keletről az Égei-szigetvilágba, a Balkán-félszigetre és onnan a Duna-medencébe. Ez a Duna-medencébe déli irányból beérkező, lényegében bronzkori kultúrájú népesség a szerzője az ottani első magas kultúrának, az ő néphullámaik megelőzték a keleti irányból érkező, Kaspi-Oxus térségéből kiinduló későbbi turáni néphullámokat.

Az őslakosság erőfeszítései a szemita beözönlés megakadályozására

A Régi Keleten élt magyar népek politikai gondolkodását a Kr. e. II. évezredben a keleti veszély tudata uralta. Ez a veszély nemcsak az egyiptomi fáraókat ösztönözte fontos sakkhúzásokra, hanem a magyarok Kánaán-Szíria területén élt ágazatát is, amely elsősorban volt érdekelve abban, hogy a Tigris és az Eufrátesz közén észlelhető beözönlés az attól nyugatra eső területeket el ne öntse. Céljukat úgy akarták elérni, hogy a szemiták bevándorlását a Tigris vonalánál feltartóztatják. A helyzet ugyanis a Régi Kelet keleti felében már az volt, hogy ott az eredeti magyar népesség a kus és szemita bevándorlások következtében kisebbségbe szorult és képtelen volt arra, hogy megtartsa kezében a politikai

főhatalmat. Így az egész Mezopotámia egyetlen nagy nyitott kapuvá változott, amelyen át az Ázsiából és Indiából kiszoruló különféle sötétes arcú népelemek akadálytalanul behatolhattak a mesés jólét hírében álló magyar országokba. Hogy tehát ezt a nyitott kaput bezárják, a nyugati magyar népek katonai vállalkozásokba kezdtek és az egyiptomi példát követve a veszedelem színhelyére siettek. Ebben az értelemben kerekedett fel a szíriai Haláp környékéről az a katonai különítmény, amely elfoglalta az Eufrátesz jobb partján lévő Mári várat és a Tigris jobb partján lévő Assúrt és e két vár által alkotott tengely körül Kr. e. 1850 táján életre hívta az I. Assúri Birodalmat. Egy másik nyugati magyar különítmény a Jordán vize mellől indult el és a nagy stratégiai jelentőségű Babilont vette birtokba, amit aztán kikerekített és létrehozta Kr. e. kb. 1830-ban az I. Babiloni Birodalmat. Ilyen módon a nyugati maúrik (magyarok) az egész keleti arcvonalon kézbevették a politikai és katonai ellenőrzést és sikerült nekik a szemita és kus mozgalmakat egy időre befagyasztani.

A két új birodalom alapításának és dinasztijának maúri eredete ma már tisztázott dolog és az is megállapított tény, hogy az I. Babiloni Birodalom legjelesebb királya, Kha-múr-ab-i (Kr. e. kb. 1728-1686) szintén a maúri nép fia volt. Ennek alapján nevében népi származását (Múr, Mór, Maúr), és papi mivoltát (Hab, Ab) láthatjuk megörökítve, az i-képzővel és mezopotámiai módra előretett "ország" (Kha, Kő) értelemhatározóval, úgyhogy a név jelentése mai szavainkkal kifejezve "A maúri pap országa". Ez a papkirály egyik ráánkmaradt feliratában uralkodói hivatását abban jelöli meg, hogy a gonoszokat (sivatagi nomádokat) elűzze országából, a gyengéket (árjákat) megvédje az erőszakoskodásoktól és világosságot derítsen a 'fekete fejűek' (kusok) felett, miként a Napisten is teszi a Földön (233m 23 és 148m 29). Főgondja tehát az őslakosság békéjék és biztonságának fentartása volt. Ennek érdekében épített országának északi részében egy összefüggő várvonalat és terhelte súlyos adókkal a nyugtalankodó nomád törzseket. Egészen téves tehát Babilon maúri uralkodójának és kíséretének azt a szerepet tulajdonítani, mintha ők az országban egészen idegenek lettek volna és a délmezopotámiai magyar dialektust beszélő szumír népet kiforgatták volna nyelvéből. Ellenkezőleg, ők éppen a magyar népesség védelmére érkeztek, könnyen és szívesen alkalmazkadtak a helybeliekhez, akik kultúráját mindenestül átvették.¹⁵ Mi több, éppen a nyugati maurik uralmának idejére esik a legélénkebb mezopotámiai irodalmi tevékenység (109m 29). Khamúrabi király leghíresebb emléke az a sztéla, amelyre törvényeinek szövegét vésték. E kő felső részén egy kép látható, amely a Napistent széken ülve ábrázolja, előtte áll földi képmása, Khamúrabi (a kép jó reprodukcióját adja 109m 32.) A figurák mozdulataikkal közlik üzenetüket. Khamúrabi jobb kar-

15. Amorites, commonly known as Babylonians because their capital was the city of Babylon, took over Sumerian culture and

civilization lock, stock, and barrel. — [rja 115m 288. Az idézet záradékát (except for the language) nem tartjuk elfogadhatónak.

ját (KARA) a könyökben mitegy 45 fokra behajlítja, úgyhogy az feltűnően "áll" (ÁL). Ez a mozdulat tehát az ő minőségét jelzi: KARA-ÁL, 'király'. A Napisten viszont jobb kezével a király felé nyújt egy karikát (UR), amelynek maga felé eső kerületéhez egy egyenes rövid pálcika (A) van illesztve, s a karikát és pálcikát fogja át az isten kezével (KETE). Azt mondja tehát az isten, hogy Khamúrabi ezentúl UR-A-KETE, 'Ural-kodó'. Eszerint a kép a királyavatás (investitúra) jelenetét ábrázolja.

Assúrban és Máriban a Kr. e. 19. század közepétől kezdve a maúri csapatok alkották az őrseget és a lakosság tekintélyes része is ugyanilyen nemzetiségű lehetett. Mári városkirályság nevében ugyanis a Maúri név örökítődött meg s ugyanott a csapatok fővezérének címe "a maúri nagyjá" volt. Assúrban az őslakók az égi isteneket tisztelték SIMEGI (Szem Égi, rendes sorrendben Égi Szem), NABU-RA (Napúr), illetőleg HUD-ENA (Hold Anya) néven. Hatalmas templomuk neve EKH-UR-SAG és KURK-URA volt, mai grafikánkkal 'Ég Úr Széke' és 'Kerek Úr (háza)'. Az égi istenekkel párhuzamosan tisztelték a kánaáni-szíriai termékenységi isteneket is, elsősorban az ősi istenpárt Bált és női társát ANUt (A Nő). A város helytartói ilyen címeket használtak: IG-UR-KAP-KAPU, magyar grafikával Ég-Úr-Kép Képe, vagyis a király (Égúrkép) helyettese (képe) és SAMSI-RA-MAN, Szemes Úr Méne, azaz a Napisten papja, a nép szimbóluma pedig a mindenütt látható oroszlán volt. Ez az Assúr, Máriba és Babilonra támaszkodó védelmi vonal körülbelül kétszáz évig megfelelt céljának.

Bizonyára a Mezopotámiában kiépített védővonal déli folytatásának szánták a maúrik az Arábi-félsziget délkeleti oldalán szervezett hatalmas városkirályságokat is — Yemen, Hadramat, Saba (fővárosa Márib, benne a Maúri névvel) és Mén királyságot — amelyek lakossága a maúri népeségből keletkezett. E gazdaggá lett városállamok (együtt: Boldog Arábia) saját népfellegükből hozták létre Eritreában az Axumi Királyságot (Axum: Égi Szem, azaz Napisten), amelynek területéről előkerült magyar okmányokat megelőző kötetünkben ismertettük. Ezek az országok főleg fűszer- és tömjénkereskedelemmel foglalkoztak és öntözéses mezőgazdálkodást űztek. Faji és népi sajátságait a Kr. e. 10. századig meg tudták őrizni.¹⁶

A magyar népek keleti védőgátja Kr. e. 1650-1500 között kezdett meggyengülni, jobban mondva arra az időre a reá nehezedő nyomás olyannyira megnőtt, hogy annak már nem tudott többé sikeresen ellenállni. A szemiták először a két birodalom — Asszíria és Babilonia — egymással érintkező határvidékén törtek át, azután elfoglalták Assúr várát is, az Indus-völgyéből kiszorult kusok pedig fokozatosan benyomultak Babiló-

16. The inhabitants of peninsular Arabia (or Arabia proper) until the 10th century B.C. were wholly Aryans, 204m 146. Államaikat a perzsák pusztították el A.D. 575-ben; az arabok 630-ban az elhagyott földé-

ket kardcsapás nélkül vehették birtokba. A Boldog Arábiába vándorolt magyar nyelvű lakosság sorsával ebben a kötetben nem foglalkozunk.

niába és annak lettek urai. A keleti védőgát átszakadása és a vele kapcsolatos politikai események lélektani hatása az egész magyar őshaza területén óriási volt. A régi rend őrei, a maúrik és az ő szolgálatukban álló kus törzsek hanyatt-homlok menekültek nyugat felé, roppant félve a hatalomra került szemitáktól, akikről ezentúl mint assúri népről emlékeznek meg. A szakemberek úgy vélik, hogy e nyugat felé menekülő népara-datba szemita kötelékek is belesodródtak és belőlük alakult volna ki az egyiptomi Koshonban (Goshen) elhelyezett József-féle zsidó kolónia. Ezekben a zavaros időkben a mezopotámiai költők a régi jó magyar világot siratták, amikor még nem járt közöttük kígyó, skorpió, farkas meg vadkutya, amely alatt természetesen azok az idegen népek értendők, amelyeknek ezek voltak népi szimbólumai: zsidók, asszírok, turkok és kusok.

A keleti védőgát összeomlása és a szemiták hatalomrajutása jelentős változást okozott a nyugati magyar népek politikájában. Feladták a Mezopotámia területén elképzelt zárógát gondolatát, hiszen annak visszaállítására a megváltozott viszonyok között már gondolni sem lehetett. Helyette egy hátrább eső stratégiai bázist kerestek, amelyet a kisázsiai Halys (ma: Kizil Irmak) folyó kanyarjában találtak meg, az ott emelkedő magas fennsíkon. Ezt a kiszemelt helyet a Szíriában lakó hét törzs katonai különítménye egy éjszaka folyamán rohammal elfoglalta és birtokbavette. A szervezkedés sikerrel járt és I. Maúr-ösúr király (Kr. e. 1629-1590) idejében szerencsésen be is fejeződött. Az új hatalom, a hét úr országa — Hét Ta — gyorsan növekedett, magába olvasztotta vagy szoros szövetséggel magához láncolta a szíriai városkirályságokat: Karkemist, Damaszkuszt, Árpádot, Halápot és határait előretolta az Eufráteszen túl, a Habúr folyó vonaláig. Ettől kezdve ez a Habúr folyó jelentette azt a határt, ahol a veszélyes inváziót megállítani remélték és próbálták. A Hetita Birodalom gyors kibontakozása és délkeleti irányban való kiterjeszkedése szükségessé tette, hogy a Kánaánban és Szíriában érdekelt másik magyar nagyhatalommal, Egyiptommal rendezze viszonyát és kölcsönösen szabályozzák a keleti veszély elhárítására irányuló együttműködésüket. E gondolat eredményeként született meg Egyiptom és Hétország között Kr. e. 1279-ben az a nagy szövetség, amelynek értelmében a szerződő felek egymásnak békét és barátságot fogadtak és kölcsönös katonai segítséget ígértek arra az esetre, ha valamelyiküket "egy harmadik hatalom" megtámadná, ami alatt az akkori viszonyok között csakis a szemitává lett Asszíriát érthették. Ezt a szövetséget Kr. e. 1264-ben a két dinasztia házassággal is megerősítette: II. Ramás egyiptomi király feleségül vette a hetita ösúr, III. Hattusúr csinos leányát, akinek hivatalos egyiptomi címe *'Ra nővére'*, vagyis a király felesége lett (ld. képét Okmánytár 69; a címet Budge prof. így olvassa: Ra Neferu, 193m V 53, 55).

Az őshazai magyar népek e hátravont biztonsági pillére, a Hetita Birodalom Kr. e. 1190-ben eddig még világosan ki nem derített ok miatt váratlanul összeomlott. A birodalom fővárosát hatalmas tüzek kíséretében

kelet felől olyan támadás érte, amelynek következtében a halisi platóról a lakosság elmenekült. Nyugat felé igyekeztek, az Égei-tenger szigeteire és a Balkánra, majd onnan az északra vezető folyosón át a Duna-medencébe. Ugyanakkor a birodalom szíriai és kánaáni függelékei visszavették függetlenségüket és Egyiptomra támaszkodva igyekeztek lábukon megállni. A Hetita Birodalom bukását hasonló pánik kísérte, mint megelőzőleg az I. Assúri és I. Babiloni Birodalom bukását és a tengerpart közelségében lakó maúrik nagy csoportokban igyekeztek az Égei-szigetvilágba áttelepedni.¹⁷

Amíg a hetiták, főniceiek és kánaániak tekintélyes része a Kr. e. 11.-8. század folyamán más tájakra tudott elköltözni, a tengerparttól messzebb eső szíriai népességnek ilyen kikutása nem volt. A szíriai városállamok a hetita magtáj bukása után Karkemis vezetése alatt egy laza konföderációba tömörültek s hol Egyiptomra, hol Urartúra támaszkodva próbáltak a növekvő szemita nyomásnak ellenállni. Ezek a városállamok azonban nem tudtak tartósan életben maradni s mintegy ötszáz évig tartó sikeres védelem után a Kr. e. 8. század közepén Asszíria seregei előtt rendre elbuktak. Lakosságuk menekülni tudó része az Eufrátesz nehezen járható felső völgyén át a Kaukázusba igyekezett s onnan tovább nyugatra; a helyben maradtak a Kr. e. 8.-6. század folyamán beolvadtak a szemitákba.

A szemiták Asszíriában hont foglalnak és a "világuralom" megszerzését tűzik ki céljukul

1. A szemiták által elhódított őshazai magyar területek közül a legfontosabb Asszíria volt. Ennek fővárosától, a Tigris jobb partján lévő Assúrtól délnyugatra terültek el azok a nagyobb homokpuszták, amelyeken jelentősebb létszámú nomád kötelek gyülekezhetek össze különösebb feltűnés nélkül és elég erőt képviseltek a főhatalom átvételére. Pontosan azonban nem tudjuk, mikor került az asszíri vár és tartománya szemita

17. A nyugatra húzódásban a főniceiek vezettek, akik legszívesebben az észak-afrikai tengerparti sávban állapodtak meg. Legnagyobb csoportosulásuk Karthágóban alakult ki, amely város a telepések első lakónegyedéről, az elkerített hegyről: Kert-Hegy kapta magyar nevét. Karthágó Kr. e. 800-tól kezdve rohamosan növekedett s egy nagy ország szellemi és gazdasági központja lett (235m). Az Afrikába áttelepült maúrik (mórok) leszármazói máig megtartották külön népségüket. Összlétszámuk hét millió, magukat Amazigheknek nevezik a korábbi A-már-l-k nevük lágyított formájával. Az idegenek Berbereknek hívják őket, de e név magyarázatát nem tudják. Az afrikai maúriknak jelenleg nincs külön államuk;

arab alattvalók s szerencsétlenségüket a franciáknak köszönhetik. Marokkó mai népességének 45 százaléka, Algíré 35 százalékban hiteles mór azaz maúri. A legtöbb mór az Atlasz-hegységben lakik.

A római uralom idején az afrikai mórok közül sokan átkerültek Európába s ott mint a rómalak nevelői és tanítómesterei kimagasló állásokban szerepeltek. Afrikai maúri eredetű volt Septimus Severus római császár (193-221), akinek huga is átment Rómába s akkoriban csakis anyanyelvén beszélt. Afrikai maúri asszony volt Szent Agoston anyja és az volt Marcus Aurellus római császár (161-108) nevelője is, valamint a római egyház számos kiváló püspöke (19m 38-41).

uralom alá, mert a hatalombajutás nem egy ütemben játszódik le, hanem fokozatosan. Előbb felszaporodott a nomád bevándorlók létszáma, azután közülük mind többen és többen kerültek be a katonaságba, közigazgatásba és tisztikarba. Egy-két ízben talán már maga a várkapitány is szemita lehetett, de még mindig csak helytartói minőségben. A hatalom megszerzésére Kr. e. 1356-1328 között került sor, egy ASSURBALLIT nevű kapitány idején, akinek a trónneve sikeres lázadásából keletkezett és értelme: 'A Só-úr Bál lett', vagyis a homokföld ura istenné, azaz szuverén úrrá, királlyá lett. Ez a merész kapitány minden bizonnyal szemita lehetett, mert magánlevelezésében Kis Satinak (Kis zsidónak) nevezi magát. E látványos fordulat ellenére mégis jó száz esztendőnek kellett eltelnie, mire újra hallunk független asszír király létezéséről. Tulajdonképpen az első szemita ember, aki ezt az országot határozottan kézben tartotta és függetlenségét nyilvánvalóvá tette I. Salmaneser volt, Kr. e. 1265-1234 között.

Noha Assúrban a Kr. e. 13. században megtörtént a nomádok hatalomátvétele, ezzel nem járt azonnali lényeges néprajzi változás. A királyság népessége maradt, ami volt: az ország földművelésre alkalmas zónáiban ezután is magyar lakosság dolgozott és a városi polgárság is jóideig szerepet játszott, résztvett az ország közigazgatásában és kormányzásában, sőt a politikai életben mint hatalmas ellenzéki párt érvényesítette befolyását, célkitűzése a Babilonnal való kapcsolatok felvétele maradt.¹⁸ Egészen természetes tehát, ha a szemitizált Asszírriában egyelőre lépten-nyomon magyar elnevezéseket találunk. Az asszír királyok például belefoglalták trónnevükbe az Úr (Ar, Er), Ősúr (Eser), Bál (Pal) és a Mén (Man) neveket és magukat az általános régi-keleti felfogásnak megfelelően istennek, élő istennek címezték.¹⁹ A királyi címben alkalmazott istennevet, a király tulajdonképpeni nevét követni szokta a Sarmati úr címe. Az asszír trónneveket csak eredeti írásjeleik átvizsgálása alapján volna lehetséges pontosabban értelmezni, mert a jelenleg forgalomban lévő átírások erősen torzítanak. Tiglathpileser neve például az írásjelek hiteles átírása szerint TU KULTI BAL ES-ARA, ami sokkal inkább lehetne 'Keleti Bál Ősúr' előtte az 'országa' (Ta) értelemhatározóval, mintsem az irodalomban használatos név. A magyar kultúrbefolyást mutatja, hogy az udvarban a helytartó a TARTANI méltóságot viselte; a magasrangú végrehajtókat a király képeinek tekintették, akik ennek megfelelően a KIPI, 'Képe' címmel működtek (87m 466). Az őslakosság kultúrájának átvételét a nem-magyar kutatók is kiemelik, akik szerint az asszír nyelv kifejlődése korában

18. Midegyik szemita vezetésű államba nagyobb tömegű őslakosság zárult be: Kein einziger der stets sogenannten "semitischen Kulturstaaten" des Altertums ist rein semitisch, kein einziger, — írja 30m I 450.

19. A legfontosabb asszír királyok neve és uralkodási ideje a következő: Assurballit,

lit, Kr. e. 1356-1328; I. Salmaneser, 1265-1234, ő Babilon első hódítója; I. Tiglathpileser, 1112-1074, az első nagy hódító; III. Tiglathpileser, 745-727, alatta Asszírria tetőpontján állt; Assurbanipal, 668-626, az utolsó nagy asszír király. Ninive, az asszír főváros eleste: Kr. e. 612; az Asszír Birodalom vége: Kr. e. 606.

1. Setét (bőrű nő)

2. Setét (nő)

3. Kusok

4. Ramás, Szudán ura

Ramén, a feketék ura

5. Kus (ország)

6. Kus (ország)

7. Sertés

8. Sertés

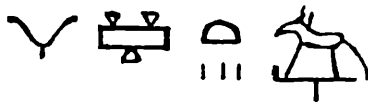
9. A nép őse (Anubis)

10. A nép őse

11. Ősapa

12. Apátok

13. Mezei utasok

14. Mezők vizét

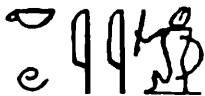
szabályozzák

15. Űr színe,

mezei

utasok, a jószágok... →

gulyása

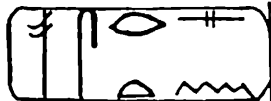
16. Mezős

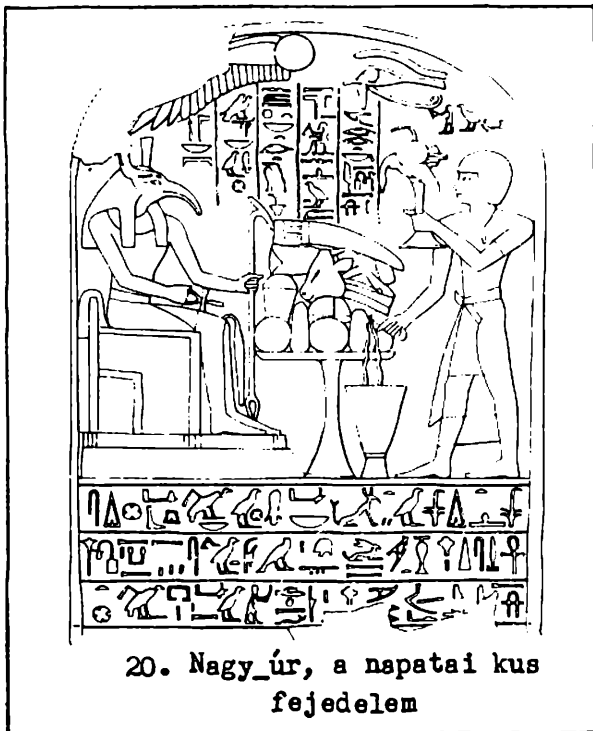
17. Magyar (ország)

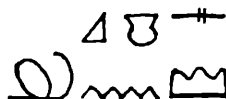
18. Teheneket vigyázzák

19. Sertéshon ura

20. Nagyúr, a nspatai kus fejedelem

21. Főkanász (széke)

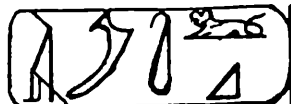
22. Napotthon

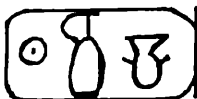
23. Ūrhonok ura

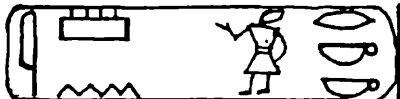
24. Magári otthon (ország)

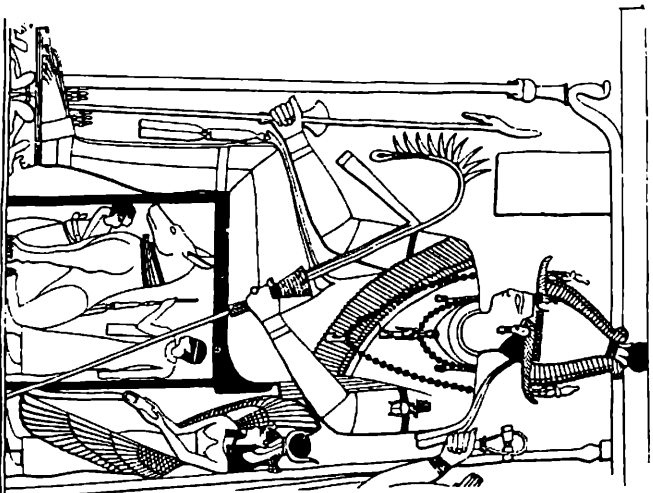
25. A magyarok ura

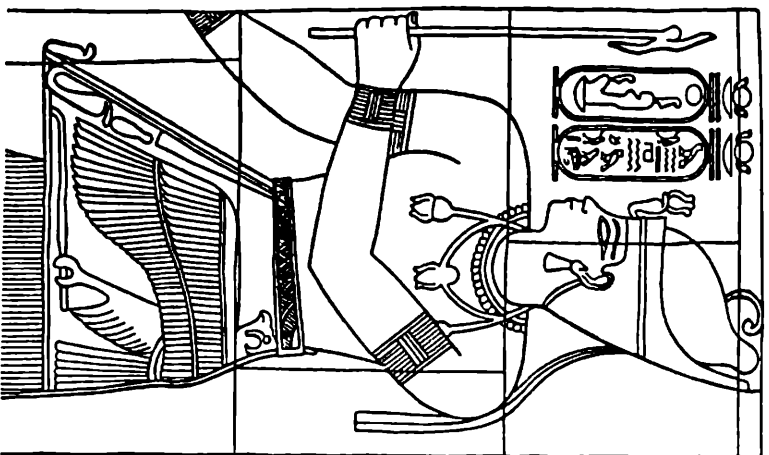
26. Őrökében űr, Amén, őslakók ura

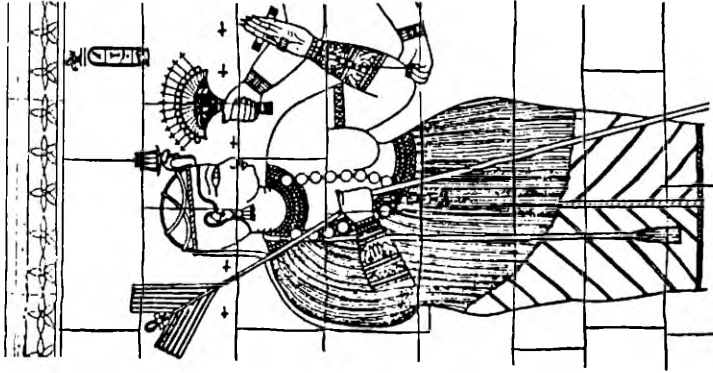

29. Mágária egyik királya
moltóságának jelvényeivel

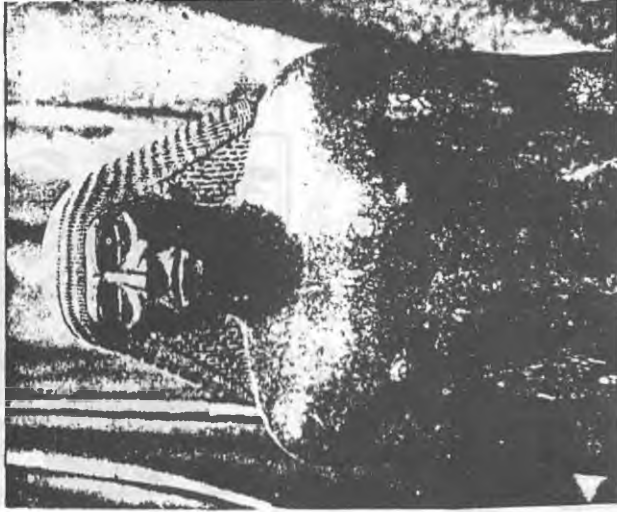

30. Mágária egy másik királya, aki a
"Nepatai magyar nép ura"

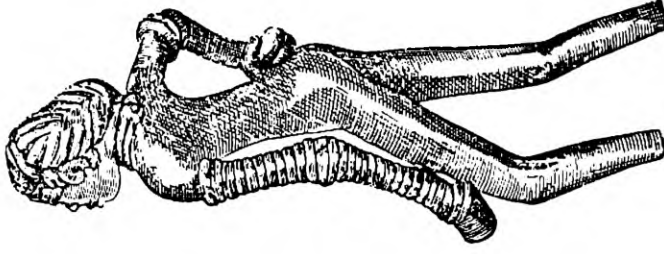

31. Nubiai kendős királynő

32. Théba kus eredetű alkirálya (Kr. e. kb. 650)

33. Indus_völgyi táncosnő

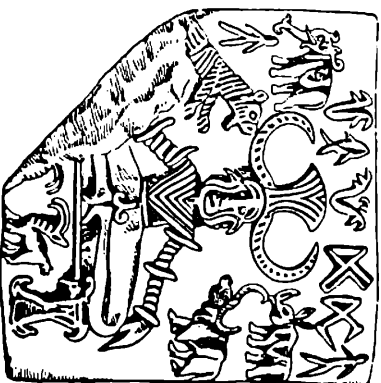
34. Abarország szabad népe.
Egyházi szolgák fűve

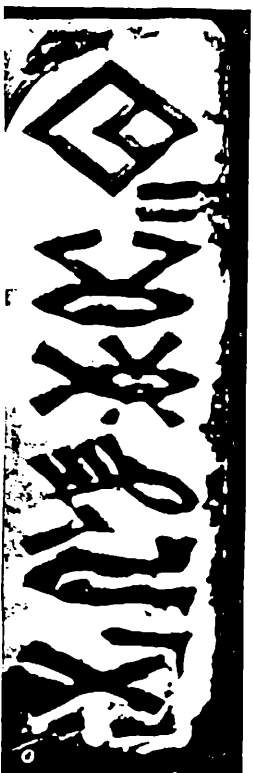
37. Bramének jószágának
fűve

35. Tépett a kókuszból,
vert banánt

36. Urelkódó kedves, ha
fűvesíti a ronakat
országában

38. Abarország szabad népe. Akik két ökölletel
kaszálnak, azok fűve biztos

39. Sötét színű Asszony országa 40. Az indusok országa

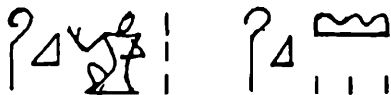
41. Ajtó

mezőségére

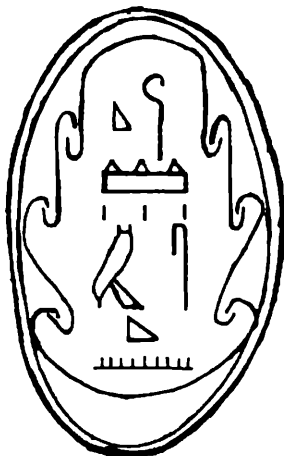
vigyázók

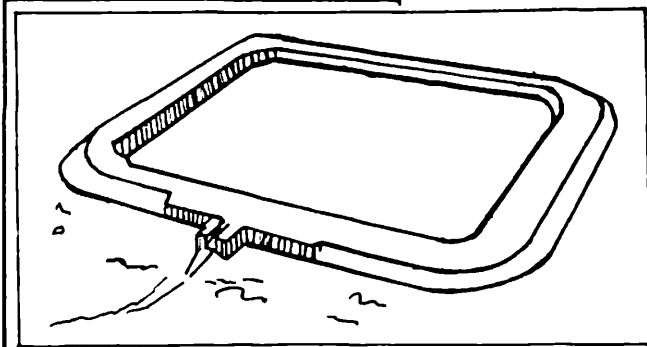
42. Egy szuezi kus király

43-44. Szuezi kusok

45. Szuezi kusok és Makáni kusok ura

46. A kus földvárak modellje

55. Bejött (a nomád)

56. Bejött

57. Utasok

58. Utasok

59. Utas

60. Tanya

61. A só_ország

62. Sótai

63. Sutik

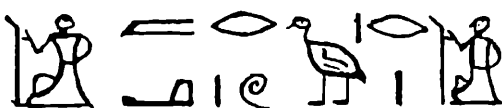
64. 1000 árja szék

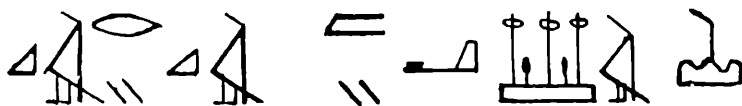
65. Északi maúri ország

66. Szapáry (ember)

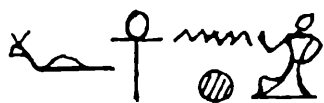
67. Maúri vezér (ember)

68. Karika Mása (Karkemis) (ország)

70. Magtár (tégla épület)

71. Főnök

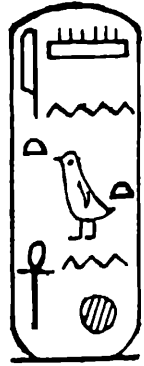
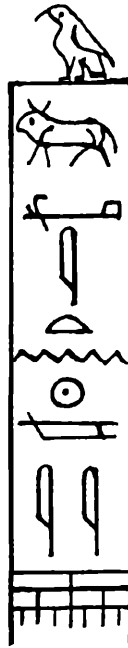
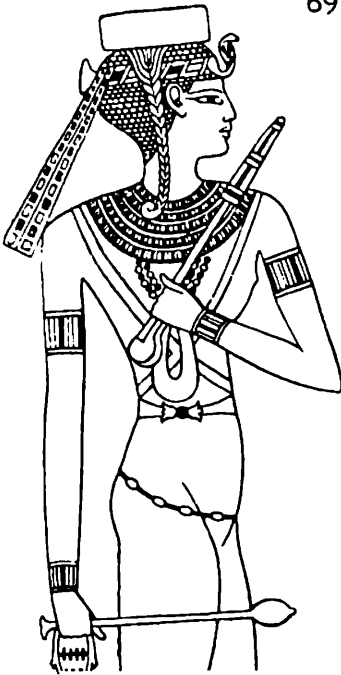

72. Sómati setét asszony

73. Égitán a Ten ura

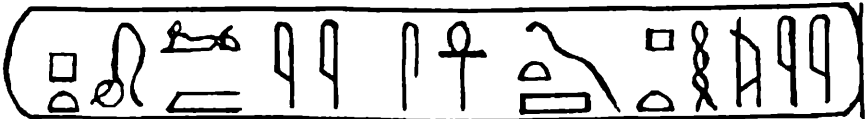
69. Ra nővére (felesége)

76. Vízmentik ura
("Psametik")

74.
Király, akinek
a tanára már Ay

75.
Amén Tudónk
Tudónk Amén
"Tutenkamen"

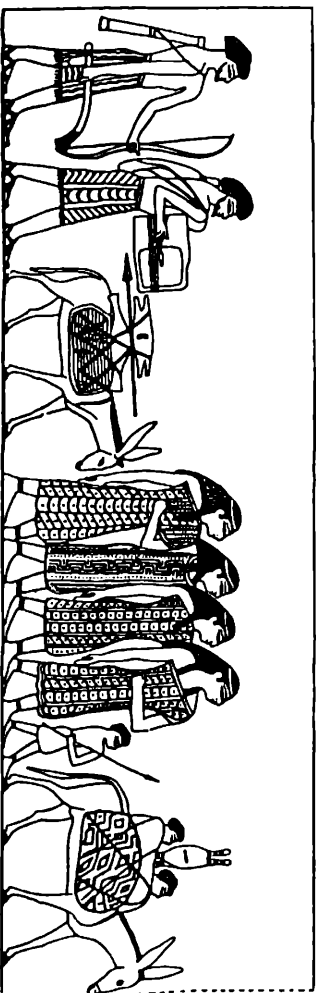
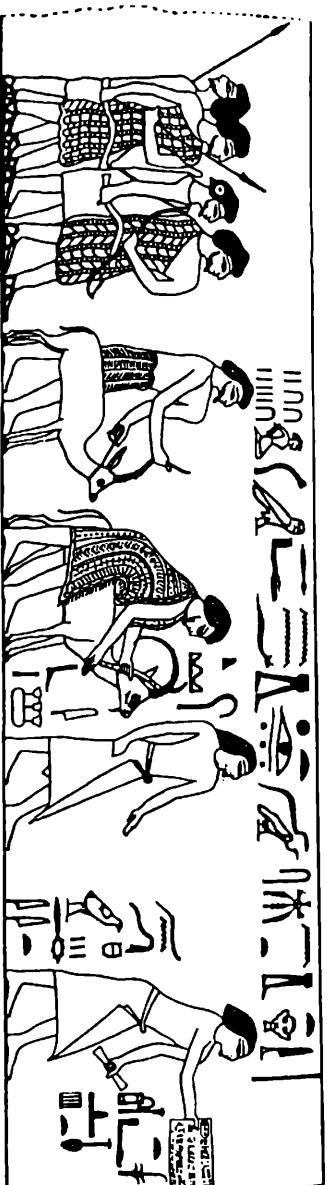

77. Báto(r) római cseléd, Setét_ és Bothoni úr

78. Ez itt az isten szekere, utasa a Szín (szekér 1 lóval)

80. Aftó úr honát Mezós (Mózes) nyerte. Tízmarata (dezertata) hon,
 Mintye állama, szigete (oázisa) 37. Es isten írása nevére
 Égltába. Tanusítjuk: Khédt. Szuazi kúsok ura azt ma Égltába
 hozza. Most es a mezók ura.

sem volt más, mint a sumer-babiloni zsargona (160m 110): idegen ajakkal kiejtett, hanganyagában fokozatosan torzuló keleti magyar dialektus. Azok a sivatagi életformájú szemita népek tehát, amelyek Assúrban eddig még nem egészen tisztázott körülmények között és közelebről meg nem határozott időben az uralmat átvették, tulajdonképpen beleültek a készbe, azokba a keretekbe, amelyeket a magyar nyelvű boráti és maúri népek alkottak meg.²⁰

Asszíria új vezetőségének kulturális színvonalára jellemző, hogy királyai közül csak egy tudott írni, Assurbanipál (Assurban lakó Bál). De ő sem az assúri udvarban tanulta meg a betűvetést, hanem Babilonban, ahova apja, Eserhaddon küldte tanulni, mert fiát eredetileg papnak szánta. Ez az egykori papjelölt ott annyira megkedvelte az ékírásos szövegeket, hogy királlyá lévén, az országában feltalálható minden ilyen szöveget lemásoltatott és a másolatokat ninivei palotájában gondosan elraktároz-tatta. Ezeken szerepel az a híres ellenőrző megjegyzés, amelyet megelőző kötetünkben behatóan megtárgyaltunk. Asszíria egyetlen írástudó királya mégsem írástudására volt a legbüszkébb, hanem harcos mivoltára. Magáról azt tartotta fontosnak megörökíteni, hogy "Én, Assurbani Bál, az Úristen barátja, pusztai (sarmati) király... megtanultam nyilazni, lo-vagolni és kocsit hajtani, meg a gyepelöt tartani" (119m 181).

2. Több eredetiséget találtak a tudósok az asszír külpolitikai gondolkodásban, noha annak hajtómotorját, az uralkodói eszményt is a korábbi magyar nyelvű népektől örökölték. E központi gondolat értelmében a király az Isten földi képviselője, akit a Földön ugyanolyan hatalom illet meg, mint Istent az Égben, vagyis idelenn ő az "Isten", "Az Úr", és neki mindenki köteles magát alávetni. Aki ezt nem tenné meg és nem vetné alá magát az asszír királynak, az magától értetődően az Isten ellensége, "gonosz ördög", "lázaadó" és "bünös" és mint ilyen elpusztítható, sőt: elpusztítandó! Ezt a filozófiát, amely az abszolút királyság elvi alapja, az asszír királyok túlságosan komolyan vették és valóságos vallási fanatizmussal fogtak hozzá az akkor ismert világ meghódításához, a világmonarchia megvalósításához. Az abszolút királyi hatalom ilyen merev megfogalmazását a tudósok I. Tiglathpileser király idejében már elvi síkon is észlelik (160m 112), de gyakorlatilag már korábban is az irányította cselekedeteiket.²¹

20. The Assyrians had taken over from the Sumerians and Akkadians the whole equipment of civilization, — not only their techniques and armaments, but also their script, their learning, and their ideology, 35m 162. Az asszír kultúra mindvégig átvett kultúra maradt, eredeti műveket nem alkotott, 2m 50. — Az asszírjal szemita nyelv annyira magánviselte a ragozó nyelvek jellegét, hogy E. Renan kizárta a szemita nyelvek csoportjából: C'est la raison

pour laquelle E. Renan, bon juge cependant en la matière, se refusait de voir dans l'assyrien une langue sémitique. Il n'y retrouvait pas ce qui caractérisait celles qu'on reconnaissait pour telles, 236m 47.

21. Az asszír uralkodók vallási indítékait így összegezi 220m 236: In Mesopotamian philosophy, the divin hierarchy in heaven had its counterpart on earth, and since the god of Ashur stood well above the other

Az a mód, amellyel az asszír királyok a világ uralmának megszerzésére, az egyetemes monarchia megalapítására törekedtek, az ő eredeti alkotásuk és nem hiányzik belőle bizonyos nagyvonalúság. Mindjárt kezdetben, a hatalomátvétel idején arra törekedtek, hogy segítőtársul és szövetségesül megnyerjék maguknak az ázsiai kusokat. Talán már első sikerük, a Tigrismenti árja gát átszakítása is a szemita-kus együttműködés jegyében zajlott le, amelynek során a kusok a maúrik babiloni örökségébe kerültek. Az asszírok aztán a kusokat fokozatosan maguk alá gyűrték és Kr. e. 1204-ben megszerezték Babilon felett az ellenőrzést. Az asszír királyok nemcsak a kusok, hanem az összes pusztai (sóföldi) népek és kóborló bandák pártfogójának hirdették magukat, igyekeztek őket forradalmi ideológiával feltölteni és valamennyiüket átirányítani a Habúr folyótól nyugatra eső területre. Ezeket aztán ott arra ösztönözték, hogy szerepet vállaljanak a helyi katonaságban, közigazgatásban, egyházi életben, szállják meg a királyi udvarokban a kulcsállásokat, egyszóval mindenhová beszivárognak és azután alkalmas pillanatban, szinte észrevétlenül átvegyék az országok vezetését. E tekintetben saját asszíriai hatalomátvételük lebegett példaként szemük előtt és azt hitték, hogy az árják leváltása és a szemiták hatalomba helyezése a Régi Kelet nyugati felében is könnyen, hamarosan és nagyobb bonyodalom nélkül megvalósítható lesz. Gondoskodtak arról is, hogy a nyugatra irányított szemita kolóniák megmaradjanak az asszír király hűségében és tőlük a mindenkori politikai helyzetről rendszeres tájékoztatást kapjanak. Evégből a központból — Assúr, utóbb Ninive — hatalmas futárhálózatot építettek ki s az ügynökök hozták a híreket és vitték az utasításokat a támaszpontnak tekintett kolóniákba. Az asszír követek szorgalmasan látogatták a nyugati királyi udvarokat is, ahol tanácsokat osztogattak és szakadatlanul intrikáltak. Igyekeztek előkelő személyeket kompromittálni, imitt-amott tüzeket gyújtani, a társadalomban hamis hírekkel nyugtalanságot kelteni, mai szóval élve szabotálni. A modern diplomáciának, propagandának és idegháborúnak prototípusát látjuk itt kibontakozni, ami tagadhatatlanul új dolog volt a Régi Kelet történetében és olyan hatalmas lélektani fegyver, ami ellen az inkább passzívnak mondható földműves életformájú magyar népek nem tudtak kellően védekezni. A nyugaton működő asszír diplomatáknak, "Az Úr" ügyvivőinek legkimagaslóbb alakja kétségtelenül az

gods, it was imperative that his vicar and representative, the king of Assyria, should hold sway over all other princes. This, in general, could only be achieved by force and, if necessary, by recourse to terrorism. What to us seems simply massacre and robbery was therefore religiously justifiable. The king's enemies were the god's enemies: they were "wicked devils" deserving punishment.

Az asszírokkal szemben az egyiptomi királyok, akik magukat szintén földi Istennek tekintették és királycímük is 'Isten' volt,

tartózkodtak a vallási fanatizmustól. Az ő politikájukat jóindulatú türelmesség és emberiség jellemzi: Behind all this lies the spirit of benevolent tolerance which we already noted as characteristic of the Egyptian mentality, a spirit completely opposed to the violent obduracy which distinguished other peoples of the ancient Orient, and especially the Assyrians. Because of this trait in Egyptian character, we shall find their world... far more human, and so more highly civilized, 143m 117.

eddig inkább csak vallási vonatkozásban méltatott Ábrahám ősatyja volt, akinek főfeladata a kánaáni törzsek által lakott területek felmérése és felbolygatása lett.

Felmérik esélyeiket nyugaton: Kánaánban és Egyiptomban

Az asszír királyok azért irányították Suti rokonaikat a Habúron túl elterülő nyugati tájakra, mert velük ott terveik voltak: tőlük remélték Szíria, Kánaán és Egyiptom hamaros birtokbavételét. Az Ószövetségben szó van arról, hogy a zsidók Régi Keletre való beérkezésekor történt meg a "világ megfelezése". Talán e felezés alatt az értendő, hogy a szemiták asszír ága a magyar őshaza keleti felét, Mezopotámiát veszi majd birtokba, a zsidó ág pedig a Habúron túl elterülő nyugati részt. Ezzel a messzenéző elgondolással kapcsolatban a Biblia ószövetségi része meglehetősen sok, hitelesnek tekinthető feljegyzést őrzött meg, melyet kánaáni vonatkozásban Ábrahám személye köré font előadásban ismertet, egyiptomi vonatkozásban pedig József és Mózes személyével kapcsolatban.

A zsidók nyugatra vonulását régebben a Kr. e. II. évezred legelejére tették, vagy néha még annál is korábbi időre. Az ókori kronológia általános felülvizsgálása során azonban ezt a dátumot is fokozatosan lejjebb szállították, úgyhogy ma, az úgynevezett rövidebb kronológia szerint az eseményeket a Kr. e. 16. vagy 15. századba illesztik. Egyes tudósok még ezt az időt is túl korainak tartják és Ábrahám szereplését legszívesebben a Kr. e. 1250-1200 közé helyeznék.²² Az egyiptomi és asszírjai összefüggések alapján a héber pátriárka korának valóban ez utóbbi dátum felel meg a legjobban. Ábrahám PADAN ARAM-ban, egyenes szórendben: 'Maúr Földön' született, a Harán nevű városban. Ez az Arámi Föld azonos az Eufrátesz nagy kanyara és a Habúr által bezárt URHOENE 'Úrhona' nevű országgal, amelynek Harán (Úrhon) a fővárosa volt. Apját Taraknak hívták, aki a mohamedánok szent könyve, a Korán szerint AZAR ember volt, nyilván asszír, vagy legalább is asszír szolgálatban állt. Ábrahám eredeti neve, "Abram" a Habúr (Ab-Ra) vidékéről való származást örökíti meg. A délmezopotámiai Ūr városban a magyarok őt OHRAM, 'Uram' megszólítással illették és nyugaton járva, a hetiták is úgy tudták róla, hogy rangos ember, fejedelmi sarj (mighty prince). Ebből arra gondolhatunk, hogy Ábrahám valóban előkelő származású ember lehetett, aki talán rokonsági szálakkal fűződött az asszír királyi házhoz, vagy legalább is bejáratos lehetett az asszír udvarba.

Ábrahám diplomáciai szolgálata a mezopotámiai Ūr városban kezdődött, ahol apjával együtt istenszobrok készítésével foglalkozott. Ez a

22. Akik Ábrahám Idejét az 1200-as évekre helyezik azzal érvelnek, hogy az Ószövetség Ábrahámot a pillisi (Phlilsti) néppel kapcsolatban említi, akikről tudott dolog, hogy Kr. e. 1200 táján költöztek Kánaánba

és ott 1080 táján lettek vezető néppé. E pillisiek adták Kánaán általuk elfoglalt részének a PAL-EST-INA, 'Bál Est Hona', azaz Bál Isten nyugati országa nevet.

foglalkozás a titkok titkaiba való beavatást jelentette és a legbefolyásosabb főpapokkal való érintkezéssel járt együtt. Egyúttal alkalmat adott az apának és fiának, hogy megismerje a Napországi mitológiáját, a vízözön meséjét és tudomást szerezzen egyéb ősmagyar irodalmi alkotásokról. De az apa és fiú ugyanitt Úrban nagy botrányt csinált: összetörték a műhelyben öntött isten-szobrokat! E bűn miatt a városból sürgősen távoznok kellett. Sajátságos egybeesés: a rombolással egyidejűleg nomád hordák támadták meg a várost, épületeit felgyújtották s a nép tömegesen pusztult; a tüzvészből és pusztulásból azonban az Ábrahám-család házanépével együtt sértetlenül kimenekült. Az Ószövetség feljegyzése szerint "Az Úr" — az asszír király — valamennyiüket időben kimenekítette. Kétségtelen, hogy e botrányban, gyűjtogatásban és beduin megrohanásban az asszír király keze benne volt, aki éppen 1200 táján mérlegelte a hatalomátvitel itteni lehetőségét. A sikertelen vállalkozás után Ábrahámék visszatértek Úrthonába, Haránba.

Az asszír diplomatának azonban nem sok nyugta maradt. "Az Úr" ugyanis (= az asszír király) hamarosan megparancsolta neki, hogy tegye át működése színhelyét Kánaánba, az akkor legfontosabb asszír megfigyelő helyre. Ábrahám és felesége Sárjai röviddel utóbb máris a Jordán völgyben látható, amint éppen a Jeruzsálemtől északra, a 'Szekem' (Sékhem) nevű királyi udvarba kopogtatnak be. Jóformán még el sem igazíthatták szálláshelyüket, amikor megjelent előttük egy asszír ügynök és Ábrahámmal hosszas megbeszélést folytatott. A beszélgetés után Ábrahám tüstént lesietett az egyiptomi királyi udvarba. Amit ott végzett, Egyiptommal kapcsolatban fogjuk előadni. Visszatérve Kánaánba, már ismét vártak rá az asszír ügynökök és királyuk nevében megparancsolták neki: "Eredj és járd be keresztül-kasul ezt az országot" (Genézis III 17). Ez is megtörtént és Ábrahám sorozatos érintkezés folyamán adta le megfigyeléseit az "isten" vagyis az asszír király (Az Úr) futárainak.

Az asszír ügynökök biztosították Ábrahámot, hogy értékes szolgálatai nem maradnak jutalom nélkül. Említették neki, hogy őt és családját Az Úr már Káldeában is karonfogta és kimentette a veszélyből. A jutalom kiérdemlésében Sárainak is nagy szerep jutott, ki férjének önfeláldozó diplomata-társa volt és a siker kivívásában nem egyszer oroszlánrészt vállalt. Egyszer az is történt, hogy az asszír király három utazó ügynöke nyitott be Ábrahámék sátrába, akiket a diplomata-házaspár meleg vendéglátásban részesített. Távozáskor az, aki a legrangosabbnak látszott, kijelentette, hogy Sárjai egy éven belül gyermeket fog szülni és meghagyta, hogy a fiút majd Izsáknak nevezzék ('Jóság'?) az élvezett vendégszeretet emlékére. Egyidejűleg Sárjai is változtassa meg eddig viselt nevét Sarah-ra, mert egy új népnek leszen ösanyja. A három asszír hivatalnokot pedig Ábrahám Hebron tájékáról, ahol ez az esemény lezajlott, kivánságuknak megfelelően a Holt-tenger (Hold-tenger) partja felé kalauzolta, hogy azok ott a Sódoma nevű helységet megtalálják.

A kiküldötteknek ezt a várost Az Úr parancsára fel kellett égetniök,

mert azok nem engedelmeskedtek neki és így rendkívüli mértékben “bűnösök és vétkesek” voltak (were vicked and sinners before the Lord exceedingly, Genezis XIII 13). Ábrahám figyelmeztette a gyújtogatókat, hogy ott él az ő unokatestvére Loth is, családjával együtt. Ez a figyelmeztetés értékes volt, mert az “angyalok” (bizonyára ‘hongálok’, szumirul ország-nagyok), ahogy a különítmény tagjait nevezték, a városba érkezve éjszákára Lóthék házában szálltak meg. Megérkezésük a faluban nyugtalan-ságot keltett, mert a lakosok tudni akarták, kik azok az idegenek, akik a házban bezárt ajtók mögött tárgyalnak. Ugyanezen éjszaka Sódoma épületei kigyulladtak, a házak porig égtek és a felszálló füstöt a távolból nézdelő Ábrahám jól megfigyelte. Ugyanilyen gyújtogatás és beduin megrohanás áldozata lett körülbelül ugyanebben az időben, Kr. e. 1190-ben, a Hetita Birodalom fővárosa, a Halys folyó kanyarában épült Hattusa. Ez a fontos királyi székhely és kormányzati központ a gyújtogatás után többé nem kelt életre és az egykor hatalmas Hetita Birodalomból csak a szíriai kisebb városállamok maradtak meg, az úgynevezett hetita utód-államok. Az asszír diplomaták és terrorkülönítmények a Régi Kelet nyugati felében tagadhatatlanul bámulatos eredménnyel dolgoztak a világot meghódítani akaró asszír király érdekében.

Sódoma pusztulása után Ábrahám nejével együtt lesietett egy másik feszültségekkel teli vidékre, Kánaán tengerparti tartományába, ahol a pilisiek rövidebb 1200 után vetették meg lábukat. Gerár városában látjuk őket, Abimelech pilisi király udvarában, — ismét egy királyi központban. Az akkori viszonyok között ezek az utaztatások meglehetősen költséges vállalkozások voltak, de pénzben — úgy látszik — nem volt hiány. Gerárban a szükséges információkat Ábrahám a felesége révén szerezte meg, akit leánytestvéreként mutatott be a királynak s aki ezen a módon bekerült az udvari hárembe (Genezis XX 1-18). Mindez előre kitervezett dolog volt, az induláskor kapott utasítások értelmében (Genezis XX 13). Miután Ábrahám jól körülnézett Gerárban és mindazt megtudta, amit akart, nyilvánosságra jutott a döbbenetes valóság, hogy ti. a király férjes asszonnyal hált és így halálos bűnbe esett. A botrányba keveredett király alig tudta magát kimosni a gyalázatból. Aztán megint jöttek Az Úr futárai és az asszír királyi udvarral Ábrahám kapcsolatai sosem szakadtak meg.

Mit kapott Ábrahám az asszír királytól, amiért ügyét hűségesen és eredményesen szolgálta Kánaánban? Egy nagy ígéretet. Az asszír király ugyanis, aki világhódító elgondolásának megfelelően magát már jóelőre “az egész földkerekség birtokosának” képzelte (for all the earth is mine, Exodus XIX 5), elképzelt birtokából Ábrahámnak és utódainak ígérte “az Egyiptom folyótól a nagy Eufrátesz folyóig” terjedő földét, szóval egész Kánaánt és Szíriát, a maúri magyarok országait (Genezis XII 7 és XV 18). Ez az ígéret az ősi időkben lezajlott “világ megfelezésében” gyökerezett és azt az asszír király utóbb nyomatékosan is megismételte, de akkor már egy határozott megszorítással. Így szólt: “És neked adom

és az utánad jövő leszármazóidnak azt a földet, amelyen most idegen vagy, az egész kánaáni földet örök birtokul, DE ÉN MARADOK AZOK URA.”²³ Tehát nem független országot, nem királyságot ígért az asszír király — Az Úr — Ábrahámnak és utódainak, hanem csak birtoklást, örök haszonélvezetet, asszír fennhatóság alatt.²⁴ Egyidejűleg megtörtént Ábram nevének Ábrahámra való kibővítése (Genezis XVII 5), amiben az előlegezett rangemelés jutott kifejezésre. Az asszír király azonban sokáig nem tudta beváltani ígérését, ezért azt Izsáknak, majd Jákobnak megújította és később Mózesnek is, akinek a dolgot írásba foglalta.

Már említettük, hogy Ábrahámnak bőven volt pénze és azt is tudjuk, hogy rokonainak és leszármazóinak itt is, ott is szerzett sovány földeket és legelőket. De mivel az ígért beváltása késett, öregségére maga próbált magának valami birtokot szerezni, jobbat és kényelmesebbet, mint kopár vidéken felállított sátrakat, valahol termékenyebb földön, ami már az őslakosság birtokában volt. Erre a célra felhasználta megtakarított pénzét és birtokvásárlásra felesége halálakor került sor. A Biblia szerint (Genezis XXIII) Ábrahám megjelent Árbakban a hetiták nagyjai, a ‘Hét fiai’ előtt és így adta elő kérését: “Én idegen vagyok köztetek. Csak egy utas. Adjatok nekem egy sírhelynyi birtokot nálatok, hogy halottamat eltakaríthassam szemem elől.” A hetita uraknak fogalmuk sem volt Ábrahám közelebbi kilétéről, csak asszír királyi kapcsolatairól tudtak és ennek megfelelően “nagyságos fejedelemnek” szólították. Ábrahám négyszáz ezüst sekelért, ami akkoriban igen nagy pénz volt, nem egyszerű sírhelyet, hanem gyümölcsfákkal beültetett, épülettel is ellátott komoly birtokot vásárolt, amit saját nevével HEBRONnak (‘Habúr Hon’=Héber Hon) nevezett el. Ezt a birtokvásárlást, úgy látszik, alku előzte meg. A Bibliában megőrzött szavak ugyanis: KIRJATH ARBA és MAKH PELAHA utalnak a párbeszéd lényegére: ‘Kérjed árban’, mondták a hetiták, vagyis ne ingyen. S aztán megegyeztek, a kért összeget ‘megfelelve’.²⁵

A tárgyalt birtokvásárlás révén egy újabb szemita kolónia keletkezett Kánaánban. De minden ilyen kolóniát egybevéve sem lehet állítani, mint egyes szerzők teszik, hogy a Suti bevándorlók Ábrahám idejében már az

23. And I will give unto thee and to thy seed after thee, the land wherein thou art a stranger, all the land of Canaan, for an everlasting possession; and I WILL BE THEIR GOD, Genezis XVII 8.

24. Nyomatékosan hangsúlyozzuk, hogy az asszír király nem királyságról és nem független országról beszélt és hogy a szuverénitást Kánaán felett magának tartotta fenn. Amikor utóbb a Kánaánba betelepített Izraeliták ezt a világosan meghúzott határ vonalat átlépték és Izrael néven királyságot, független országot alkottak, azaz onnan Asszíriát kiszorították, főbenjáró bünt, szerződésszegést és lázadást követtek el az Úr

ellen. A megtorlás nem is sokáig váratott magára: AsszírIA elpusztította az államot és Izrael népét szétszórta.

25. A ‘megfelez’ magyarázattal kapcsolatban jelezzük, hogy a héber nyelvben a “kettéosztani, felezni” fogalom jelzésére a PELACH és PELEG szó szolgált, ami a magyar ‘felez’ szó változata a P=F változás előtt. In the Hebrew tongue . . . Pelach is to separate and Peleg to sever and divide. The son of Heber was named Peleg, because in his days the earth was divided: and his name accordingly signified division and separation, 191m 25.

egész Kánaánt előzönlötték volna. Ha ez igaz lenne, akkor Ábrahám nem hangsúlyozta volna idegen voltát és rokonalanságát, még kevésbé kellett volna utódainak ádáz harcokat vívni Kánaán városainak birtokbavételéért. A szemiták kánaáni kolóniája még oly csekély létszámú volt, hogy Ábrahám fiának, Izsáknak vissza kellett utaznia a távoli Arámföldre, Úrhonba, hogy saját fajtájából való lányt vehessen feleségül. Izsák egyik fia, Esau nem ment vissza Arámföldre nőszülni, így neki hetita nőkkel kellett összeállnia. Izsák másik fia, Jákob, főfelesége mellett szintén hetita ágyasokat tartott, akiktől összesen tizenkét gyermeke született. Előtte is megjelentek Az Úr futárai, neki is megújították a korábbi ígéretet és az asszír vonalhoz való felzárkózása jeléül nevét Israelre ('Asszír Élúr,' Asszír Főúr) cserélték át. E név jelentése a héber szakértők szerint annyi mint "Az Úr bajnoka" (61m 14) s ez meg is felel a valóságnak, mert Az Úr alatt az asszír királyságot értették. Az Izrael név Kr. e. 1234-ből ismert első alakja ISIRA-IL (87m 376) megerősíti az "Asszúr Főember" értelmezést.

Ábrahám kánaáni tevékenységének eredményeit összefoglalva, az első említendő pozitívum az, hogy az ő révén az országban legalább négy, asszír hűségben álló kis kolónia létesült. Az egyik a Jordán jobb partján Ábrahám és Sarai leszármazóiból; a másik ugyane folyó bal partján, valamivel fejjebb, Ábrahám unokatestvére, Loth leszármazóiból; a harmadik az egyiptomi Híres Ajtó előterében, az Akabai-öböl felé vivő úton, amint Egyiptomból "Asszír felé mégy" (Genezis XXV 18) s ezt a gyarmatot Ábrahám cselédlányaitól származó utódok népesítették be; a negyedik kolónia Ábrahám saját hebroni birtoka volt, szintén a Jordán bal partján. Ezeket a gyarmatokat Ábrahám tartotta össze az asszír ügynökök segítségével és ezek lettek a későbbi hatalomátvitel első értékes pillérei. Ábrahám eredményeinek második pozitívuma az Asszíriától való félelem elterjesztése lett három város (Úr, Sódoma, Hattus) felégetésével, amelyből kettő bebizonyíthatóan az ő közreműködésével ment végbe.

Áttérve az Egyiptomba irányított sivatagi eredetű Suti kolóniák szemrevételezésére, elsősorban arról a telepről kell megemlékeznünk, amely a Nílus torkolatvidékén jött létre, az ágakra szakadó folyó legkeletibb ága mellett, Koshonban, a régi kus telepen, a bibliai Goshenben. Nagyjából egy elnyúló háromszög alakú terület ez, mintegy tíz mérföld hosszú és kifutása van a sivatag felé keletre. Itt helyezte el József az Ábrahám-féle rokonságot, eredetileg mintegy hetven lelket. József maga is Jákob gyermeke volt, de akkoriban már az egyiptomi udvar nagy befolyású tisztviselője. A koshoni zsidó telep kialakulását a Kr. e. 12. század elejére kell tennünk, noha egyes tudósok József életét későbbi időre, a Kr. e. 10. századra vélik helyezhetni, mások viszont félezer évvel korábbra, a Hyksos időkre. A kronológiai bizonytalanság, mint már említettük, az ókori történelemben gyakran fennáll és ezúttal is megnehezíti a kutató munkáját.

A kolónia kialakítójáról, Józsefről bőséges feljegyzést őrzött meg az

Öszövettség. Ezek a feljegyzések érdekelnek bennünket, mert egy sereg magyar szót és kifejezést tartalmaznak. Mindjárt József nevéért meg kell állnunk, amely régiesen YO-SEP, mai írásunkkal Jó-Szép, azaz két egytagú magyar szó összetételének látszik. Ez a magyarázat minden további bozonyítgatás nélkül elfogadható volna, hiszen már ismerjük a régi magyar névadás módszerét, amely szerint az embereket valamilyen feltűnő tulajdonságuk alapján szokták elnevezni. De bizonyítékunk is bőven van, mert forrásaink számos esetben világosan megmondják, hogy József "jó és szép ember volt". A Genézis XXXIX. fejezetében például a 6. szakasz francia fordításban így hangzik: Joseph étaít BEAU de visage et d'AGREABLE tournure; az angol szövegezésben pedig így: Joseph was GOODLY person and WELL favoured. Azt is tudjuk, hogy a fiú éppen szépsége miatt került emberkereskedők kezére és ugyancsak szépsége és jó termete miatt kezdődött szerencséje — és balszerencséje — az egyiptomi királyi udvarban. Nevének elemzése egy fontos mozzanatot azonnal tisztáz: József tudott magyarul. Anélkül hogyan boldogulhatott volna Egyiptomban? De értette azt a dialektust is, amelyet testvérei beszéltek.²⁶

József a szálás legény, Egyiptomban a fáraó testőrségébe került, ahova idegenekből szoktak legénységet válogatni és ott Putifár fáravédő testőrparancsnok alá tartozott. Miután ezt az állását elvesztette, az udvar polgári tisztviselője lett, címe szerint SHALIT (Genézis XLI 43), 'Cseléd', aminek akkori értelme magasrangú tisztviselő, főnök vagy miniszter lehetett (129m IV 72 jzt 2). Pályája ezen a vonalon magasba ívelt és egész Egyiptomra kiterjedő hatáskörrel olyan közellátási miniszter féle szerepet töltött be, főfeladata lévén a kenyérmagvagnak magtárokba gyűjtése. Az akkori Egyiptomban sok magtár létezett, hogy az inséges esztendőket azok megnyitásával át lehessen vészelni. Ezeket a raktárápületeket akkor is "magtárnak" nevezték, mindössze a kiejtés szerint írták a szót, MAKTÁR alakban, amit a vonatkozó hiroglifákból pontosan látunk (Okmánytár 70).²⁷ József magas hivatali címét eredetiben is ismerjük: ZAPH NATH PAANEAH (Genézis XLI 45; 193m V 126). A Biblia-kutatók sokat töprengtek azon, vajon mit jelenthet ez a három szó. A rejtélyt nem tudták megoldani, úgyhogy a szavak pontos értelmét ma sem ismerik (their precise meaning is still in doubt, 48m 83). Csak annyit derítettek ki, hogy a címet Dél-Egyiptomban ZEP NUTE FONKH, Észak-Egyiptomban meg ZAPH NATA FANEKHnek írták (87m 405 sk és 195). Davies szerint az igazi kiejtés ZAPHE NATH PANEAH lehetett. Aki tud magyarul és van némi gyakorlata a régi írásmódban és

26. Amikor József testvérel Kánaánból megérkeztek és gabonáért könyörögtek, József velük tolmács útján érintkezett, mert nem akarta kiletét felfedni. József azonban a fiúk egymásközti beszédét is értette. Genézis XLII 23.

27. Az egyiptomi írnokok a szót betűsen írták: M-Á-K-T-A-R, az utána tett köt értelmző egyike jelzi, hogy a dolog téglából készült, másika meg, hogy épületről van szó. Az írásjeleket velünk teljesen egyezőleg oldja fel és értelmét a "storehouse, granary" állapítja meg 193m V 130.

hangtörténetben, a Biblia-kutatóknak ezúttal is segítségére lehet és különös nehézség nélkül megmondhatja nekik, hogy József hivatali címe magyar cím volt: 'Szép nagy főnök'. Rövidítve: 'Főnök'. Ez utóbbi szó hieroglif írását ismerjük (Okmánytár 71; 193m V 126), ábécésen F-O-No-K, 'Főnök'. Józsefnek tehát valóban magyar címe volt és a "szép" jelző címében is szerepelt.²⁸

József otthonosan mozgott az egyiptomi királyi udvarban, de temperamentumában és öntudatában nem változott meg. Amikor hetven főből álló rokonsága megjelent Egyiptomban, hogy ott letelepedjék, egész befolyását latba vetette és kieszközölte, a fáraónál a szükséges engedélyt. Megelőzőleg kitanította rokonait, hogy pásztorkodással foglalkozó egyszerű embereknek adják ki magukat, mert így könnyebb lesz az engedélyt megkapni, az egyiptomiak ugyanis maguk nem szeretnek kecskével és birkákkal bajlódni s a pásztorkodást szívesen engedik át az idegeneknek. Így is történt és kiutalták a bevándorlók számára a Nilus deltájában, a Bubasti-ág keleti oldalán elterülő Koshont, amely kitűnő termőterületet is foglalt magában, pálmaerdőt és gabonaföldeket, tehát legelővé történt minősítésében nyilván József segítkeze működött közre (191m 304; 209m 28-31). A zsidó kolónia itt gyorsan felszaporodhatott, hiszen a terület az akkori viszonyok között öt-hatezer ember ellátására volt alkalmas. Ez a József-féle kolónia utóbb szintén fontos támaszpontja lett az Asszíriából szerteágazó diplomáciai tevékenységnek, amely a Régi Keleten a Habúr-tól nyugatra eső területek meghódítását célozta. A koshoni bevándorlók nem is maradtak mindnyájan kecskepásztorok.

A kronológiai bizonytalanság miatt nehéz megállapítani, miként kapcsolódik a koshoni kolónia történetével Ábrahám atya egyiptomi látogatása. De akár a kolónia előkészítése végett utazott oda, akár a már meglévő gyarmatnak hozott üzenetet, látogatása mindenképpen fontos lehetett és szervesen illeszkedik bele az Asszíria által készített messzenéző tervekbe. A leutazás sietősen történt, rögtön azután, hogy Ábrahám 'Székem' táján találkozott az asszír futárokkal. Egyiptomba érkezve, egyenest a fáraó udvarába kopogtatott be és ott a legmagasabb körökkel került kapcsolatba, beleértve a fáraót is. Az Ószövetség előadása szerint Ábrahám magával vitte csinos feleségét, akit a királynak itt is leánytestvéreként mutatott be s aki így abban a megtiszteltetésben részesült, hogy bekerült a fáraó háremébe (Genezis XII 15 sk), mint megelőzőleg a pilisi király udvarában. Ezen a módon az asszír diplomatának

28. József nevének Jó és Szép magyarázatával kapcsolatban még azt is megemlíthetjük, hogy a testőrgárda parancsnokának neje szintén felkacsintott a vonzó férfire, utóbbi azonban — a hagyomány szerint — az ajánlatot visszautasította: And it came to pass . . . hat his master's wife east her eyes upon Joseph; and she said, lie with me. But he refused (Genezis XXXIX 7-8). Úgy látszik azonban, ellenkezőleg történt

a dolog: József tett ajánlatot a testőrgárda parancsnok nejének. Az ebből származó bonyodalom miatt el is vesztette állását és börtönbe került, amint ezt a Genezis Idézett fejezetének további szakaszai, különösen a 20. előadja. Ez ma az elfogadott nézet (Horizon, 1959 november 16). — József hites felesége ASSONATH, a héliopoliszi főpap lánya volt, Genezis XLI 45.

egész Egyiptomban szabad járás-kelés lett osztályrésze. Meg is gazdagodott, mert "valának néki birkái, ökrei, szamarai, szolgálói és szolgálónői és nőtény szamarai és tevéi" (Genezis XII 16). Alkalmas időben itt is kitudódott a valóság, hogy a fáraó férjes asszonnyal hál és erre az asszír diplomata-házaspárt az országból kiutasították. Ábrahám küldetése azonban teljes sikerrel járt, mert kiderült, hogy szép asszonyok segítségével az egyiptomi királyhoz könnyen hozzá lehet férni és döntő befolyást lehet gyakorolni az ország kormányzására és politikájára. Ezt a roppant fontos felismerést, Egyiptom Achilles-sarkának felfedezését, az asszír királyok jól megjegyezték maguknak.

A József-féle kolónia nem az egyetlen idegen kolónia volt Egyiptomban. Amióta ugyanis a hyksos-uralom likvidálása során Egyiptom elfoglalta a Szín-félszigetet, Kánaánt meg Szíriát és az elfoglalt területekből kialakította északi gyarmatbirodalmát, ezekről a területekről özönlött a lakosság Egyiptomba, közöttük jónéhány szemita is. A hadjáratok során tizedes csoportokban hozták a hadifoglyokat a Nílus völgyébe, akiket javarészen a Deltában állítottak munkába. Tudunk olyan egyiptomi hadjáratról, amelynek végén a behozott hadifoglyok száma meghaladta a 100,000-et. Amikor viszont a gyarmatot III. Tudómsa békelábra állította, akkor kereskedők, tudósok, papok, művészek, zenészek és kalandorok is szabadon jöttek a csodált országba s közülük már sokan Thébáig eljutottak. E több mint háromszáz esztendőn keresztül tartó bevándorlás eredményeképpen a Nílus deltája néprajzilag ugyanolyan tarka jelleget öltött, mint már régibb idő óta Dél-Mezopotámia, ahol árják, kusok és szemiták éltek egymás mellett. A Delta-vidéki szemiták és kusok az északi szellemi központot, Hon városát (görögül: Heliopoliszt) mintegy kisajátították maguknak és vallási és politikai tekintetben Théba ellenlábásává építették ki.

Ugyancsak erős nemzetközi jelleget öltött a déli metropolis, Egyiptom királyi székhelye, Théba. Eleinte itt a kusok befolyása volt nagy, ami a núbiai gyarmat közelségével magyarázható. 'A Hold Mása' (Ahmes) király (Kr. e. kb. 1550) felesége például egy napatai kus hercegnő volt, aki ránkmaradt arcképén határozottan sötét arcúnak tűnik fel (129m IV 133, 135, 141 sk; képe 136). A képen szereplő írásjelek szerint is az volt: 'Szudáni Setét', kartusa szerint 'A Holdmás magyar asszonya'. A kusokon kívül utóbb jelentős kolóniát alkottak Thébában a szíriai és núbiai fejedelmi családok sarjai, akiket a gyarmatokról kiművelés céljából hoztak ide, meg azért, hogy az egyiptomi birodalmi gondolatot elsajátítsák és hazamenve azt képviseljék országukban. A fiatalok jelentékeny része azonban tanulmányaik befejezése után nem ment vissza hazájába, hanem továbbra is az egyiptomi udvarban maradt. A gyarmati fejedelmek és nagyurak sarjain kívül a Thébában élő idegen származású előkelőségek között jelentős csoportot alkottak a királyi háremekbe került dámák, akikkel rendszerint bő létszámú kíséző személyzet érkezett: papok, írások, udvarhölgyek és diplomaták. A III. Aménapa (Amenhotep) há-

remébe érkező naharíni királylányt, Gilu-Khipát például háromszáztizenheten kísérték (51m 89). Ezek az előkelőségek és gyarmati szépségek a király közvetlen környezetéhez tartoztak és nem egyszer döntő befolyást gyakoroltak országos horderejű elhatározásokra.

Ami az Egyiptomba került szemitákat illeti, az ő tekintélyük akkor emelkedett nagyot, amikor egy szemita származású udvarhölgy nyerte el a fáraó kegyeit. Az első ilyen szenzáció II. Tudomásával történt, aki felesége egy egyszerű származású Su-Ma-Ti SET-et ASZ-oN, 'Sómati Setét asszony' lett (Okmánytár 72; 193m III 219). Ebből a házasságból született a félvér III. Tudomása, a szíriai gyarmat geniális megszervezője, aki uralkodása folyamán tizenhét hadjáratot vezetett Szíriába. E félmagyar-félzsidó fáraó egyszerre három szíriai hercegnőt tartott háremében másodfeleségként, de azok népi hovatarozását nem ismerjük.²⁹

III. Aménapa király idejében az egyiptomi királyi családba ismét szemita vér vegyült, mert a király a Delta keleti oldaláról, Sais környékéről származó asszonyt vett feleségül. Nászajándékul neki adományozta a Zár nevű határvárost, amely az Egyiptomból való ki- és bejárást ellenőrizte s közel esett a fiatal feleség származási helyéhez. Az asszony neve az egyiptológusok átírásában Tiye. Ránkmaradt arcképe szerint (51m 101; 193m IV 97) alacsony termetű, sovány arcú, sötétes megjelenésű hölgy lehetett. Apját Yuyanak hívták, aki Jáhve elkötelezettje volt és kisebb egyházi tisztséget viselt, anyja pedig Thuya, a királyi háremek főnöknői tisztét látta el. A lány bizonyára anyja — a hárem főnöknője — gondoskodása folytán sűrűn került a fáraó hálószobájába és így magát különösebben megkedveltethette. Tiyének két testvéréről tudunk, azok egyike Ay szintén nagy szerephez jutott. Ezeket a furcsán hangzó neveket — Tiye, Yuya, Thuya, Ay — valószínűleg nem úgy kell ábécére átírnunk, mint ahogyan a kézikönyvekben találjuk. A nevek hieroglifáit nézegetve (192m 69), az a benyomásunk, hogy Tiye helyett talán 'Tik', Thuya helyett 'Tyukász' volna olvasandó az északegyiptomi dialektus figyelembe vételével. De bármint legyen is a dolog, tény az hogy Tiyet III. Aménapa főfeleségévé tette s a vele való házasságból született fiát, a későbbi IV. Aménapát az egyik királyjegyzéken úgy említik '*Király, aki Suti*' vagyis zsidó (ld. kartusát 193m IV 113; Budge olvasata: Qa Shuti). Ezek ismeretében talán mégis igazat kell adnunk Flavius Josephus római korban élt zsidó történétírónak, aki szerint a zsidók Egyiptomban egy ideig a királyi hatalmat gyakorolták és az ő vérükből származott a trónon ülő valóban szemita kinézésű fáraó. Manethot egyiptomi történétíró elismeri ezt, de szerinte a zsidók egyiptomi uralma csak tizenhárom évig

29. A tárgyalás alatt álló időben a fontosabb egyiptomi fáraók uralkodási éve az egyiptomi kronológia szerint (amit sokan túl magasnak találnak) ez lehetett: I. Tudomása (Tuthmes) Kr. e. kb. 1525-1512; III. Tudomása, kb. 1504-1450; III. Aménapa (Amenhotep) 1405-1367; IV. Aménapa 1364-

1347; Smenkaré 1347-1346; Tudónk-Amén (Tutenkamen) 1346-1337; Ay 1337-1333; Horemhab (Harmals, Úrmása) 1333-1304. A XIX. dinasztia királyai közül említsük ezeket: I. Ramás 1304-1303; I. Seti 1303-1290; II. Ramás, 1290-1224; Mernepteh 1223-1211.

tartott, ami alatt nyilván IV. Aménapa (Amenhotep, Ikhnaton) eretnek király uralmát értette.³⁰

Az egyiptomi királyi család vérenek ilyen rohamos felhígítása a Kr. e. II. évezred utolsó felének látványos tünete, mely szükségszerűen maga után vonta az évezredek óta fennálló szokások és hagyományok elejtését, a dinasztia magyar öntudatának gyengülését és a hatalom magyar kézből való fokozatos kisiklását.³¹ Hagyományos felfogás szerint például a fáraónak árja vérből kellett származnia, amit a király 'Matar' neje volt hivatva közvetíteni s aminek betartására az Amén-papok ügyeltek. Az alkotmány ez iratlan sarkalatos törvénye a magyar vezetés legfelsőbb fokon való érvényesülésének volt a biztosítója. Miután azonban a királyné többé nem magyar asszony volt, hanem Sómati (asszír), vagy Suti (zsidó), úgy értelmezték a dolgot, hogy ezután a királynak mindig szemita vérből kell származnia. A szemita vért közvetítő nők fontossága, a nomád felfogás hagyatékaként annyira megnövekedett, hogy az udvarban ez időben már csak a lányok születését tartották nyilván, a fiukét meg se említették. A dinasztia faji elváltozását és a vele kapcsolatos új szokásokat a tudósok forradalmi jellegű dolognak (revolutionary interference) tekintik és benne látják a legnagyobb veszélyt, amely Egyiptom őslakosságát valaha is fenyegette. A dinasztiaiban történt faji és öntudatbeli elváltozás után Egyiptomban az országos méltóságok jelentős része szemita kézbe került: azonkívül, hogy szemita volt a király és királyné, zsidó lett a legfőbb fegyvernem, a harckocsik parancsnoka, a királyné testvére, Ay személyében; az udvari főépítész fontos tisztségét is egy Suti nevű mérnök töltötte be. Rajtuk kívül idegen papok, tudósok, írások és művészek hemzsegték az udvarban, nem számítva a háremek népségét, a katonaságot és közigazgatást, ahol gyakran szintén szemitaké volt a vezető szó.

AsszírIA élesszemű politikai megfigyelői úgy ítélték meg a helyzetet, hogy nyugaton már mindenhová jól beépültek a szemiták és Egyiptom megérett a szemita hatalomátvételre.

30. Amíg a zsidók egyiptomi uralmát Manethot 13 évben állapítja meg (216m 363). Flavius Josephus 500 évről beszél. Túlzását azzal magyarázzák, hogy emelni akarta a zsidók tekintélyét a rómaiak előtt a nagy múltú Egyiptom zsidó vezetésű országként való feltüntetésével (193m III 143 sk. és 193m V római 9, 118 sk).

III. Aménapa Tiyétől származó gyermeke nemcsak IV. Aménapa volt, a későbbi király, hanem egy Smenkaré nevű fiú is, aki az előbbi társuralkodója lett és azonkívül egy Sita-Mun nevű leány, akit utóbb apja vett feleségül, végül még több más leány is. — Tudókn-Amónt is III. Aménapa fiának tartják, de nem Tiyétől, hanem egy más (talán kus) anyától származtatják.

IV. Aménapa felesége is idegen asszony

volt, egy világos bőrű egyszerű származású hölgy, névszerint Nefertiti (Neve titok?). akinek faji hovatartozása vitatott. Képét ld. 51m 77, nevének írásjelei: 193m IV 114.

31. A szíriai gyarmatról való tömeges bevándorlást, a 18. dinasztia vérenek erős felhígítását s az ezzel kapcsolatos öntudatbeli elváltozást hangsúlyozza John A. Wilson. The culture of ancient Egypt c. munkájában (Chicago 1968) a 201. sk. Ott olvassuk ezeket a sorokat: However, this rapid process of diluting the royal blood shows clearly how far the former canons and traditions had broken down, how it was possible to ignore the old sacred prescriptions and the old isolations of Egypt and of the pharaoh.

A SZEMITÁK MEGSZERZIK A POLITIKAI FŐHATALMAT ÉS LEIGÁZZÁK A MAGYAR NÉPEKET

Forradalom Egyiptomban

A társadalmi rendet az ókorban a vallás keretezte be, akárcsak napjainkban az ideológia. Következésképpen valahányszor társadalmi és politikai forradalom kezdődött, azt vallási reform szokta megelőzni. Egyiptomban egy ilyen vallási reform IV. Aménapa trónralépése (Kr. e. kb. 1364) után pár év múlva indult el egy új 'Tan' meghirdetésével. Annak lényege három pontban foglalható össze: 1. az istenség elvont fogalom, amit emberi szóval megnevezni nem lehet; 2. az istenséget a Nap korongja a 'Tányér' jelképezi; 3. mivel a tányér mögött rejtőző isten nevét nem tudjuk, őt 'pótnevekkel' jelöljük, aminők például: 'A Tan ura', 'A Tanár', 'A Tányér úr', 'Kerek Están' (azaz kerek alakú isten) és 'Kör Están' (ebből lett a magyar körösztn, később keresztény és természetesen a Christian is), továbbá az 'Intő' vagy egyszerűen a 'Pót úr.'³² E régi magyar szavakat nagyobb részben az egykorú iratokban olvassuk (193m IV 120; 192m 70 és 87m 300), de a Tan pozitív oldaláról ennél többet nem tudunk. A meghirdetett alaptételek nem voltak merőben új dolgok, mindez korábban is benne volt a napvallásban, csak éppen a szóhasználat volt más. Az ujítás nem annyira egy új dogma megfogalmazásában jutott kifejezésre, hanem inkább abban, amit a régi tanból és egyházi szervezetből kihagytak és elvetettek: a másvilági életre vonatkozó bonyolult hiedelmeket, a vele kapcsolatos temetkezési eljárást, továbbá az Amén-papok által képviselt termékenységi kultuszt és a vonatkozó egész egyházi szervezetet, egyszóval pontosan azt, ami a thébai egyház főtevékenysége volt és ellenkezett a nomád felfogással, Jáhve most kialakuló hitével.

Egyes tudósok kísérletet tettek arra, hogy az egyiptomi vallásreformban központi helyet elfoglaló 'A Tan ura' (A Tanár) nevet azonosítsák a héber Adonai istennévvel, vagyis hogy az egyiptomi reformban Jáhve-féle befolyást lássanak (192m 73 sk; 193m IV 120). Most amikor világosan látjuk a szemiták roppant fontos szerepét a 18. dinasztia idejében és tudjuk, hogy a királyné szemita volt, a királyné apja pedig Jáhve híve és papja, az említett meglátás helyességében aligha kételkedhetünk. Egyébként a királynénak és az ő apjának eddig is irányító szerepet tulajdonítottak az egyiptomi reformáció létrehozásában, az úgynevezett eretnység kialakításában (193m IV 172). A szemiták kezdeményező és vezető szerepe az egyiptomi szellemi forrongásban vitathatatlan és

32. The doctrine as he loved to call it legyzik meg a reformátor IV. Aménapa királyról, 70m II 124, vagyis az angol szerző helyesen fordítja az eredeti egyiptomi (magyar) 'A Tan' szót a doktrínával. A napko-

rong egyiptomi magyar nevét, 'A Tányért' is helyesen értik az angol kutatók: The word Aten (ezután következik a hieroglif lejegyzés, amit ml A-T-ÁN-ERnek olvasunk) means "Sun-Disk", 193m IV 172.

bizonyos, hogy a királyi trón tekintélye az őslakosság egy részét magával ragadta, az is csatlakozott az új társadalmi és szellemi irányzathoz.

A reformátor királyi vallási tanításának egyik további fontos jellemvonása az, hogy istene "feltékeny isten" volt, vagyis egyeduralmat követelt magának és nem tűrt meg maga mellett más istent, — ahogy Jáhve sem. Ezért az új vallás apostolai korábban soha nem tapasztalt fanatikus gyűlölettel fordultak az Amén-kultusz ellen és igyekeztek azt hatalmi szóval megsemmisíteni. Királyi rendeletet bocsátottak ki, amely eltörölte és megtiltotta az Amén-hitet és elkobozta az Amén-papok minden vagyonát. A hatóságok elkezdték az Amén-papok kiűzését az országból, hozzátartozóikkal, szolgálóikkal és híveikkel együtt. A király elrendelte, hogy a letett isten Amén-nevét a feliratokból és műemlékekből országszerte kivakarják és törjék össze annak összes felfalálható szobrait. Aménapa maga buzdítólag járt elől, tüntetőleg letette a nevében foglalt Amén trónnevet és helyette ezt a nevet vette fel: 'A Két-Tán a Tan ura' = *Égitán a Tanár* (Okmánytár 73; 192m 72; 193m IV 118), de akit egy későbbi feljegyzésen gúnyosan úgy említenek: 'Király, aki nek a Tanára már Ay' (Okmánytár 74; 193m IV 118), vagyis aki teljesen zsidó befolyás alatt áll.³³

Az előadott vallásügyi intézkedések mélyen és durván beleszántottak az egyiptomi magyar életbe és Thébában, Amén-isten fellegrárában oly nagy felháborodást keltettek, hogy a királyi család élete veszélyben forgott. Hogy elkerüljék a legrosszabbat, az udvart onnan elköltöztették és félúton Memfisz felé menet új helyet jelöltek ki számára azon a helyen ahol a Nílus két oldalán a sivatagi sziklák a folyómedertől távolabb esnek és a jobb parton mintegy tíz kilométer hosszú, elég széles terület hagynak szabadon. Itt kezdték meg az új királyi székhely felépítését, a mai Amarna nevű falu helyén. A fáraó-család ezen a katonailag könnyen védhető területen az országlakóktól teljesen elszigetelve valósággal gettóba zárkozva élt és innen bocsátotta ki további rendeleteit az ország politikai és társadalmi rendjének felforgatására.

A szakemberek még nem fordítottak kellő figyelmet a forradalmár király alkotmányt érintő újításaira, noha azok éppoly húsba-vérbe vágó természetűek voltak, mint egyházi reformjai. Egyébként a két reform, a vallási és politikai, mint jeleztük, szétválaszthatatlanul egybefonódott. Az újítók Egyiptom megváltozott néprajzi viszonyaihoz akarták igazítani az államot, az államalapító és államvezető magyar nép jogainak félretolásával. A reformot első megfogalmazásában teljesen az asszír hatalomátvétel módjára képzelték el, hogy ti. a magyar elem helyett ezután a szemita elem fog uralkodni. Amikor azonban ennek lehetetlensége és a vele járó roppant nagy veszély nyilvánvalóvá lett, alkalmazásba vették a második elgondolást, amely szerint Egyiptom két új népét, a kusokat és a szemitákat a maguk különvalóságában kívánták beépíteni

33. Aménapa új trónnevét az egyiptológusok nem olvassák egyértelműen és jelenté-

sét sem tudják határozottan megállapítani. Talán a ml olvasásunk jobb.

Tudónk-Amén (Tutenkámen) egyik aranyba vert képe.
A király legfontosabb trónneve ez volt: 'A magyar nemzet ura.'

az alkotmányba, vagyis Egyiptomot új néprajzi helyzete alapján "három nép" országává átszervezni. Számolva a legrosszabbal, a király a trónutódlást ezen az alapon azonnal rendezni óhajtotta. Így került előtérbe az engedékenység jeléül III. Aménapa nem-zsidó anyától származó kilenc éves fia: Tudónk-Amén ("Tutenkámen"), akit 'Ra képe, 3 nép ura' néven királlyá szenteltek és még a reformátor IV. Aménapa életében társuralkodóvá koronáztak, de nagykorúságáig gyámként melléje rendelték Ay szemita hadseregfőparancsnokot és Horemhab (Harmais, Úrmása) magyar generálist. Egyidejűleg az ifjabb királyt — további engedékenység jeléül — fölküldték Thébába, hogy ott a nem sokkal azelőtt detronizált Amén isten előtt tisztelegjen. Ez végzetes lépés volt, vele a forradalom elbukott. Az események ugyanis ekkor már drámai ütemben követték egymást.

Aménapa, az eretnek király 26 éves korában váratlanul meghalt. Vele egyidőben meghalt társuralkodó testvére, a 25 éves Smenkáré. A király három lánya, akik mindegyikének a férje jogos lehetett a királyi trónra, szintén váratlanul eltűnt az élők sorából. Az első lányt, miután férjhez ment, urával együtt holtan találták palotájában. A második lány szintén hirtelenül halt meg. A harmadik Tudónk-Amén felesége lett, de az sem élt sokáig. Tudónk-Amén maga is ifjan, 18 éves korában távozott az élők sorából. Özvegye akkor a hetita királyhoz fordult segítségért, kérve őt, hogy küldjön melléje fiai közül egyet, aki férje lenne. Levelében sürgős intézkedést kért, mert "nagyon félek" — tette hozzá. A hetita királyfi, a fáraójelölt, el is indult Egyiptomba, de a határon Horemhab csendőrei elfogták és kíséretével együtt lemészárolták. Erre Ay vette feleségül az özvegyet és néhány évig ő lett a trón ura. Annak halála után az özvegy rövidesen meghalt és vele az egyiptomi 18. dinasztia vége szakadt. A történettudósok e sorozatos tragédiában tervszerű gyilkosságot sejtettek.

Amikor Tudónk-Amén ifjabb király felment Thébába Amén istennek bemutatkozni, ott őt óriási pompával fogadták és amarnai 'Tudónk — A-Tan ura' reformneve helyett csakis 'Tudónk-Amén' néven ismerték; az eretnek névről hallani se akartak. A thébai fogadtatás mély benyomást tett az ifjú király lelkére, aki környezetének hatására csakhamar hátat fordított a forradalomnak és felzárkózott a nemzeti irányhoz, a magyar ellenforradalomhoz. Tüntetőleg magyar szimbólumokat használt: oroszlánt és madarat (a kus származására utaló Anubis-kutya mellett) és magyarul így címezte magát: 'Nagyúr társa, Nap képe, Három nép ura, Óse Ra; Tudónk-Amén, Szuezhon, Esthon (Théba) ura' (Horizon, 1959 november és 193m IV 142). Nevének egyszerűbb írása (Okmánytár 75; 263m 249): 'Tudónk-Amén', fordított sorrendben is: 'Amén-Tudónk'.

Tudónk-Amén megtérése örömmel töltötte el magyar népét, amely a király korai halálakor szeretetének jeléül annyi aranyat és egyéb drágaságot hordott sírkamrájába, hogy annak csodálatával a világ ma sem tud betelni. Ezek között a kincsek között találtak négy kis aranykoporsót,

amelyekbe a király belső részeit helyezték el. E miniatűr koporsókra a király képét vésték fel, hieroglifált szövegek kíséretében. Az egyik kis koporsón a királyt teljes díszben látjuk (ld. fennebb; 172m). Homlokán viseli személyazonosságának ősi jeleit, a keselyűt és a kobrát, a MUT illetve az AR szótagok írásjeleit. Ezek az írásjelek a fejet borító kendő felső részére vannak illesztve, tehát első helyen olvasandók. Utána következik a kendő ilyen formájának olvasása: NEMSET,³⁴ amely körülveszi a király fejét: ARA. Ez az ábrázolás tehát a király legfontosabb címét írja: MUT-AR NEMSET URA, *'Magyar Nemzet Ura'*. Ebből a fontos címből már kivehető, hogy az ő uralkodása alatt a nem sokkal előbb háttérbe szorított magyar népet visszahelyezték történeti jogaiba. A képen lejjebb Egyiptom két részének jelvénye következik: az ostor és a sétatot, Dél-, illetőleg Észak-Egyiptom jogara.

A kis aranykoporsón az említett jelvények alatt, a király ruháján, oszlopban elhelyezett és szokványos hieroglifákkal írt szöveg következik, amely felülről lefelé haladva az alábbi mondatokat írja: *'Setét-hon népe a nagyúr-ház urának neki adatta a híres nádakat, ékes úri sétatálcát. Sok úr sose kap ajándékot; ez megkapja azért, mert isten úr képe, 3 nép ura...'* A pontozott helyen még két vagy három szó következik, melyek írásjelei a rendelkezésünkre álló másolaton nem láthatók világosan.³⁵ Amit elolvastunk, az a magyar őstörténet szempontjából kimondhatatlanul fontos és az egyiptológia számára nagy újdonság, mert kiderül belőle a leglényegesebb dolog, az ti. hogy a több mint három-ezer évvel ezelőtt uralkodó egyiptomi király, a híres Tutenkamen a magyar nemzet ura volt!

A király korai halála után néhány zavaros esztendő következett Ay uralmával, ami után Horemhab tábornok vette át a vezetést s vele a nemzeti irány győzelme végleges lett. Az ő trónrajutásában az Amén-papok döntő szerepet játszottak, ezért érthető, ha azok a szemita forradalom bukása után minden vagyonukat és hatalmukat visszakapták és elkezdték a felfordulás okozóinak felelősségre vonását. Ennek során megint rengeteg nép távozott Egyiptomból, legtöbben a Deltából, akár csak a Ménes-féle honegyesítéskor, vagy a kus-uralom felszámolásakor. Az ellenforradalmárok a heretikus király amarnai székhelyét földig lerombolták, építőköveit széthordták és belőlük Amén tiszteletére templomokat emeltek. Amint megelőzőleg a forradalmárok az "Amén" nevet vakarták ki a feliratokból, most a gyűlöletessé vált Seti, Suti nevet kezdték min-

34. Az egyiptológusok számos esetben megmondják, hogy a kendő adott formájában a NEMSET szót írja. Pl. Tutenkamen's head wearing the NEMSET, with sacred vulture and cobra on the brow. A szerző a szót több alkalommal ismétli: 51m 60, 172, Plate XIX és Plate XX.

35. A szöveg írásjeleinek olvasása így: SET-eT-A-N NEPE NATUR-HÁT UR-A-AN-Na-K NEKI AD-A-TA HERU-S Na-Ta-2, E-KES URI

SETEP-Pa-SZAT So-K UR Sa-Se K-aP AJ-án-Té-2. E' Me-KaP-JA ASZÉ MER eS-T-án UR KEPE 3 NÉP URA ...

A Setóthon vagy Esthon Dél-Egyiptom neve, a thébal királyságé; a nagyúrház a király koporsója, tehát a nagyúrház ura, anynyl mint a koporsóban fekvő király; a híres nádak alatt a nádból készített ostort kell érteni, a sétatálcá meg a bot, Egyiptom két királyi jogara.

denünnen kikalapálni, amely alatt az egymással szövetséges két nem-magyar nép, a kusok és zsidók istenét és az őt szolgáló népet értették.³⁶ A rombolással még emlékét is ki akarták törölni Egyiptom történetéből, hogy ott valaha is létezett idegen uralom.

Amíg Egyiptomban a belső forrongás zajlott, az északi gyarmatbirodalom tekintélyes része elveszett és féltő volt, hogy az anyaországot is fegyveres támadás éri a forradalmi eseményeket kívülről irányító Assíria részéről. Ezért az ellenforradalmi kormány legsürgősebb feladatának az északi határok megerősítését tekintette. Kitataroztatta a régi várakat, a gyengébb pontokon újabb erődöket emelt, kimélyítette a Delta-vidék stratégiai jelentőségű csatornáit és így összefüggő védelmi berendezésekkel lezárta a Földközi-tengertől a Vörös-tengerig terjedő mocsaras vidék átjáró helyeit. A határmegerősítő munkálatokról több rajzos okmány maradt korunkra, amelyek szemléletesen eléinktárják e sietős munka részeit: a vízfordást, agyaggyúrást, téglakészítést és falazást (Horizon, 1959 november). E munkák elvégzésére kirendelték a környező vidék munkaerejét, köztük természetesen a gosheni zsidókat is. Amíg ekként Egyiptom a külvilágtól elfalazni készült önmagát, az országban rekedt forradalmárok menekülési terveket készítettek, hogy a felelősségre vonás elől időben megléphessenek. Egy ilyen ter. előkészítésével és lebonyolításával a legmesszebbmenően Mózes foglalkozott, az Ótestamentum sokat dicsért hőse.

Mózes a zsidókat asszír segítséggel kiszókteti Egyiptomból

Ki volt Mózes, aki nevéhez az Egyiptomban maradt zsidó kolónia felszámolása fűződik, bibliai kifejezéssel szólva "a szolgaságból való kiszabadítása"? A tudósok tekintélyes része, köztük a lélekbúvár Sigmund Freud úgy véli, hogy nem a zsidó népből származott, hanem egy előkelő egyiptomi úr gyermeke volt. Freud feltevése nem alaptalan, hiszen az Ószövetség idevágó szakaszai sosem mondják, hogy Mózes Suti lett volna. A Biblia etimológizáló írói Mózes (Moshesh) nevét a 'mosás' magyar szóval azonosították, ami szerintük azt a tényt örökítené meg, hogy a fáraó családja Mózeset, mint elhagyott kisdedet a Nílus partján találta és szedte fel, amikor oda 'mosás' végett lement. Ez a magyarázat csak annyiban érdemel figyelmet, hogy a nevet a Biblia írói is a magyar nyelvből pró-

36. Setről szólva; His statues were broken and on the bas-reliefs his features were smashed with hammers. Anyone who wrote his name was forced to erase it. Finally he was driven from the Egyptian pantheon and made a god of the unclean, 57m 65. Az egyiptomi magyarok szótárában a 'Setét' most lett egyértelmű a Gonosz, Rossz.

Zűrzavar és Rombolás fogalmával. 192m 244, 247-254; 57m 64 sk; 24m 144, 181; 22m 161; 193m III 139, 169; 200m II csillagos 54. — Érdekes, hogy mai nyelvünkben a Setét és Fekete szavak ugyanilyen értelemben is használatosak. Szólunk pl. "setét alakról", "sötét úgyról", beszélünk "fekete piacról", stb.

bálták levezetni.³⁷ Egy másik magyarázat szerint a névben szereplő S-hang utólagos betoldás lenne, a Bibliát görögre fordító 'Hetvenek' toldaléka, hogy a név jobban kiejthető legyen; az eredeti név tehát Moshe lenne. Ez esetben azonban a név csonka, mert hiányzik belőle annak megjelölése, akinek a mása, vagy helyettese, — a Tudómaša, Ramása nevek mintájára. A név egyszerűbben, jobban és biztosabban is magyarázható azzal, hogy viselőjét líbiai származásúnak tekintjük, akiket az egyiptomiak, mint előadtuk, általában Mezősnek (Meshewsh) neveztek. De akár egyiptomi magyar úr gyermeke, akár Líbiából bevándorolt mezős volt Mózes, hovartartozását nem származása döntötte el, se nem műveltsége, hanem politikai állásfoglalása. A fiút ugyanis a fáraó kitanítottatta mint sok más előkelő származású fiatalembert és az akkor divatos szokásnak megfelelően papnak szánta, elküldve őt a legközelebb eső papi kiképző intézetbe, az észak-egyiptomi Napvárosba (Honba vagy Heliopoliszba). Mózes ott a divatos szemita irányzathoz csatlakozott, résztvett az Asszíriából sugalmazott forradalmi tervezetekben és belevetette magát az öslakosság ellen indított társadalmi és politikai hajszába. Ennek során a Deltában egy egyiptomi hivatalnokot egyonútott és a felelősségre vonás előtt a bűnözők akkori szokása szerint a keleti pusztaságba menekült. Történeti szerepe tulajdonképpen ekkor kezdődött.

Mózes a pusztában egy Jetró nevű papnál szállásolta be magát, aki az Akabai-öböl végénél, a Juda felé eső oázisokat kormányozta. Ez a terület az asszír király védnöksége alatt állt s ott a pusztai népek istenét, Jáhvét tisztelték (213m 221; 109m 86). Az asszír király Jetró földjén gyűjtötte össze a társadalom számkivetettjeit és igyekezett őket a maga szolgálatába állítani, ellátva őket valamilyen jellel, hogy az ő védencei.³⁸ Mózes is itt, Jetró környezetében nyert mélyebb betekintést a készülő asszír világhuralmi törekvésekbe és feleségül vette vendéglátója leányát, akitől két gyermeke született. E szoros családi kapcsolatok révén Mózes végleg elkötelezte magát az asszír szemita irányzathoz és Jetró örökségét is megkapta. Ennek a papnak ugyanis, akiről egyébként igen keveset tudunk, nem volt fia, csak lánya és az ilyen esetben fennálló házassági szokás szerint a férj, jelen esetben Mózes, beáll a lány szüleinek háztartásába és öröklí annak minden vagyonát és tisztségét, mintha édesgyermek lenne.³⁹

37. Az általunk használt Biblia-fordításban a fáraó lánya lement a folyóra "to wash herself" (mosakodni). Az Ige visszaható része (herself) azonban dőlít betűkkel van szedve, mint fordítói betoldás (Exodus I 5). Ha ezt a betoldást kihagyjuk, kiderül, hogy az eredeti szövegben nem mosakodásról van szó, hanem mosásról (to wash).

38. Here (a pusztaságban) the fugitives became the "servants" of Jahweh, and received the Jahweh sign of protection, olvasuk 109m 243 sk. Majd ismét: Jahweh mani-

festis himself... as the protective deity of those who are compelled to leave their home and folk, 109m 241.

39. Erre nézve olv. 221m 64 sk. — Schuré szerint Jetró fekete bőrű ember (kus) volt: C'étaít un homme de peau noire, következőképpen Mózes Jetró lányával való házassága révén a Jáhve hitére tört kusokhoz csatlakozott, 213m 221 sk. A kusokkal való keveredés (238m 91 sk) miatt Mózesnek szemrehányást tettek rokonai (Numbers XII 1). — Josephus is tud Mózes kus há-

Mózes Jetrónál való sikeres szerepléséről fennmaradt korunkra egy szép kiállítású hieroglifált okmány, amelyet Beni Hassanban egy sírkamra falára festettek. Az okmány másolata eredeti színezéssel megtalálható a "The Jewish People" c. kiadványban (109m) és egy színben mi is bemutatjuk Okmánytárunkban 80 sz. a. (193m III 29). Bár ezt az okmányt eddig még nem olvasták el, a zsidó szakértők egyéb körülményekből ítélve mégis azt vélik, hogy az ő történetük fontos emléke. Mi ezt az okmányt magyarul tudjuk olvasni és látjuk, hogy valóban a zsidókra vonatkozik. A kép középpontjában, mint a szövegből kiderül, a szuezi kusok ura áll, Mózes apósa, akit a Biblia Jetró néven ismer, de aki neve az okmány szerint 'Az Ajtó ura' az Egyiptom előtt elterülő sivatagos bejáró terület. Jetró mögött viszont Mózes alakja látható, az alsó képen pedig számárháton az ő két kisgyereke. A szöveg felső sora jobbról balra olvasva így hangzik: 'Az Ajtó úr honát Mezős (Mózes) nyerte. Dezerta hon, Ni-nive állama, szigete (oázisa) 37.' E szöveg szerint Mózes valóban örökölte apósa országát, amely füves pusztákból állt és az asszír király védnöksége alá tartozott. Az okmány szövegének további részeit oszlopokba írták, az első összetartozó rész a jobb oldalon szereplő két egyiptomi tisztviselő előtt van és így szól: 'Ez (a kőtáblára mutatva) isten írása nevére Égitába. Tanusítjuk: Khádi.' Értelmezve: ez a kőtábla az asszír király írása Mózes nevére a Két-Tába, azaz a két Egyiptomba. A főalak előtt elhelyezett szöveg: 'Szuezi kusok ura azt ma Égitába hozza.' A főalak mögött lévő személy kiléte: 'Most ez a mezők ura'. Ebből aztán mindent megtudunk: 1. hogy Mózes örökségét az asszír király elismerte és erről tanusítványt állított ki, 2. a tanusítványt a szuezi kusok ura Jetro személyesen vitte Egyiptomba és 3. hogy a fekete kusok szerepe Mózes körül valóban kimagasló volt.⁴⁰ Ha ez az olvasás helytálló, akkor azon felül, hogy a magyar nyelv döntő szerepét József után immár Mózes személyével kapcsolatban is igazoltuk, egyúttal magyarázatot kapunk arra is, hogy az Exodus útja miatt az Akabai-öbölhöz vezetett és miért sátoroztak a

zasságáról, de úgy adja elő a dolgot, mint-ha a kus asszony Mózes első felesége lett volna, akit aztán elhagyott (47m 59 és 22). Josephus véleményét más forrás nem támogatja.

40. Mózes egykorú ábrázolását látva kiderül, hogy Michel-Angelo Mózes-szobra meg se közelíti a történelmi személy igazi portréját. A szobor fényképét a francia kis Larousse-ban találjuk meg. — A fent közölt szöveg írásjeleinek ábécés átírása, a hosszú sor jobbról balra, így: AS aJ-To UR (h)AN-N-Na-T MES-eS NER-Te. T-eS-ER-TA (h)AN, NI-NI-Fe AA-A-Ma. SI-KOTE 37. Alul, a jobbra eső első oszlop: eS fa kőtáblára mutatva) eS-T-A-AN "írása" NEFERE eK.eT.Ta.Ba. A két egyiptomi tisztviselő között: Ta-Nu-SET-JU-K. KHA-T-I. A

központi figura előtt: SZUESZI (SAITI) KOSOK URA AST.MA E-KET-ABA HO.SZ.A. Mózes személyazonossága: a beszorított marok (Ma), az S alakú hajlított bot, amit szorít (ST), az állat óz (Oz), az óz nyakához vezető egyenes vonal (A), az újabb marék (Ma), a keresztbe tett karok (SE). az ék alakot mutató váll (eK), az emberalak (URA). Egybeírva: Ma.ST.OZ.A.Ma.Se.K URA, 'Most ez a mezők ura'.

E régészeti lelet idejét régebben a Kr. e. 19. századra tették, ami éppen annyira túlzottan korai idő, mint Abrahám korábban feltételezett ideje. Újabban e lelet korát is lejjebb szállították s jelenleg a 17. századra helyezik (206m 73), de még ez is túlságosan korainak látszik és a Kr. e. 1200 közelelté meg a valóságot. A keltezés kérdése itt is zavaró mozzanat.

kivándorlók oly hosszú ideig a 'Kádas Bornál' (Kadesh Barnea) lévő oázison (47m 61). Nyilván azért, mert ez volt Ajtó úr területe, amit tőle Mózes örökölt. Mózes talán nem is akarta átvinni népét a Jordán völgyébe, ahova az asszír király utasítása szolt és ez a vonakodás lehetett Mózes "vétke", ami miatt nem mehetett be az Igéret földjére, hanem előtte meg kellett halnia.

Ezek szerint Mózes már megegyezett apósával az örökséget illetően és megvoltak tervei a koshoni kolónia kivándoroltatására, amikor az asszír király ügynökeivel érintkezésbe került, talán éppen a megegyezés asszír részről való jóváhagyása véget, amire szükség volt, hiszen Jetró hona a ninivei király főhatósága alá tartozott. Az Exodus III. és IV. fejezetében, meg a Deutoronomi könyv I. fejezetében valóban bőséges feljegyzés található arról, hogy Mózes az asszír király ügynökeivel hosszasan tárgyalt. Az asszír ügynök, eltérőleg a Mózes-Jetró egyezménytől, a koshoniakat nem Akaba vidékére, hanem Kánaánba akarta irányítani, mert az istennek (asszír királynak) ott voltak velük tervei, csakúgy mint az ugyane célra elhívott többi néptöredékkal. Az asszír főembernek nagyon erőlködni kellett, hogy Mózeset a messzebbnéző tervhez — Kánaán elfoglalásához — megnyerje. Ha a kolónia odavándorol és ott teljesíti a számára kiszabandó feladatot, — mondta az ügynök — akkor a nyomorúságos sivatag helyett (célzás Jetró honára) a kánaániak tejjel-mézzel folyó szép országában élhetnek. Azt is ígérte, hogy az isten (az asszír király) az új honfoglalásban mindig tanáccsal lesz vele és megadja a cselekvésre vonatkozó utasításokat. Végül kijelentette Mózesnek EHYEH ASHER EHYEH (Exodus III 14; az erdeeti szavak 61m 16 és 221m 107). A Biblia-kutatók ezt a titokzatos mondatot is a későbbi héberből próbálják értelmezni. De ha a héber helyett eddig mindenütt a magyar nyelvet láttuk a zsidó ősatyák — Ábrahám, József és Mózes — szereplésével kapcsolatban, talán itt is pontosabb értelmet kapunk a magyar kulcs révén, mint a semmit mondó "Vagyok, ami vagyok". Magyar szemmel közeledve a szóbanforgó mondathoz, a középső szóban azonnal észrevesszük az asszír király 'Az Úr' nevét, a harmadikban pedig a hozzátartozó állítmányt: 'Elhelyez' (Ehejesz). Mi más lehet akkor az első szó, a H-J-SZ mássalhangzók hangzósítása (nb. a szóvégi szemita H-hang a magyar S vagy Sz, pl. IAH, 'Jós'), mint a főmondat kiegészítő része: 'Ha jössz.' Ezek szerint a kivándorlásra vonatkozó mondat ezt a határozott ígéretet tartalmazta: 'Ha jössz Az Úr elhelyez.'

Ez a magyar zsargonban feljegyzett ígéret összhangban áll az akkori körülményekkel. Az asszír politikának ugyanis pillanatnyilag nagyon fontosnak tűnt fel Mózes, az egyiptomi zsidók és egyéb forradalmárok Kánaánba irányítása. Hiszen ők sose fajszeretetből foglalkoztak a zsidók és sorstársaik kicsalogatásával, hanem azért, hogy az ő erejüket is egyesítsék a szíriai, kánaáni és sivatagi kusok és szemiták erejével, hogy így egy nagyobb partizán csoporttal törhessenek be Kánaánba, a Jordán völ-

gyének elfoglalására.⁴¹ Úgy vélekedtek ugyanis Assúrban, ha már az egyiptomi hatalomátvétel nem sikerült, sürgősen le kell zárni az Egyiptomból Asszírriába vezető stratégiai útvonalat és ezen a módon eleve lehetetlenné tenni Egyiptom számára, hogy seregeit a Nílus völgyén kívül használhassa és Asszírria ellen megtorló intézkedéseket tegyen a forradalomban vitt irányító szerepéért. Az asszír politika egyébként jelen akart lenni e stratégiai helyen, mert ebben az időben már háborús számításokat végzett és katonai műveletekre gondolt, ami kiderül a Mózesrel tárgyalt asszír főember egyik kijelentéséből. Ez a főember világosan és nyomatékkal megmondta Mózesnek, hogy királyi ura: "Az Úr megesküdött arra, hogy az Amalekiták (szomszédos országok) ellen nemzedékről-nemzedékre háborút fog viselni" (Exodus XVII 16) és ennek során Az Úr harcolni fog a zsidók helyett is (Ex. XIV 14), mert "Az Úr csak a háborúnak él: neve Az Úr" (The Lord is a man of war: the Lord is his name, Ex. XV 3).

Mózes még mindig aggodalmaskodott, mert rosszat sejtett. Az ügynök tehát tovább udvarolt és biztosította őt, hogy Az Úr majd "ad neked nagy és pompás városokat, amelyeket nem te építettél; házakat telerakva minden jóval, amiket nem te halmoztál fel; megásott kútakat, amelyeket nem te ástál; szőlőskerteket, olajfákat, amelyeket nem te ültettél; akkor lesz, mit egyél és bőségben fogsz élni" (Deut. VI 10, 11). A zsidók lesznek Az Úr KADOSH 'Kedves' népe (61m 23), "kijozza őket Egyiptomból egy jó nagy országba, egy tejjel-mézzel folyó országba; a kánaániak, hétiták, amóriták, pereziták, hiviták és jebusiták helyére. (Ex. III 8, Ex. III 6-7). Megnyugtatta Mózes, hogy nem fog történni semmi baj, mert az asszír király "vele lesz", "kiterjeszti karját" (vagyis megvédi) és előtte "kikergeti" a népet Kánaánból (Ex. III 12, 20 és XXXIV 11). De a félreértések elkerülése végett azt is közölte Mózesrel, amit a korabeli hűbérúr kertelés nélkül meg szokott mondani vazallusának, hogy ti. az új helyen majd az asszír királyt (Az Urat, Istent) kell szolgálni, az ő nevére kell esküdni (Deut. VI 13) és "azt kell tenned, ami helyes és jó AZ ÚR SZEMPONTJÁBÓL" (and thou shalt do that which is right and good in the sight of The Lord, Deut. VI 18). De aztán nehogy hálátlan légy — óvta Mózes az ügynök — és főleg tartsd meg az egyezséget, különben Az Úr "eltöröl téged a föld színéről" (Deut. VI 15). Az asszír főember végül is meggyőzte Mózes, mert amint a tárgyalásnak vége lett, kiadta neki az első parancsot: "Most aztán indulj és én majd utasítani foglak, hogy mit mondj" (Ex. IV 12). Mózes bizonyára azért mondott igent, mert az ajánlatban értékes segítséget látott a kivonulás technikai

41. A Deut. IX 5 fejezetében ezeket a nagyon világos szavakat olvassuk: "Nem becületességedért vagy lelked tisztaságáért fogod te az ő (kánaániak) országukat birtokolni, hanem... hogy az Úr elvégezhesse azt a tervet (a világ meghódítását), amit esküvel fogadott atyáidnak, Ábrahámnak,

Izsáknak és Jákobnak." — Közös célra együttműködő "konfederált" csoportok kialakítása hűbéres paktumok révén ebben az időben szokványos dolog volt. The formation of co-operating groups by covenant was customary long before the time of Moses. 218m 40.

lebonyolításához. De mit is tehetett volna mást, ha Jetró örökségének átvétele az asszír király jóváhagyásától függött? Az alku tehát megtörtént és a sivatagból Egyiptomba visszatérő Mózes már új ember volt, fegyveres kísérettel érkezett, mint a bemutatott okmányon is látható. Szívet cserélt: ő lett a legfrissebben felavatott asszír diplomata, "Az Úr szolgálója" (61m 32), akinek feladatául tétetett az egyiptomi Deltában lévő zsidó kolónia kivándoroltatása.

Egyiptomba visszatérve, Mózes hozzálátott a kolónia meggyőzéséhez, a kivándorlás lelki előkészítéséhez. Hirdette nekik, hogy Egyiptomban borzalmasan el vannak nyomva, valóságos rabszolgák, akik élete is veszélyben van, mert a fáraó valamennyiüket ki akarja irtani. Viszont nem is olyan messze, egy mesésen berendezett ország vár rájuk, ahol csak be kell ülni a készbe, mert helyettük Az Úr majd mindent elintéz. A nép azonban a szép ígéretek ellenére sem volt meggyőződve a távozás szükségességéről, nem hitt a mesebeli országban és vonakodott idegen istent (királyt) szolgálni. Jól látták, hogy Mózes a maga egyéni érdekeit lépteti elő közös zsidó ügyé, hogy ő egy asszír propagandista, aki az asszír király sípját fújja. Úgy is nevezték OSAR SYP, 'Asszír síp', idegen érdekek szolgálója. Megmondták neki: "Hagyj bennünket békében, hogy mi az egyiptomiakat szolgálhassuk" (Ex. XIV 11, 12). Mózes végül csalafintasághoz folyamodott: nem kivándorolnak, — mondotta — hanem csak három napra mennek ki a pusztába, hogy ott az új istennek áldozatot mutassanak be. Ez alkalommal "fülükbe súgta a népnek", írja a Biblia, hogy vegyék kölcsön az egyiptomiak szép ruháit, díszítsék fel magukat az ő ékszereikkel és parádésan induljanak. A mit sem sejtő menet a szép ruhákban elindult ünnepelni napkelet felé s amikor már túljutottak az egyiptomi határázaron, akkor döböntek rá, hogy nincs többé visszatérés. A nép ettől kezdve az asszír király elhívott népe nevet — Israelita — viselte. Az elhívást említi a Biblia is (Deut. VI 21, VII 8).

Mózes és az asszír főember között lefolyt sorozatos beszélgetést a Biblia-kutatók nem a földi istennel, vagyis nem az asszír királlyal illetőleg annak megbízottjával való tárgyalásnak fogják fel, hanem a láthatatlan Istennel való érintkezésnek és a csodálatos dolgok közé sorolják, amit nem megérteni, hanem hinni kell. A történettudomány azonban, amely a forrásokat megérteni akarja, a főmozgatót ezúttal is egy földi lényben, a szemita népek akkori vezéralakjában, az asszír királyban jelöli meg. Efelől nem lehet kétség, hiszen utóbb is lépten-nyomon, száz meg száz esetben van szó az asszír királyok beavatkozásáról és más történeti okmányok is megvilágítják az izraeliták iránti közvetlen érdeklődésüket. Tényként állapíthatjuk meg, hogy az egyiptomi zsidók a fáraók országából a Jetró-Mózes féle titkos egyezmény értelmében, asszír biztatásra és asszír segítséggel, tehát önként és szökésszerűen távoztak. Nem hiteles tehát az a nézet, hogy őket Egyiptomból "kikergették" (driven out, 220m 221).

A zsidók egyiptomi "elnyomását" Mózes propagandája alapján a tör-

téneti kézikönyvek általában tényként említik. Ez a nézet is revízióra szorul. Mert hogyan beszélhetünk elnyomásról, amikor Egyiptomban az összes kulcsállásokban ők szerepeltek: a királyi trónon, a hadsereg élén, a háremek élén, a napvallás intézményeiben és számos egyéb udvari tiszttségben. És főleg hogyan lehet olyan kisebbséget elnyomottnak feltüntetni, amely elég erősnek érezte magát arra, hogy kíséreltet tegyen az államhatalom kizárólagos birtokbavételére és az őslakosság kikergetésére? A tények tárgyilagos vizsgálatából megállapítható, hogy a zsidó kolóniának Egyiptomban nagyon előnyös helyzetük volt. Ezzel az ártatlan köznép tisztában is volt és szomorúan gondolt egykori jódolgára, amikor a Sinai-pusztaságban barangolt. Szemei előtt megjelent a múlt, a régi haza képe, a szívélyesen befogadó egyiptomi nép. Maguk mondták: "Emlékezünk a halakra, amiket Egyiptomban korlátlanul ettünk; az uborkára, dinnyére és póréhagymára, meg a vöröshagymára és a fokhagymára." Szemére hányták Mózesnek, miért is kellett minket onnan kivezetni, "amikor ott a húsos fazék mellett ültünk, amikor ott annyi kenyeret ehettünk, amennyi csak belénk fért." "Nemde megmondtuk neked Egyiptomban, **hagyj bennünket békén, hogy mi az egyiptomiakat szolgálhassuk? Jobb lett volna nekünk az egyiptomiakat szolgálnunk, mintsem itt a pusztaságban meghalnunk.**"⁴² Ezekben a panaszokban az érdekeltek maguk mondják el, hogy Egyiptomban jól ment a dolguk s a nép megkülönböztetett elnyomásáról, diszkriminálásáról nem volt szó. A zsidók, kusok és egyéb **forradalmárok** bajai Egyiptomban akkor kezdődtek, amikor vezetőik asszír biztatásra határt nem ismerő ambíciókkal forradalomba sodorták a vendéglátó országot. De hát ez már más dolog. A forradalom nem sikerült, így a forradalmároknak kellett viselniük azt a sorsot, amit ők az őslakoságnak szántak. De akármennyire sajnálták is, a kivándorlás megtörtént, azt visszacsinálni nem lehetett. Hiába próbáltak az asszírok karjaiból kiszabadulni azzal, hogy Jetró földjén maradnak; tovább kellett vándorolniok és el kellett fogadniok azt az újabb, nehéz és kockázatos szerepet, amit a stratégiai útvonalon, a Jordán völgyében, a nyugati magyar világot meghódítani készülő asszír király számukra kijelölt. Ezzel a vállalkozással a zsidók történelmi útja a magyarok útjától végleg elvált.

42. A Biblia angol fordításában így: We remember the fish, which we did eat in Egypt freely; the cucumbers, and the melons, and the leeks, and the onions, and the garlick (Number XI 5) ... the land of Egypt, when we sat by the flesh pots, and when we did eat bread to the full (Ex. XVI 3). — Wherefore hast thou dealt

thus with us, to carry us forth out of Egypt? Is not this word we did tell thee in Egypt, saying, Let us alone, that we may serve the Egyptians? For it had been better for us to serve the Egyptians than we should die in the wilderness (Ex. XIV 11. 12).

Az izraeliták kánaáni honfoglalását, akárcsak megelőző egyiptomi szereplését, sok homály borítja. A biblikus történelemszemlélet ugyanis a vonatkozó eseménysorozatot a nagy I-vel írt Isten tervezgetésének fogja fel, amelynek során a "rosszakat" (vagyis a kánaániakat) a "jók" (az izraeliták és konfederáltak) legyőzik és megbüntetik. A teológusok ezt a gondolatot jól kidomborították és igyekeztek a "rosszakat" minél gonoszabbnak, a "jókat" minél angyalibb természetűnek feltüntetni. A kánaáni őslakosságot tehát mint perverz és obszcén népet szerepeltetik és úgy adják elő, mintha Isten elhatározta volna, hogy ezt a neki nem engedelmeskedő népet eltörli a föld színéről. Tervének végrehajtására kedvelt népét, Ábrahám leszármazóit, a zsidó népet választotta ki, amelyet a bűnösök kipusztítására és a magasabb rendű, egyetemes erkölcs bevezetésére a helyszínre vezényelt. Így Kánaán lerombolása és népének kirtása Isten parancsának teljesítése volt, amiért a parancsnak engedelmeskedő izraelitákat nem terheli felelősség.

Még ma is jelennek meg könyvek és nagy példányszámú összefoglalások, amelyekben teljes egészében szerepel ez a naív teológiai szemlélet és ahol óvakodnak megmondani, hogy aki "Isten" néven szerepel, az az asszír király, isten lévén a Régi Keleten az uralkodók szokványos címe. Ilyen teológus szemléletű újabb könyv például Epstein Izidoré (61m), amelyben mindazok a marasztaló kifejezések megtalálhatók, amelyekkel a kánaániakat szokták illetni. Ott olvassuk az Isten sugalmazásait, a kánaániak emberi méltóságot megcsúfoló szokásait (debasement and degrading practices), hallunk az ő szexuális vallási orgiáikról (obscene fertility rites, orgiastic scenes), a kánaáni bálványimádók fertőző természetéről (contaminating contacts with the idolatrous civilization, 61m 12, 13, 23, 26, 30 stb) és olvasunk sok más becsmérlő kifejezést is, amivel szembe van állítva a bejövő izraeliták erkölcsi fölénye. A könyv szerzője megmondja, hogy amit "történelmi bemutatás" címen ír, az tulajdonképpen a judaizmus történefilozófiai háttere.

Az újabb történelmi kutatások lehetővé tették a kánaáni kultúra adatszerű megvizsgálását. Azokból kiderült, hogy Kánaán nagy és szép ország volt, kultúrája hasonlíthatatlanul magasabban állt, mint a honfoglaló izraeliták akkor még javarészből nomád kultúrája. Ennek láttán egyes kutatók bizonyos ingerültséggel kérdik, hogyan lehetett egy olyan népet a sárga földig lealacsonyítani, amelynek százezer számra voltak igavonásra és lovaglásra betanított lovai, olyan népet, amely tudományos mezőgazdálkodást üzött földjein, gondos kezeléssel ápolta szőlőit és gyümölcsfáit, városaiban isteneinek díszes templomokat emelt, magának emeletes palotákat, olyan népet, amely írt és olvasott, szorgalmasan kereskedett, tömérdek pénzzel rendelkezett és legendás országát gazdagsága miatt az asszírok maguk is "tejjel-mézzel folyó" országnak nevezték. Hogyan lehetett ilyen szorgalmas és vidám népről annyira elmarasztaló íté-

letet mondani, hogy "öket a föld kiokádta", éppen azoknak, akik maguk még nem laktak házban, nem imerték a földművelést és politikai-társadalmi szervezkedés tekintetében az elemeknél tartottak.⁴³ Minden honfoglalás körül heves erkölcsi természetű viták szoktak folyni, melyek során a győző a maga jogát akarja igazolni. Az izraelita honfoglalással kapcsolatban is publicisztikai célt szolgált a kánaániak befekettítése, csakúgy mint a "népirtó fáraóról" meg az "egyiptomi szolgaságról" kitalált mese. Az újabb tudományos kutatás ezzel már tisztában van és Kánaán elrágalmazott népének igazságot szolgáltatott (2m 197 sk; 142m 99). Kísérjük meg mi is reálisan felfogni a kánaáni eseményeket, az ott élt magyar nyelvű nép történetét, amelynek egyedüli "hibája" az volt, hogy nagyhatalmak — Asszíria, Egyiptom és Hétország — érdekeinek ütközőpontjába került.

Az egyiptomi forradalom bukása után Egyiptom egész területéről, de különösen Delta vidékéről, sokan hagyták el az országot. De hogy Mózes biztatására hányan mentek el, azt nem tudjuk. Sokan nem lehettek, mert kis létszámukat az asszír ügyvivők többször felhánytorgatták nekik, mondván, hogy együttesen is kevesebben vannak, mint Kánaán hét nemzetségének bármelyike külön-külön (Deut. VII 1, 7; I 28; IX 1, 15). 6.000-nél többen semmiesetre sem lehettek, aminek igazolására két főérvet említene: 1. hogy Koshon (Goshen) ennél több embert nem tudott eltartani; 2. hogy az összes izraelita gyermekágyas asszony ellátására elég volt két szülésző (209m 45; 206m 131; 213m 249). A kivándorolt főemberek között említene egy HUR (Űr), egy PASHUR (Vezér), egy MAZARI (Magyar) és egy KUSIR (Kosúr) nevűt és kísérte a menetet egy ASSIR (Asszír), vagyis a Delta minden faji eleme képviselve volt a menetben — nemcsak a zsidók. Útjukban egészen Akabáig asszír ügynökök kalauzolták őket, akik előttük haladva, tüzekkel jelezték a követendő irányt: nappal a felszálló füst, éjjel a láng volt a biztonság jele. Az út hosszú volt és fáradságos, állítólag több évtizedig tartott, ami alatt sokan meghaltak, de az újszülött gyermekekkel és a sivatagban hozzájuk csatlakozott egyéb nomád népelemekkel a konfederáltak összlétszáma alig-ha volt kevesebb a vándorlás végén, mint a kiinduláskor.

43. A "föld kiokádta" kifejezést Leviticus XVIII 25 írja: The land itself vomiteth out her inhabitants. Ezt a biblial kiáltás egyes történetírók még mindig szerepeltetik. Pl. Les habitants de Canaan sont "vomils" par leur pays à cause de leurs pratiques abominables. Comme ces actes ne sont pas naturels, leur punition est l'expulsion du coupable hors de la nature par la nature elle-même, 157m 15.

Akik a kánaáni kultúrát védik a vádaskodókkal szemben, ki szokták emelni, hogy az ott honfoglaló izraeliták erkölcsé nem egyetemes érvényű erkölcs volt, hanem törzsi és faji. Az ellenséget pl. megölni és egész népet kiirtani nem ment bűn szám-

ba. A lopás sem volt bűn, ha a megkárosított a törzsen kívüli volt. Olv. The Old Testament meaning of murder and theft c. fejezetét, ahol a főmegállapításokat a szerző e szavakkal adja: Theft, therefore, like murder, was not a crime unless it was perpetrated within the tribes, 47m 116-118. A kánaáni állítólagos orgiákkal viszont szembe szokták állítani az Öszövétség saját leírását a Loth házában, Sodomában történt dolgokról, ahol tulajdonképpen egy örömtanya volt berendezve. A vita állandóan folyik a történettudósnak is kényelmetlenné teszik helyzetét még ha a vitázó felek nézetét tolmácsolja is.

A kivándorlók és az útközben hozzájuk csatlakozók a pusztában tudták meg, hogy őket a veszélyzónában fogják felhasználni és feladatuk a kánaáni hadiút őrzése lesz, egy új király (isten) szolgálatában. Akkor történt ugyanis, hogy az asszír király a már sokszor megígért földbirtok élvezetéért járó ellenszolgáltatásokat az akkor divatos szokás szerint egy írott szerződés keretében pontokba foglalta. Ezt a szerződést (frigyet, paktumot, vagy szövetséget) ó-szövetségnek szokás nevezni, mivel utóbb Asszíria bukása után a zsidók egy másik nagyhatalommal (Perzsiával) is kötöttek hasonló szerződést, új szövetséget. A paktum szövegét kőtáblákra írták és azt ARKnak, Úr-kőnek (isten köve, király köve) nevezték. A szerződésben említett főbb parancsok ezek voltak: 1. az izraeliták korábbi királyukkal (az egyiptomi fáraóval) valamint annak (magyar) népével minden kapcsolatot örökre megszakítanak; 2. ezentúl kizárólag az Úrnak (Asszír királyának, az új istennek) tartoznak hűséggel, szolgálattal és vak engedelmességgel, akit úgy kell szeretniük, mint saját magukat;“ 3. Kánaán (magyar) népével társadalmi érintkezésbe lépni szigorúan tilos; 4. az izraeliták főfeladata: Kánaán népének gyökeres kiirtása; 5. ez a program az asszír király "titka", amibe csak a papok lesznek beavatva, akik feladata a nép programszerű irányítása. Hihetetlenül súlyos parancsok ezek, amelyek legfontosabbika asszír szempontból a negyedik volt, amit éppen ezért a király többször is megismételt. Ez utóbbi parancs részleteiben így hangzott: "Amidőn az isten (az asszír király) kiszolgáltatja neked őket (a kánaániakat), le kell azokat mézárólnod és irgalmatlanul el kell pusztítanod." Így jársz el velük szemben: "Lerombolod oltáraikat, összetöröd képeiket, kivágod szent berkeiket és tüzzel elégeted rovással írt képeiket" (Deut. VII 1-5, 16, 24, 25; XII 1-4; Ex. XIX és XX; megismételve Joshua III 10; I Samuel XV 3). A cél világos: a kánaáni hadiút környékéről el kell távolítani az asszír szempontból megbízhatatlan népelemeket. Miután az Úr átadta Mózesnek a szerződést, meghagyta neki, hogy "a parancsokat (!), határozatokat (!) és ítéleteket (!), amelyeket neked a mai napon adok, meg kell tartanod" (Deut. VII 11). Ha azokat megszeged és tetteiddel felidézed az isten (király) haragját, "ő akkor téged el fog pusztítani a föld színéről" (Deut. VI 15).

Ezek után hiába merült fel az izraeliták között az Egyiptomba való visszatérés gondolata (Numb. XIII 28, 32, 33), mert a szerződésben vállalt kötelezettségek végrehajtására asszír kémek és ügynökök vigyáztak. Ezek az ókori politrukok mindenütt az izraeliták mögött voltak, behálózták egész Kánaánt és a szíriai hetiták sok kis városállamát. Udvari intrikáikkal azok együttes fellépését a kritikus pillanatban megakadályozták és az őslakos törzseket egymástól elszigetelve egyenkint leigázták.

44. Az a felfogás, hogy szeresd "felebarátodat" mint tenmagadat, az újabb vizsgálatok szerint nem helyes, mert a felebarátnak fordított szó az eredeti szövegben

REA, tehát "király", olv. 61m 27. Következésképpen a kikötés az volt, szeresd uradat, azaz királyodat, mint önmagadat.

Nem részletezzük a bekövetkezett izraelita öldöklést, Mózes, Józsuá és utóbb Dávid tömegmészárlásait. Elég megemlíteni, hogy a kánaáni népet nem a "föld okádtá ki", hanem — az öslakosság szavaival szólva — a "rablók és nyakmetszők" (cutthroats, robbers, 32m 205 sk) tették tönkre, akik Kr. e. 1000-900 tájára Kánaán politikai szervezetét szétzúzták s annak helyén Izrael néven új országot alkottak. A régóta tervezett szemita hatalomátvétel Kánaánban sikeresen megvalósult, az izraeliták hont foglaltak.

De ki lett az igazi úr Kánaánban?

A szemita "világmonarchia" megvalósítása Asszíriával

A világuralmat sóvárgó asszír királyok nem voltak megelégedve a nyugatra irányított Sutik teljesítményével, mert nem tudták a szemita forradalmat Egyiptomban győzelemre juttatni. A Kánaánba besegített izraeliták pedig elsősorban saját magukra gondoltak ahelyett, hogy vakon szolgálták volna asszír uraikat. De az asszírok saját diplomáciai munkája és idegháborúja is eredménytelen maradt, mert Szíria, Kánaán és főleg Egyiptom, e nyugati szemita célpontok, sokkal erősebbnek bizonyultak semmint feltételezték s államaikban beszivárgással nem lehetett a főhatalmat megszerezni. A régi politika csődjét felismerve, az asszírok elhátározták, hogy fegyverekhez nyúlnak.

Új módszerüket az országuk fölött elterülő hegyvidéken próbálták ki, ahol az egymástól eléggé elzárt völgyekben csak apróbb népi egységek éltek s ahol komoly ellenállástól nem kellett tartani, főleg ha vasfegyverekkel mentek közéjük, ami akkoriban nagy újdonság volt. Az itt élő törzsek leigázását addig még soha nem hallott kegyetlenséggel a Kr. e. 13. és 12. század folyamán hajtották végre. Az asszír királyok fegyverjárásaikról hadinaplót irattak s abban maguk jegyeztették fel pusztításukat. A Kaukázus felé eső völgyekben például, írják, egyetlen hadjáratuk folyamán ötvenegy várost égettek fel. Egy másik hadjáratuk alkalmával megölték a náiri nép hatvan királyát, a Zab folyó vidékén pedig harminc másik királyt "tapostak lábuk alá". E könnyű győzelmeken felbuzdulva hozzáláttak aztán, hogy az egész Régi Keletet hasonló módon, katonai erővel leigázzák, zsidó testvéreik kikapcsolásával. A döntő fegyvertényeket mintegy száz éves időközökben érték el: Babilonban 850 táján, Szíria-Kánaánban 750 táján, Egyiptomban 650-ben.

Az asszírok Babilont gyűlölték a legjobban, a Régi Kelet e nagy metropolisát, mert benne látták világuralmi törekvéseik legfőbb akadályát. Amíg ugyanis Babilon független ország volt, az asszír seregeket nem lehetett távolabb eső harcterekre elvinni. Babilon ezért az elpusztítandó magyar országok jegyzékén az első helyre került. Egyszer már I. Salmaneser király (Kr. e. 1265-1234) berontott a városba és fia és utóda Tukulti Ninurta is megismételte a műveletet, de különösebb eredmény

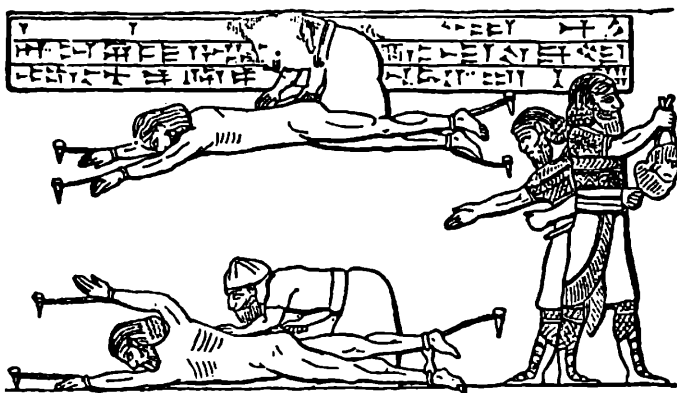
nélkül. Azután I. Tiglathpileser (Kr. e. 1112-1074) vezetett ellene hadjáratot, aki Kr. e. 1105-ben a babiloni sereget le is győzte és a két folyó közét végigdúlta. Ezzel a művelettel kapcsolatban hadinaplójába ezt írta be: "Nagy vérfürdőt rendeztem nekik és megszámlálhatatlan mennyiségű zsákmányt ejtettem" (160m 113). A büszke várost azonban csak III. Salmaneser tudta megtörni 851-ben és 850-ben vezetett két hadjárata során. Amikor ez az asszír király bevette a várost, a lakosság nagy részét szétkergette, a maradékon pedig akkora vércsapolást végzett, hogy utána százötven évig semmi érdemleges dolgot nem hallunk a város életéről (87m 454). Amikor a város 689 tájtán újabb kísérletet tett függetlensége visszaszerzésére, Sennacherib asszír király az örökké emlékezetes HALULE, 'Halál' mezején legyőzte az egyesült babiloni és elámi hadakat. Miután a katonákat mind leölette, összeterelette a város vezető polgárait és azokat is kivégeztette. Arany karpereceiket úgy szedték róluk, hogy kezeiket levágták. "Mészárolták őket, mint a birkát, beleiket a földön huzigálták és férfitagjukat kitepték, mint június hónapban az uborkát" (92m 34). Az asszír király 89 falut felégetett, 208,000 embert deportált és megszámlálhatatlan mennyiségű lovat, öszvért, tevét, szarvasmarhát és juhot hajtott el Asszíríába. Az emberek leölése és a terület kirablása után Sennacherib király a város fizikai elpusztításához fogott. Az ARAHTU 'Árasztó' nevű főcsatornában a vizet felduzzasztotta és egész városrészeket kónapokra víz alá merített, az épületek falait pedig ledöntötte (193m VI 148). Sennacherib örülettel határos pusztításától a király közvetlen környezete is megundorodott s a vérengzőt tulajdon fiai Adram Melech és Sarezzer vágták szét kardjukkal.

A babiloniak szemitákkal vívott élethalálharca Kr. e. 652-ben kiújult. A felkelést ezúttal a király saját testvére Samas Samukin főpap szervezte meg s Assurbanipálnak négy évi ostromába került, amíg a várat be tudta venni. A lakosságnak ő is megrendezte az asszír vérfürdőt, az életben maradottakat pedig a városból kikergette. A menekülők a Perzsai-öböl lagúnái közt bújtak meg, vagy elfutottak Elámba. Assurbanipál azonban Elámot is megtámadta és Kr. e. 640-ben elfoglalta. A lakosságot onnan is elhurcolta és helyébe szemitákat telepített, köztük a korábban Médiába deportált izraeliták maradványait. Visszatérve székvárosába Ninivébe, hálát adott istenének, amiért őt ilyen nagy győzelemben részesítette. A győzelmi menet Istár templomához vezetett és Assurbanipál díszszekerét az elámi főkirály és az alkirályok húzták. Babilon és Elám elpusztításával Dél-Mezopotámia elnéptelenedett s gyakorlatilag megszűnt magyarnak lenni.

Az asszír világhuralmi programon ezután a távolabb eső nyugati magyar vidékek meghódítása következett: Szíria, Kánaán és Fönícia leigázása és népének elpusztítása. A szíriai városkirályságok korán felismerték az őket fenyegető veszélyt és valahányszor asszír fegyverjárásról vettek hírt, családi cívdódásaikat félretéve, ösztönösen egymáshoz símultak. Közös fellépésüknek köszönhatték, hogy az ellenség mintegy háromszáz esz-

tendeig nem bírt velük. Pedig már több ízben nagy hadseregek látogatták őket: 876-ban Karkemis alatt álltak az asszír erők, 856-ban ugyanott és Árpád, Személ, Hattina falainál és 873-ban Damaskus alatt. Ez utóbbi erősség bevételel már 63,000 gyalogos, 2,000 lovas, 4,000 harcikos és 1,000 tevé próbálkozott, de sikertelenül. A fegyverjársokat az asszírok egyre sűrűsítették és szinte minden tavasszal elmaradhatatlanul megjelentek közöttük a "rém": Kr. e. 849-ben, 848-ban, 847-ben és 845-ben, mindig több és több harcossal, utóljára már 120,000 emberrel. A döntés a Kr. e. 740-es és 730-as években következett be, miután az asszír királyoknak sikerült az Eufrátesz kényelmes nyugati átjáróhelyét őrző Árpád királyságot meghódítani (Kr. e. 743). Az asszír seregek ezután akadálytalanul mehettek egészen a Földközi-tengerig.

Kr. e. 742-ben elesett Damaskus, királyát megölték, népét elhurcolták és területét asszír tartománnyá tették. Az asszír király most ezt íratta be naplójába: "Minden második embert megölettem. Falat építtettem a város kapuja előtt, aztán a lázadó főembereket megnyúztam és a falat az ő bőrükkel takartattam be. Egypárat elevenen befalaztattam téglákkal, másokat a fal mentén karóba húztam. Azt is elrendeltem, hogy jelenlétemben jó sokat megnyúzzanak és bőrükkel a falakat bevonják" (42m 168). Akik elbújdosva életben maradtak, azok mintegy száz év múlva, Kr. e. 639-ben újra kísérletet tettek szabadságuk visszaszerzésére. Assurbanipál lacsapott rájuk, vezéreiket elfogatta s lánccraverve palotája elé kutyaóiba állította őket (87m 508). Karkemis hatalmas erődjét Kr. e. 727-ben hódították meg, Hamatot 720-ban. Utóbbi királyát Jaubidit szintén elevenen megnyúzták (40m 160). Az asszírok ugyanekkor lerombolták Szamária és Személ erődjét s a lakosság felét mindenünnen elhurcolták (87m 465 sk). Itt is megrendezték a csata után a szokásos nagy embermészárlást (129m VI 202) és a kivégzések végrehajtásában az asszír király maga is tetteleg résztvett: ő a hadifoglyok szemeinek kiszurká-

Az asszír katonák elevenen nyúzzák meg magyar foglyaikat

Az asszír király a magyar népek szimbólumát átszúrja lándzsájával és így jelképezi a magyarok sorsát tulajdon hazájukban

lásában lelte örömét (160m 131), de azt is élvezte, amint gyermekeket és asszonyokat lassú tűzön elevenen megsütöttek (129m VI 201 sk). Ez a szadista király a magyarok legfanatikusabb ellensége volt és magát is abban a pózban ábrázoltatta művészeivel, amint éppen egy emberfejű oroszlánt szúr át lándzsájával, ekként jelképezve a magyarok sorsát őshazájukban. Azt is megfigyelhetjük, hogy az asszír királyi vadászatok célpontja mindig az oroszlán, amit ezentúl vérét hullatva, halálra sebezve szoktak ábrázolni az asszírok, amint testébe SET hangértékű nyilak hatolnak be.

Az asszír szadizmus látványa Szíria elpusztítása után tovább hömpölygött Fönícia és Kánaán felé. Fönícia védelmében Kr. e. 842-ben sokezer "Musri" tüntette ki magát (87m 450 sk), de két év múlva már ott is asszírok parancsoltak, akik elrettentés céljából a szidoni királyt lenyazták. Ugyanebből a célból leütötték Cilícia Sand-Uari fejedelem fejét (Sanduar=Szent Úr, azaz király, a mai Sándor régi alakja). Kánaánban hiába voltak a zsidók az asszírok rokonai és az asszír király 'kedves népe', őket sem kímélték: Izrael tíz törzsét elhurcolták és országukat asszír tartománnyá tették.

A Kr. e. 7. század közepén Asszír királyai már minden magyar politikai keretet szétromboltak és minden magyar népet sokszorosan megtizedeltek, ami Babilontól félkörben Damaszkusig és a tengerpartig található volt és nyitva állt előttük az Orontes és a Jordán völgye, a dél felé vezető nagy hadiút. Azontúl, a Nílus völgyében állt még egy ország, a legnagyobb és legragyogóbb ókori magyar hatalom, Egyiptom. Az asszír királyok világhódító törekvésük során most ennek a kolosszusnak készültek megroppantani derekát. Az első asszír király, aki lovát a Nílus vízében megitta, Eserhaddon volt. Kr. e. 690-ben indult el hatalmas seregével és a nagy folyóhoz érve hajókra szállt, felutazott a Mén-nem

székhelyére, Thébába. A várost ostrommal bevette, kincseit sietve összecsomagoltatta és tömérdek zsákmánnyal megrakodva, hajóin sietve visszament a Deltába. Ott az egyiptomi hadsereget hátbatámadta és kiüzte saját országából. Fia és utóda Assurbanipál a dolgot alaposabban kívánta megoldani. Ő Kr. e. 666-ban érkezett a Deltába s miután az egyiptomi királyok ősi székhelyét, Memfiszt kirabolta, fölment Thébába, ott összeszedte az apja által sietségben még otthagytott kincseket, azután megrakodva arannyal, drágakövekkel és töméntelen fogollyal, visszament a Deltába, Egyiptom élére pedig asszír helytartót és asszír kormányzókat állított. A hadjárat befejeztével ezt iratta naplójába: "Sais, Mendes, Tanis és más városok férfait és mindazokat, akik velük egyetértésben gonosz tervet forraltak, apraját és nagyját egyformán kardélre hányattam, nem hagyva életben senkit közülök. Testüket karóba húzattam és lenyúzott bőrükkel a városok falait betakartattam" (119m 202).

Amint az asszír haderő elvonult, az idegen helytartót és kormányzókat az egyiptomiak elmozdították állásukból. Ezért Assurbanipál Kr. e. 664-ben visszajött, hogy a dolgokat kívánsága szerint rendbehozza. Viselt dolgait így írja le: "Második hadjáratom során Egyiptom és Etiópia ellen vonultam. Tanuat-Amen (Tanúlt Amén, Egyiptom királya), amikor tudomást szerzett hadjáratomról és arról, hogy átléptem országa határát, elhagyta Memfis városát és Thébába menekült, hogy életét megmentse. A királyok, helytartók és felügyelők, akiket Egyiptom élére állítottam, elemjárultak és megcsókolták a talpamat. Én Tanúlt Amén üldözésére indultam és elérkeztem hatalmas erőssége, Théba alá... Ezt a várat mindenestül elfoglaltam, az ezüstöt, aranyat, drágaköveket, palotájának minden gazdagságát, a díszes lenvászón ruhákat, jótermetű lovakat, embereket — férfiakat és nőket — ... mind elvittem Asszíriába" (119m 204). Egyiptom e barbár rablás és gyilkolás után soha többé nem nyerte vissza régi hatalmát s nemzeti királyságról, magyar országlásról ezután már itt sem lehetett szó. A szemiták elérték századokkal előbb kitűzött céljukat, a Régi Keleten minden a lábuk előtt hevert, a "világ urai" ők lettek!

Az asszír birodalom kialakulását bemutatva, az egykorú kútfőkből idéztünk, a királyok saját beszámolóit szólaltatva meg. Ezeket az adatokat a tudósok más természetű forrásanyaggal összehasonlították és megállapították, hogy az asszírok a történelem legvérengzőbb népe voltak, akik a Régi Keleten a szó legszorosabb értelmében népiértó politikát folytattak. Eljárásuk óramű pontossággal végrehajtott három műveletet foglalt magában. A várak és erősségek elfoglalása után az első ütemben a katonai erő teljes megsemmisítését végezték el. Ez abban állt, hogy az elevenen elfogott védőket a várfalokról leleldöcszték a mélységbe, ahol azok halálra zúzták magukat. A második ütemben a politikai keretek szétzúzása következett, ami a vezetőemberek kivégzésében csúcsonyult ki: a főembereket hegyes karókra szúrták fel vagy elevenen megnyúzták, a kisebb tisztviselőket pedig letérdeltették, kezeiket béklyóba szorították vagy lapos kőre tették és ebben a helyzetben a hátulról jövő hóhér lebunkózta

öket. Azokat az előkelő polgárokat pedig, akikből esetleg új vezetőség alakulhatott volna, egy térre összeterelték és levágták az orrukat, fülüket, ujjukat, karjukat, lábukat; átfúrták fülüik dobhártyáját, kiszúrták a szemüket, kitépték nyelvüket, kirángatták férfitagjukat, kiherélték őket és forró aszfaltot öntöttek arcukra. Azután a félholtakat összedobálták egy halomra, ahol a legyek csípésétől és a forró napsütéstől sebeikbe belepusztultak. Akiket elszállítottak Ninivébe, azokkal megtörtént, hogy kiállították őket a város kapui elé és fiaiknak megparancsolták, hogy apjuk csontjait ott nyilvánosan szétkalapálják (160m 124 sk). A kívánatos nőket és erős férfiakat gyalogmenetben, szigorú őrizet alatt Asszíriába irányították. Előbbieket az asszírok ágyasaikká tették, utóbbiakat rab-szolgákká és velük végeztették a mezőgazdasági termelést és építették a királyi kéjlakokat. Mialatt a vércsapolás és népirtás folyt, harmadik ütemként külön osztagok nekiláttak a terület tökéletes kirablásához és a természet elpusztításához. Összeszedték a paloták arany és ezüst kincseit, az ékszereket és drágaköveket, bútorokat és edényeket. Becsomagolták a raktárak készleteit, különösen a fémeket, s mindezt Asszíriába szállították. A lovakat, teheneket összeterelték csordákba s azokat is Asszíriába hajtották. A kisebb állatokat, amelyek a hosszú utat nem bírták volna ki, a helyszínen leöldösték. Ami nem volt mozdítható, elpusztították: a házakat, templomokat felgyújtották, az isten-szobrokat összeterítették, a csatornákat szétrombolták, az ültetvényeket fegyújtották, a gyümölcsfákat pedig kifürészelték. "Az emberi hódítások krónikájában nehéz találni még egy népet, amely oly mértékben a vérontásnak és mészárlásnak szentelte volna magát, mint az asszírok tették. Vadságukhoz és kegyetlenségükhöz csak kevés hasonló található, kivéve a legújabb idöket" (42m 165; 120m 42).⁴⁵

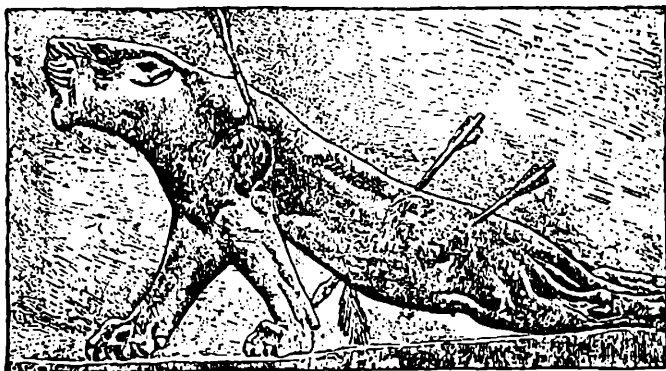
Az árja magyar népek hadviselésével szemben a szemiták hadviselése kiáltóan különbözött. Amikor például a pilisiek tönkreverték az izraeliták seregét Kr. e. 1080-ban, nem mészárolták le őket és nem irtották ki a polgári lakosságot, hanem megelégedtek a katonák lefegyverzésével és azzal, hogy megtiltották országukban a fegyverkovácsok működését (87m 422 sk). A hetitáknál: "Ott is tökéletesen hiányzik a kíznásnak és kegyetlenkedésnek az a mohó élvezete, ami jellemzi az asszír királyok évkönyveit, midön győzelmeikről írnak" (81m 115). Ami pedig az egyiptomiakat illeti: "Az egyiptomiak természetüknél fogva nem voltak kegyetlenek és nagyon kevés olyan feljegyzést találunk akár a történelemben, akár a hagyományban, amely vérszopó fáraókról szólna" (129m II 37). "Az egyiptomiak sohasem hánytak kardélre egész népeket, mint tették a szemiták barbár szokásaik szerint" (87m 239).

Az asszírok a Kr. e. 7. század végére elérték a félezer évvel korábban kitzüött céljukat és az egész Régi Keleten megszerezték maguknak az ural-

45. Az asszírok hadviselési módjáról és kegyetlenkedéseiről az alábbi munkák adnak összefoglaló képet: 129m VI 201-204;

160m 109, 116, 119, 126; 119m 186-189; 35m 188; 87m 445.

mat, ahol minden államot leromboltak, minden népet tönkretettek és minden földet elpusztítottak. A magyar népek szempontjából a tragédia mérhetetlen: biológiai állományuk minden képzeletet felülmúló veszteséget szenvedett s a nép maradéka mint földönfutó a világ országútjára került. Aki tehát magyarázatot keres arra, hová lettek az ókori magyarok miliónói, az asszír krónikák haláljegyzékein megtalálhatja rá a választ.

Az őshazai magyar népek sorsát jelképező asszír palota-dísz: az oroslán (Magaru) testét nyilak (Setek) sebezik halálra.

Az izraeliták kánaáni katasztrófája

A kánaáni hadiútnak vagy folyosónak az egyiptomiak elől való elzárásához sokkal több emberre lett volna szükség, mint amennyivel az Asszírriának elkötelezett konföderáltak (izraeliták) rendelkeztek. Ezért Izraelben a nép megszaporitása valósággal honvédelmi kötelesség, állammaxima lett, amit az asszír királyok nem győztek eléggé hangsúlyozni. Az Úr (asszír király) már Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak is kijelentette, úgy megszaporitja kedves népét, hogy annak sokasága megszámlálhatatlan legyen, mint az Ég csillagai. Mózesnek is meghagyta: "Ne legyen köztetek se meddő férfi, se meddő nő, mint ahogy ne legyen meddő barom se" (Deut. VII 14). Izrael népe igyekezett is megfelelni az új életviszonyok elemi parancsának és kinek-kinek vagyoni állapota szerint voltak nejjei, ágyasai és szolgálóleányai. Salamon király például, akinek dicsősége messze fénylett, udvarában 7 főfeleséget, 700 nejet és 300 ágyast tartott; Jeroboam 18 nővel élt; Jerubbálnak 70 gyermeke született. A gyermekáldás akkora volt, hogy a Kánaánba való behatolás után az első 150-200 esztendő alatt a hódítók szinte mértani haladvány szerint szaporodtak. A meddőséget az Isten büntetésének tartották és az ilyen büntetéstől a Biblia tanúsága szerint igyekeztek az asszonyok szabadulni, szorgalmasan kérve papjaik közbenjárását. Nem kétséges, az izraeli nép biológiai erőfeszítése a legfelsőbb határig igénybe volt véve (a velejáró erkölcsi lazulással együtt) és tőle telhetőleg ki-ki meg is tett mindent az állam biztonságának megalapozására.

Az izraeliták népi szaporulatát azonban nem kizárólag a sivatagi eredetű elemek szolgáltatták. A szaporodásba már a kezdet kezdetén is belemosódott a helyszíni árvák és kusok vére, amint ezt Ábrahám családjában, fiainak és unokáinak történetéből és Mózeséből is ismerjük. Megérkezve Kánaánba, az árja vér felvétele tovább folytatódott, különösen a Jordán völgyében, ahol az izraeliták az elfoglalt területekről a jó kiállítású hajadonokat összeszedték és ágyasaikká tették. A kevededés békés úton is folyt és annak mértékére a legfelsőbb fokon is jó példákat ismerünk. Dávid király például szőke hajú volt, háromnegyed részben nem zsidó származású (30m I 437), felesége pedig, akitől fia és utóda Salamon született, hetita nő volt, URUAS, 'Óriás' kapitány gyönyörű felesége, akit Dávid galádul elszeretett. Ha százalékokban gondolkodunk, Salamon király már csak tizenkét és fél percentben lehetett fajilag szemita, főneje pedig az egyiptomi király lánya volt, sok más felesége mellett. Fajilag árja volt Saul is, az egész Omri-dinasztia és sok más fő- és közember. Izrael királyi családja és uralkodó rétege ugyanolyan faji felhígításon ment keresztül, mint megelőzőleg az egyiptomi 18. dinasztia, csak éppen ellenkező irányban: szemitizálás helyett árjásítás lett a sorsa. Az árjával történt keveredés a társadalom minden rétegében oly nagy volt, hogy az izraelitákban a Suti (zsidó) faji jelleg teljesen elmosódott és a konfederált nép fajilag belesimult a környezetbe, mondhatnók asszimilálódott a többséghez. Hosea próféta e keveredés miatt az izraelitákat már "idegen gyermekeknek" tekintette (Hosea V 7, VII 8, 9).⁴⁶

A faji keveredéssel párhuzamosan járt a nyelvi és kulturális áthasonulás. A bevándorlástól eltelt százötven-kétszáz esztendő alatt az izraeliták a kánaáni kultúrát mindenestül átvették: megtanulták a kánaáni nyelvet, a kánaáni rovásbetűket és ők is a mássalhangzós írásrendszer szabályai szerint írtak és elsajátították a kánaáni földművesek termékenységi vallását (47m 40, 49, 67).⁴⁷ Salamon király már nem is a töle vérben és gondolkodásban idegenné lett Asszíria felé tájékozódott, hanem saját fajtabelije felé: az egyiptomi fáraókkal kötött új szövetséget, annak tett hűbéresküt és az ő fennhatóságát ismerte el (129m VI 417). Esze ágába se jutott, hogy neki a kánaáni főútvonalat az asszír király parancsára kellene nyitni és csukni. A híres francia historikus, E. Renan szerint Salamon király teljesen eltávolodott a Mózesi gondolattól és nem értette, miért kellene neki az asszírok szolgálatában az árjakat és kusokat pusztítani (30m I 438). Az árjával való faji, nyelvi és szellemi keveredés következtében az északi tíz izraelita törzs erősen elkülönült a délibb fekvésű, nomád jellegűnek maradt másik tíz izraelita törzstől, Júda népétől,

46. Prof. Wright írja: The group which escaped from Egypt seems to become lost in the population of Palestine which joined the religious federation, 218m 43. — Az ország jelentékeny részében a "hangya sokaság" kánaáni nép lakott, 206m 169 sk.

47. Almost the entire culture of the northern tribes, from the alphabet onward, was based upon Canaanite culture, 47m 49. — Certainly, the Israelites did more than merely "borrow" from the Canaanites; they absorbed the greater part of the Canaanite culture, 47m 80 sk.

amely árja vér helyett a hozzá közelebb eső sivatagi életformájú népektől és a kusoktól kapta a folytonos vérfelfrissülést. E népi és kulturális törésvonal mentén Salamon király halála után, Kr. e. 981-ben (vagy 922-ben) az eredetileg tizenkét törzset magában foglaló egységes Izrael kettészakadt és az északi tíz törzs Izrael néven, a déli két törzs pedig Júda néven folytatta életét, mint két külön nép és külön állam.⁴⁸

A Mózes-féle asszír szövetség szelleme és betűje szerint a Kánaánba besegített konföderáltak az asszír király hűbéresei voltak, az ottani földnek csak egyszerű birtokosai és haszonélvezői, de az ország tulajdonképeni ura, politikai és katonai vezetője az asszír király volt. Izraelnek azt kellett volna tennie, ami Az Úr szempontjából volt jó és nem azt, ami Izrael érdeke volt. Az izraeliták azonban hamar felismerték, hogy abban a kényes katonaföldrajzi helyzetben, amelyben éltek, — a magyar népek közé ékelve, kis létszámmal és egyelőre még nagy távolságban a gyámoltó Asszíriától — a Mózes-féle szövetségben előírt kül- és belpolitikai irány követése számukra egyértelmű lett volna az öngyilkossággal. Izrael ezért megpróbálta, hogy saját érdekei szerint cselekedjék és megalkotta az ahhoz való eszközt, a független királyságot. A külön izraeli állam életre hívása azonban egyenlő volt az asszír szövetség egyoldalú felmondásával, a hűbérúrtól való elszakadással. Az asszír király tehát az önálló izraeli állam felállítását "isten" (asszír király) ellen való lázadásnak és hűtlenségnek tekintette, ami a szerződés büntető záradékát ("eltöröllek a föld színéről...") hatályba léptette. A jóspapok (próféták), akik Izraelben az isteni titok letéteményesei voltak, vagyis az asszír politika ismerői és szócsövei, jól tudták, hogy Izrael népe katasztrófa felé tart és ezért az izraeli királyság esküdt ellenségei voltak.⁴⁹

Az önálló izraeli állam Saul vállalkozásával kezdődött. Ez az ember származásilag egy KIS 'Kis' nevű magyar ember fia volt, aki szál-magas természetével (Saul=Szál) mint fajidegen óriás emelkedett ki az alacsony természetű izraeliták közül (I Samuel IX 2). Sault egy főpap, Samu-El (Szem-él azaz fő-pap) Kr. e. 1020-ban, a javított kronológia szerint 955-ben felkente királlyá. Ez a főpap EL-KANAS, 'Főkanász' nevű apától és HANNAH 'Honős' nevű bennszülött anyától származott, tehát ugyanolyan kevert (árja-kus-szemita) népi eredete lehetett, mint Saulnak. Erről az első izraeli királyról többet aztán nem is tudunk, mert mint az istennel kötött szövetség első nyilvános megszegőjét és lázadót bizonyára hamar

48. Meck szerint: Israel and Judah were in their origin two separate and distinct peoples, 221m 82.

49. A jóspapok (próféták) az asszír titok letéteményesei voltak: The Lord revealed his secret unto his servants, the prophets, Amos III 7; 129m VI 306 sk). — Az asszír király Izraeli szócsöveit kezdetben jósoknak és látóknak nevezték, később profétáknak, amit rangosabbnak véltek. A próféta szó-

használat Samuel idejében kezdődött, bár ő magát még "Főszemnek, Látóknak" (felügyelőnek) nevezte. Nála olvassuk: He that is now called a Prophet was beforetime called Seer, I Samuel IX 9. — Les prophètes considèrent l'institution royale comme point culminant de la rébellion humaine contre l'Éternel, 36m 60. — Les prophètes fulminent contre les cultes indolâtriques et finissent se mettre en opposition ouverte contre l'autorité royale, 142m 132.

elsöpörte az asszír harag. Utána Dávid lett a király (kb. Kr. e. 1000-961), a háromnegyed részben árja fajú katona, aki Saul szolgálatában kezdte pályafutását s így tisztában volt a királyság megalakulásnak céljával és tudta a várható következményeket. Ő tette Jeruzsálemet országa fővárosává. Utána Salamon következett (Kr. e. kb. 961-922), az utolsó izraeli király, aki az országot teljes terjedelmében uralta.

A csonka Izrael külön állami életében az Omri vagy Hunra király emelkedett ki (Kr. e. kb. 886-874), aki a Júda területére esett Jeruzsálem helyett országa számára Szamáriában új központot teremtett. Szamária régi neve SHOM-ER-ON, 'Szem-úr-hon' azt mutatja, hogy eredetileg a napkultusz központja volt. A kis Izrael nemcsak népileg és kultúrálisan, hanem politikailag is egyre közelebb került a szomszédos szíriai államokhoz, amelyek Asszíriában látták létellenségüket. Omri király belépett a Damaszkus vezetése alatt létrejött Asszír-ellenes szövetségbe és fia és utóda Ahab (Kr. e. 874-853) együtt harcolt az asszírok ellen Hadadezer zászlói alatt. Asszír-ellenes megkísérelte, hogy Izraelt visszatérítse a régi szövetség útjára és evégből Éliással (Éljós, Főjós), aki az asszír titok letéteményese volt, Jehu személyében ellenkirályt kenetett fel s vele az Omridinasztia minden tagját: családját, rokonságát és barátjait lemészároltatta. E borzalmas vérfürdő után 180 fokos fordulat következett: Izrael asszír szövetségben harcolt korábbi fegyvertársai ellen. Az átállás azonban rövid ideig tartott, mert a kényszerítő világpolitikai helyzetben Izrael magatartása újra ingadozóvá lett. Asszíriában ekkor végleg kialakult az a meggyőződés, hogy Izrael képtelen a kánaáni hadiúton a neki kiszabott szerepet betölteni és nem is akarja. Ezért V. Shalmaneser asszír király megjelent a helyszínen és Szamária kivételével az ország egész lakosságát, mind a tíz törzset, a Kaspi-tó déli oldalára, Médiába deportálta. II. Sargon király pedig, aki 721-ben elfoglalta Szamáriát, az előbbi elhurcolások során hátrahagyott 27,000 embert is elvitte.⁵⁰ Izrael katasztrófája ezzel beteljesült, megszűnt állama és elpusztult népe. Különös ironiája a sorsnak, hogy éppen azok pusztították el, akik életre hívták: a fajrokon asszírok. Az izraeli zsidóság története itt bevégeződik, mert csak igen vékony szállal függ össze az utána következő zsidóság történetével.⁵¹

50. Izrael hűtlenségéről és szerződészegéséről az Ószövetség így ír: He (Izrael) rebelled against the KING OF ASSYRIA, and served him not... they obeyed not the voice of the LORD THEIR GOD, but transgressed his covenant, and all that Moses the servant of the lord commanded, and would not hear them, nor do them, 2 Kings XVIII 7, 12. Itt tehát egészen világosan látható, hogy az az Isten, aki ellen az Izraeliták fellázadtak, akit nem szolgáltak, akinek parancsait nem teljesítették és akivel a kötött szövetséget (covenant) megszegték, Asszír- király volt: king of Assyria.

51. A Médiába deportált tíz izraeli törzs sorsával kapcsolatban több elmélet merült fel. Ezek egyike szerint a deportáltak utóbb átkerültek Európába, ahol a helybeli népekkel keveredtek, különösképpen a britékkel, és e keverék eredménye lenne az angol-szász világ. A mai dánokat is az Izraeliták leszármazóinak vélik, az Izraelben élt egykori Dán törzsből. Egy további elmélet szerint, a héber nyelv egyes szavainak előbukkanása alapján úgy vélik, hogy a szét-szórt tíz törzs egyes részlet Kínába, Indiába, sőt Amerikába és Mexikóba is eljutottak. Az angolszászok az elméletnek velük kapcsolatos része ellen tiltakoznak, 204m 155.

Júda önálló állami élete sem volt szerencsésebb, hiszen az asszír király szempontjából, aki a hűbéri szerződéshez ragaszkodott, ez az állam is felesleges volt, pusztá léte is árusítás. A kiemelkedő király itt is egy árja volt, név szerint is Azária (Az Árja, Kr. e. kb. 783-742), aki a felvilágosult politikai irányt követte, létellenségét Asszíriában látta s országa és népe megmentéséért a magyar népek Asszír-ellenes frontjába állt be. Nem csoda, ha a próféták szemében nem volt kedvelt egyén. Bizonyára Asszír-elleni harca miatt nincs róla említés az Ószövetségben, amelyet asszír vonalú papok fésültek át korunkra maradt formájára. Amit a krónika róla feljegyzett, mindössze annyi, hogy "a lepra elvitte". Mivel a leprát régen isten személyes büntetésének tartották, lepra alatt ezúttal sem kell szükségszerűen betegséget érteni, hanem talán inkább azt, hogy az élő isten őt is agyonverette. Júda lakossága a deportálást egy ízben (Kr. e. 721-ben) súlyos adók fizetésével és tökéletes behódolásával elkerülte. Asszír-ország mégis gyanús szemmel kísérte magatartását és biztonság okából Sennacherib onnan Kr. e. 701-ben kétszázezer embert deportált. Eserhaddon Kr. e. 670-ben egy további csoportot hurcolt el. Asszír-ország bukásakor, Kr. e. 612-ben, Júda még fennállt, de igen gyér lakossággal és nyugtalan lelkiismerettel várta a Ninivét porbadöntő médák és babiloni árják, a föld régibb lakóinak bosszúját. Ez a bosszú egyelőre nem következett be és talán el is maradt volna, ha Júda vezetői meghódoltak volna az új "istennek", Babilónia királyának, aki Asszír-ország bukása után a szíriai-kánaáni területnek is királya lett. Mivel Júda nem hódolt meg, Nabukadnezár babiloni király türelme elfogyott és Júda vezetőit az asszírok példájára Kr. e. 597-ben Babilonba deportálta. Az intrikák azonban még ezután is folytatódtak, ezért 586-ban újra megjelent Júdeában, Jeruzsálem falait ledöntötte és a város maradék lakosságát is elvitte. Ezzel a második izraelita utódállamnak is vége lett.⁵²

A jósök és próféták számos esetben megmondták, hogy a deportálás az élő isten, vagyis az asszír király büntetése volt, amiért a vele kötött hűbéri szövetséget Izrael királyai nem tartották be. Hátrahagyott irataikból mindez filológiai pontossággal megállapítható. Az is megállapítható, hogy "bűn, lázadás, hűtlenség" alatt nem az egyetemes erkölcs mércéjén lemerült bűnt, vétket és lázadást értettek, hanem az asszír királynak fogadott vak engedelmesség megszegését s csak a későbbi Biblia-magyarizók adták a dolgoknak vallási értelmet. Néhány szó szerinti idézettel az egykorúak szemszögéből is megvilágíthatjuk a helyzetet. Ámos próféta kritikája szerint Izrael külpolitikáját paráznaság hatja át, "Efrájim (Izrael) szelet legeltet és keleti szél után futkos, nap-nap után szaporítja a hazug-

52. A babiloni deportálás ellen, amely az egykori Izraelnek csak parányi töredékét érintette, sok panaszt hallatnak a szemlélők, de semmi kifogást nem tesznek az asszír deportálás ellen, amelynek során az Izraeliták több mint 80 százaléka elpusz-

tult. E mérleg láttán világos, hogy Mózes elgondolása, aki az asszír kártyára tette fel népe sorsát, teljesen tévesnek bizonyult. De ezzel kapcsolatban se olvashatunk sehol egyetlen kritikus megjegyzést sem.

ságot és kudarcot, hol Asszíriával (!) köt szövetséget, hol Egyiptomnak kedveskedik olajjal.” “Olyan Efrájim mint egy buta galamb: most Egyiptomhoz fordul, azután Asszíriával (!) futkos” (Amos XII 1 és VII 11). Ezekiel próféta szerint Izrael külpolitikájában olyan, mint egy erkölcstelen nő (Ezekiel XVI 26-30). Egy asszír ágens Jeruzsálem ostromakor szemére hányta az izraelitáknak az egyiptomiakkal való szövetségüket. “Nos, te arra a törékeny nádszálra bízod magadat, ami Egyiptom? Ha arra támaszkodsz, belevág kezedbe és átszúrja azt. Mert olyan a fáraó, Egyiptom királya, mindenkivel szemben, aki benne bízik... Felkérlek tehát midezek miatt, esküdj hűséget az én uramnak (!), Asszíria (!) királyának és én szállítok neked 2,000 lovat, feltéve, ha képes vagy azokra lovaglásban jártas embereket ültetni” (2 Kings XVIII 21, 22). Bűnt követ el és lázadó az, aki az Asszíriával (!!)-kötött szövetséget nem tartja be, nem Az Urat (!) szolgálja, hanem mással szövetkezik és más urat szolgál (2 Kings XVIII 7, 20). Akik ilyen bűnt követnek el, aminőt Izrael, azokat az asszír (!) király összeszedi és idegen országokban szórja szét. “Mert ők nem engedelmeskedtek Az Úr isten követeinek, hanem megszegték az ő szerződését és mindent, amit Mózes, Az Úr (!) szolgálja parancsolt s a kötelezettségekről hallani sem akartak, se azokat végrehajtani” (2 Kings XVIII 12).

Teljesen világos tehát, hogy az Ószövetségben szereplő “Az Úr” és “Isten” nevek legtöbbször nem a God, hanem a Lord, vagy méginkább a King (Király) szóval volnának fordítandók minden olyan esetben, amikor Asszíria királyáról van szó. Csak a magyar nyelvben van az Úr szónak olyan értelme, mint isten, király, nagyúr, parancsoló és ember. Nem csoda, ha a Biblia magyarázatában a teológusok a sokféle értelem között eltévedtek és áhítatos lelküllettel mindenütt az igaz Isten ujját, nevét, szerepét keresték és találták meg s ebbeli buzgóságukkal szinte kihámozhatatlan zürzavart okoztak a történettudományban. Az ő jóindulatú spekulációjuk eredményeként lett egy egyszerű és abban a korban szokványos hűbéri szerződésből, amit az élő istennel kötöttek, a teremtő Istennel való egyezkedés, csodálatos lepaktálás. Hogy a sok milliónyi tudós nyelvész, történész és régész között, akik évszázadok óta böngészik a Bibliát, eddig még egy sem akadt, aki észrevette volna az Úr meg az Isten szóval kapcsolatos főbenjáró tévedést, az a mi tudományunk egyik legsiralmasabb jelensége. Talán azzal magyarázható, hogy járatlanok voltak a magyar nyelvben? Meg azzal is, hogy a papok valósággal elriasztották a tudósokat a szent szövegek tárgyilagos vizsgálatától? Attól féltek, hogy az Isten alkotásának tartott írások kritikájából majd olyan dolgok derülnek ki, amelyek a vallásnak kárt okoznak? Mindez lehetséges, hiszen a zsidó Spinozáé például, aki a 17. században a modern Biblia-kritikát elindította, még kiátkozták a zsinagógából (47m 30) és a mi korunkban élt Sigmund Freudot, aki Mózes zsidó voltát kétségbevonta s őt egy egyiptomi úr gyermekének tekintette, keserű szemrehányásokkal illették, amiért az igazságot előbbrevalónak tartotta, mint a vélt nemzeti érdeket

(47m 57).⁵³ A tudománynak is megvannak a maga mártírjai, Spinoza és Freud azok közé tartozik.

Az asszírok bukása

A Kr. e. 7. század elején az őshazai magyar politikai láthatár teljesen elborult s a jövő reménytelennek látszott. AsszírIA ugyanis dél és nyugat felé elérte az emberi megélhetésre alkalmas területek végét, a sivatagot, illetve a tengert. A birodalom nyugati szomszédságában így nem maradt olyan szabad terület, amelyen a menekülő magyarság megállhatott volna erőt gyűjteni a haza alkalmas időben való felszabadítására. A katasztrófából megmenekült egyiptomi, kánaáni, szíriai és hétországi néptörödékek ekkor már messze Európában jártak és az ősi föld visszafoglalásában nem vehettek részt. Az Óshaza keleti felében élt magyarság is nagyon megfogyatkozott, a babiloni magyarok elpusztultak, Mezopotámiában a szemita lakosság alkotta már a többséget s a nemzeti gondolat a rendszeres deportálások és új népelemek behozatala által mindenütt meggyengült. Ilyen körülmények között a felszabadítás munkája főleg és elsősorban arra a magyar nyelvű tömbre hárult, amely a Kr. e. 7. században a Kaukázus völgyeiben és a Kaspi-Oxus vidékén (Turánban) gyülekezett s helyi néven méda, szkíta és huni néven volt ismeretes.

A Kaukázus vidékén élő magyar nyelvű törzsek politikai és katonai összefogását a Van-tó és az Urmia-tó környékén megszállt részek indították el a Kr. e. 13. században, amikor Urartu (egyenes szórendben Erdő Ura) néven országot szerveztek. Ez az ország AsszírIA felett hosszán elnyúlt nyugatra és keletre, virágkora a Kr. e. 9. és 7. század közé esik, rendezettség és kultúra tekintetében felülmúlta szemita szomszédját. Királyai közül három viselte az Arduris 'Az Erdő őrizője' trónnevet, AsszírIában látták létellenségüket és figyelmük kiterjedt az egész üldözött magyar világra. Állandó szövetségesei voltak a még megmaradt boráti (húri, majtényi, naíri) és maúri (kánaáni, szíriai, hetita) törzseknek, valamint a babilóniai káldiaknak, akik kus fajta nép voltak. A kaukázusi Erdő-ország legfontosabb szerepe abban látható, hogy befogadta és otthont adott az asszírok elől mindenünnen menekülő néprészeinknek. Ilyenmő szerepének legjobb bizonyítéka az, hogy az ország területén az ősi magyar írásrendszerek minden típusa használatos volt: a szavak összecsempésére felépített ősi képirás, a babiloni ékírás, a maúri-turáni rovásírás és az egyiptomi szentírás is.

53. A Biblia-kutatással kapcsolatos aggodalom ez: The fear is, apparently — to put it bluntly — that Bible will not stand investigation... what this implies is that religion is only safe if it based upon ignorance rather than knowledge, 47m 10. — A Talmud tudósal viszont így érvelnek: Ces rabbins, qui ont interdit toute explication rationnelle des commandements, ont craint qu'elle ne porte atteinte á la pratique reli-

gieuse; ils ont pensé qu'elle ótait plus nuisible que bénéfique. Majd így: Les rabbins considèrent comme essentielle l'abolition de la volonté humaine devant celle de Dieu, les philosophes estiment, eux, que l'obéissance a d'autant plus de valeur qu'elle est plus éclairée. Ez utóbbi idézeteket a Belglumban megjelenő "La Bible", c. folyóirat 1970. évi 7. számából a 4. oldalról vettük.

Urtartu területén a vezetés Kr. e. 685 körül a méda elem kezébe került. Az uralomcsere körülményeit csak fogyatékosan ismerjük, mert a médáktól nem maradt ránk egyetlen sor írás sem (120m 102). Róluk mindössze annyit tudunk, amennyit Herodotos feljegyzett. Ő mondja, hogy az úr-népek családjába tartoztak és mielőtt méda nevük általánossá lett, mindenki árjáknak nevezte őket (these Medes were called anciently by all people Arians, 94m II 145). Az ország népét hat csoportba tagolták: 1. Busé, 2. Paréták-Eni, 3. Strukha-tes, 4. Ári Zanti, 5. Budai és 6. Magi. Közlebbi támpont hiányában nehéz e neveket biztonságosan értelmezni, de valószínűleg nem vérségi, azaz nem leszármazás alapján összetartozó törzsek voltak, hanem foglalkozás szerinti csoportok. Az első helyen említett Busé csoport a Vezér (B=V) csoportja lehetett, amelyet hasonló felsorolások alkalmával az első helyen szoktak szerepeltetni. A Paréták-Eni grafikával megörökített csoportban a legelőkelőbb emberek szerepelhettek, akik a Van-tó és az Urmia-tó környékén laktak s akiktől a méda szervezkedés elindult, ők lehettek tehát a "bori tákon" vagyis a víz menti földeken elhelyezkedő birtokok (honok) urai. A harmadik csoportban talán a 'Satárok' vagyis csatárokat kell látnunk, a katonai osztályt, a negyedikben a szántó-vető embereket, azaz földműveseket, az ötödikben a fegyverkovácsokat s a hatodikban a mágus papok rendjét. Az a körülmény, hogy szervezkedésük nem származás szerinti, hanem hivatásrendi volt, az állam új keletű jellegét erősíti meg. A lényeg az, hogy a médák is megtalálták a kapcsolatot Egyiptommal és Babilonnal s az ott élő régi népelemekkel karöltve három odairól láttak hozzá az asszír iga lerázásához.

A felszabadító mozgalmat az asszíroktól legmesszebb lakó egyiptomiak kezdték el, a Delta-vidék helybeli fejedelme, Psametik úr, "akinek a tengerparton volt" (Diodorus) s aki magát Egyiptom fáraójának kiáltotta ki (Kr. e. 663-609). Trónnevének írásjeleit (Okmánytár 76) pontosan olvassuk: Pi-S-Me(n)-TI-K, azaz Bi-Z-Me(n)-TI-K URA, mai helyesírásunkkal 'Vízmentik ura'. Trónnevének magyar értelme ugyanaz, mint amit Diodorus mond, aki az értelmet saját nyelvére lefordítva örizte meg (193m VI 226). Egyiptom példáját követte Babilon, ahol a médáknak sikerült Kr. e. 626-ban felkelést szítaniok és annak során a várból az asszír őrseget elűzniök. Így a babiloniak is visszaállították országuk függetlenségét, akik ezután a médákkal szövetségre léptek és Asszíriát északról és délről két tűz közé szorították. Ebben a katonai és politikai helyzetben mindenki előtt világos volt, hogy rövidesen történni fog valami.

A több mint félezer év óta büntetlenül nyúzó és gyilkoló asszír népet most halálfélelem fogta el. Reszketve vették a száguldó lovasokról szóló híreket és minden percben várták az íjat feszítő, lándzsát lengető méda, szkíta, káldi és egyéb katonák megjelenését. Jeremiás próféta Júdában így jövendölt: "Ezek íjjal és lándzsával jönnek, ezek kegyetlenek és nincs náluk irgalom. Hangjuk zúg, mint a tenger és lovakon utaznak" (Jeremi-

ás VI 23; 87m 512). Habakuk szerint a káldiak "rémesek és félelmesek... lovasaik szerte fognak ágazni és jönni fognak messze vidékről, szinte repülve, mint zsákmányára siető sas. Jönni fognak mindnyájan, hogy erőszakot vegyenek: orcájuk keleti szélként fogja felszívni és összegyűjteni a foglyokat, miként teszi a homokkal" (Habakuk I 7-9). Valóban úgy történt, amint megjósolták, s az asszír fővárost, Ninivét rettenetes ostrom után Kr. e. 612-ben bevették. Az utolsó asszír király szolgáitól és kéjnlőitől körülvéve, palotájának lángjai közt lelte halálát. Megszűnt az Asszír Birodalom, vége lett a szemita világalomnak a Régi Keleten s az árja magyar népek felszabadultak rabságukból.

Az asszír birodalom területét a győzők egymás között felosztották. A médáké lett Ninive és a Tigristől keletre elterülő óriási föld, nyugaton egész Kisázsia; a babiloniak birtokába került Mezopotámia, Szíria és Kánaán; Egyiptom pedig ura lett saját birtokállományának. "Az oly sok ideig rabságban tartott népek bosszúja félelmetes volt: Asszíria egyetlen városa sem maradt épen, irgalmatlan mézszárlással irtották a lakosságot, úgyhogy az ország pusztasággá változott."⁵⁴ Az egykor palotákban dőzsölő és rablásból élő asszírok csak úgy menthették életüket, hogy visszamentek oda ahonnan jöttek és tanyáztak a porban, avagy elbújdosztak az erdők rengetegében. Pusztulásukat a környező népek örömmel üdvözölték, ideértve a júdabeli maradványokat is, hiszen az ő népük is rengeteget szenvedett. Náhum írja az Ótestamentumban Ninivéről: "Jaj a vérszopó városnak! Mindenestül hazug és erőszakkal telve... rengeteg a halott, igen sok a csontváz, nincs vége a hullák sorának... a nemesség porban lakozik, a nép szétszóródik a hegyekbe és nincs senki, aki összefogja őket. Sebeid (Ninive) nem gyógyíthatók, sérülésed súlyos. Mind, aki hírért veszi bukásodnak, tapsol, mert hát kicsoda az, aki nem szenvedett bűneid súlyától?" (Náhum III). Elpusztult hát Ninive, ki bánkódik azon? Hiszen az Isten határozta el, hogy el fogja pusztítani és kitörli nevét a földiek emlékezetéből. Feltámasztani a halottat?, — istenkáromlás lenne (32m 42).

Nabukadnezár királynak (Kr. e. 604-562), az Új Babiloni Birodalom (Kr. e. 612- Kr. e. 539) káldi uralkodójának minden népe meghódolt és hűséget fogadott, kivéve Júda lakóit, akik fellázadtak ellene. A kihívásra Nabukadnezár a helyszínre sietett (Kr. e. 596), Jeruzsálemet elfoglalta, falait lerombolta, a lázadó Zedekiah királyt fiával együtt maga elé rendelte és asszír módon büntette meg: a fiút apja szemeláttára kivégeztette és az apának szeméit ez utolsó látomás után kitolatta. A három felbújtóval szemben pedig úgy járt el, mint Dávid király a kánaániakkal: ő is tüzes kemencébe dobatta őket (42m 171). Utána a város vezető embereit összefogdoszták és — ugyancsak az asszíroktól tanult módszerrel — Babilonba deportálták. A művelet után a király seregével vérfürdőre ment Júdát, falvait felégette, úgyhogy azok közül sok soha többé nem kelt

54. Die Rache der lange Geknechteten war fürchtbar: keine Stadt Assyriens blieb unzerstört, grausame Gemetzel rotteteten die

Bewohner aus, so dass das Land in eine Wüste verwandelte, 160m 141.

életre, mások is csak hosszú emberöltők után kaptak új lakosságot. A régészeti ásatások a pusztulás méreteit igazolják: a rétegekben a Kr. e. 6. századtól kezdve a folytonosság megszakad (2m 140-142). A szemita hadviselés borzalmaikat most azok is saját bőrükön tapasztalhatták, akik ezt az elvet kitalálták, a Régi Keleten meghonosították és az eldurvulást a földművesek közt elterjesztették. Akiket a babiloni király magával vitt, azokat átneveléssel szándékozott megváltoztatni, a helybenhagyott részleg élére pedig babiloni kormányzót állított. Így Izrael után, amelynek lakosságát még annak idején Asszíria deportálta, Juda népessége is elpusztult. Az életben maradottak tragédiájukban Isten büntetését látták az elkövetett bűnökért, Nabukadnezár királyban pedig a büntető eszközt.

Babilonban — amit a források ezentúl következetesen a káldiak (keletiek) országának neveznek — választás útján napkirályok kerültek uralomra, akik a Napisten NABU nevét gyakran belefoglalták trónnevükbe, mint NABO-PALAS-AR (Nap-Város ura, Kr. e. 626-604), NABUKAD-NEZ-ÁR (Napokat Néző úr, Kr. e. 604-562), a csillagvizsgáló és NABU-NAID (Kr. e. 555-539). Az Új Babiloni Birodalom Nabukadnezár alatt élte fénykorát. A királyokat hazafias érzés hevítette, szenvedélyesen kutatták a régi írásokat és egyik-másikuk szakavatott régésszé és okiratolvasóvá kepezte ki magát, hogy személyesen irányíthassa a nemzeti újjászülést. Nemcsak a Napisten elpusztult szentélyeit építették újra, hanem rendbehozták az öntözőcsatornákat is és újra művelés alá vették a parlagon hagyott földeket.⁵⁵ Az újra éledő magyar világ talán megerősödött volna és idővel a sok üldözés és a tömeges mészárlást is valahogyan kiheverte volna. A történelem azonban nem így alakult. A magyar népek már oly kevesen voltak a Régi Keleten, hogy nagy területükön az uralmat száz éven belül elvesztették. A szétszórt izraeliták, júdabeliek és asszírok ugyanis, amint a nagy események feledésbe merültek, a perzsákkal szövetségre Kr. e. 550 és 546 között Médiában magukhoz ragadták a hatalmat, Kr. e. 538-ban pedig csellel Babilont is birtokbavették. A szemita imperializmus ezzel feléledt és a Régi Kelet országai rohamosan ismét szemita uralom alá kerültek.

Jegyzet az Ószövetség forrásairól

Az ókori izraeliták egyetlen, de hatalmas irodalmi alkotása a Biblia úgynevezett ószövetségi része, az Ó-Testamentum. Ennek az írásgyűjteménynek ma ismert legrégebbi szövegeit jórészt a Kr. e. 9. és 8. században írták le mai formájukban, más darabjait, mint Job könyvét és a

55. Nabukadnezár királyról az a hír terjedt el, hogy álmatlanságban szenvedett és uralkodásának utolsó éveiben megőrült volna. Állítólag négykézláb mázskált palotájában és fűvet evett volna Isten büntetése-képpen, amiért Júda lakosságát deportálta. E szemita forrásból eredő mesére termé-

zetesen sehol sincs hiteles adat és az állítás nem is helytálló, a király szórakozásának félremagyarázásából eredhetett. A király ugyanis nem álmatlansága miatt vörösasztalozott éjszakákon át, hanem azért mert szenvedélyes csillagász volt és az égitestek mozgását figyelte.

Példabeszédeket ennél is később, a Kr. e. 4. és 3. században. E régi szövegek részben héber-arámi, részben pedig görög nyelven állnak rendelkezésünkre.

Héber-arámi és görög nyelv alatt természetesen nem a jelenlegi fogalminkban élő hébert és görögöt kell értenünk, hanem az ó-hébert és az ó-görögöt, ami nagy különbség. A héber nyelv mai formáját ugyanis csak a jelen időszámítás 19. századában alakították ki. A megelőző idők héber nyelvét "Biblia utáni hébernek" mondják, amittől megint különbözik az azt megelőző bibliai vagy ótestamentumi héber, az "ó-héber". Nagyon vitás azonban, szabad-e az Ótestamentum nyelvét hébernek nevezni. Ez a nyelv ugyanis a Kánaánban használt nyelv volt, amelyről megelőző előadásunkból már tudjuk, hogy az ősmagyar egyik ágazata volt. Ettől a kánaáni ősmagyar nyelvtől a tulajdonképpeni óhéber csak hosszú idő múltán vált el és lett előbb külön dialektus, majd önálló nyelv (40m 177; 47m 40). A tények ezen állása miatt az óhéber elnevezést a kritikusok elejtették és helyette szívesebben használják a pontosabb "kánaáni" elnevezést.⁵⁶ Az ógörög nyelvről hasonló dolgokat tudunk és alkalmunk lesz azt is elmondani. Miután az Ószövetség nyelvét így elválasztották a hébertől és a görögötől és a ragozott nyelvek családjába illesztették, jogos a gyanúnk, hogy az ószövetségi előadások eredeti nyelve a magyar nyelv lehetett, vagy annak egyik zsargona. Igazolható-e ez a nézet, mennyiben és hogyan?

Ha figyelmesen olvassuk a King James-féle angol Biblia-fordítást, amely szigorúan ragaszkodik az alapszöveghez, az Ószövetség eredeti nyelvének egy-két alapvonása azonnal kiviláglik előttünk. Feltűnik például, hogy az angolul való érthetőség miatt több helyen kiegészítő részeket fűztek a fordításhoz és ezeket a hozzátolódott részeket, hogv észlelhetők legyenek, a szöveg többi részétől eltérőleg, dőlt betűkkel szedették. A betoldott részek legtöbbször az eredetiben hiányzó állítmányt pótolják, jelzik az ige által vonzott tárgyat, vagy megmondják a szereplő személy hím- vagy nőnemét. Ezek azonban magyar szempontból nem tekinthetők hiányzó részeknek, hanem olyan dolgok (hungarizmusok), amelyeket a ragozó nyelvekben nem szokás külön szavakkal érzékeltetni. A magyar nyelvben a szavaknak nincs nemük, a tárgyra a tárgyas igék eleve utalnak és nem szükséges a Van-igét folytonosan használni, mint kell pl. az angolban. A magyarnak ebben a mondatában "A tábla fekete", már benne van a "van". Továbbmenőleg, az Ószövetség jelenlegi tudományos fordítása olyan nyelvet tükröz, amely akkori állapotában kerülte a Hogy, Mert,

56. Oliv. 218m 63 sk. — La langue parlée par les Hébreux (en Canaan) n'était probablement pas leur idiome original... ils avaient alors pris un UN IDIOME CANAANEEN. celui qui est précisément l'hébreu de la Bible, 142m 127. Du point de vue linguistique, l'affinité entre Hébreux et Cananéens est très notable et c'est la raison pour laquelle on a pris l'habitude

d'appeler l'HEBREU UNE LANGUE CANAANEENNE, 142 98. Ugyanilyen értelemben szól 40m 177 és 221m 185. Továbbmenőleg, ez a Kánaánban felvett nyelv ragozott nyelv volt és így érthető az a megállapítás is, amely szerint: The Semitic language originated as AGGLUTINATIVE, 204m 145 sk. szemben a zsidók későbbi nyelvével, amely hajlított (inflected) nyelv.

Aki, Ami és hasonló szavakkal bevezetett alárendelt mondatokat és helyettük az “és” kötőszóval kapcsolt mellérendelő szerkezetet használt. Az Ószövetség eredetije került a szenvedő szerkezetet is és nem használt három-négy féle múlt idejű igealakot sem. Aki ismeri a régi magyar nyelv sajátosságait, jól tudja, hogy abban mindezek a mozzanatok pontosan megfigyelhetők.

Igen figyelemre méltó dolog az is, hogy az izraeliták ősei az ókorban leghosszabb ideig éppen azon a három területen tartózkodtak, ahol magyar nyelvű népek a legsűrűbben laktak: Dél-Mezopotámiában, a Nílus völgyében és Kánaánban és hogy az ő kultúrájuk e három terület — Babilon, Egyiptom, Kánaán — kultúrájából keletkezett. A kutatók meg is állapították, hogy az Ószövetségben leírt alapvető elbeszélések, mint a Teremtés, a Vízözön és a Paradicsom meséje, nem eredeti izraelita alkotások, hanem egyszerű átvételek, mert azokat Babilonban, Egyiptomban és Kánaánban már Ábrahám korát jóval megelőzőleg ismerték és mesélték. Az említett három magyar kultúrterület közül régebben főleg a babiloni kultúra hatását szokták hangsúlyozni. Újabban azonban rájöttek arra, hogy az egyiptomi és kánaáni hatás ugyanakkora, sőt — minden bizonnyal — nagyobb lehetett. Egyes bibliai darabok például ismert egyiptomi himnuszok és kánaáni példabeszédek szinte szó szerinti átírásai.⁵⁷ “Jehuda szerint a tudósok eddig nagyon alábecsülték Egyiptom befolyását az ó-héberre, mert elkápráztatták őket a babiloni felfedezések. Pedig éppen a Nílus völgyében történt meg, hogy a héber irodalmi nyelvvé fejlődött, ott kapta a Biblia ősi legendáinak nagyobb része végső színezetét, ott kellett legyen a Paradicsom helye és ott fogalmazták meg a Teremtés (Genézis) könyvét mai alakjában” (48m 84, részletesen 74-88).

A modern Biblia-kutatók belső szövegkritikával rájöttek arra a szintén igen jellemző mozzanatra, hogy az Ószövetség ma rendelkezésünkre álló szövegei tele vannak olyan tévedésekkel, amelyek az eredeti szöveg nem tökéletes megértéséből származnak. Ezért a mai héberből való szokványos magyarázat helyett a Biblia-kritikát új alapokra óhajtják fektetni és szorgalmazzák a hébernél régibb nyelvek e célra való felhasználását (36m 62 sk). Hogy ez mennyire helyes észrevétel, már érzékeltettük az Úr és Isten szavaink körül előállt zavarral. Ugyanilyen példát azonban többet is említhetünk. Az Ószövetség két helyen is említést tesz egy ünnep megünnepüléséről (II Chronicles 35 és Ezra VI 20), ami izraelita ajakkal kiejtve “megilis”-nek hangozhatott. Aki aztán nem eléggé ismerte ezt a magyar zsargont, fordításában az ünnep “megöléséről” írt. A hiba bennmaradt

57. In any case parts of the Old Testament derive from the writings of the older civilizations of Babylon and Egypt, absorbed and reused by the Jewish scribes. For instance, one of the Psalms can be paralleled, almost word for word, in an Egyptian hymn of the fifteenth century B.C. Many of the Proverbs come from Egypt and

Sumer. The story of the Flood, in Genesis, probably derives from a Sumerian epic dating from long before the time of Abraham. The traditional site of the Garden of Eden was in Sumer, 42m 106. Mézes öt könyve... était en réalité un amalgame de pièces provenant de sources hétérogènes, 142m 145.

a King James-féle fordításban is, ahol azt olvassuk, hogy "a passzóvert megölték" (killed the passover). Ugyanilyen sorsra jutott az eredeti szövegben szereplő "megölelni" szavunk, amit fonetikusán "megöleni" alakban írhattak; a fordításban ebből is "megölni" lett.⁵⁸ Az említett botlások csak a magyar nyelvvel kapcsolatban fordulhatnak elő, ezért tovább erősödik gyanúnk, hogy az Ószövetség eredeti nyelve, vagy legalább is azok a szövegek, amelyekkel dolgoztak, nagyobb részben magyar nyelvűek lehettek.

Még közelebb visz bennünket ehhez a gondolathoz az, hogy a legrégebb Bibliát MASORETIK bibliájának nevezték, amiben könnyű a MASOR (H)ETIK, 'Magyar hitük' kifejezést látni, Masor (Magyar) lévén a magyar népek istene. Nyilván ezzel függ össze az is, hogy a Biblia-magyarázást régen úgy hívták: MASORAH, 'Magyaráz' és MASZORA 'Magyarra' törekvés. A magyarázás eredménye pedig lett a szöveghez készített jegyzet, a MIDRAS PET-IRAT, 'Magyarázó pótírat', illetve a MIDRASZ PET-IRASZ, 'Magyarázó pótírás' (olv. 173m Midras alatt és English Larousse, Masorah). Akik az első összeállításokat és a vele kapcsolatos fordításokat készítették — úgy látszik — még tudták, hogy az Ószövetség valóban magyar nyelvű szövegek összekombinálásából eredt.

Régibb és újabb tudósaink közül többen úgy vélik, hogy még a mai héber is feltűnő sok elemet örzött meg a magyar nyelvből, a babiloni, egyiptomi és kánaáni magyarból, amelyekből egykoron a maga útján elindult. Összeállították a két nyelvben található párhuzamokat és megpróbálták azokra magyarázatot adni. Az elsők egyike, aki magyar-héber párhuzamokkal foglalkozott, Nagy János volt. Munkája latin nyelven jelent meg Pesten 1823-ban "Grammatica linguae Hungaricae cum parallelismo inter Aramaeam, Hebraeam et Hungariam orientales linguas ducto" címen. A tudós Horvát István már azt is megállapította (1825), hogy a héber párhuzamok magyarból való átvételek. A kérdést újra tanulmányozta Venetianer Lajos pesti rabbi "A héber-magyar összehasonlító nyelvészet" c. kis munkájában (IMIT 1898-as évkönyve, 32 l.), Markos Gyula írásának (1918) címe pedig előre mondja vizsgálatai eredményét: "Az Úr szava magyar volt. Négyezer éves írott, hatezer éves magyar szókincsek alapján szótári pontossággal bizonyítja Markos Gyula."

Az irodalomban található érvek logikus sorrendbe rakása után a következőkben az Ószövetség jelenlegi fordításából fogjuk kiemelni az ott még ma is könnyen felismerhető magyar szavakat és kifejezéseket, bizonyítva a magyar nyelvű okmányok döntő szerepét az első összeállításokban. Kezdjük felsorolásunkat a magyar értelmű személynevek megemlítésével.

58. Az Exodus IV 24-26 versel előadják, hogy Mózes neje gyermekeivel utazva, egy vendéglőben szállt meg, ahol az asszonyt egy asszír ügynök molesztálni kezdte. A jelenetet a Biblia-fordítók úgy értelmezik, hogy az asszonyt az illető meg

akarta "ölni". Helyesen bizonyára csak meg akarta "ölelni". A dologhoz ugyanis hozzá tartozik, hogy ez alkalommal Mózes neje két fiát rituálisan (kőkéssel) körülmetélte és az asszony a támadót "perverz férjének" nevezte: Bloody husband art thou me.

Már eddig is sokmindenkinek feltűnt az ilyen nevek szereplése, mint Machar (Magyar), Kis, Úr, Uri, Büki, Béla és Mikloth (Miklós), amelyekhez hozzátehetjük a Jó és Szép egytagú magyar szavakból keletkezett József nevet, meg Mózes Mezős nevét, miként már megbeszéltük. Ezt a jegyzéket most tovább bővítjük, először is az Ószövetség egyik legszebb írásművét, egy jó ember meséjét idézve, akit JOBnak hívtak. Azért nevezték a szereplőt így, mondja az Írás, mert az illető mindenkinél "jobb" volt. A példabeszéd így kezdődik: "Élt egy ember Úr városában, neve pedig vala JOB. És ez az ember jó (!) és becsületes volt és félté Istent és kerülte a gonoszt" (Job I 1). A Sátán kísértésének minden alkalommal jól (!) megfelelt. És a "jó" kifejezés a további példákban is mindúntalan visszatér, ami igazolja, hogy a szereplő személy neve, Job — mai helyesírásunkkal: Jobb — a magyar nyelvből származik.

Izsák neje, Rebekah ikreket szült. Apjuk mind a kettőnek a születéssel kapcsolatos körülményekből adott nevet. Az első szülött szőrös volt, azért lett a neve Esau; a másik gyerek, amikor a világra jött, "kapva tartotta kezében Esau sarkát és azért nevezték el Jakabnak" (Genezis XXV 25, 26). Ha a Jakab nevet ezekből a körülményekből kell értelmezni, az nem lehet más, mint a magyar zsargonban kimondott 'jól kap' (Joe kop, Joe kob). Ez a Jakab, miután felnőtt, — így folytatódik a mese — csalárd módon bátyja elsőszülöttségi jogát is megkapta és utóbb még az elsőszülöttet megillető atyai áldást is. E további két kapás miatt Essau azt a megjegyzést tette rá: "Nemde találóan nevezik őt Jakabnak? Hiszen engem két ízben is kitűrt: elvette elsőszülöttségi jogomat és most elvette tőlem az atyai áldást" (Genezis XXVII 36). Jakab tehát a Biblia előadása szerint összesen három ízben "jól kapott" s ez bőven igazolja, hogy az ebből a körülményből keletkezett Jakab vagy Jákob név magyar eredetű. — Isten a Föld állatait a Paradicsomban lakó ősember elé terelte, hogy az adjon nekik nevet. Az őslakó meg is tette, adta a neveket, s ezért lett a neve ADOM, 'Adom' (ma: Ádám). Isten megtiltotta a paradicsomi párnak, hogy egy bizonyos fa gyümölcséből egyék. A tilalmat a nő megszegte: evett a tiltott gyümölcsből s ezért lett a neve ÉVA, 'Evő'. Ezek a példák csattanóan bizonyítják a nem-magyar tudósok észrevételét, hogy ti. a bibliai nevek igen sokszor valami jellemző, az illető személyével kapcsolatos tulajdonságból vagy eseményből keletkeztek (2m 244).

Izraelben a próféták az asszír király szócsövei és ügynökei voltak, akik a király (Isten, Az Úr) üzeneteit és parancsait jóslás formájában közvetítették Izrael nagyjaihoz, kezdetben szóban, utóbb írásban is (120m 131; 221m 150 sk). Ennek megfelelően úgy emlegették őket, mint a király embereit: "Az Úr embere" (I Samuel IX 10) és foglalkozásuk megjelölésére a Látó, Szemes és Jós szavakat használták. Samuel próféta neve például 'Szem-Él' volt, azaz Fő-Látó, Főellenőr, Felügyelő, amint ő maga is magyarázza: "Én vagyok a Néző" (I am the seer, I Samuel IX 19). Ezt az ellenőri foglalkozást legtöbbször a YAH, IAH szóval jelölték (kiejtése: Jós), amit a próféták gyakran belefoglaltak nevükbe. A leghíresebb és

együttal leghirhedtebb izraeli jós Éliás volt, a magyar nyelvű bibliák Illés prófétája. Bibliai neve EL-YAH annyi mint 'Él-Jós', azaz első, főjós. Ez az ember tervezte ki asszír sugalmazásra az Omri-dinasztia kivégzését és a Bál-papok lemészárlását. Félelmében aztán kimenekült a pusztaságba, az arabok közé és ott egy özvegy asszonynál bújt el, a Z-AREP HATHban, 'Az arab házban'. A Biblia szerzői úgy tudták róla, hogy tüzes szekér ragadta az Égbe. Ezért szerepel neve előtt a TIS-BITE, 'Tűz vitte' jelző (II Kings I 8), amit a Biblia-kutatók sehogysem értettek és ezért egyszerűen kihagyták neve mellől (129m VI 437-439; 157m 18), de amit magyarul szintén kitűnően értünk.

Jeremiás próféta nevét a tudósok így betűzik: JEREM-IAH, még pontosabban JARME-JAHU (36m 50), amiből a lekopott K-hang hozzáadásával neve azonnal érthetővé válik: 'Gyermek Jós'. Azért hívták így, mert apja, aki pap volt, fiát már születése előtt jósnak szánta. A jós maga is magyarázza: "Óh, Istenem, én nem tudok beszélni, hiszen én még csak gyermek vagyok" (Jeremiás I 6; v. ö. 120m 134). Egy másik jós neve 'Szekér Jós' volt, ZECHE-IAH, mert folyton utazott és szekérről szokott álmodni (Zach. VI). ISAJAH neve a tudósok szerint helyesen JASAJAHU vagy JESAJACHU (36m 58; 173m Jesaja), 'Jószájú Jós', mert remekül szónokolt. Viszont az átkozódó ZEP-HAN-IAH ezt a bűbajos nevet viselte: 'Szép Honi Jós'. EZEKIEL próféta, aki a babiloni fogáság végén az ékjelekkel írt új szerződést kézhez kapta, eredetileg úgy volt ismert, mint aki HEZ AKIEL, 'Hoz ékjel(et)'. Jellemző dolog, hogy az írással foglalkozó izraeliták közül milyen soknak volt magyar értelmű neve. A kultúra akkoriban még főleg ezen a nyelven folyt.

Az Ószövetségben nemcsak magyar eredetű gondolatok és nevek hemzsegnek, hanem magyar kifejezések is. Amikor Rebekah dajkája, Deborah meghalt, egy tölgyfa alatt temették el. Azt a helyet, ahol a dajkát örök álomba küldték ALLONBA CHUT, 'Álomba küldte' néven említik (Genézis XXXV 8). Amikor Jákob előtt az élő isten megjelent és neki üzenetet adott át, azt a helyet, ahol az utasítást kapta PEN-IEL, 'Fenni Jel'-nek nevezte (Genézis XXXII 30). Ott épített Esau állatainak egy hamarjában összerótt karámot, a Biblia szavai szerint egy SUCCOTH, 'Zugot' (Gen. XXXIII 17). József hivatali címe Egyiptomban 'Szép nagy főnök' volt. Amikor Ábrahám a hetitáktól földet vásárolt, az 'arat megfelezté'. A pusztaságban vándorolva, Mózes népe lázongani kezdett az ital hiánya miatt és sok merész beszéd: MERI BAH hangzott el, míg végül Mózes csodát tett, megmetszette a sziklát és a MSSAH, 'Metszés' helyén víz fakadt (Exodus XVII 6-7). Amikor pedig éheztek, történt vala egyszer, hogy nagy vihar keletkezett és annak tölcésrszerű légáramlásából dőglött halak és madarak potyogtak le. Az éhezők mohón fogyasztották a tengerből elsodort állatok húsát, amitől sokan megbetegedtek és mérgezésben meghaltak. A rothadt madarak evéséről ezt a helyet a Biblia KIB ROTHATT AVAH, 'Csibe rothadt evése' néven, a húst pedig HAZE ROTH, 'Húsa rossz'-nak említi. Az Égből, vagyis a Mennyből (Mén országából)

hulló táplátéket MANA-nak 'Mennyeinek' mondták (Numbers XI 34, 35).

Amikor az izraeliták elhelyezkedtek Kánaánban és kezdtek berendezkedni, szükségük volt iparosokra, díszítő ötvösökre, olyan szakemberekre, aminők az ő soraikban nem akadtak, hiszen jórészben sátorozó nomádok voltak. Hogy ezt a munkát megtanulhassák, a magyarokhoz fordultak és egy URI, 'Uri' nevű embert szerződtek és folyton kérték őt, tanítsa őket: BEZELEEL, 'Beszéljél'. Ez lett aztán a mester neve. Ez az Uri ember el is készítette a frigyszekrényt (Ex. XXXI 2 és XXXV 30-35 és XXXVI 1-2, XXXVII 37), amibe aztán behelyezték az asszír királlyal kötött szerződés — frigy — kótábláját, az ARK-ot, vagyis az 'Ur-köt' és Shilochban őrizték. A szekrény helyét JAHVEH SABA OTH néven nevezték, mondván 'Jahve szava ott' (129m VI 306). A frigyszekrény készítője belekombinálta munkájába saját kilétét. A bútordarab mindegyik oldalára ugyanis egy-egy angyalt faragott, amelyek közül hármat állatfejjel látott el, a negyediknek meghagyta emberfejét (213m 250). A három állatfej mint hieroglif jel: oroszlán (MA), ökör (KA) és sas (A), az emberfej (AR), az ősi képírás szerint a Ma-Ka-A-AR, 'Magyar' írása. A Thora az isten parancsainak gyűjteménye volt, Tho-Ra, vagyis 'Ur szava', törvény (221m 133).

A Bibliában a Paradicsom nem egyiptomi nevén (Pa-Ra-Dísze, Fá-Ra-Dísze) szerepel és nem is jutalmazási hely, hanem EDEN, 'Otthon', az emberiség első otthona, ahonnan szétvándoroltak. A Biblia ezt az ősi otthonról részletesen leírja, de a jelenleg rendelkezésünkre álló fordításokat sehogysem értjük. A hiba úgy látszik ott van, hogy az ősi otthonból nem négy "folyó" (régiesen: foló) ment ki, hanem az emberek mentek onnan négy "felé". A zavar tehát megint egy hibásan beillesztett magánhangzóból keletkezett. Ezt figyelembe véve, a leírás így alakul: egyik irányban PIS-HON "felé" mentek, amely magában foglalja az egész HAVI-LAH országot, ahol aranyat lelnek; a másik irányban GI-HON "felé" mentek, amely magában foglalja Etiópiát; a harmadik irány a HIDEKEL vize "felé" vezetett, amely Asszíriából folyik kelet felé; végül a negyedik irány az EUPHRATES "felé" vezetett. A szereplő nevek közül a Pis-Hon ma Víz-Honnak hangzanék, a P-nek V-vé változása után. Más néven ez volt a Habos-Hon, vagyis a Vörös-tenger felé eső vidék, a Habi-Lak, amely magában foglalhatta a núbiai sivatag aranymezőit is. A másik irányba esett a Gi-Hon, amely elé a mássalhangzós írásrendszer olvasási szabálya szerint E magánhangzót olvashatunk, így az Égi Otthon (Égi Ta), azaz Egyiptom nevét kapjuk, amely kezdetben valóban egyet alkotott hátországával, Etiópiával. A harmadik irány, ahová mentek, a Hidekel, vagyis a Tigris vize volt, amelynek régi neve Idekkel, Idiklat — tudósaink szerint — a magyar 'ügy' (folyó) és a 'kelet' szavunk összetétele. A negyedik irány, az Eufráteszé, földrajzilag jól ismert. E megoldás szerint a Biblia Édennel (Otthonnal) kapcsolatos előadása az árja népek déli ágának Délkelet-Afrikából való szétáramlását örökíti meg, ugyanúgy mint más kútfők alapján I. kötetünkben mi is elképzeltük. Tekintve, hogy a

szemiták nem déli irányból érkeztek a Régi Keletre, hanem kelet felől, ez a mese sem lehet az ő eredeti alkotásuk, hanem az árják hagyományának átvétele.

Az elősorolt rengeteg magyar nevet, szót, kifejezést, gondolatot és nyelvi szerkezetet látva, a magyar nyelv tagadhatatlan megnyilvánulásait észelve, nem szabadulhatunk attól a határozott benyomástól, hogy az Ószövetség modelljei és első szövegei valóban magyar nyelvűek lehetnek. Nincs a zsidókkal származásbeli kapcsolatunk, biztosan mondta már a tudós Révai, de közöttünk nyelvi rokonság kétségtelenül fennáll, mert a zsidók első magas kultúrája a magyar népek kultúrájának átvételéből keletkezett.⁵⁹ Ez olyan régi és új igazság, ami hozzásegítheti a tudományos világot ahhoz, hogy a két hitelesen ókori nép, a magyar és az izraelita tárgyilagossabb látószögből szemlélhesse múltját.

A SZEMITÁK MÁSODSZOR IS AZ EGÉSZ RÉGI KELET URAI

Gyülekező helyük ezúttal Perzsia

A perzsák faji és népi egyénisége a nem tisztázott történeti kérdések közé tartozik. Azon az alapon, hogy a perzsák sokáig ugyanabban a birodalomban éltek, mint a médák és átvették azok szokincset, szokásait, öltözködési módját és egész kultúráját (mint szokták a nomádok, akiknek ilyen kultúrája nem volt), a tudósok őket a médák rokonainak tartják és az árja népek közé sorolják. Ez a külsőségekre felépített nézet azonban nem szükségszerűen helytálló, hiszen már megelőzőleg az asszírok és zsidók is magyar kultúrában növekedtek fel, de faj és öntudat tekintetében mégsem voltak árják. A perzsák esetében is hasonló jelenséggel állunk szemben, mert az ő történetük minden méda kapcsolatuk ellenére kezdettől végig át volt szöve a szemitákkal való szoros együttműködéssel és politikai öntudatukat a leghevesebb anti-árja koefficiens jellemezte. A szemita-perzsa összefonódás és az antiárja magatartás Dárius király kora óta oly nagyfokú volt, hogy attól kezdve tulajdonképpen már nem is Perzsa Birodalomról kellene beszélnünk, hanem egy szemita vezetésű országról. Elég okunk van tehát arra, hogy az irodalomban található nézeteket kétségbe vonjuk és a perzsa-problémát népi vonatkozásban a tényleges adatok világánál saját magunk vizsgáljuk meg.

“Perzsák” létezéséről első híradásaink a Kr. e. 8. századból erednek. Ezzel a névvel akkoriban az Urmia-tó nyugati oldalától a Felső-Zab for-

59. Ab Hebraels Itaque non descendimus, linguae tamen cognatio intercedit, qualls est neptes ortas ab avia ex fillibus diver-

sis. Révai, *Elaboratio grammatica Hungarica*, Idézi 123m 179 és 200.

rásvidékéig terjedő méda terület nem-méda lakóit értették, akiket PARSUnak neveztek. Ez a szó a P=F hangváltozás után a FARSI alakot vette fel, értelme annyi mint "hátsó, mögöttes". Ez az elnevezés bizonyára az asszíroktól eredt, mert azok fővárosához képest laktak a perzsák "hátul". A Far szó különben a magyar nyelvben is megvan, pl. a farzseb kifejezésben és jelentése ott is hátsó. A szó szerepel a héberben is, ahol a többes számban kimondott Perusim "elkülönített" jelentésű. Ezek a körülmények, hogy ti. az első perzsák az asszírok mögött, méda területen, elkülönítve és éppen a Kr. e. 8. században bukkantak fel, azonnal felvetik a gondolatot, hogy ők tulajdonképpen az asszírok által elhurcolt izraeli törzsek maradványai lehettek, akiket köztudomásúlag a médák városállamaiban helyeztek el és új helyeikre éppen a Kr. e. 8. század közepe táján érkeztek meg. Ezzel az elgondolással a későbbi események csodálatos összhangban állnak, úgyhogy az eredeti perzsákban izraeli típusú, szemita öntudatú népet kell látnunk.

Az asszír politika célja minden elhurcolt néprésszel szemben az volt, hogy valahol majd felhasználják őket valamilyen AsszírIA érdekében végzendő munkára (für Assur zu arbeiten, 92m 47). Ebben az értelemben vizsgálódva az első figyelemre méltó dolog az, hogy a méda területen lakó farszi izraeliekhez AsszírIából (!) hamarosan egy férfi érkezett, akit Perseus (Farsi ős) néven említenek. Ez az asszírIAi személy előkelő valaki lehetett, mert Jove (Jáhve) nevű apától és Danae (Dán) nevű anyától származott. Kik lehettek e titokzatos szülők, nem tudjuk, csak annyi bizonyos, hogy Perseus az asszír királyi család közeli rokona volt, talán éppen az asszír királynak és egy Dán izraeli törzsből származó anyának ivadéka. Ettől a Jáhve hitén élő asszír apától és izraeli anyától származó Perseus egy hasonló nevű fiút hagyott maga után — Persist — aki aztán a helybeli méda fejedelem leányát, Andro-Médát vette feleségül s mivel apósának nem volt fiúgyermek, annak örökébe lépett az ismert keleti szokás szerint. Az asszírok talán azt a tervet forgatták fejükben, hogy ez asszír-izraelita-méda vért magában egyesítő farszi fejedelem révén a deportált izraelita maradványokat egybetömöríthetik a környező méda törzsekkel az akkor divatos konföderációk szerint s aztán valahol asszír szolgálatba állítják. A lényeg valóban ez lehetett.

Az asszír irányítással összefogott perzsa törzsek nevét Herodotos jegyezte fel. A törzsek száma csodálatosképpen éppen tíz volt, mint a deportált izraelitáké. A nevek azonban nem a régi Izrael törzsnevei, hanem új összefogást tükröznek. Az első és legelőkelőbb törzset, amely bizonyára az AsszírIából jött vezérlő nemzetség alkotta, PASAR GADA néven nevezték, benne a magyar zsargonban kimondott 'Vezér Hadát' láthatjuk. Rangban utána következett a MARA-PHI és MAS-PI nevű két törzs, valamelyik újabb névadó "fiai", akik a vezéri törzsszel együtt a legelőkelőbbnek számítottak, tőlük függtek a többiek, így talán ezek is asszír nemzetségek lehettek. A negyedik, ötödik és hatodik törzs tagjai földműveléssel foglalkoztak, ezek tehát nem lehettek szemiták, hanem

árják, a helybeli médák. A hátralévő négy törzs nomád volt, de mindvégig nagy szerepet vitt az együttesben, ezek lehettek az izraeli elhurcoltak maradékai, névszerint a DAAN, MARDI, SA-GARTI és DROPIK törzse, a Dán törzs, egy másik "maradékai", a sivatagi és még valamelyik. Ezekben a nevekben nem a bizonytalan értelem a fontos, hanem az összbenyomás: az összetételben asszír irányítás alatt földműves (árja) és nomád (szemita) életformájú népelemek szerepeltek, melyek közül faji szempontból hét törzs lehetett szemita jellegű. Így most már érthető az a mozzanat, amit szintén Herodotostól tudunk (94m I 63), hogy az árja médák a perzsákat maguktól idegen fajú népnek tekintették.

Miután a médák közé deportált izraelitákat ekként asszír keretben összefogták és megritkult soraikat médákkal kiegészítették, a Kr. e. 8-7. század fordulóján a Zagros-hegység mentén délkeleti irányban útnak indították. A vándorlás vezetője a Vezér Hada (Pasar Gada) csoportból származó ACHA-MENES volt, az Achamen-dinasztia megalapítója. E törzseket aztán fokozatosan lejjebb és lejjebb küldték, amíg azok Kr. e. 650 táján meg nem érkeztek Elamba, Babilon szomszédságába (92m 60), ahol történetesen éppen akkor vívták a babiloniak és elámiak élet-halálharcukat az asszír seregekkel. Az asszírok a perzsákat Elám népének elpusztítása után az ő helyükre telepítették, ahol olyan szerepet szántak nekik Babilon hátában, mint aminőt korábban az izraelitáknak adtak a Jordán völgyében. Asszíria, amely az eseményeket eddig vaskézrel irányította, Kr. e. 612-ben elbukott. Birodalmát a felszabadult médák és babiloniak (káldiak) egymás között megosztották s ebben az osztozkodásban Elám területe (Perzsia) a médák uralma alá került. A perzsák, mint méda alattvalók, az akkori hűbéri államszervezés értelmében megtartották a maguk külön politikai és közigazgatási kereteiket, saját fejedelemmel az élen. Így lett a hűbéres Perzsia területe a szétvert asszír népmaradványok gyülekező és menedékhelye.⁶⁰

Amint ez az izraeli és asszír jellegű hűbéres Perzsia megállapodott, az asszír időkben kidolgozott politikai programot követve, igyekezett a méda királyi udvarban minél nagyobb befolyásra szert tenni, a méda királyi családdal vérségi kapcsolatba kerülni, s azután, alkalmas időben a méda birodalomban a főhatalmat magához ragadni. E tekintetben az első döntő sikert Astyages méda király (Kr. e. 585-549) idejében érték el, amikor a perzsa hűbéres fejedelem Kambyses (Kr. e. 600-559) feleségül vette a méda király lányát. Ebből a méda-perzsa (árja és szemita) házasságból született a későbbi II. vagy Nagy Cyrus (Kurus) perzsa király (Kr. e. 559-528). E vegyes házasság a maga korában nagy feltűnést keltett és még a távoli Delfiben lakó jósnő is megemlékezett róla, ösz-

60. Isaiás próféta (XI 11) a perzsa király feladatául a szemita népek maradványainak összegyűjtését jelölte ki: The Lord (az új király) shall set his hand again the second time to recover the remnant of his

people which shall be left from Assyria and from Egypt, and from Pathros, and from Cush, and from Elam, and from Shinar, and from Hamath, and from the Islands of the sea.

vérnek nevezve Cyrust, amiért két különböző emberfajta keveréke volt és két különböző nép képviselője.⁶¹ Ezt a fiatalembert minden kezdeti lépésében valóban a szemiták segítették, különösen a Judából származó zsidók. Ők voltak mögötte, amikor Kr. e. 550-ben királyi ura ellen felázadt, amikor 546-ban Lydiát megszerezte és akkor is, amikor csellel, kardcsapás nélkül Babilon urává lett. A perzsa trónnak később is a zsidók voltak leghatalmasabb támaszai. E szoros szemita kapcsolatok révén érthető, ha a perzsa királyok magukat az asszír királyok vérbeli folytatóinak tekintették és felelevenítették az ő viláгурalmi törekvéseiket is. Azzal, hogy az államhatalmat a szemita törekvések szolgálatába állították, a Régi Keleten még megmaradt árja fajú magyar nyelvű népekre újabb kálvária következett.

Összegezve a perzsák eredetére és hatalombajutására vonatkozó ismereteinket, főbb megállapításaink ezek: 1. fajilag a perzsa nép az elhurcolt izraelita maradványokból, méda törzsek hozzáadásával, asszír vezetőség alatt jött létre, amihez csatlakoztak a júdabeli zsidók is, úgy-hogy a nép főleg szemita jellegű konglomerátum volt; 2. vezetőrétege az asszír politikai elgondolásokat követte és erős antiárja koefficiensével élesen elkülönült és szembehelyezkedett az árjakkal. Ebben a szemléletben jól érthető, miért volt a Perzsa Birodalomnak annyira fontos, hogy sürgősen helyreállítsa a Jordán völgyében az egykori szemita támaszpontot a zsidók hazaszállításával, továbbá hogy kikapcsolja Perzsia vezetéséből az árja (méda) lakosságot és végül hogy vérrel és vassal újra felállítsa a Régi Keleten a szemita viláгурalmat. A következőkben a perzsa történet e három oldalát mutatjuk be.

A zsidók visszatelepítése a Jordán völgyébe

Miután Cyrus perzsa király a médák örökségébe lépett és Babilon elfoglalásával átvette a vezetést a Régi Kelet keleti felében, legsürgősebb teendőjének azt tartotta, hogy a Babilonba hurcolt zsidókat visszatelepítse származási helyükre, a Jordán völgyébe. Ezt a célt — a visszatelepítést — Dániel szorgalmazta a legnagyobb sikerrel, mert neki volt Cyrus legjobban lekötelve, hiszen Babilon perzsa kézre játszásában ő vitte a főszerepet.

61. Delfi jósnője így szólt: ... Cyrus was that mule. For the parents of Cyrus were of different races and of different conditions, — his mother was a Median princess, daughter of king Astyages, and his father a Persian, and a subject, who though so far beneath her in all respects, had married his royal mistress, 94m l 48. Azonfelül, hogy apja oldaláról asszír-izraeli eredetű volt, Cyrus minden valószínűség szerint Jáhve tiszteletén élt. Egy korabeli zsidó írta ugyanis úgy emlékezett meg róla, mint "Jáhve felkentje" (Jahveh'a anointed), 109m 122.

A nevezetesebb perzsa királyok a következők voltak: II. Cyrus (Kurus), Kr. e. 559-528, ő a birodalom megalapítója, kinek Kurus trónneve éppen ezt mondja: Kő-úrőse, egválttal ő a zsidók első nagy lekötöztette. A legnagyobb perzsa király I. Dárius, Kr. e. 522-486, a zsidók második nagy lekötöztette. Kinek DAR-YAVA-US nevében már a Jáhve nív is szerepel. Az utolsó perzsa király III. Dárius, Kr. e. 336-tól 330-ig uralkodott. A Perzsa Birodalom fennállása: Kr. e. 559-től Kr. e. 330-ig.

Dániel ugyanis Nabukadnezár káldi király ideje óta a babiloni kormányzótanács elnöke volt, mai szóval élve miniszterelnök, s ebbeli minőségében nagyon jól tudhatta, hogy fajtestvérei Babilonban államcsínyre készülnek. Magatartását a remélt sikerhez szabta: szemet húnyt a készülődések felett és kritikus pillanatokban kétértelmű nyilatkozataival elősegítette azokat. Jelen volt pl. azon az utolsó mulatozáson is, amelyet Nabunaid király rendezett babiloni palotájában. A vacsora végén, amikor az emberek már elszéledni készültek, a király előhozatta az utolsó kocintáshoz a jeruzsálemi imaházból származó arany edényeket és azokból kínálta vendégeit. E jelenet alkalmával egy titokzatos kéz a falra egy rövid mondatot írt fel, amit Dániel sietett értelmezni, a Biblia-szakértők szerint így: "Mégmértetek és könnyűnek találtattatok." E híres szöveget szerencsére eredeti alakban is megőrizte a Biblia: *Mé Ne Me-Ne-Te-K eL, U PAR SIN s ezt mi, magyarok, a Biblia-szakértők segítségével nélkül, közvetlenül is értjük, mert magyarul van. Ime: 'Még ne menjetek el! Jó pár csíny.'* A marasztalásra az ok megvolt, mert jött nem ugyan a szórakoztató tréfa, amint Dániel a mulatozókkal sejtette, hanem a perzsa államcsíny. A szemiták ugyanis az éjszakára nyitva hagyták Babilon kapuit s azokon át Cyrus katonái akadálytalanul beözönlöttek a városba s kardcsapás nélkül birtokba vették. A káldi királyt még aznap éjszaka megölték s Babilonban a perzsák lettek az urak, — meséli maga Dániel (Daniel V 25-31). Ha ebben a hazaárulásban Dániel keze nem lett volna benn, akkor elképzelhetetlen, hogy Cyrus király ugyanezt az embert, a meghódított ország miniszterelnökét, életben hagyja, sőt meghagyja régi tisztségében, de az sem, hogy a legsürgősebb dolga tengernyi izgalma közepette a Júdeából elhurcolt zsidók hazaszállítása lett volna.

A zsidók hazaszállítást Dániel úgy állította be Cyrus király előtt, mint a perzsa világoralom megszerzésének első és legfontosabb lépését. Mert azok visszatelepítésével — mondta — a Jordán völgyén át vezető nagy stratégiai útvonal használata a perzsák számára biztosítva lesz és így a zsidók segítségével nemcsak a Szíriába, Kánaánba és Föníciába, hanem az Egyiptomba való fegyveres behatolás is könnyű szerrel lesz megvalósítható. Amit tehát Dániel ajánlott a királynak, lényegileg nem néhány ezer zsidó elszállítására vonatkozott, hanem terv volt a magyar népek leigázására, országaik meghódítására s az egész Régi Kelet szemita uralom alá való visszahelyezésére.

E messzenéző tervvel kapcsolatban Dániel szent fogadással ígérte, hogy a zsidók, ha visszaszállítják őket a Jordán völgyébe, hűségesen fogják szolgálni urukat, a perzsa királyt, minden öncélú törekvés nélkül, nem úgy mint Asszíria idejében tették.⁶² De ragaszkodtak ahhoz, hogy a visszatérést

62. A könyörgők beadványalkban határozottan elvetik az önálló királyság alkotására irányuló törekvést, Judea függetlenségét (deliberate rejection of the monarchical tradition) és kifejezetten a próféták elgon-

dolását hangsúlyozzák, akik mindenkor az asszír politikai irány követői voltak, 218m 49 sk. Csak a Júdeába való visszatérésről volt szó; Izrael visszaállítására szóba se került.

és a nyugati bástyában való szolgálatukat írásba lefektessék, vagyis hogy a király kössön a visszatérőkkel szabályos szerződést, frigyet vagy paktumot. Dániel hátrahagyott írásában bevallja, hogy a régi Izrael bizony nem tartotta be az asszír királyokkal kötött szövetséget (itt már ő sem az Istennel, hanem az asszír királyokkal kötött szövetségről szól) és eltért az abban lefektetett irányelvektől. Elismeri, hogy az asszír királyok jogosan büntették meg Izrael népét az elhurcolással. A szerződészegés azonban a régi Izrael bűne, a régibb zsidó nemzedéké, amiért ők, az új nemzedék nem tehetők felelőssé. Ő tehát a tiszták, a fiatalok nevében kér és könyörög a perzsa királynak — aki ő előtte is minden tekintetben az asszír királyok vérbeli folytatójaként jelenik meg — hogy fogadja el esdeklését, irgalmazzon az élőknek, vegye őket kegyeibe és kössön velük új szerződést. Meg is nyerte Cyrus tetszését, aki megtette a nagy elhatározást: felújítja az asszír királyok világoralmi törekvését, összegyűjti a szemitákat koronája alatt és rájuk támaszkodva meghódítja a Régi Kelet minden szabad országát. Cyrus, az új isten, ebben a látószögben maga is a legfontosabb lépésnek tekintette a nyugatra vezető nagy hadiút biztosítását s e cél elérésére a babiloni zsidók Jordán völgyébe való visszaszállítását jó megoldásnak találta. “Nagy súlyt helyezett arra, hogy a Palesztinán át haladó stratégiai útvonal olyan nép ellenőrzése alatt álljon, amelyet az ő érdekeihez hála fűz; ezért rendeletet adott ki a visszatérésre” — Kr. e. 538-ban.⁶³

A ránkmaradt híradások szerint a babilóniai zsidók közül mintegy 40,000-en jelentkeztek a Judeába való visszatérésre, ami az ország egykori lakosságának talán tíz százaléka lehetett. De még ekkora tömeg elszállítása sem történhetett meg máról holnapra. Az előkészítés hosszú időt vett igénybe, a visszaköltözés nem is egy ütemben zajlott le, hanem évek során, amint az egyes menetoszlopok elkészültek. Ezért a visszatérésre vonatkozó okmányok Cyrus nevéen kívül Xerxesét (Kr. e. 486-465) is emlegetik. A visszatérés első okmányát, az ékjelekkel teleírt tekercset Hezékiel pap nevére állították ki és őt bízták meg a költözködés technikai lebonyolításával. Az ékjeleket hozó Hez-ék-jel a király üzenetét így tolmácsolta a visszatérőknek: “Új szívet adok nektek és új szellemet helyezek belétek... hogy kövessétek parancsaimat (!) és megtartsátok és gyakoroljátok törvényeimet (!)... és ti az én népem lesztek, én pedig a ti URATOK (!) (Hezékiel XXXVI 26-28; v.ö. 157m 22, a francia fordítást). Szinte szóról szóra ugyanazt a kijelentést látjuk itt, mint amit az asszír királyok tettek Ábrahámnak és utódainak. Nem volt tehát szó egy független Juda-királyság felállításáról, hanem csak egy előretolt stratégiai támaszpontonról, perzsa tartományról. Miután az engedély vagy paktum megvolt, Hezékielnek népszerűsítienie kellett a visszatelepülés gondolatát és szívügyé tenni a nyugati bástyában való nehéz szol-

63. Anxious that the key-road that run through Palestine should be held by a People bound to his interests by gratitude.

Cyrus issued a decree authorizing the return, 61m 80.

gálatot. A népszerűsítés imaházakban történt, ahol addig csak az asszír király parancsaival szoktak foglalkozni, a Thóra (Ra-szó, király szava) olvasgatásával. Az új szükségletnek megfelelően a vallási gyülekezetbe most vezették be az időszerű események élőszóval való megtárgyalását, a politikai szónoklást. A régi Jehova-házak ezzel átalakultak a SYNAGOG, 'Szónokok' házává.⁶⁴

Cyrus azt remélte, hogy a babilóniai zsidók valamennyien visszavándorolnak Júdeába — Júdát ezentúl Júdea néven emlegetik — és mindez hamarosan lezajlik, úgyhogy ott nyugaton mintegy varázsütésre egy népes és erős katonai támaszpont áll majd a megálmódott világbirodalom rendelkezésére. Ez a reménység túlzottnak bizonyult, mert a Babilóniában élő zsidók jelentékeny része ekkor már beérkezett ember volt, jól jövedelmező állásokat töltött be a királyi udvarban, a tartományok kormányzásában és a gazdasági-társadalmi életben és nem mutatott különösebb buzgóságot arra, hogy kényelmes polgári életét felcserélje a Júdeában végzendő úttörő munkával (57m 4, 19). A polgárság, nemesség és papság nem is tért vissza, csak a szegényebb réteg, amelynek a megnyitott raktárak anyaga és a kézhez kapott pénz pillanatnyilag megkönnyebbülést okozott. Júdeába tehát nem a nemzet tért vissza, ahogy mondani szokás, hanem csak egy csonk; a zsidók kultúrális, gazdasági és politikai súlypontja továbbra is Perzsiában maradt. A ténylegesen visszatértek számát nem ismerjük, de nem voltak elegenden ahhoz, hogy Júdea egész területét be tudták volna népesíteni. Tulajdonképpen csak Jeruzsálem városát és közvetlen környékét szállták meg, beékelődve az időközben odahúzódtott arab és kánaáni lakosság közé. Az áttelepültek fizikai létét és fennmaradását jóideig kizárólag a perzsáktól kapott támogatás biztosította. Létszámuk az arabokkal való keveredés után szaporodott fel annyira, hogy építhettek maguknak egy imaházat és újra felhúzhatták Jeruzsálem körül a lerombolt falakat. Júdea tehát nem tölthette be azt a szerepet a perzsa világbirodalom kialakításában, amit elgondolói kilátásba helyeztek. De tény, hogy a szemita elemet a Jordán völgyébe sikeresen visszatalálták.

Amikor az első menetoszlopok megérkeztek Jeruzsálembe és Ezra szájából megtudták az új szövetségben rájuk kirótt kötelezettségeket, "az egész nép sírva fakadt (da weinte alles Volk, das die Worte des Gesetzes hörte, 30m I 517). A jelenet ezúttal is kísértetiesen hasonlított arra, ami akkor játszódott le, amikor az izraeliták az asszírokkal kötött ó-szövetség parancsait Mózes szájából meghallották. Panaszkodtak és sopánkodtak: "Hiába való dolog az istent (perzsa királyt) szolgálni; és mi hasznunk nekünk abból, hogy magunkra vettük ezt a megbízást" (Malachias III

64. Történelmi tény, hogy a zsinagógát a visszatelepítő királyi biztos, Ezékiel (Hezékiel) alakította ki, mondja 61m 79. Ezzel a zsidó imaházba a Ketab (Írások) olvasgatása mellé bevonult a PEH (beszéd), 61m 84 sk. — A Synagoga nem lehet "görög eredetű héber-arameus szó" már csak azért

sem, mert a görög kultúra első hulláma csak a zsinagóga kialakulása után mintegy kétszáz év múlva, a Kr. e. 4. század utolsó harmadában jutott el a Régi Keletre, miután Nagy Sándor a Perzsa Birodalmat megdöntötte.

14). A meglátás most is késő volt, a történeteket ezúttal sem lehetett meg nem törtéنتté tenni.

A visszaállított Júdea életében a Perzsa Birodalom bukása (Kr. e. 330) után változás állt be: a zsidók görög alattvalókká lettek, előbb az Egyiptomot uraló Ptolemaiosz-dinasztia alatt (Kr. e. 320-Kr. e. 198), azután a szíriai birodalmat kormányzó Seleucidák alatt. Azok bukása után független királysággá lett, de Kr. e. 63-ban római uralom alá került, vagyis mindig egy-egy nagyhatalom függvénye maradt. A sok uralomcserében a zsidók politikai magatartása kiforrt: mindig az uralomra került hatalomhoz felzárkózni, az új urat kiszolgálni és ennek fejében minél szélesebb körű kiváltságokat szerezni és minél nagyobb politikai befolyásra szert tenni. Így lettek előbb a hellenizmus, azután Róma odaadó hívei.⁶⁵

A magyar népek szempontjából Júdea történetében az érdekel bennünket elsősorban, hogy mi lett a viszony a visszatért zsidók és a még ott található őslakosság között. E tekintetben tényként állapíthatjuk meg, hogy a júdabeliek amint szabad kezet kaptak azonnal az Asszíriában és Babilonban kialakított világhódító programjuk megvalósítására törekedtek, ami az őslakosság módszeres pusztítását jelentette. Ennek igazolására nem szükséges részletekbe bocsátkoznunk, hiszen nem a fájó sebek feltépeése a célunk, hanem annak magyarázása, hová lettek a Régi Kelet magyar milliói, hogyan némult el ezen a tájon az ősi magyar szó. Elég tehát Heródes nevét említeni (Kr. e. 37-Kr. u. 4), de különösen Janneus-ét (Kr. e. 104-78), aki vérbeli tömeggyilkosként viselkedett s aki bevezette a keresztre feszítést. Janneus parancsára "... bitófákat állítottak fel a királyi palota terrasza előtt, hogy ő is gyönyörködhessék a látványban, amint háremével borozgatott. Elrendelte azt is, hogy a nyomorult áldozatok utolsó látomásaként azok szemei előtt mérsárolják le feleségüket és gyermekeiket." A júdabeliek antiárja koefficiense hevesen működött és vérengzésüknek a rómaiak vetettek véget, akik Kr. e. 70-ben megostromolták Jeruzsálemet és a zsidó államot rövidesen beszüntették.⁶⁶ A zsidók ekkor széteszoltak a Római Birodalom területén és a Régi Kelet egyéb országaiban, ahol mindenütt összeütközésbe kerültek az őslakossággal és üldözésben volt részük, mert ott is a főhatalom kisajátítására törekedtek s a helybelieket pusztították.

65. Nagy Sándort, a Perzsa Birodalom leendőjét, a júdabeliek felszabadítójuként üdvözölték. Jeruzsálem főpapja bíborba és aranyba öltözve, fehér köntösű papjal élén hódolva ment Alexander elé és megáldotta fegyverrel. A görög uralom idején sok zsidó görögbe akart lenni a görögöknél, a rómaiak idején pedig magukat a római érdekekkel azonosították, 61m 91, 95, 99. A Rómába szakadt részek is megtalálták a császári udvarral való kapcsolatukat és nagy

befolyásra tettek szert. Ismeretes e tekintetben Cézár, Néró és Augustus császár velük való kapcsolatal, 67m római 11 és római 33.

66. A történettudósok általában nagyon elítélik Júdea Hasmonid-dinasztiájának vérengzését és ...look upon the work of the Hasmonians as an outburst of the forces of barbarism and of religious fanaticism, 216m 247-249.

A perzsa állam szemitizálása és a médák félreállítása

Tudományunk emberei még nem vizsgálták meg kellőképpen azt a tevékenységet sem, amelyet az izraeliták és júdabeliek leszármazói Perzsia kormányzásában és közigazgatásában a szemitizálás érdekében kifejtettek. A szereplő személyek között a legkiválóbb kétségtelenül a júdabeli Dániel volt, aki öregkora végéig mindig az élvonalban küzdött. Szinte azt mondhatjuk, ő volt a Perzsa Birodalom egyetlen igazi és nagy államférfia, a birodalom célkitűzéseinek megfogalmazója, de egyúttal fajához hű, öntudatos zsidó, fajtestvéreinek csodálatos védőügyvédje.

Dániel mellett azonban Júdából származó más személyek is szerephez jutottak. A babiloni fogság ugyanis, vagy másszóval a deportált zsidók élete Babilonban, távolról sem jelentett szétszóródást vagy elkallódást, sem társadalmi vagy gazdasági lesüllyedést. Ellenkezőleg, "a fogság tűrhető volt" (173m Exilium alatt), sőt az újabb szaktudósok szerint a deportáltak "normális életviszonyok" között éltek (109m 119; 206m 292 sk.). Annyira normálisan, hogy szolgálkat és szolgáló lányokat is tarthattak maguknak és fiaikat állami költségen magas tanintézetekben képezték ki s tanulmányaik befejeztével a kormányzatban és közigazgatásban biztosítottak nekik elhelyezkedést. A babiloni káldi király meghagyta a zsidóknak az ő külön vallási szervezetüket is és megengedte, hogy mint külön nép éljenek országában. Tulajdonképpen a fogság adta meg a zsidóknak az alkalmat és lehetőséget arra, hogy az asszírok által rájuk kényszerített szellemiségtől megszabaduljanak és lerakhassák az önálló gondolkodás alapjait, kialakítsák saját külön népi és történeti tudatukat, politikai célrendszerüket, egyszóval a júdaizmust, ami már nem jahveizmus (asszír szolgálat) volt. Végeredményben tehát bármennyire furcsán hangzik, az igazság az, hogy a zsidó nép a babiloni úgynevezett fogságnak köszönheti kialakulását és fennmaradását. Amikor tehát a Perzsa Birodalom megalakult, a zsidóknak már kész programjuk volt, műveit vezetőrétegük és egyedül ők tudták, hogy mit akarnak: az államhatalom kézbekerítését és az egész birodalom júdaizálását.

A perzsa korban nagy szerepet játszott júdabeliek közül kimagaslott még Ezra pap, aki Artaxerxes király alatt érvényesítette hatalmas befolyását. Tőle származik a Biblia arámi nyelven írt három cikkének egyike — a másik kettő szerzője Dániel, illetve a deportálás elől Egyiptomba menekült Jeremiás — kinek nevében kétségtelenül írástudása tükröződik, a magyar 'Az író' kifejezés. Mások is így emlegetik őt: "Ezra, the Scribe" (109m 123). Judabeli értelmiségi ember volt Ezékiel, szintén pap és udvari írnok, aki Cyrus munkatársa volt már lázadása idején is és ő hozta el a királytól a zsidók visszatérésére vonatkozó ékjelekkel írt királyi rendeletet. Jól ismert személyiség volt Nehemiás, aki a susai királyi udvarban Artaxerxes főpohárnoka lett és Mardikai, a Benjamin-törzs 'maradéka', a nagy intrikus, aki viszont Xerxes király főudvarmestere lett. Kimagas-

lott még Zakariás, Dárius király utazó ügynöke, a 'Szekér Jós', aki a perzsa BRANCH-okat, azaz 'Parancsnokokat' szokta futár minőségben Judeába közvetíteni.⁶⁷

A zsidók tüneményes térfoglalását a perzsa királyi udvarban a médák veszélyes dolognak tartották (akárcsak az egyiptomi magyarok a zsidók térfoglalását Egyiptomban IV. Aménapa idején) és annak Dániel félreállításával igyekeztek gátat vetni. A kormányzótanács elnökének azonban ekkor már oly hatalmas volt befolyása, hogy a megbuktatására irányuló kísérletet véres erőszakkal letörhette: ellenfeleit és azok gyermekeit és nejét oroszlánok elé dobatta, vagyis asszír módra a magurakat (magyarokat) magurakkal (oroszlánokkal) tépette szét (Dániel VI 24). Ezután a zsidó elemeknek a királyi udvarban való további térnyerése símán haladt előre és vele párhuzamosan folyt az árja médák kiszorítása és félreállítása. Következett az átütő siker: Mardikai alkirályi kinevezése és Ester zsidólánynak a király feleségévé tétele. Miután a királyi udvarban a judabeliek ekként a politikai főhatalomnak és a király érzelmeinek is urává lettek, Haman méda nagyvezér kísérlete, hogy a birodalomban az árja népek befolyását megtartsa, nem sikerült. Törbeccsálták és nagyszámú hívével együtt megölték (Ester VIII 11). Egyidejűleg a tartományok élére mindenütt SAT-RA-PAkat, "Zsidó úrföket", azaz zsidó királyi biztosokat állítottak. A királyi udvar és tartományok vezetésének átvétele után megindult az ország népességének zsidó hitre térítése és Perzsia zsidó országgá való átalakítása (67m 25-38; 105m 63).

A médák belátták, hogy alkotmányos úton eredményt nem érhetnek el, elkeseredésükben még egy utolsó erőfeszítést tettek a fejük felett öszszecsapó hullámok elhárítására. Gaumata mágus főpap és társa, a főtizedes Pa-Tizethes, a királyi háztartás felügyelője elhatározták, hogy államcsínyt követnek el. Mialatt II. Kambyes perzsa király (Kr. e. 528-522) Egyiptomba vezetett hadjáratot és tanácsosaival, testőreivel és segei java részével távol volt Perzsiától, otthon Gaumata mágus papot királlyá kenték fel (Kr. e. 522) és a médák átvették az ország vezetését. A megmozdulás kiterjedt az egész birodalomra, de kezdeti sikerei után elbukott. A perzsa király a távoli hadjáratban életét vesztette, de az ott-hon maradt perzsa főemberek Gaumata méda királyt megölték és maguk közül Dáriust tették meg királynak. A mellékszereplőkről nincs tudomásunk, de ami ezután következett, nem hagy kétséget keltésükről: kilenc méda fejedelmet kivégeztek, az elérhető összes mágus papokat lemészárolták és a médákat az államvezetésből örökre kizárták. Közülük többé senki sem lehetett se tartományfőnök, se generális, se tizedszedő. Megszüntették a méda önkormányzatot is és bevezették a terrorral alátámasztott összpontosítást. A médákat szolganéppé tették, helyüket minden fon-

67. A Biblia-fordítók a BRANCH szót nagy betűkkel közlik szövegükben, mert pontos értelmét nem tudják megállapítani; azt gyanítják, valamilyen személynév lehet

(97m 737, 739). MI a B/P Ikerhangok alapján, de meg a környező szövegből is világosan látjuk, hogy itt 'Parancsról' van szó.

tos poszton a zsidók foglalták el, úgyhogy az országot ettől kezdve teljesen ők kormányozták. A régi Asszíria szelleme a belpolitikában teljes győzelmet aratott.

E társadalmi és politikai forradalom után következett az új rend szellemi bekeretezése és megszilárdítása: az elért helyzetet Isten rendelkezésének jelentették ki, a szentség misztikumával övezték, amit megváltoztatni akarni bűn és vétek, Isten ellen való lázadás. Ezt a szellemi bekeretést két ütemben hajtották végre. Előbb lerombolták a méda világból még ittmaradt vallást, azután hivatalossá tették Jáve tiszteletét. A nagyközönség számára nyomatott Bibliákból ki szokták hagyni Dániel könyvének XIII. és XIV. fejezetét, ami az első ütem egyik legjellemzőbb dokumentuma. A méda templomokban felállított istenszobrok elé a hívek naponta számos bányát és sok más ennivalót meg bort szoktak elhelyezni abban a hitben, hogy az Isten a szoborban lakik, ahonnan éjszaka folyamán kilép és a táplálékot magához veszi. Dániel a király előtt kétségbe vonta az Isten szoborban való lakozását és állította, hogy az ennivalókat sem ő fogyasztja el. A felbőszült király Dániel fejét akarta venni ezért a szentségtörésért, hacsak be nem bizonyítja igazát. Erre Dániel este titokban hamut hintett az ételekkel megrakott oltár köré. Reggel a király személyesen láthatta a lábnyomokat és Dániel megmutatta a lyukat is, amelyen az éjszaka folyamán a papok népes családjukkal együtt behatoltak a zárt templomba és az ennivalókat az Isten helyett elfogyasztották. Erre a király a "csaló" papokat kivégeztette (158m Daniel). Miután Dániel ekként kompromittálta a mágusokat, könnyen kieszközölte Dáriustól, hogy az ő istenét tiszteljék országszerte (Daniel VI 26). Ez pedig a Jáhve-kultusz bevezetését, a zsidó vallás államvallássá tételét jelentette. Dárius, a zsidók e második nagy lekötelezettje, felvette trónnevébe a Jáhve részleget és így lett belőle DAR-YAVA-US.⁶⁸ Az előadottak ismeretében nyilván helytelen az az általánosítás, mintha a Perzsa Birodalom árja ország lett volna. Inkább azt kell mondanunk, hogy a Birodalom a médák félreállítását után szemita vezetésű országgá lett, amelyben a magyar nyelvű árja népelemek állománya és szerepe egyre inkább csökkent, amíg teljesen háttérbe nem szorult.

68. Úgy látszik, hogy Jáhve tisztelete a perzsa királyi udvarban kezdettől fogva megvolt. Herodotos szerint Cyrust Lidia meghódításakor mindenben a zsidó Isten Jáhve (JOVE) látta el tanáccsal, 94m I 105; 3m 5. — Flavus Josephus szerint Cyrus egész Ázsiában ilyen tartalmú rendeletet tett közzé: "Mivel a legfőbb Isten tett engem a földkerekség királyává, meggyőződésem, hogy Ő ugyanaz, mint akit az Izraeliták népe imád" (67m 3). A perzsa vallás va-

lóban kezdettől fogva hasonlított a Jáhve-kultuszhoz, amennyiben abban sem használtak sem szobrokat, sem oltárt (3m 13. 19). De a döntő fordulat s a zsidó vallás általánossá tétele csak a mágusok lemészárlása után következett be, Dárius alatt, aki rendeletet adott ki: That in every dominion of my kingdom men tremble and fear before the God of Daniel, vagyis az emberek országom minden részében tiszteljék Dániel Istenét (Daniel VI 26).

A szemíták másodszer is uralják az egész Régi Keletet

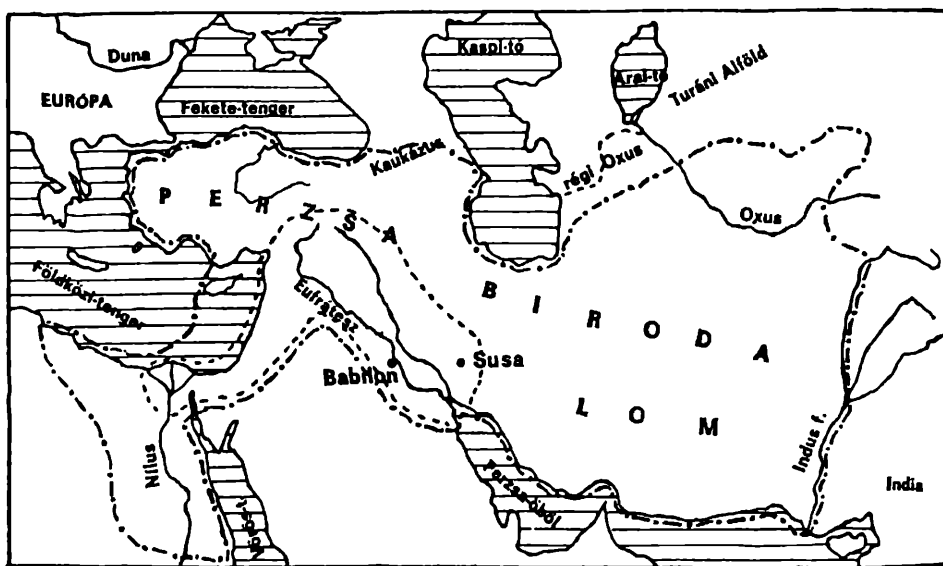
A Perzsa Birodalom kialakulásának főbb állomásai ezek: Kr. e. 559, hatalomátvétel Médiában; 546, Lídia meghódítása; 538, Babilon birtokbavétele; 525, Egyiptom leigázása. Ugyanezek az esztendők egyúttal a magyar nyelvű népek politikai félreállításának és népi állományuk csökkentésének szomorú jelzőtáblái. A perzsák ugyanis, akárcsak asszír elődeik, minden emberi képzeletet felülmúló mézszárlásokat végeztek a meghódított területeken, amiket a kézikönyvek is elég bőségesen nyilvántartanak. Mi meglegésünk egy-két filmkocka bemutatásával.

Amikor Babilon kísérletet tett szabadságának visszaszerzésére, Dárius perzsa király a várost lerohanta és háromezer polgárt azonnal kivégeztetett, a kirótt örökös babiloni adóba pedig belefoglalta azt a kötelezettséget, hogy azok évente ötszáz fiatalemberüket kiheréljék és azokat a király háremének őrzésére és egyéb alantas szolgálatokra a perzsa udvarba beszállítsák. Ugyanez a Dárius a Régi Keletről már elvándorolt árja népek pusztítását is programjába iktatta. Utánuk ment Európába és ez alkalommal végigdúlta Thráciát és Makedóniát, azután átkelt a Dunán és a kelet-európai szkítákon akart vércsapolást végezni. Kr. e. 512-ben történt ez, jellemző módon az asszírok bukásának századik évfordulóján, akiket tudvalevőleg méda-szkíta seregek buktattak meg. A perzsa király az Égei-tenger szigeteinek lakóit is halálra kereste, mert akkorigban azokon a szigeteken már rengeteg őshazai magyar tartózkodott. A perzsák megfenyegették a szigetlakókat, ha nem hódolnak meg egyszerű felszólításra, hanem fegyverrel kell őket legyőzni, a fiatalembereket mind kiherélik (ez a perzsa specialitás), a lányokat pedig elküldik a királynak ajándékba. Herodotos, aki ezeket jelenti, hozzáteszi, hogy a fenyegetéseket a perzsák be is váltották, mert valahányszor egy-egy sziget hatalmukba esett, pribékjeik ezrével vonalba álltak és egymás kezét megfogva, a szigetet parttól-partig végigfésülték és a lakosságot búvóhelyeikről is kiemelték (94m II 60, 67 sk). A leggyakoribb perzsa kivégzési módok ezek voltak: karóba húzás, elégetés, keresztre feszítés, agyonkövezés, testi csonkítás, megvakítás és elevenen való eltemetés. Amikor II. Kambyses Kr. e. 525-ben Egyiptomot meghódította, minden hadifoglyot kivégeztetett, Egyiptom nemzeti isteneit a porba taposta, a királyszerűkből kihordatta a múmiákat és azokat is megbecstelenítette. Apis isten szobrát sajátkezűleg szúrta át kardjával és az országot perzsa tartománnyá tette. Egyiptom népe Kr. e. 405-ben fellázadt és visszavette függetlenségét, de 345-ben III. Artaxerxes helyreállította a perzsa uralmat és az ország perzsa tartomány maradt a birodalom felbomlásáig, Kr. e. 330-ig. A nyugati országok meghódításával az árják országlása az egész Régi Keleten megszűnt és ez a táj másodszer is szemita fennhatóság alá került.

A perzsák eldurvulására jellemző, hogy királyaik a gyilkolást családi perpatvaraik eligazítására is igénybe vették. Kambyses teherben lévő nőtestvérét öklével úgy hasba boxolta, hogy a szerencsétlen asszony szőr-

nyethalt. Roxane nevű feleségét megölte, Prezaspes nevű fiát nyílával halálra sebezte. Környezetéből tizenkét előkelő perzsát elevenen eltemetett. Ő maga epileptikus betegségben szenvedett és dühöngő örülként halt meg. I. Xerxes királyt ágyában meggyilkolták. A király gyilkosát Artaxerxes ölette meg. II. Artaxerxest féltestvére küldte a másvilágra, féltestvérét meg III. Dárius. Ugyanez a III. Dárius feleségét baltával szétapritotta, anyját, fiú- és lánytestvéreit elevenen eltemettette. III. Artaxerxes megölte fiát, egy másik fia meg őt akarta megölni és amikor erről hírt kapott, szívrohamban összeesett és meghalt. A gyilkolni szándékozó fiút viszont egy generális szúrta le. "Igy a nagy Perzsa Birodalom belefulladt a gyilkosságok, mézárások, kegyetlenkedések könny- és véráradatába" (120m 105 sk, 109 sk). Ide jutott az esztét veszített ország, úgyhogy amikor a makedóniai Alexander Kr. e. 330-ban Perzsiában megjelent, a birodalom kártyavárként összeomlott.⁹⁹

A szemita népesség a Perzsa Birodalom és Júdea összeomlása után szétszóródott a világban. A Régi Keleten maradt töredékeik az asszír-perzsa időkben beléjük oltott elképzelések rabjai maradtak és a legtöbb helyen

A Perzsa Birodalom nemcsak az ún. Termékeny Félholdat foglalta magában mint megelőzőleg az Asszír Birodalom (a térképen szaggatott vonallal jelezve), hanem az egész magyar öshazát: a Földközi-tengertől és Nilustól az Indus folyóig minden földet.
(4. sz. térkép)

gépszerűen az államhatalom kézbekerítésére, a trón elfoglalására törekedtek. Amikor aztán ezt a célt elérték, hozzáálltak a más vallású népek pusztításához. Emiatt a szemita kisebbséget a lakosság általában mindennél "idegen testnek" (alien body, 216m 358 sk) érezte saját testében és zsidógyűlölet kíséretében igyekezett magából eltávolítani. Szíriában e gyűlöletnek egyszer 50.000 zsidó esett áldozatul. Nagy zsidóüldözések voltak Alexandriában is és egy ízben Babilon is kiűzte városából az összes zsidókat. Dél-Arábiában, ahol a Saba királyságban egy zsidó dinasztia került a trónra és hatalmát a keresztények üldözésére használta fel, a királynőt az akkor már kereszténnyé lett Etiópia katonái ölték meg. Yememben a zsidók a 4.-5. század fordulóján olyan nagy befolyásra tettek szert, hogy a királyt átkényszerítették saját vallásukra. S amikor ugyanott 517-ben egy Yusuf Asar nevű szemita került uralomra, hozzáállott az árjak pusztításához: rőzsével megrakott árkokba szóratta őket s azután alágyújtatott. Az eljárás az erkölcsökre nem nagyon kényes bizánci udvar is felháborodott és az axumi királyt kérte fel, hogy a vérengzésnek véget vessen; ezt a szemita királyt is megölték (52m I 46 sk). Az axumi trónon negyven éven át egy Semian nevű asszony uralkodott, a nép száján ő volt A-SATO, s uralkodása alatt a megelőző dinasztia tagjait kiirtatta (52m II 6). A Parthi Birodalomban a zavart egy AR-SINAI és A-NILAI nevű szemita testvérpár okozta. Amikor az arabok az Új Perzsa Birodalmat megdöntötték, a zsidók jelentős része átment Kazáriába, az uralkodót ott is zsidó hitre térítették s azután az ország egész lakosságát szemitizálták. Szomorú fejezete ez az ókori magyar történetnek, amelynek rúgóit mai ésszel nehéz világosan felfogni.

69. A mai perzsák nem rajongnak dicstel-
len ókori történetükért. Ezért a "perzsa"
nevet letették és országukat és népüket
a jelen század huszas éveitől kezdve Irán-
nak. Illetve Irániaknak keresztelték át. Ez-
zel egyidejűleg történettudósaink a hang-
súlyt az árja elemre helyezték s magukat
most főleg az árjak leszármazóinak tekin-
tik. In modern times... the more compre-
hensive name Iran was... adopted, as part

of a policy exalting the... Aryan tradi-
tion. Vele egyidejűleg a szemiták egykori
szerepét minden vonalon csökkenteni igye-
keznek. Túlzottnak és kitalálásnak mondják
az Ószövetségben megőrzött Dániel- és
Eszter-féle előadásokat, sőt — alig hihető
— a zsidókról és görögökről mint Perzsa
"nemzeti ellenségéről" beszélnek: Jews
and Greeks, the national enemies of
Persia, 3m 1, 2, 6.

Perzsa tudósok szerint (3m 174-198) az ő nyelvük legősibb formája, az úgynevezett ó-perzsa nyelv ragozott nyelv volt. Kétségtelenül a médákra történik itt utalás, akik között a perzsák hosszú ideig éltek s akik nyelvét ők elsajátították. Ez a méda nyelvi hatás I. Dárius király (Kr. e. 522-486) idejében szűnt meg, a médák általános félreállításakor, amikor az ő helyükbe és szerepükbe a szemiták kerültek. Ettől a fordulattól kezdve a perzsa nyelv szemita befolyás alatt fejlődött tovább. A folyamatot a nyelvészek így képzelik el: a régi méda (magyar) szavak végéről fokozatosan lekoptak a ragok és képzők, nem érvényesült többé a hangrend és hangilleszkedés szabálya és a hanganyagban erős lágyulás állt be. Ezzel egyidőben a lekopott és elhagyott ragok és képzők helyett viszonyszók jöttek használatba s e folyamat végállomásán létrejött a mai analitikus perzsa nyelv.

A méda-perzsa együttélés utolsó szakaszából, Dárius király korából van egy híres nyelvemlék, a behisztáni felirat, amely jól tükrözi az ó-perzsa nyelv akkori állapotát. A felirat elmondja Dárius palotája építésének történetét és feljegyzést tartalmaz az építőanyagok földrajzi eredetéről. Az ékírással készített szöveg 37.-40. sorait szokták bemutatni, mint a legjobban elolvasott és megértett részletet (3m 179 sk). E sorok átírását a perzsa nyelvészek így adják: KASAKA HYA KAPAU-TAKA. UTA SINKABRUS. HYA IDA KRTA, HAUV HACA SAGUDA ABARIY. KASAKA HYA AXSAINA, HAUV HACA HUVARAZMIYA ABARIY, HYA, IDA KRTA. E mondatok nem szó szerinti, hanem körülbelüli értelmét így állapították meg: "A kék kristálykövet és a vöröset, amelyet itt munkáltak meg, Szogdiánából hozták. A sötétkék kristálykövet, melyet itt munkáltak meg, Korazmiából hozták." Az írást bön-gésző tudósok elmondják, hogy nem volt könnyű dolog e két mondatot kisikeríteni és értelmét felfogni. A szövegben ugyanis sok az olyan szó, amit a perzsa nyelvészek már nem ismernek. Egyik ilyen a mondatban fontos helyen álló KRTA, amely jelenthet kardot, lehet megmunkálta, készítette, vagy talán egészen más valami, de aminek helyes értelmezésén múlik végeredményben a négy sor értelme.

A perzsa nyelvészek nem gondoltak arra, hogy az ó-perzsa időkből eredő szövegeik olvasásához a magyar nyelvet kellene segítségül hívni, pedig a jelen esetben éppen az IDA KRTA kifejezés megvilágítására is használhatták volna, ami nyilván "oda került". Ez a magyar kifejezés logikailag jól beleillik a mondatba, a szórend tekintetében is megfelelő helyen áll és hangtanilag is egyezik a kírta mássalhangzókkal. Ha figyelembe vesszük a lágyulást (K=H; P=B), meg hogy az átírást angolok számára készítették, a behisztáni felirat idézett négy sorát magyar helyesírással a következőképpen adhatjuk: 'Házak köi kapottak. Utu (Napisten) színú

kő piros. Kője oda került, ahova hoz(t)ák Saguda (Sogdiana) e(m)berei. Házak köi égszínü(ek), ahova hoz(t)ák Korazmia e(m)berei, kője oda került.' Ez az olvasás követi az ékjelek betűszerinti jelentését és jól érzékelteti az akkori nyelvállapotot: romló hangtani formában, gyengülő nyelvtani szerkezetben, de még mindig magyarul mondja a mesét. Pár évtizeddel e behisztáni felirat után adta ki Xerxes király vallási reformjáról szóló rendeletét, amelynek szövege szintén fennmaradt. Abban azonban már nyelvészeti érzékkel is csak itt-ott deríthető ki egy-egy magyar mozzanat, de már nem ismerünk rá nyelvünkre. A perzsa nyelv megszűletett.

Magyarok, kusok és szemiták a keleti történet utolsó felvonásában

Makedóniai Alexandert a nyugati történétírók a "nagy" jelzővel tüntették ki, amiért maroknyi seregével végiggázolt a Régi Keleten és romba döntötte a Perzsa Birodalmat. Ehhez a művelethez azonban akkoriban már nem kellett katonai lángész, hiszen a perzsák hatalma éppen összedőlően volt. A birodalomnak adott kegyelemdőfés a magyar népek szempontjából mégis kedvező fordulatot hozott, mert széttörte az őket lenyűgözve tartó politikai kereteket és felszabadította a nemzeti erőket. A Nagy Sándor örökségét átvevő görög generálisok és a belőlük alakult dinasztiák ugyanis, hogy fenn tudják tartani magukat, támogatniok kellett az őslakosság törekvéseit. Az így elért helyzet azonban mégsem volt kielégítő, hiszen a görög uralkodók mind a három régi-keleti emberfajtat, a magyart, kus és szemitát egyformán megfosztották az államvezetéstől és országukat görög közigazgatási személyzettel, görög katonasággal és görög telepésekkel árasztották el. Az őslakosság új célkitűzése ezért mindenütt a görög iga lerázása lett és a nemzeti szabadságok helyreállítása.

A görögök gyámkodása alól legkorábban a Kaspi-tó délkeleti partján lakó Parthiak tudtak felszabadulni, akik függetlenségük visszavétele után hatalmas birodalmat alakítottak. Velük az óhazai magyar elem még egyszer vezető helyzetbe jutott s a Régi Kelet keleti felében ötszáz évig ápolhatta hagyományait (Kr. e. 250-A.D. 226). Azután a birodalom vezetése szemiták kezébe került, akik Új Perzsa Birodalom néven az arab hódításig (A.D. 651) uralták ugyanazt a tájat. Az Új Perzsa Birodalom idején a magyar ajkú népesség az országból fokozatosan kiszorult és átvándorolt a Kaukázus vidékére.

A Régi Kelet nyugati felében a legfontosabb tájon, Egyiptomban a Ptolemaios-dinasztia uralma következett. E dinasztia idején a városok lakossága fokozatosan göröggé változott, bár az uralkodók megtartották a régi fáraók külsőségeit és alkalom adtán a helybeli isteneknek is bemutatatták hódolatukat. Látjuk ezt például II. Philadelphus esetében, aki a Nílus I. kőtorlaszánál lakó Setét istenanyánál is tett tisztelgő látogatást.

Az eseményről készült okmány (Okmánytár 79; 193m VII 206) ezt a jelenetet ábrázolja magyar szöveg kíséretében. Az oszlopokba írt írásjelek elmondják (jobbról a második oszlop), hogy Se-Té-T eN-Ne-Ka Kus Nu-NEK NEBE, 'Setét ennek a kus nőnek neve'; az utolsó oszlop: ES-Ta-SZo-NBA AMEN OR-Kos-ON "szerelmes", 'Est asszonyba Amén örökösen szerelmes.' A képen a király egy kosfejben végződő edényben ajánlja fel áldozatát s az istennő előtt lévő írásjelek erre vonatkozólag mondják: AD eN-Ne-K Su-T-A-A-N UR E-Pé-T-TET, 'Ad ennek Szudán ura ebédet.' A görög dinasztiából származó királyok trónnevül is egyiptomi neveket használnak. Ptolemaios egyik kartusát (Okm. 77) így olvassuk: Pa-To Ro-MA-I S-ELET, eS-T-Ta (SET-eT-TA), Pi-T-H-AN-I UR, 'Bátor római cseléd, Setéthoni és Vízthoni úr.' A magyar nyelv egyiptomi emlékei azonban egyre ritkulnak s már jóval az arab hódítás (A.D. 640) előtt megszűnnek. Szíria és Mezopotámia 636-649 között került az arabok birtokába.

A szemitákkal való őshazai küzdelmeink mérlege

Ez a mérleg a magyar népek szempontjából csakis veszteséget mutat. A szemitákkal való fegyveres küzdelmek kora Kr. e. 1500 táján kezdődött s egyre nagyobb méreteket öltve A.D. 650 táján fejeződött be. Ebben a több mint kétezer éves küzdelemben az asszír (Kr. e. 1200-Kr. e. 612) és a perzsa idők (Kr. e. 550-Kr. e. 330) nyolcszáz esztendeje jelzi a legkegyetlenebb korszakot, a magyar ajkú népek legnagyobb szenvedésének idejét.

Mivel a két fél — a földműves árják és a nomád szemiták — között a küzdelem látszólag a termőföldek birtokáért folyt, amelyeket a nomádok igyekeztek a földművesektől elhódítani, több szakember abban jelöli meg a keleti történet mondott kétezer évének értelmét és vezérfonalát, hogy ott egy nagyszabású gazdasági küzdelem zajlott. Kétségtelenül igazuk van a materialista felfogású historikusoknak, amikor a keleti történelem gazdasági vetületére nyomatékkal rámutatnak. De ez a magyarázat egyoldalú, téves és semmiképpen sem kielégítő, mert eltereli a figyelmet a lényegről. A történelem ugyanis nem a föld története egymagában, hanem főleg és elsősorban a rajta élő embereké, népeké és nemzeteké.

Mi, akik a történetet népi vonatkozásaiban fogjuk fel, úgy látjuk, hogy a földműves életformájú népek árja fajú magyar népek voltak, a nomád életformájúak pedig szemita fajú asszírok és zsidók. Így hát a kétezer éves küzdelem értelme tulajdonképpen e két emberfajtanak — árjának és szemitának — a küzdelme, amelyben a szemita állandóan a támadó, az árja állandóan a védekező fél. Mivel a szemita katonailag erősebbnek bizonyult, vérengzőnek és kegyetlennek, a küzdelem az árják bu-

kásával végződött. Ennek során elpusztult az őshazai magyar népek politikai szervezete Assúrban, Babilóniában, Héterszágban, Kánaánban, Főnciában, Egyiptomban és utóbb Médiában és Parthiában is. A legsúlyosabb következmény pedig az lett, hogy a magyar népek népi állománya hihetetlenül nagy méretű veszteséget szenvedett s az életben maradottaknak oda kellett hagyniok hazájukat.

A keleti magyar népek katasztrófája a legnagyobb katasztrófa, amely valaha is lejátszódott a világ történetében!

Vége a második kötetnek

AZ IDÉZETT MUNKÁK JEGYZÉKE

A szerzők neve előtt álló szám az illető munka rövidített megnevezése. A jegyzetekben az utalásokat ezekkel a mutatószámokkal adjuk. Például: 5m 72 az ötödik szám alatt megnevezett munka 72. lapját jelenti; 129m IV. 76 sk az Idézett munka negyedik kötetére utal, a 76. és következő oldalra.

- 1m. ADAM Kari: The Christ of faith. The christology of the Church. New York, 1962.
- 2m. ALBRIGHT W. F.: The archaeology of Palestine. London, 1960.
- 3m. ARBERRY A. J.: The legacy of Persia. Oxford, 1953.
- 4m. Art (L') du livre á nos jours. Bibliothèque Nationale. Paris, 1951.
- 5m. BARÁTH Tibor: A magyar állam adóügye 1605-1648. Budapest, 1930, Kny. Századok.
- 6m. BARÁTH Tibor: Kolozsvár-Klausenburg, das Herz Siebenbürgen. Kolozsvár, 1944.
- 7m. BÁRCZI Géza: A magyar nyelv életrajza. Budapest, 1963.
- 8m. BÁRCZI Géza: A magyar szókincs eredete. Budapest, 1958.
- 9m. BÁTHORY László: Összehasonlító nyelvtudomány és a szumfrok. Magyar Szemle. Sao Paulo, 1954, 1955.
- 10m. BAYLEY Harold: The lost language of aymbollsm. 2 vol. London, 1912.
- 11m. BEIGBEDER Olivier: Le symbolique. Paris, 1957.
- 12m. BEKE Ödön: A cseremiszek (márik) népköltészete és szokásai. I. Budapest, 1951.
- 13m. BENDEFY László: Kunmagyarla. A kaukázusi magyarság története. Amerikai Magyar Hang, New York, 1955.
- 14m. BERTHELOT André: L'Asie anclenne centrale et sud-orientale d'après Ptolémée. Paris, 1930.
- 15m. BIRKET-SMITH Kaj: The path of culture. A general ethnology. Madison and Milwaukee, 1965.
- 16m. BOBULA Ida: A sumér-magyar rokonság kérdése. Buenos Aires, 1961.
- 17m. BOBULA Ida: Sumerian affiliations. A plea for reconsideration. Washington, 1951.
- 18m. BOUILLET M. N.: Dictionnaire classique de l'Antiquité secrée et profane. 2 vol. Paris, 1841.
- 19m. BOUSQUET G. H.: Les Berbères. Paris, 1957.
- 20m. BOWMAN John: Early civilizations. The universal history of the world, vol. I. New York, 1966.
- 21m. BRANSTON Brian: The lost gods of England. London, 1957.
- 22m. BRODRICK M., MORTON A.: A concise dictionary of Egyptian archaeology. London, 1922.
- 23m. BUDGE E. A. Wallis: The Book of the Dead. London, 1956.
- 24m. BUDGE E. A. Wallis: The Book of the Dead. The hieroglyphic transcript of the papyrus of Ani, the translation into English and an introduction. New York, 1960.
- 25m. BUDGE E. A. Wallis: Egyptian language. Easy lessons in Egyptian hieroglyphics with sign list. London, 1958.

- 26m. CERAM C. W.: A hetiták regénye. Hegyi Márton fordítása. Budapest, 1964.
- 27m. CERAM C. W.: The secret of the Hittites. New York, 1956.
- 28m. CÉSAR: La guerre des Gaules. Par Maurice Rat. 2 vol. Paris, 1955.
- 29m. CHADWICK John: The decipherment of Linear B. Cambridge, 1958.
- 30m. CHAMBERLAIN Houston Stewart: Die Grundlagen des neunzehnten Jahrhunderts, 2 Bde. München, 1938.
- 31m. CHARLES-PICARD Gilbert et Colette: La vie quotidienne à Carthage au temps d'Hannibal. I^{le} siècle avant Jésus-Christ. Paris, 1958.
- 32m. CHIERA Edward: They wrote on clay. The Babylonian tablets speak today. Chicago, 1956.
- 33m. CHILDE Gordon: The Danube In prehistory. Oxford, 1929.
- 34m. CHILDE Gordon: The prehistory of European society. London, 1958.
- 35m. CHILDE Gordon: What happened in history. Edinburgh, 1954.
- 36m. CIHAR C., etc.: Symbolae ad studia Orientis pertinentes Frederico Hrozny didicatae quas ediderunt. Pars prima. Praha, 1949.
- 37m. CLARK R. T. Rundle: Myth and symbol in ancient Egypt. London, 1959.
- 38m. CLEATOR P. E.: Lost languages. New York, 1961.
- 39m. COLÉ Sonia: The prehistory of East Africa. London, 1954. Újabb bővített kiadása 39m. bls, 1965.
- 40m. CONTENAU G.: La civilisation des Hittites et des Hurrites du Mitanni. Paris, 1948.
- 41m. COOK Stanley: An Introduction to the Bible. London, 1954.
- 42m. COTTRELL Leonard: The anvil of civilization. New York, 1957.
- 43m. COTTRELL Leonard: The bull of Minos. London, 1956.
- 44m. CSALLANY Dezső: A székely-magyar rovásírás történetéhez. Budapest, 1966. Kny. Archaeologiai Értesítő.
- 45m. CZEGLÉDY Károly: 4—9. századi népmozgalmak a steppén. Budapest, 1954.
- 46m. DAUZAT Albert: La toponymie française. Paris, 1946.
- 47m. DAVIES A. Powell: Ten Commandments. New York, 1956.
- 48m. DAVIES S.: Race relations in ancient Egypt Greek, Egyptian, Hebrew, Roman. London, 1951.
- 49m. DE BURGH W. G.: The legacy of the Ancient World. Vol. I. London, 1955.
- 50m. DE VOS Michel: Histoire de la Yougoslavie. Paris, 1955.
- 51m. DESROCHES-NOBLECOURT Christiane: Tutenkamen. Life and death of a pharaoh. New York, 1965.
- 52m. DORESSE Jean: L'empire du Prêtre-Jean. L'Éthiopie antique. L'Éthiopie méditerranéenne. 2 vol. Paris, 1957.
- 53m. DOWSON John: A classical dictionary of Hindu mythology and religion, geography, history and literature. London, 1953.
- 54m. EDWARDS I. E. S.: The pyramids of Egypt. London, 1955.
- 55m. Egypte (L'). Encyclopédie par l'image. Paris, 1930.
- 56m. Egyptian art. Guide to collections. New York, 1962.
- 57m. Egyptian mythology. New York, s.d.
- 58m. Egyptian wall paintings from tombs and temples. New York, 1962.
- 59m. EMERY Walter: Archaic Egypt. Edinburgh, 1961.
- 60m. Encyclopaedia Biblica. A critical dictionary of the literary, political and religious history, the archaeology and natural history of the Bible. 4 vol. London, 1899—1903.
- 61m. EPSTEIN Isidore: Judaism. A historical presentation. London, 1960.

- 62m. FEHÉR M. Jenő: Képek a magyar sá-
máninkvizíciók történetéből. Warren,
Ohio, 1967.
- 63m. FERENCZY Endre: A magyar föld né-
peinek története a honfoglalásig. Bu-
dapest, 1958.
- 64m. FETTICH Nándor: A szilágysomlyói
kincs. Budapest, 1932.
- 65m. FETTICH Nándor: La trouvaille de
tombe princière hunnique à Szeged-
Nagyszéksós. Budapest, 1953.
- 66m. FILIP Jan: A kelta civilizáció és örök-
sége. Horváth Ferenc fordítása. Bu-
dapest, 1966.
- 67m. FLAVIUS Josephus: A zsidók törté-
nete, XI-XX. könyv. Fordította Révay
József. Budapest, 1966.
- 68m. FOKOS-FUCHS D. R.: Volksdichtung
der Komi (Syrjänen). Gesammelt und
herausgegeben von. Budapest, 1951.
- 69m. FRANKFURT Henry: The birth of ci-
vilization in the Near East. New York,
1956.
- 70m. FRASER James George: Adonis, At-
tis, Osiris. 2 vol. New York, 1961.
- 71m. FRIEDMANN Georges: Fin du peuple
Juif? Paris, 1965.
- 72m. GAER Joseph: How the great religi-
ons began. New York, 1956.
- 73m. GHIRSHMAN R.: Iran from the ear-
liest times to the Islamic conquest.
Bungay, 1954.
- 74m. GILGAMES, Ékírástós akkád eposzok.
Fordította Rákos Sándor. Budapest,
1960.
- 75m. GOLDBERG B. Z.: The sacred fire.
The history of sex in religion. New
York, 1962.
- 76m. GONDA J.: A sanskrit reader. Ut-
recht, 1935.
- 77m. GOSZTONYI Kálmán: Művelődéstör-
téneti és nyelvtudományi egyezteté-
sek. Ahogy Lehet. Paris, 1959.
- 78m. GOURVIL Francis: Langue et littéra-
ture bretonnes. Paris, 1952.
- 79m. GROOT Gerard, J.: The prehistory of
Japan. New York, 1951.
- 80m. GROUSSET René: L'empire des step-
pes. Attila, Gengis-Khan, Tamerlan.
Paris, 1952.
- 81m. GURNEY O. R.: The Hittites. Bungay,
1964.
- 82m. GYÖRFFY György: Krónikáink és a ma-
gyar őstörténet. Budapest, 1948.
- 83m. GYÖRFFY György: A magyarok elő-
deiről és a honfoglalásról kortársak
és krónikások híradásai. Budapest,
1958.
- 84m. GYÖRFFY György: Az Arpád-kori Ma-
gyarország történeti földrajza, A—CS.
Budapest, 1963.
- 85m. HABERLANDT Michael: Ethnology.
London, 1920.
- 86m. HAJDÚ Péter: Finnugor népek és
nyelvek. Budapest, 1962.
- 87m. HALL H. R.: The ancient history of
the Near East from the earliest times
to the battle of Salamis. London,
1952.
- 88m. HAMBIS Louis: La Sibérie. Paris,
1957.
- 89m. HAMPEL József: A régibb középkor
emlékei Magyarhonban. II. rész. Bu-
dapest, 1897.
- 90m. HARRISON R. K.: Teach yourself
Hebrew. London, 1955.
- 91m. HAWKES Jacquetta, WOOLLEY Leo-
nard: Prehistory and the beginnings
of civilization. New York, 1963.
- 92m. HENNING VON DER OSTEN Hans:
Die Welt der Perser. Stuttgart, 1956.
- 93m. HERING Elisabeth: Az írás rejtélye.
Vajda Endre fordítása. Budapest,
1966.
- 94m. HERODOTOS: History. 2 vol. Every
Man's Library 405, 406. London, 1949.
- 95m. HERODOTOS: The histories. Trad.
Aubrey de Selincourt. Edinburgh,
1961.

- 96m. HIGOUNET Charles: L'écriture. Paris, 1959.
- 97m. Holy Bible (The). King James version. Cleveland-New York, s.d.
- 98m. Holy Bible (The). London, 1949.
- 99m. HOMER: The Odyssey. Translated by George Hebert Palmer. New York, 1962.
- 100m. HOMER: The Iliad. Translated by Alston Hurd Chase and William G. Perry Jr. New York, 1960.
- 101m. HOOKE S. H.: Babylonian and Assyrian religion. London, 1953.
- 102m. HUBERT Henry: Les Celtes. 2 vol. Paris, 1950.
- 103m. HUS Alain: Les Etrusques. Peuple secret. Paris, 1957.
- 104m. ISPAY Ferenc: Magyar föld- és néprajz. Cleveland, 1958.
- 105m. JACOBI Bernhard: Templomok és paloták. Borzsák István fordítása. Budapest, 1966.
- 106m. JAHN Hugo: Hand composition. New York, 1947.
- 107m. JAMES E. O.: Prehistoric religion. A study in prehistoric archaeology. London, 1957.
- 108m. JAMES T. G. H.: Sculptures Egyptiennes. Collection d'Art UNESCO. S.I., s.d.
- 109m. Jewish people (The). Past and present. Vol. I. New York, 1946.
- 110m. KITTO H. D. E.: The Greeks. Edinburgh, 1956.
- 111m. Koran (The). Ed. J. M. Rodwell, New York, 1953.
- 112m. KRALLERT Wilfried, etc.: Atlas zur Geschichte der deutschen Ostsiedlung. Berlin, s. d.
- 113m. KRAMER Samuel Noah: Twenty-five firsts in man's recorded history. From the tablets of Sumer. Indian Hills, 1956.
- 114m. KRAMER Samuel Noah: Sumerian mythology. New York, 1961.
- 115m. KRAMER Samuel Noah: The Sumerians. Their history, culture and character. Chicago, 1964.
- 116m. KROHN Gyula: A finnugor népek pogány istentisztelete. Fordította Bán Aladár. Budapest, 1908.
- 117m. LÁSZLÓ Gyula: Östörténetünk legkorábbi szakaszai. A finnugor östörténet régészeti emlékei a Szovjet-földön. Budapest, 1961.
- 118m. LIGETI Lajos (szerk.): A magyarság östörténete. Budapest, 1943.
- 119m. LIPIN L., BELOV A.: Az ékírás regénye. Oroszból fordította Borzsák István. Budapest, 1956.
- 120m. LISSNER Ivar: The living past. Translated from German by J. Maxwell Brownjohn. New York, 1957.
- 121m. LLOYD Seton: Foundations in the dust. Bristol, 1955.
- 122m. LLOYD Seton: Early Anatolia. London, 1956.
- 123m. LUKACSY Kristóf: A magyarok őselei, hajdankori nevelés és lakóhelyei. Kolozsvár, 1870, utánnomás 1957.
- 124m. LUKMAN Niel Clausen: Skjoldunge and skiflinge. Hunnen- und Herulenkönige in ostnordischer Überlieferung. Kopenhagen, 1943.
- 125m. Magyar (A) östörténet kérdései. A Magyar Nyelvtudományi Társaság vitaülése 1953 december 1. Budapest, 1955.
- 126m. Magyarország helységnevtára, 1944. Budapest, 1944.
- 127m. Magyarországtól (A) elcsatolt területek községeinek és városainak névjegyzéke, 1944. Budapest, 1944.
- 128m. MARQUES-RIVIERE Jean: Histoire des doctrines ésothériques. Paris, 1950.
- 129m. MASPERO G.: History of Egypt, Chaldea, Syria, Babylonia and Assyria. 6 vol. London, s.d.
- 130m. MASSON-OURSÉL Paul, etc.: Ancient India and Indian civilization. London, 1951.

- 131m. MATZ Friedrich: Kreta, Mykene, Troja. Die minoische und die homerische Welt. Stuttgart, 1956.
- 132m. MEAD Margaret: Coming of age in Samoa, New York, 1956.
- 133m. MEILLET A.: Les langues dans l'Europe nouvelle. Paris, 1928.
- 134m. MELICH János: Dolgozatok II. Budapest, 1963.
- 135m. MELLOU Camille: Suomi ou le bonheur de Finlande. Paris, s.d.
- 136m. MÉSZÁROS Gyula: Kelet-Európa néptörténete: chattiak és skythák. 2. füzet. Szeged, 1938.
- 137m. MÉSZÁROS Gyula: A másfélezerestendő magyar nemzet. New York, s.d.
- 138m. MOLEM: L'Iran ancien. Paris, 1965.
- 139m. MONGAIT A. L.: Archaeology in the USSR. London, 1961.
- 140m. MONTET Pierre: La vie quotidienne en Egypte au temps des Ramsés. XIIIe-XIIe siècles avant J. C. Paris, 1946.
- 141m. MOOR Elemér: A nyelvtudomány mint az ós- és néptörténet forrástudománya. Budapest, 1963.
- 142m. MOSCATI S.: Histoire et la civilisation des peuples Sémitiques. Paris, 1955.
- 143m. MOSCATI Sabatino: The face of the Ancient Orient. A panorama of Near Eastern civilizations in pre-classical times. New York, 1962.
- 144m. MUNKÁCSY Bernát, KÁLMÁN Béla: Manyi (vogul) népköltési gyűjtemény. III/2: Medveének. Budapest, 1952.
- 145m. NÉMETH Gyula: A nagyszentmiklósi kincs fellelője. Budapest, 1932.
- 146m. NÉMETH Gyula (szerk.): Attila és hunjai. Budapest, 1940.
- 147m. NEUBERT Otto: The valley of the kings. London, 1957.
- 148m. NOUGAYROLL Jean, AYNARD J. M.: La Mésopotamie. Paris, 1965.
- 149m. PADÁNYI Viktor: Dentumagyarla. Buenos Aires, 1963.
- 150m. PALLOTTINO M.: The Etruscans. London, 1955.
- 151m. PÁRDU CZ Mihály: Denkmäler der Sarmatenzeit Ungarns. Bd III. Budapest, 1950.
- 152m. PITTARD Eugène: Les races et l'histoire. Introduction ethnologique à l'histoire. Paris, 1953.
- 153m. RAGOZIN Jénaide A.: Chaldea from the earliest times to the rise of Assyria. London, 1896.
- 154m. RENO U Louis: Histoire de la langue sanscrite. Paris-Lyon, 1956.
- 155m. RICE Tamara Talbot: The Scythians. London, 1963.
- 156m. RÓHEIM Géza: Hungarian and Vogul mythology. New York, 1954.
- 157m. ROTH Léon: La pensée juive, facteur de civilisation. Paris, 1954.
- 158m. Sainte-Bible (La). Version complète d'après les textes originaux par les moines de Maredsous. Brail-le-Comte, 1950.
- 159m. SAKS Edgar V.: Aesti. An analysis of an ancient European civilization. Montreal, 1960.
- 160m. SCHMÖCKEL Hartmut: Ur, Assur und Babylon. Drei Jahrtausende im Zwischenstromland. Stuttgart, 1955.
- 161m. SCHMÖCKEL Hartmut: Das Land Sumer. Stuttgart, 1956.
- 162m. SEBESTYÉN Gyula: A magyar rovásírás hiteles emlékei. Budapest, 1915.
- 163m. SEVIN Heinrich: Die Gebden. München, 1955.
- 164m. SOMOGYI Ede: Szumírok és magyarok. Budapest, 1903.
- 165m. STEFFENSEN James L.: Ancient Greece. The universal history of the world, vol. II. New York, 1968.
- 166m. SWEET Henry: The history of language. London, 1930.
- 167m. SZENTPÉTERY Emericus (ed.): Scrip-

- tores rerum Hungaricarum tempore ducum regumque stirpis Arpadianae gestarum. 2 tom. Budapest, 1937, 1938.
- 168m. SZÖLLÖSY Sándor: Szittyák, hunok, avarok, magyarok. Schloss Telsing, Germany, s.d.
- 169m. Tájékoztató, 1961. Tagjai számára kiadja a Szumir-Magyar Tudományos Társaság. Buenos Aires, 1961.
- 170m. THOMAS Edith B. (szerk.): Archäologische Funde in Ungarn. Budapest, 1956.
- 171m. THUKYDIDES: The history of the Peloponnesian war. Everyman's Library, 455. London, 1952.
- 172m. Tutankhamun treasures. Trésors de Toutankhamon. Montreal, 1964.
- 173m. UJVÁRI Péter (szerk.): Zsidó lexikon. Budapest, 1929.
- 174m. UNDI Mária: Hungarian fancy needlework and weaving. Budapest, s.d.
- 175m. Ungarn. Das Antlitz einer Nation. Budapest, 1940.
- 176m. UNGNAD Arthur: Grammatik des Akkadischen mit Übungsbuch. München, 1949.
- 177m. UXBOND F. A.: Munda — Magyar — Maori. An Indian link between antipodes. New tracks of Hungarian origins. London, 1928.
- 178m. VÁMBERY Ármin: A magyarság bölcsőjénél. A magyar-török rokonság kezdete és fejlődése. Budapest, 1914.
- 179m. VERCOUTTER Jean: L'Égypte ancienne. Paris, 1957.
- 180m. WADDELL L. A.: Egyptian civilization, its Sumerian origin and real chronology and Sumerian origin of Egyptian hieroglyphs. London, 1930.
- 181m. WADDELL L. A.: The Indo-Sumerian seals deciphered. Discovering Sumerians of Indus Valley as Phoenicians, Barats, Goths, etc., famous Vedic Aryans, 3100-2300 B.C. London, 1925.
- 182m. WADDELL L. A.: The Phoenician origin of Britons, Scots and Anglo-Saxons. London, 1924.
- 183m. WADDELL L. A.: A Sumer-Aryan dictionary. Part I: A—F. London, 1927.
- 184m. WILLETTS R. F.: Cretan cults and festivals. London, 1962.
- 185m. WOOLLEY Leonard: A forgotten kingdom. London, 1953.
- 186m. WOOLLEY Leonard: Ur of the Chaldees. London, 1954.
- 187m. ZAMAROVSKY Vojtech: Kezdetben volt Sumér. Csorba Lajos fordítása. Budapest, 1966.
- 188m. ZSIRAI Miklós: A finnugorság ismeretése. Budapest, 1963.
- 189m. AFRICA. Countries of the Nile. The National Geographic Magazine, October 1963.
- 190m. BRION Marcel: La résurrection des villes mortes. Vol. II: Asie Centrale, Afrique, Proche-Orient. Paris, 1959.
- 191m. BRYANT Jacob: A new system or analysis of ancient mythology. Vol. IV. London, 1807.
- 192m. BUDGE E. A. Wallis: The Gods of the Egyptians. Vol. II. New York, 1904 (Reprint 1969).
- 193m. BUDGE E. A. Wallis: A history of Egypt. Vol. I-VIII. Osterhout, The Netherlands, 1902 (Reprint 1968).
- 194m. CARY A.—WARMINGTON E. H.: The ancient explorers. London, 1929.
- 195m. CSÓKE Sándor: A sumér ósnyelvtől a magyar előnyelvig. New York, 1969.
- 196m. DAVIDSON Basil: The lost cities of Africa. Boston, 1970.
- 197m. DAVIES Nina M.: Picture writing in Ancient Egypt. London, 1958.
- 198m. DAWSON Christopher: The age of Gods. Boston, 1928.
- 199m. GARDINER Sir Alan: Egyptian grammar. An introduction to the study of hieroglyphs. London, 1969.

- 200m. GARDINER Alan H.: Ancient Egyptian onomastica. Text: Vol. I-II; Plates: Vol. III. Oxford, 1968.
- 201m. GORDON Cyrus H.: Forgotten scripts. New York, 1968.
- 202m. HEVESY Wilhelm von: a 177m. jelzésű, UXBOND álnéven írt munka szerzője.
- 203m. A Kazár Birodalom bomlása. Északi Vártán (Svédország) c. folyóirat 1970 augusztusi számában.
- 204m. KEPHART Calvin: Races of mankind. Their origin and migration. New York, 1960.
- 205m. KÉZDI-VÁSARHELYI Zoltán: Elő-Ázsia és a Párthus Birodalom története. Turán c. folyóiratban (Argentína), 1969-1970. évf.
- 206m. KOSIDOWSKI Zenon: Bibliai történetek. Fordította Varsányi István. Budapest, 1968.
- 207m. MONTET Pierre: Eternal Egypt. Translated by Doreen Weightman. New York, 1964.
- 208m. MOSCATI Sabatino: Ancient Semitic civilizations. New York, 1960.
- 209m. PETRIE W. M. Flinders: Egypt and Israel. London, 1912.
- 210m. PETRIE Flinders: Wisdom of the Egyptians. Vol. LXIII. London, 1940.
- 211m. RIEFSTAHL Elisabeth: Thebes in the time of Amenhotep III. Norman, U.S.A., 1964.
- 212m. SAKS Edgar V.: Esto-Europa. A treatise on the Finno-Ugric primary civilization. Montreal, 1966.
- 213m. SCHURÉ Édouard: Les grands Initiés. Paris, 1960 (1ère éd. 1889).
- 214m. SCRAMUZZA Vincent M. — MACKENDRICK Paul L.: The Ancient World. New York, 1964.
- 215m. T. F. K.: Strong reasons. S. L., 1941. (A British-Israel gondolat fejtegetése).
- 216m. TCHERIKOVER Victor: Hellenistic civilization and the Jews. Translated by S. Applebaum. Philadelphia, 1959.
- 217m. TOYNBEE Arnold J.: Greek historical thought. New York, 1962.
- 218m. WRIGHT G. Ernest: The Bible and the Ancient Near East. New York, 1965.
- 219m. ZAKAR András: A sumér nyelvről. Északi Vártán, 1970 okt.
- 220m. ROUX Georges: Ancient Iraq. Cleveland, 1964.
- 221m. MEEK Theophile James: Hebrew origins. New York, 1960.
- 222m. BUDGE E. A. Wallis: A history of Ethiopia, Nubia and Abyssinia. Oosterhout, 1970.
- 223m. DAVIDSON Basil: Africa in history. New York, 1969.
- 224m. RAWLINSON H. G.: India. A short cultural history. London, 1946.
- 225m. HAMBIS Louis: La Haute-Asie. Paris, 1953.
- 226m. BACON Edward (ed.): Vanished civilizations. New York, 1967.
- 227m. BARÁTH Tibor: L'histoire en Hongrie, 1867-1955. Paris, 1936 (Extr. de la Revue historique).
- 228m. WARD John: The sacred beetle. Egyptian scrabs in art and history. San Diego, 1902 (Reprint).
- 229m. DEL BUSTO DUTHURBURU José Antonio: Peru Pre-Incalco. Lima (1971).
- 230m. PIGGOTT Stuart: Prehistoric India. London, 1952.
- 231m. VAN SETERS John: The Hyksos. London, 1966.
- 232m. MONTGOMERY McGOVERN William: The early empires of Central Asia. A study of the Scythians and Huns and the part they played in world history. Chapel Hill, N.C., 1939.
- 233m. PETIT Paul: Précis d'histoire ancienne. Paris, 1971.
- 234m. DONNE T. E.: Moeurs et coutumes des Maoris. Paris, 1938.

- 235m. WARMINGTON B. H.: Carthage. Paris, 1964.
- 236m. CONTENAU G.: La civilisation d'Assur et de Babylon. Paris, 1951.
- 237m. KÁLLAY Ferenc: A pogány magyarok vallása. New York, 1971 (az 1861. évi kiadás utánnomása).
- 238m. WINCHELL Alexander: Preadamites or a demonstration of the existence of men before Adam. Chicago, 1890.
- 239m. KÉZDY-VASÁRHELYI DE KÉZD Béla von: Lebte Attilas Blut noch weiter in europäischen Geschlechtern? Extr. du Recueil du 7e Congrès International des Sciences Généalogique et Héraldique, 1964.
- 240m. NIEL Fernand: Dolmens et menhirs. Paris, 1958.
- 241m. DIÓSZEGI Vilmos (szerk.): Az ősi magyar hitvilág. Budapest, 1971.
- 242m. WATERBOLK H. T.: Food production in prehistoric Europe. The spread of farming. Science, Vol. 162, No 3858, December 6, 1968.
- 243m. GLOCK Th.: Stenographische Werte in der altungarischen Schrift. S.A. von Korrespondenzblatt, amt. Zeitschrift des kgl. Stenographischen Landesamts zu Dresden, Nr. 7, 1916.
- 244m. NEMES VÁRADI Imre: Mérlegen. Garfield, N.J., 1969.
- 245m. HOOD M.S.F.: The Tartaria tablets. Scientific American, May 1968.
- 246m. CHAUVIRÉ Roger: Histoire de l'Irlande. Paris, 1949.
- 247m. Dictionnaire des communes. France métropolitaine, Algérie, départements d'outre-mer, territoires d'outre-mer. Paris, 1956.
- 248m. REANEY P. H.: The origin of English place-names. London, 1961.
- 249m. La Bretagne. Paris, 1934.
- 250m. BLOCH Raymond: The Etruscans. London, 1958.
- 251m. THEVENOT Emile: Histoire des Gaulois. Paris, 1949. Ugyane munka bővített kiadása 1971-ből: 251m bis.
- 252m. REISS Samuel: The rise of words and their meanings. New York, 1950.
- 253m. God's Commonwealths, British and American. By "The Roadbuilder" Toronto, 1928.
- 254m. RUDNAY Egyed: Attila trilógia. III k. Bruxelles, 1964-1966.
- 255m. Az ezeréves Magyarország. Budapest, 1940.
- 256m. BOURNIOUEL Camille: Irlande. S.L., 1955.
- 257m. GERMAIN Gabriel: Homère. Paris, 1958.
- 256m. GILLIARD Charles: Histoire de la Suisse. Paris, 1949.
- 259m. HAWKES Jacquetta and Christopher: Prehistoric Britain. London, 1958.
- 260m. OERTWIG Siegfried: Elsüllyedt városok. Borzsák István fordítása. Budapest, 1965.
- 261m. BENEDEFY László: A magyarság és Középkelet. Budapest, 1945.
- 262m. LINTON Ralph: The tree of culture. New York, 1958.
- 263m. MERTZ Barbara: Temples, tombs and hieroglyphs. The story of Egyptology. New York, 1965.
- 264m. KÖR Géza: Etruszk-magyar nyelvrokonosság. Warren, 1962.
- 265m. HURÉ Jean: Histoire de la Sicille. Paris, 1957.
- 266m. KÖR Géza: Amit az etruszkok beszélnek. Warren, 1964.
- 267m. LEVEEL Pierre: Histoire de la Touraine. Paris, 1956.
- 268m. BRADE-BIRKS S. Graham: Archaeology. London, 1953.
- 269m. HÖRVÁTH Ferenc (szerk.): Vas megye. Helytörténeti tanulmányok. Szombathely, 1958.

Harmadik könyv

KÜZDELEM A FEKETE BŐRŰ KUSOKKAL

Az afrikai kusok

9

Eredetük és szálláshelyeik, 9 l. — Sokféle népvök, 11 l. — A magyarok meghódítják őket és keverednek velük, 19 l. — A "fekete" magyarok politikai öntudata, 24 l. — Ők képviselik Afrikában a magyar kultúrát ezer éven át, 27 l. — Kik örökölték az afrikai magyar kultúrát, 30 l. — Jegyzet az újabb Afrika-kutatások főbb irányairól, 32 l.

Az Indus-völgyi kusok

35

A nép és országa, 35 l. — Milyen nyelven beszélt az ország lakossága, 37 l. — Szövegeiket magyarul írták, 39 l. — Átvonulnak Dél-Mezopotámiába, 42 l. — Az Indiai kusok Szuezen és Szinalban, 45 l. — A kusokat elűzik az egyiptomi érdekkörből, 50 l.

A közép-ázsiai vagy turáni kusok

52

Eligazodás sokféle népvök között (szkíták, hunok, stb), 52 l. — A szkíták magyar nyelvemlékei, 60 l. — Magyarul olvasható szkíta szövegek, 62 l. — A parthi nevű nép magyarsága, 65 l. — A kusokkal való évezredek kapcsolataink mérlege, 68 l.

Negyedik könyv

KÜZDELEM A NOMÁD ÉLETFORMÁJÚ SZEMITÁKKAL

A szemiták bejövetele és elhelyezkedése a magyar őshazában

73

A szemiták eredete és népi kiléte, 73 l. — A nekik adott magyar népvök, 77 l. — Kánaán és Szíria népei a szemiták előtt, 83 l. — Az őslakosság erőfeszítései a szemita beözönlés megakadályozására, 91 l. — A szemiták Asszíriában hont foglalnak és a "világuralom" megszerzését tűzik ki céljukul, 95 l. — Felmérik esélyeiket nyugaton: Kánaánban és Egyiptomban, 99 l.

A szemiták megszerzik a főhatalmat és leigázzák a magyar népeket 109

Forradalom Egyiptomban, 109 l. — Mózes a zsidókat asszír segítséggel kiszókteti Egyiptomból, 114 l. — Közös erővel meghódítják Kánaánt, 121 l. — A szemita "világmonarchia" megvalósítása Asszírliával, 124 l. — Az izraeliták kánaáni katasztrófája, 130 l. — Az asszírok bukása, 136 l. — Jegyzet az Ószövetség forrásáról, 139 l.

A szemiták másodszor is az egész Régi Kelet urai 146

Gyülekező helyük ezúttal Perzsa, 146 l. — A zsidók egy részét visszatelepítik a Jordán völgyébe, 149 l. — A perzsa állam szemlitzálása és a médák félreállítása, 154 l. — A szemiták másodszor is uralják az egész Régi Keletet, 157 l. — Jegyzet a ó-perzsa nyelvről, 160 l. — Magyarok, kusok és szemiták a keleti történet utolsó felvonásában, 161 l. — A szemitákkal való őshazai küzdelmünk mérlege, 162 l.

Az Idézett munkák Jegyzéke 165

Tartalom 173